This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

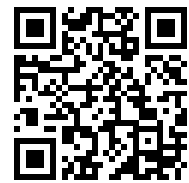

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
  Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
  Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
  Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
  Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk `http://books.google.com/`

HD WIDENER
HW RMZH L

Philol 343.15 (11)

Bought with the income of
THE
SUSAN A. E. MORSE FUND
Established by
WILLIAM INGLIS MORSE
In Memory of his Wife

Harvard College Library

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

MODERNA SPRÅK

Svensk Månadsrevy för undervisningen i de tre huvudspråken

utgiven av

HERMAN SÖDERBERGH
Rektor vid Djursholms Samskola

N. OTTO HEINERTZ
Docent i tyska vid Lunds Universitet

ELFTE ÅRGÅNGEN

(N:r 95—103)

1917

DISTRIBUTION:
MODERNA SPRÅK, LUND

LUND 1917, AKTIEBOLAGET SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET.

Phil 343.15 (11)

Digitized by Google

MODERNA SPRÅK:

ÅRGÅNG XI (1917)

INNEHÅLL.

N:r 1 (95) — Januari.

Sid.

R. L. Stevensons Will o' the Mill, **Hilmer Gillqvist** 1

Ett par tankar beträffande mål och medel i franskan, **Alfred Åkerlund** 12

On the Phonetic Alphabet, **Daniel Elfstrand** 15

Till frågan om Thomas' språk i "Strife", **Arvid Smith** ... 20

Litteratur:

Gustav Adolfs Page, etc. Ed. Elias Grip, **Sigurd Segerström** 20

E. Frösell, Tyska Synonymer för skolbruk, **Johannes Flensburg** 26

Emil Rodhe och Ernst A. Meyer, Tyska hemstilar .....
Ernst A. Meyer, Nyckel till dito
Johan Spolén, Svenska texter för översättning till tyska ....
M. L. Wistén, Översättningar till tyska .....
M. L. Wistén, Nyckel till dito..
N. Otto Heinertz ... 27

Insända böcker 30

Insända tidskrifter..... 31

N:r 2—3 (96—97) — Februari.

Étude sur la langue de Pierre Mille, **Carl O. Koch**..... 33

Svenska rikssprårksprov i pedagogisk beteckning, **Fr. Wulff** 61

On the Phonetic Alphabet, **G. E. Fuhrken** 66

Det fonetiska alfabetet, **Herman Söderbergh** 68

Digitized by Google

Sid.

Ett emendationsförslag, **Arvid Smith** 70

Litteratur:

English Tales, Lars Lindberg ... 70
English Fiction, Ivar Larsson ... 72
A. Conan Doyle, A Study in Scarlet, Hugo Hultenberg..... **Sigurd Segerström** 74
Jerome K. Jerome, Diary of a Pilgrimage, E. Grip..... 75

Insända böcker 79

N:r 4 (98) — April.

Vårens studentstilar 81
... and he had no side, **J. A. Afzelius**..... 100
Insända tidskrifter 100

N:r 5 (99) — Maj.

Vårens realskolestilar 101
Einige Bemerkungen zu den doppelpräpositionalen Infinitiven, **Edvard Strömberg** 110
Insända tidskrifter och böcker 116

N:r 6—7 (100—101) — September.

Charles Lamb, seen in his Essays, **F. J. Fielden** 117
Nichts weniger als, **Theodor Hjelmqvist** 124
Randanmärkningar till tyska skoltexter, **Artur Korlén** 127
Engelsk skollitteratur recenserad av **Sigurd Segerström** 133—168
A Gissing-Hardy Reader (Svartengren) 133
Some Chapters from the Life of Gordon (Gadde) .. 138
Svårigheterna i engelska översättningsproven I. För realskolexamen (Helldorff) 139
Svårigheterna i engelska översättningsproven II. För studentexamen (Helldorff) 157
Engelske Forfattere for Gymnasiet. N:o 1. Modern English Plays and Dialogues (Bruun) 145
N:o 2. English Essays (Bruun, Rathsach, Østerberg) 151

Digitized by Google

Sid.
N:o 3. English Essays (Østerberg) 153
N:o 4. The Dickens Reader (Stigaard) 156
N:o 6 a. Selections from George Eliot, Amos, Barton (Helweg-Møller och Thaning) 162
N:o 6 b. Rebecca Sharp and the Crawleys (Andersen) 163
Ordlista till Alice's Adventures in Wonderland (H. Pettersson) 165
Ordlista till "Nursery Tales" (Philipson och Åbergson) 166
Anmärkningar och Ordlista till Robinson Crusoe (Hammarberg) 167
Alphonse Daudet. Lettres de mon moulin (i urval) (Bosson), **Ivan Pauli** 168
Frågor och svar 178
Insända böcker 178
Insända tidskrifter 180

N:r 8 (102) — November.

Student- och realskolestilar m. m. Hösten 1917 181
A Score of Nelsons 206
Frågor och svar 208
Insända tidskrifter 208

N:r 9 (103) — December.

Några kapitel fransk syntax, **Birger Palm** 209
Verbet distraire, **Alfred Stenhagen** 214
Zur Verwendung der Vorsilbe ge- im Partizipium perfekti, **Hans Pollak** 215
"Förflutet futurum" ? ? ? *(Afz.)* **J. A. Afzelius** 219
Litteratur:
Daniel Jones: An English Pronouncing Dictionary, **G. E. Fuhrken.** 220
Frågor och svar 222
Some Books on British Institutions, **C. S. Fearenside** 222
Insända böcker och tidskrifter 225

Digitized by Google

Innehållsförteckning efter innehållets art.

I. Språkpedagogiska inlägg.

Sid.

Ett par tankar beträffande mål och medel i franskan. *Alfred Åkerlund* 12
On the Phonetic Alphabet. *Daniel Elfstrand* 15
Svenska rikssprâksprov i pedagogisk beteckning. *Fr. Wulff* 61
On the Phonetic Alphabet. *G. E. Fuhrken* 66
Det fonetiska alfabetet. *Herman Söderbergh* 68

II. Artiklar av gramatiskt, litteraturhistoriskt, språkhistoriskt, stilistiskt e. d. innehåll.

R. L. Stevensons Will o' the Mill. *Hilmer Gillqvist* 1
Till frågan om Thomas' språk i "Strife". *Arvid Smith* 20
Étude sur la langue de Pierre Mille. *Carl O. Koch* 33
Ett emendationsförslag. *Arvid Smith* 70
... and he had no side. *J. A. Afzelius* 100
Einige Bemerkungen zu den doppelpräpositionalen Infinitiven. *Edvard Strömberg* 110
Charles Lamb, seen in his Essays. *F. J. Fielden* 117
Nichts weniger als. *Theodor Hjelmqvist* 124
Randanmärkningar till tyska skoltexter. *Artur Korlén* 127
Några kapitel fransk syntax. *Birger Palm* 209
Verbet distraire. *Alfred Stenhagen* 214
Zur Verwendung der Vorsilbe ge- im Partizipium perfekti. *Hans Pollak* 215
"Förflutet futurum"??? (Afz.). *J. A. Afzelius* 219

III. Diverse.

Frågor och svar 178, 208, 222

IV. Översättningar och kommentarer m. m.

A. *Studentexamen.*

1) Översättningsprov.

V. T. 1917. Engelskt översättningsprov för realgymnasiet. *C. S. Fearenside — F. J. Fielden — G. E. Fuhrken.* 81, 82—86
D:o för latingymnasiet ..... 88, 94—96
Franskt översättningsprov för realgymnasiet *A. Ganem*

Digitized by Google

Sid.
— *P. Méaly — M. Ransson* ..... 82, 86—87
D:o för real- och latingymnasiet ..... 89, 96—98
Tyskt översättningsprov för real- och latingymnasiet *H. Heyman — C. K. — Ernst A. Meyer — Hans W. Pollak — Benno Rosenbund* ..... 88, 89—94, 98
H. T. 1917. Engelskt översättningsprov för realgymnasiet. *C. S. Fearenside — F. J. Fielden — G. E. Fuhrken* 181, 182—184.
D:o för latingymnasiet ..... 187, 191—193, 205
Franskt översättningsprov för realgymnasiet. *A. Ganem — P. Méaly — M. Ransson* ..... 182, 185—186
D:o för real- och latingymnasiet ..... 187, 193—194, 205
Tyskt översättningsprov för real- och latingymnasiet. *C. K. — Ernst A. Meyer — Hans Pollak — Benno Rosenbund* ..... 186, 188—191, 202—205

2) Uppsatsuppgifter.

Uppgifter för uppsats på engelska eller franska för realgymnasiet ..... V. T. 1917 ..... 81; H. T. 1917 181
Uppgifter för uppsats på tyska eller franska för realgymnasiet samt på tyska eller engelska eller franska på latingymnasiet ..... V. T. 1917 ..... 88; H. T. 1917 186

B. *Realskolexamen.*

1) Översättningsprov.

V. T. 1917. Tyskt översättningsprov *C. K. — H. W. Pollak — Benno Rosenbund* ..... 101, 102—105
Engelskt översättningsprov *C. S. Fearenside — F. J. Fielden — G. E. Fuhrken* ..... 105, 106—109
D:o för engelska linjen vid högre reallläroverket i Göteborg samt vid Uppsala enskilda läroverk och privatgymnasium. *G. E. Fuhrken* ..... 109—110
H. T. 1917. Tyskt översättningsprov *C. K. — Ernst A. Meyer — Benno Rosenbund* ..... 194, 195—199
Engelskt översättningsprov *C. S. Fearenside — F. J. Fielden — G. E. Fuhrken* ..... 199, 200—202

2) Reproduktionsprov.

V. T. 1917. Tyskt reproduktionsprov 101
Engelskt „ 105
H. T. 1917. Tyskt „ 194
Engelskt „ 199

V. Böcker.

Gustav Adolfs Page, etc. Ed. Elias Grip. **Sigurd Segerström** 20
E. Frösell, Tyska Synonymer för skolbruk. **Johannes Flensburg** 26

Digitized by Google

		Sid.
Emil Rodhe och *Ernst A. Meyer*, Tyska hemstilar.....		
Ernst A. Meyer, Nyckel till dito		
Johan Spolén, Svenska texter för översättning till tyska	**N. Otto Heinertz**	27
M. L. Wistén, Översättningar till tyska.....		
M. L. Wistén, Nyckel till dito		
English Tales, *Lars Lindberg*		70
English Fiction, *Ivar Larsson*		72
A. Conan Doyle, A. Study in Scarlet, *Hugo Hultenberg*		74
Jerome K. Jerome, Diary of a Pilgrimage, *E. Grip*		75
A Gissing-Hardy Reader *(Svartengren)*		133
Some Chapters from the Life of Gordon *(Gadde)*...		138
Svårigheterna i engelska översättningsproven. I. För realskolexamen *(Helldorff)*		139
Svårigheterna i engelska översättningsproven. II. För studentexamen *(Helldorff)*		157
Engelske Forfattere for Gymnasiet. N:o 1. Modern English Plays and Dialogues *(Bruun)*	**Sigurd Segerström**	145
N:o 2. English Essays *(Bruun, Rathsach, Østerberg)*		151
N:o 3. English Essays *(Østerberg)*		153
N:o 4. The Dickens Reader *(Stigaard)*		156
N:o 6 a. Selections from George Eliot, Amos, Barton *(Helweg-Møller* och *Thaning)*		162
N:o 6 b. Rebecca Sharp and the Crawleys *(Andersen)*		163
Ordlista till Alice's Adventures in Wonderland *(H. Pettersson)*		165
Ordlista till "Nursery Tales" *(Philiphson* och *Åbergson)*		166
Anmärkningar och Ordlista till Robinson Crusoe *(Hammarberg)*.....		167
Alphonse Daudet. Lettres de mon moulin (i urval) *(Bosson)*	**Ivan Pauli**	168
A Score of Nelsons.	**C. S. Fearenside**	206
Daniel Jones: An English Pronouncing Dictionary.	**G. E. Fuhrken**	220
Some Books on British Institutions.	**C. S. Fearenside**	222
Till red. insända böcker och tidskrifter (några av de engelska böckerna försedda med kortare omnämnande av C. S. F.)		30, 31, 79, 100, 116 178, 180, 208, 225

Digitized by Google

MODERNA SPRÅK

SVENSK TIDSKRIFT FÖR UNDERVISNING I DE TRE HUVUDSPRÅKEN TYSKA, ENGELSKA, FRANSKA

UTGIVEN AV

HERMAN SÖDERBERGH OCH N. OTTO HEINERTZ.

ÅRG. XI. 1 (95) * LUND * Januari 1917

R. L. STEVENSONS WILL O' THE MILL.

Lektor Rodhe, som i samlingen Modern English Texts givit ut R. L. Stevensons Will o' the Mill, prisar i förordet denna berättelse för »språkets skönhet, bildernas rikedom, de härliga naturskildringarne och den djupa sanning, med vilken det mänskliga själslivet tecknats. Man läser [den] om och om utan att någonsin tröttna». I samma förord anbefaller han också en analys av något av de i serien ingående verken av Stevenson. Emellertid saknar man i lektor Rodhes edition av Stevensons ovannämnda mästerverk — den lilla berättelsen är utan tvivel ett sådant — varje ledning för en analys. Jag gör härav ingen som helst förebråelse mot kommentatorn. Verkets natur gör, att hart när oövervinneliga svårigheter skulle möta ett försök att genom noter tillfyllest belysa detsamma, och mot bifogandet av en självständig essay kan med rätta invändas, att detta icke är brukligt. Huruvida likväl icke, på ena eller andra viset, i editioner av texter, som tarva tolkning, tydliga riktpunkter för en sådan borde ingå, kunde bli föremål för fackmännens beaktande.

Jag hörde en gång en lärare i tyska motivera sitt val av en text, som han hade ett varmt personligt förhållande till, med de orden, att det vid läsningen av den texten åtminstone komme att finnas en, som hade nöje av den. Han glömde, att just i hans fall förelåg den bästa förutsättningen, som kan finnas för att lektyren skall bli fruktbärande för eleverna. Olyckan är emellertid, att en lärare icke av sig själv kan ha ett personligt förhållande till mer än ett fåtal litterära alster, ett sådant är resultatet av en långsamt verkande process, det förutsätter omläsning och begrundan, ju värdefullare verket är, desto fler gånger och desto djupare, ja, det förutsätter ett aktualiserande av kunskapskomplex, som ej direkt beröra verket i fråga, men som ett långvarigt sysslande därmed väcker till liv, och mot vilkas bakgrund först verket visar hela sin rikedom. Därför måste en lärare ofta välja texter, som han står

Digitized by Google

främmande för. Giver då icke kommentaren mer än ordöversättningar, uttals- och grammatiska anvisningar, så blir lektyren icke det den borde vara, och lektionen blir ett vittnesbörd om, att de moderna språken i våra skolor intet annat äro än övningsämnen.

* *
*

Stevensons Will o' the Mill är icke lätt att förstå, det är icke lättare att få en tydlig föreställning om hjältens karakter, som ju är hela innehållet, än att förstå t. ex. Faust i Goethes dikt. Den utmärkes framför allt av alla de konstnärliga medelns stränga inriktande på huvudmålet, och om också författarens skapande kraft är stark nog att välja de enklaste medeln, så gör just den starka konstnärliga beräkningen, som ligger bakom varje grepp, lättheten att överse dem, för deras naturlighets skull, hindersam för vad jag skulle vilja kalla det restlösa förståendet.

Ingångssituationen är en litterär vardaglighet: ynglingen, som växt upp i en undangömd vrå av världen, längtar ut ur hemmets enahanda, trånga förhållanden för att få pröva livet som en bland de millioner, som trängas och ävlas i de stora händelsernas brännpunkter. Det är samme yngling som i Strindbergs Lycko-Pers Resa, Adolf Sterns Die Flut des Lebens, Grillparzers Der Traum ein Leben och Oehlenschlägers Aladdin. Såsom vanligt i liknande fall är ynglingen även hos Stevenson icke husets son utan adoptivbarn; redan första raden i Stevensons berättelse framhåller denna omständighet, som ger större psykologisk trovärdighet åt karakteren, sådan den utvecklar sig. Oehlenschlägers hjälte har ju vuxit fram ur romantikens mark, och den erfarenhet om verkligheten, han vinner, är ett uttryck för romantikens livssyn; hos Strindberg gör Per med friskt mod språnget ut i det okända för att lära en bitter läxa; hos Stern kommer oväntat en svallvåg av livets brusande flod till ynglingens undangömda vrå; hos Grillparzer lägger sig hans stormande längtan ut i livet, sedan han natten före den tilltänkta avresan i drömmen genomlevat alla de lyckans kastningar, som verkligheten skulle bjudit honom.

Den österrikiske skaldens hjälte, Rustan, avstår från att göra bekantskap med världen bortom hemmets fredliga inhägnad. Bland de nämnda representerar han den viljesvage. Grillparzers män äro alla viljesvaga. Man kan gentemot denne Rustan icke värja sig från en känsla av förakt. Hans viljesvaghet förklaras och uppväges icke av andra högt utvecklade själsegenskaper. Stevensons hjälte avstår liksom Rustan från vad han en gång hett eftertrådde, men hans omvändelse vilar icke, som i Der Traum ein Leben, på någon dramatisk-teknisk fint, vi se hur viljan dödas i berättelsens hjälte och följderna därav för hans själsliv i dess helhet. Därför griper oss Wills öde djupt. Det är Stevensons konstnärliga bragd.

Digitized by Google

Ehuru avlägset från världsbullret är Wills hem dock icke utan beröring därmed. Det ligger vid en väg, som genom naturförhållandena kommit att utgöra förbindelseleden mellan två mäktiga riken. En ständig ström av människor och åkdon passerar, och i Wills barndom strök en fläkt av krigets stora äventyr under några korta dagar förbi hans hem. Resandeströmmen väcker hos honom en obestämd längtan, den går huvudsakligen i en riktning, med floden, en omständighet, som Stevenson motiverar med vägens starka sluttning; endast så kunde den utveckla en starkt suggestiv makt. Den ständigt framvällande floden sänder ynglingen stumma maningar. Även vinden, då den om hösten drev de vissna löven framför sig, rusade nedåt i människoströmmens och flodens riktning. I samverkan bundo de med naturmakters tvång Wills fantasi och vilja. Den oro bemäktigar sig honom, som ligger djupt i all människonatur, i alla tider drivit människorna mot mål, de icke känna, och är den innersta drivfjädern till vårt släktes storverk och olyckor.

Men Will har dessutom en vaken iakttagelseförmåga. Han är en begåvad yngling. En professor ville en gång taga honom med till staden och där bereda honom tillfälle till systematisk uppfostran. Allt vad han upplever väcker hans reflexion, och tidigt är han förtrogen med frågorna varthän? varför? huru? "Although I have never been out of this valley, believe me, I have used my eyes... I have asked many questions..." Det är i Wills natur en förening av lidelse och reflexion, som i sig bär möjligheter av ödesdiger art för hans viljeliv. En längtans naturliga utlösning är handling, vare sig denna leder till uppfyllelse eller gäckande. Ingendera utgången undergräver själslivets sundhet. Men den mångfald synpunkter, en högt uppdriven reflexion alstrar, avtrubbar handlingskraften, gör avståndet mellan den längtande och föremålet allt hinderrikare. Till slut fordrar lidelsen, bedragen på viljans kraft, av den allt förmående fantasien sin mättnad.

En yttre förändring påskyndar utvecklingen: Wills fosterfader sätter upp ett värdshus. Hemmets välstånd ökas, och de möjligen förut befintliga yttre viljestärkande momenten falla helt och hållet bort. Ett lugnt, ansett liv vinkar ynglingen, utan att han därför behöver samla sig till den allra minsta viljeansträngning. Stevenson målar med små men uttrycksfulla medel idyllen, hur Will gradvis fångas av hemmets milda arbetsvanor. Med en väl skött maskins ljudlöshet och regelbundenhet fullgör han dagens sysslor, vilka också äro morgondagens. Hans viljefunktioner mekaniseras ända till den sista resten, intet blir över för ett initiativ, som skulle kunnat reglera det inre livet. I en skildring av den tryggade existensens och vanans makt att undergräva viljelivet hos människan gör den franske kritikern Lanson följande utomordentliga påpekande: "On sépare sa fonction de sa pensée, et on exerce sa fonction en réservant sa pensée." Det är som skrivet med hänsyn till Will, the serving-boy.

Visserligen ökar till en början den personliga beröringen med

Digitized by Google

människorna från den stora världen därute ytterligare Wills önskan att resa med dem, då de resa; men ännu mer stegrar sig hos honom böjelsen att reflektera över allt och fråga om allt. Resan är en sak, som ej längre i första hand berör hans viljeliv utan hans fantasi: han drömmer natt efter natt om ett väntande ekipage.[1])

> Night after night he would dream that he was awakened by flustered servants, and that a splendid equipage waited at the door to carry him down into the plain; night after night; until the dream, which had seemed all jollity to him at first, began to take on a colour of gravity, and the nocturnal summons and waiting equipage occupied a place in his mind as something to be both feared and hoped for.

Under det att Will befinner sig i denna sinnesstämning nalkas honom, som nu är ungefär sexton år, ödet i form av "a fat young man arrived at sunset to pass the night". Denne älskvärde representant för skepticismen gör ett djupt intryck på Will. Hans inre utveckling har gjort honom mottaglig för förkunnelsen av alltings fåfänglighet. Scenen under stjärnorna i första delen av berättelsen är en kulminationspunkt. Då han stod på kullen vid fadrens hand och första gången såg ut över dalen och slätten, var hans bröst ännu fyllt av längtan. Den slog där ut i full låga.

> An over-mastering emotion seized upon the boy, soul and body; his heart beat so thickly that he could not breathe; the scene swam before his eyes; the sun seemed to wheel round and round, and throw off, as it turned, strange shapes which disappeared with the rapidity of thought, and were succeeded by others. Will covered his face with his hands, and burst into a violent fit of tears; and the poor miller, sadly disappointed and perplexed, saw nothing better for it than to take him up in his arms and carry him home in silence.

Sedan den stunden hade reflexionen väckt stridiga tankar och känslor i Wills inre. I den stjärnklara natten och under lyssnandet till den intressante främlingens ord, resa de sig i en sista kamp, innan jämvikt inträder. Han gick som en karakter från detta samtal. I Wills fåordiga yttranden speglar sig det allvar, som avgör ett helt livs riktning.

Liksom den Gamle i Lycko-Pers resa rycker den fete unge mannen av livet ute i världen den bedrägliga masken. Will invänder till en början, liksom Strindbergs hjälte, att det väl ändock vore otänkbart, att han skulle sitta, där han satt, i evighet och torka bort. Då för gästen honom ut i natten under den öppna himmelen och ingjuter i hans själ känslan av människoviljans maktlöshet ("The mountain and the mouse.") och naturens likgiltighet inför människans glädje och sorg. Det sista är ett Vignyskt drag. Nu råka de djupaste lagren i Wills själ i glidning.

Åsynen av stjärnvalvet utlöser i gästen en logisk följd av tankar. Han är en mondän skeptiker utan irrationella element i

[1]) [Stevenson's] dreams had always (he tells us) been of great vividness, and often of a markedly *recurrent* type. (Myers, Human Personality; se nästa not).

Digitized by Google

sitt själsliv. I överensstämmelse med denna karakter är också hans indirekta råd till Will, nedlagt i liknelsen om de båda ekorrarne. Då människornas strävan efter det ouppnåeliga är en dumhet, jämförbar med en ekorres vilda jakt i sitt hjul, så behåll det du har och njut det; värdig och i filosofisk ro sitter den andre ekorren över sina nötter.

Wills karakter är mer sammansatt, han är en intuitiv personlighet. Åsynen av stjärnorna har på honom en djupt psykisk verkan, liksom blicken över dalen och slätten från kullens topp en gång hade haft. Stevensons ovan citerade skildring av förloppet vid det tillfället visar en i all sin outtryckbarhet tydlig växelverkan mellan de yttre iakttagna föremålen och iakttagarens själsinnehåll, en växelverkan av hallucinatorisk art, som förutsätter en livaktig undermedvetenhet hos ynglingen. Detta drag är dessutom särskilt betecknande för Stevenson själv, och det är bekant, i vilken hög grad han i sin diktning använder sina personliga erfarenheter från gränsområdet mellan det medvetna och undermedvetna.[1]) Då Will denna natt i samtal med främlingen såg stjärnorna, samlade sig i hans medvetandes blickpunkt de hittills obestämda och spridda förnimmelserna av det efterlängtades innersta väsen, hans undermed-

[1]) Lektor Alfred Akerlund har gjort mig uppmärksam på de dokument över Stevensons själsliv, som innehålles i F. W. H. Myers, Human Personality, och ett av dem är belysande på den ifrågvarande punkten. Stevenson skriver till Myers: In the afternoon there sprang up a storm of wind with monstrous clouds of dust; my room looked on a steep hill of trees whose boughs were all blowing in the same direction; the world seemed to pass by my windows like a mill-race. By this turmoil and movement I was confused, but not distressed, and surprised not to be distressed; for even in good health a high wind has a painful influence on my nerves. In the midst of this I dozed off asleep. I had just been reading Scott's 'Life of Dryden', had been struck with the fact that Dryden had translated some of the latin hymns, and had wondered that I had never remarked them in his works. As soon as I was asleep I dreamed a reason why the sound of the wind and the sight of the flying dust had not distressed me. There was no wind, no dust; it was only Dryden singing his translated hymns *in one direction*, and all those who had blamed and attacked him after the Revolution singing them in another. This point of the two directions is very singular and insane. In part it meant that Dryden was continuously flying past yet never passing my window in the direction of the wind and dust, and all his detracters similarly flying past yet not passing towards the other side. But it applied, besides this, both to the words and to the music in a manner wholly unsusceptible of expression. — Här förbinder sig tydligtvis själsinnehållet mycket nära med ovädret, så att ett urskiljande av vad som är det ena och det andra ej låter sig göra. Själsinnehållets övergång i naturföreteelsen börjar redan i vaket tillstånd — frånvaron av de plågsamma förnimmelser, som eljest plägade inställa sig hos Stevenson vid häftig blåst, tyda härpå — och når sin höjdpunkt efter insomnandet. Brevet är daterat den 14 juli 1892, den beskrivna händelsen synes ha ägt rum några dagar förut ("The other day in Sydney I was" etc). Den står icke i något direkt samband med berättelsen om Will, som är från år 1878, men kastar dock ett ljus över den roll stjärnorna spela i den senare, ty de äro uppenbarligen något mer än blott och bart en symbol. — Samma brev, av vilket ovan återgivits blott en del, innehåller också ett meddelande om personlighetsklyvningar, som Stevenson lidit under. Han anger tidpunkten för den första, som han beskriver, så: "During an illness at Nice". Personlighetsklyvningen är som bekant temat i Dr. Jekyll and Mr. Hyde (1886). Stevenson besökte kurorter mellan 80 och 87.

Digitized by Google

vetna jag i vidsträcktaste betydelse förband sig med naturfenomenet ovan honom. Stevensons konstnärliga medel äro här som överallt i denna berättelse utomordentligt enkla, endast den innerligaste förtrogenhet med verket kan fånga dess stämning.

> Will hung his head a little, and then raised it once more to heaven. The stars seemed to expand and emit a sharper brilliancy; and as he kept turning his eyes higher and higher, they seemed to increase in multitude under his gaze.

Den hallucinatoriska identifikationen av hans längtans mål med stjärnehären alstrar känslan av att hans längtan, liksom strävan att nå stjärnorna — det ena och det andra hava smällt samman för hans själ — är fåfänglig. Ett härligt skådespel hade han sett, men också blott ett skådespel. Will utbrister därvid icke som Faust i ett lidelsefullt "Wo fass' ich dich" — hans huvud blir på en gång kallt, han känner sig besviken på sin rätt, avstängd, och i hans ord "I see, we are in a rat-trap" ligger åter något av Vignys bitterhet mot världsordningen.

Inför livets gåta kan nog en långt starkare knuten näve än Wills lösas i sysslolös slapphet. Det vore emellertid oriktigt att sammanställa Will med den nämnde geniale franske pessimisten. Den förre anade blott avgrunden i slutet på den väg, som han förts in på av den fete unge mannen, vilken han i sin ordning lämnade långt bakom sig i fråga om livsuppfattningens allvar.

* *
*

Will hade för alltid gjort upp med sin stormande längtan. Då fosterföräldrarne dogo, stannade han lugnt kvar, där han var, och skötte sitt värdshus med en klok mans omsorg. »Hans ögon voro klara som stilla vatten, och likväl med ett skimmer i dem, som tycktes komma inifrån.» Trots sin pessimism har han i sin själ en positiv uppbärande makt. Det är icke viljan, som, där den bevarar sin friskhet mitt i sammanstörtandet av de gängse livsvärdena, inåt reser upp själen i stoisk stolthet, utåt inriktar den på ett allomfattande medlidande; denna makt hos Will är känslan av de i själen magasinerade krafternas subjektiva oberoende av den med dem illa överensstämmande verkligheten, som bör flys. En sådan känsla leder till självbespegling. Träffande karakteriserar Lanson, redan förut citerad av mig, denna Narcissos-typ: "Les passions, jadis promptes à saisir leurs objets, s'amusent aujourd'hui de les regarder; on jouit de désirer, sans hâte de posséder; on sait trop que dans la possession périt la jouissance; on se fait le poète de sa sensualité, de son ambition, de ses vices".[1])

Den mellersta delen av Will-trilogien (The Plain and the Stars — The Parson's Marjory—Death) visar oss hjälten som känslo-

[1]) Gustave Lanson: Corneille.

Digitized by Google

virtuos och är underbart komponerad. Huvudpunkterna äro: en kort antydan om hur Marjory och hennes far kommo att flytta över till Wills värdshus — prästgården skulle repareras; beskrivning av Marjory och det oemotståndliga intryck hon gör på Will; själva frieriet och samvaron därefter; det avgörande samtalet om blommorna, följt av scenen i natten utanför Marjoris fönster, kanske den genialaste i hela verket, ur innehållssynpunkt säkert dess betydelsefullaste; slutligen brytningen.

Marjory väckte en ny vår till liv i Wills känsloliv.

> It is the property of things seen for the first time, or for the first time after long, like the flowers in spring, to reawaken in us the sharp edge of sense and that impression of mystic strangeness which otherwise passes out of life with the coming of years; but the sight of a loved face is what renews a man's character from the fountain upwards.

Det var en fläkt av hans barndoms stora längtan, som med hennes inträde i hans liv kom över honom; med den skillnaden, att han som gosse brunnit av otålighet inför sin längtans mål, som älskare öppnade sin själs alla fönster för den lyckliggörande utstrålningen av den älskades väsen utan önskan att besitta. Hans lycka är fullkomnad redan efter Marjorys stumma bekännelse av sin kärlek.

> "Well then, that's all that could be wished!" cried Will, heartily. And he took her hand across the table, and held it a moment in both of his with great satisfaction.

Men situationens praktiska följder kunde icke undgås. Orden vid själva frieriet om att fadern och den unga flickan ej måtte anse, att han bundit sig genom sin förklaring, halka över hans läppar av gammal vana att förebygga hans indragande i konsekvenser av reell betydelse. På faderns korta, självklara "You must marry" ställer han visserligen också frågan, om det verkligen vore det rätta att göra, men på den förres försäkran om giftermålets oundgänglighet svarar han ett lika kort "Very well". Tonen i detta svar vittnade tillräckligt om full öppenhet för att icke väcka intrycket, att alla i saken deltagande ej vore av en uppfattning, men svaret frammanar för den i Wills själ djupare blickande likväl förkänslan av något oväntat.

Will håller nämligen på att glida bort från sig själv; det ögonblick, han återfinner sig, blir ödesdigert för Marjory. Ty det finns ingen utsikt för att hon skulle visa sig vara starkare, än han, och kunna besegra honom.

> Will was about the last man in the world to be cajoled or frightened into marriage. You had only to look into his eyes, limpid and still like pools of water, and yet with a sort of clear light that seemed to come from within, and you would understand at once that here was one who knew his own mind, and would stand to it immovably.

Men nu hade Marjory kommit till honom från den värld, han avsvurit. Kälekslyckan var på väg att trots den inre fastheten

Digitized by Google

prisgiva honom åt en mångfald yttre inflytelser, som han så djupt misstrodde. Ännu fattades honom likväl den fulla insikten om beskaffenheten av den väg, som den unga flickan så oemotståndligt drog honom in på. Samtalet i trädgården med henne öppnade äntligen hans ögon. Han såg äntligen tydligt hela räckvidden av ett giftermål med den älskade. Det skulle ställa honom på verklighetens torrbrända marker. Då bröt han plötsligt av sitt samtal med utropet: "By the Lord!"

> "By the Lord!" he cried. And when she asked him what was wrong, he turned the question off, and walked away into the house with rather a humorous expression of face.[1])

Då natten inbrutit, stjärnklar, gick Will flera timmar under Marjorys upplysta fönster. Han kände sig på ett avstånd från henne lika stort som stjärnornas. Hon verkade icke mer omedelbart på honom, hans djupa tillfredsställelse har sin rot i känslan av att den egna styrkan låtit honom övervinna faran att ryckas ur den ställning han visste vara den enda, som kunde erbjuda en ogrumlad lycka. Han prisar sig för sin fiffighet. Karakteren, som undergått sitt stora prov, blottar sina hemligaste sidor: för första och enda gången faller i Stevensons berättelse ett skimmer av löje över gestalten. Ty hurudan var den fara, han förut undgått och nu ånyo undsluppit? Hans längtans mål förband sig, vid samtalet med den fete unge mannen, med stjärnevärlden till ett gripande skådespel, men han hade nöjt sig med dess åskådande, där det borde varit ett handlande. Nu bjöd ödet honom ett nytt tillfälle: hans väg borde gå rakt till Marjory. Då Will, som gläder sig över blommorna, där de stå, utan att frestas röra dem, uttalar sin förvåning över att Marjory bryter dem, oaktat att de förlora i värde för henne, en gång avbrutna, svarar hon, att hon ej kan låta bli att bryta dem, ty hon hör dem ropa: »Gör någonting av oss». Med en oförliknelig konst framställer Stevenson i scenen utanför Marjorys fönster stjärnornas och Marjorys liknande kraf på Will: »För oss in i ditt liv». Men han har blott förståelse för sin egen lyckokänsla vid deras åsyn. "And what more should he desire with either?" Han förstår icke att tecknen, stjärnornas darrande och gardinens lyftande och plötsliga sjunkande i Marjorys rum, äro kraf på honom; han uppfattar dem som verkningar av sin personlighets trollkraft! Så är han fullständigt blind för innebörden av sitt läge. Hans självbelåtenhet mitt i villfarelsen verkar tragikomiskt.

"Why, before Heaven, what a great magician I must be!"

---

[1]) Han kunde tillropat sig, som den danske skalden J. P. Jacobsen:

Bliv, o bliv i dina drömmars rike,
Trå ej mot livets verklighetsbrus —
Det har blott nattens och dagens färger,
Drömmen har ensam morgonrodnans ljus.

Jag anför här Jacobsen för att antyda, att Stevenson i Will skildrat ett vida utbrett modernt själstillstånd. Scenen i natten utanför Marjorys fönster har för övrigt liknande innebörd med "furumo"-scenen i Peer Gynt V.

Digitized by Google

Därvid har han full intellektuell klarhet om vad hans förhållande till Marjory krävde och utlovade.

> "Now if I were only a fool, should not I be in a pretty way!"

Men nu slår hans visdom höga flammor. Endast det ouppnådda skänkte lycka. Vore han icke en dåre, om han satte sig i besittning av sina stjärnor och sin Marjory! Nej, intet skulle kunna locka honom att slakta gåsen, som värpte guldäggen; d. v. s. att stiga ur drömmen ned bland realiteterna.

> And he went off to bed, chuckling to himself: "If I were only a fool!"

Till denna bild av Wills karakter hör hans förvåning och små anfall av misshumör, då Marjory, efter det hon från hans läppar hört hans beslut att icke gifta sig, mer låter ana sin besvikelse, än hon uttalar den, och då hon, tre år efter händelsen i trädgården, plötsligt gifter sig med en annan. Tiden hade framskridit under Wills fullständiga tillfredsställelse. Han hade umgåtts i prästgården, dock därvid för att öka sin lycka pålagt sig stark måttlighet med hänsyn till besökens antal, ja, oftast avbröt han sin väg till henne halvvägs för att i fulla drag kunna hängiva sig åt längtan efter henne. Därför var Marjorys giftermål ett svårt slag för honom.

Genom Will besviken på sin lott i livet dog Marjory redan efter ytterligare ett år. Hon lät kalla Will till sitt dödsläger.

> — they had some minutes' talk in private, and he was present and wept bitterly while she breathed her last.

Will o' the Mill är ett verk, "beautifully poised upon itself". Berättelsens korthet är ett viktigt drag i kompositionen, ty läsarens uppfattning av orden beror uteslutande på en ständigt närvarande uppfattning av hjälten. Författaren lämnar icke den minsta antydan vid sidan av konstverket. Enskildheternas inbördes samstämmighet och restlösa uppgående i totalsynen, som växer fram ur första delen av trilogien, är vad som ger visshet om en tolkning, som överensstämmer med författarens avsikter. Stevensons skildring av Wills sista möte med Marjory, i all sin korthet återgiven ovan, är återigen ett av dessa ställen, som framkalla frågor, vilka endast hela verket kunna besvara. Den älskades död öppnade ej Wills ögon för hans skuld gentemot henne och livet i sin helhet, det kom aldrig till något tragiskt uppvaknande för honom. Då Döden i berättelsens tredje del framställer sig som den bäste läkaren, som tager bort alla smärtor och förlåter alla synder, utjämnar alla slitningar i de fall, då hans patienter gått vilse i livet, och gör dem fria, så svarar Will, som väl sällan dödliga kunna svara: "I have no need of you".

Vid Marjorys dödsläger återställdes det genom hennes giftermål grumlade förhållandet till Will, hon blev en god makt i hela hans återstående lif. Men med hennes död brast också det enda positiva förhållande till världen, Will var i stånd till. Ensamheten hade

Digitized by Google

alltid lurat på honom. Att sträva efter fjärran liggande mål kännetecknar människan; att betrakta denna strävan som dårskap isolerar därför den, som så dömer. Han bekänner sin ensamhet redan vid första bekantskapen med Marjory.

> I am mostly a cold, unkindly sort of man; not from want of heart, but out of strangeness in my way of thinking; and people seem far away from me. 'Tis as if there were a circle round me, which kept everyone out but you; I can hear the others talking and laughing; but you come quite close.

Nu återstod för Will i livet blott minnenas rikedom. Föremålen omkring honom — kullen, trädgården, stjärnorna — ha alltjämt en lyckliggörande inverkan på honom, men blott som monument över något förflutet. Den uppmärksamhet, han väcker, genom sitt förstånds klarhet och förmågan att i maximer nedlägga frukterna av sin reflexion över livet kan icke värma hans hjärta.

> "I am a dead man now: I have lived and died already."

* *
*

Även efter förlusten av det, som varit det dyrbaraste i livet för människan, gäller det för henne att leva vidare. Då Marjory dog, hade Will ännu många år kvar. Han gjorde sitt jag gällande i gästernas krets och värnade det i de icke sällsynta fall, då deras beundran för hans originella livssyn tog sig uttryck i försök att locka honom ur nästet. Denna inre orubblighet skänkte honom stor tillfredsställelse, den enda, han erfor, sedan innehållet i livet förlorat sin makt över honom.

> "I understand you are a very positive fellow," pursued the stranger. Will made an answer with a smile of some satisfaction and a little nod.

Han åldrades, allt under det hans levnadsvanor bevarade honom för kroppslig skröplighet. Han var fyllda sjuttiotvå år, då döden överraskade honom. Det var en överraskning, som alltid, då kroppens organer med ohämmad regelbundenhet fullgöra sin bestämmelse," och det fysiska livet därför synes obrutet. Döden nalkas en sådan människa först som en smärtlös aning, vilken lär henne stillhet, förlänar hennes ord betydelsefullhet och ger henne känslan av frigjordhet inför tingen. Döden hade nalkats Will så. Slutligen kom det stora ögonblicket.

Stevensons skildring av hur Döden hämtar Will är i litteraturen ett värdigt motstycke till Holbeins berömda dödsdansbilder. Den stora tyske konstnärens benrangelsman ser man framför sig, då man hos Stevenson läser denna självkarakteristik av Döden:

> — — "it is the delight of my heart to tramp on people's corns. I will have nobody positive but myself, not one. I have crossed the whims, in my time, of kings and generals and great artists. And what would you say, if I had come up here on purpose to cross yours?"

Digitized by Google

Men Stevensons skildring är lika mycket rikare än Holbeins, som ordkonstens uttrycksmöjligheter äro rikare, än den grafiska konstens. Det är hos den förre icke *en* situation, vi se, utan en följd situationer, som ställa inför våra ögon hela det rika innehåll av tankar och känslor, som fyller Wills dödsögonblick. Hans sunda nerver äro till och med i bristandets stund ännu mäktiga att bära och leda livets intryck. Därvid försvagar dock dödens närhet de yttre sinnena och gör dem osäkra, på samma gång som blodets häftiga brusande genom hjärnan förlänar kroppslighet åt det förgångnas bilder. Så genomlever den döende Will, ett offer för hallucinationer och orätt tolkade yttre intryck, kort innan livets låga slocknar några ögonblicks fantastisk, intensiv stämning, som förnuftet blott blixtlikt lyckas bryta eller sömnen breda en utjämnande slöja över.

Vid sitt insjuknande på natten hade Will genast klätt på sig och gått ut i trädgården. Den hade varit skådeplatsen för alla de viktiga avgörandena i hans liv, i den avspelade sig nu också hans livs sista akt. Men en annan stämning vilar denna gång över trädgården än i de forna stora ögonblicken. Stjärnorna hade bevittnat dem alla. Den fete unge mannen hade sagt, att de voro alltför fjärran för att hava någon betydelse för människans liv. Hans filosofi bestod i att icke låta de avlägsna målen oroa hjärtat. I sin lättvindiga skepticism föll det honom aldrig in att ifrågasätta, om människan ens kan göra detta. Wills natur var för rik och djup, för att han skulle kunna låtsas, som om inga stjärnor funnos; han hade tagit ställning till dem — på sitt vis. De hade varit medspelare i Wills själsdrama. Om han löst in den fordran de hade på honom, så skulle de hava lyst också i hans sista stund. Då han nu trädde ut i natten, var allt beckmörkt.

It was pitch dark, without a star; —

Det är i bersån, där han satt sig ned, som hans feberheta hjärna uppfyller omgivningen med sinnesvillor. De döda tränga sig in på honom, framför allt Marjory och hennes värld, och tingen äro i komplott med dem. Ända från barndomen når honom en röst. Han hör tydligt fadern ropa på honom från värdshuset. Fadern hade brukat göra det, då gäster anlände. Sedan den tiden hade Wills mångåriga egenskap av värdshusvärd gjort honom särskilt mottaglig för intryck av åkdon, som nalkas. Nu tycker han sig genom den svällda flodens brus förnimma ett buller, som av eldiga hästar och rasslet av selar. Denna hallucination, som han kämpar emot, kommer jämte faderns rop tillbaka flera gånger, slutligen undanträngер den alla de övriga, och känslan av att någon kommit till honom från ett utanför på vägen väntande åkdon bemäktigar sig honom helt och hållet, samtidigt med livets gradvisa tillbakavikande. Snart hör han icke längre flodbruset; trängre och trängre blir kretsen omkring honom; sensationerna samla sig uteslutande i kroppens lemmar. Då förstår han, att det är Döden, som kommit, och med känsla av att stiga upp i ett åkdon, som far bort, utandas Will sin sista suck. Så hade i

Digitized by Google

hans ungdom ofta de bortfarande gästerna bjudit honom sitta upp. Han hade anat, att oberäkneliga makter låge bakom en sådan inbjudan att taga plats vid deras sida. Denna natt, då den sene gästen, mot vilken han till en början iakttagit sin artiga men som vanligt oåtkomliga hållning, gav sig till känna såsom den han var, hade Will uppfyllts av glädje.

> Why did you not tell me so at first? I have been waiting for you these many years. Give me your hand and welcome ... Since Marjory was taken I declare before God you were the only friend I had to look for.

Så slutar historien om Will o' the Mill i ett "hic jacet", som nedtystar allt mästrande.

Hilmer Gillqvist.

ETT PAR TANKAR BETRÄFFANDE MÅL OCH MEDEL I FRANSKAN.

Mycket har skrivits om franskans svaga ställning, och givet är, att man kan finna brister. En sådan är rätten till bortval efter ett års studier. Men man får ej bortse från ställningens styrka. Franskan är det enda av språken, som har sig tillerkänt ett enhetligt mål, ett verkligt huvudmål, nämligen litteraturläsning och förmåga att taga sig fram hjälpligt i en främmande text. I engelska och tyska tillkommer det skriftliga arbetet i studentexamen, och man vet, vad denna splittring betyder. Ur denna synpunkt sett har franskan faktiskt den bästa ställningen, icke den sämsta. Naturligtvis kan det invändas, att ett fullgott resultat ändå ej kan vinnas. Kanske i alla fall ett resultat, som ej är så föraktligt. Här kan en begära mer, en annan mindre. Man har att taga ställning till målet och se sig om efter vägar, som kunna tänkas leda dit.

Om man ställer upp för sig den frågan, vad som ger förmåga att reda sig med en främmande text, så ligger det svaret ganska nära till hands: ordkännedom. Men detta är ej allt. En nödvändig förutsättning är också, att formläran väl behärskas. Man måste snabbt och säkert kunna identifiera formerna. Här äro elementära talövningar eller kombinerade hör- och översättningsövningar av betydelse. Men verklig precision torde ej kunna uppnås, utan att jämväl skriftliga övningar och prov anordnas i samband med grammatikstudiet. Detta, och vad därtill hör, skall visserligen icke upphöjas till ett mål för sig; det får avvägas så, att det ej förskjuter utan tjänar huvudmålet. Dock må det sägas, att det är bättre att tillgodose denna sida av undervisningen en smula för mycket än för litet, ty säkerhet i grammatik hör dock till de ting, som skolan bäst har i sin makt att skänka och som man har svårt nog att förvärva utanför densamma. Skolans styrka är,

Digitized by Google

att den i detta som i andra avseenden möjliggör en långsam och säker växt.

I formlärans material, för korthetens skull nedan kallat formorden, ligger även själva kärnan till det nödvändiga ordförrådet. Man kan tala om ett centralt ordförråd. Termen är i och för sig föga upplysande. Den står att fatta på mer än ett sätt. Man kan säga, det centrala ordförrådet, det är, frånsett de viktigaste formorden, namnen på de alldagliga tingen. Detta ordförråd är parlörens. Det är ej det, som i första hand eftersträvas, då målet är förmåga att läsa i bok. I Greenough and Kittredge, Words and their Ways in English Speech finner man termerna 'speaking vocabulary', d. v. s. de ord man är mäktig att använda, och 'reading vocabulary', de ord man förstår. Det sista är tydligen lösen. Med centralt ordförråd kan man då mena något annat, nämligen, jämte formlärans material, sådana ord (och delar av ord), som, i likhet med formorden, tjäna att bilda så att säga en språkets 'highroad' för begripandet av en text, ord, som tillhöra bärarne av de vanliga ideerna. Då Storm säger, att man lär sig långt mera av lätta, längre stycken än av korta och svåra, så gäller detta även, och framför allt, för denna 'highroad', ty det är just ett centralt ordförråd i nyss anförd bemärkelse, som i de lätta texterna är det förhärskande. De centrala orden — ofta dessutom internationella — komma under ögonen om och om igen utan tung belastning av annat gods. Läses en jämförelsevis svår text statariskt, sålunda i mindre portioner, träder kursivläsningen i den lätta textens plats. Härvid vinnes bland annat den fördelen, att osökta tillfällen erbjuda sig att lämna vägledning i ordanalys, och därmed sammanhängande.

Nyrop säger på ett ställe (Gr. hist. IV, 426): Les relations étymologiques entre les mots sont ordinairement moins vivantes pour les Français que pour les étrangers, qui saisissent la langue d'une manière plus analytique. Cette particularité peut facilement induire en erreur et ne constitue pas un avantage. — Vid första påseende synes ju detta uttalande vara ägnat att avråda från ordanalys. Emellertid är det väl snarare så, att en person, som lär sig ett främmande språk, vid mera mogen ålder åtminstone, svårligen kan undgå att analysera, mer eller mindre medvetet, mer eller mindre felaktigt. Då är det bättre, att han får ledning, än att han alldeles lämnas åt sig själv. Och det torde väl ej kunna förnekas, att ett dylikt analyserande kan vara värdefullt ur bildningssynpunkt.

Ordanalysens yttersta syfte är den klara uppfattningen av ordens valör, ej mindre deras 'sens occasionnel' än även deras 'sens principal', men kan därjämte skänka annat.

Vid eftersträvandet av en översättning, som ej i onödan glappar utan håller sig så troget som möjligt till originalet, kommer emellanåt, särskilt vid kursivläsning, helt spontant fram den egendomliga överensstämmelse i bild och orduppbyggnad, som före-

Digitized by Google

finnes i en måhända ganska stor utsträckning mellan svenska ord å ena sidan, franska (och engelska) å den andra. Exempel: uttrycka — exprimer (express), fördom — préjugé (prejudice), utomordentlig — extraordinaire (extraordinary), oavhängig — indépendant (independent). Här kan man påvisa ett ganska intressant fenomen, något som man skulle kunna kalla inre lån. Ty överensstämmelsen synes, i många fall åtminstone, bero på översättning från ett språk till ett annat. Man ser, att dessa ord ha en avgjort litterär prägel. Bréal har i sin Essai de sémantique några rader om denna företeelse. Han hänvisar till en liten artikel av Duvau i Mémoires de la Société de linguistique, VIII, p. 190, en artikel, som är betitlad Expressions hybrides.

Vid kursivläsning finner över huvud kapitlet ordbildningslära sin naturliga plats. Suffix och prefix kunna, i den mån det visar sig praktiskt, behandlas, kärnan, så att säga, i ord som *attarder*, *embrasser*, konstateras. — Nyrop varnar, och med rätta, för faran av kritiklöst accepterande av analysens resultat (Gr. hist. IV, § 103): Rappelons enfin qu'un mot contient ordinairement bien plus que les éléments formatifs ne l'indiquent; soit le verbe *s'aliter*. A s'en tenir à l'étymologie, il signifierait simplement 'se mettre au lit'; pourtant il n'est pas synonyme de 'se coucher': on ne s'alite qu'en cas de maladie. Il y a là un élément sémantique non exprimé dans la forme. — Uttrycket 'à s'en tenir' har sitt att säga: man skall ej utan vidare stanna vid de slutsatser, som med hänsyn till ett ords betydelse kunna dragas på grundval av dess uppbyggning.

Emellanåt då ett visst främmande ord skall översättas, äger en förväxling rum med ett annat av likartat utseende: *essuyer* för på tungan 'försöka', som heter *essayer*. Andra dylika malapropismer, eller kanske vi snarare kunde säga pseudohomonymer (där det ej är verkliga homonymer), äro exempelvis: ailleurs, d'ailleurs; entendre, attendre, étendre; atteindre, éteindre; feindre, fendre; peindre, pendre; sort, sorte; liberté, libéralité; conte, compte, comte. Ibland kan här en analys vara nyttig, men i flertalet fall torde ett enkelt konfronterande vara väl så lämpligt, om man över huvud vill behandla saken.

En art av analys, som ej kan avfärdas som enbart lyx, är den mera utförliga etymologiska utredningen. Den kan öppna en glugg ut mot mer än en sida av språkets liv. Dubblettparet *chétif*, *captif* kan sålunda, utom det att det lämnar en utgångspunkt för behandling av källorna för franskans ordstock, ge anledning att något ingå på ljudlagarna — ett kapitel, som ju för övrigt ej saknar sin betydelse för det rätta greppet om ett och annat i grammatiken — och betydelseförändringarna, ett ej oviktigt ämne, då något sysslande därmed bland annat uppfostrar till att vid läsning av äldre författare ej utan vidare taga ett ord i dess moderna betydelse. En jämförelse med spanskan eller italienskan kan vid dylika etymologiska utflykter emellanåt ha sitt givna berättigande. En liten provbit på dessa språk — även i annat sammanhang — är väl över huvud ej ovälkommen.

Digitized by Google

Till en 'ordeskötsel' av den art, som ovan skisserats, hör även en viss jämförelse, omfattande sådana franska ord, som ha etymologiska motsvarigheter i engelskan och bland de svenska främlingsorden, en jämförelse, som närmast skulle inrikta sig på att särlägga de betydelseskillnader, som här kunna föreligga. I denna lilla uppsats skall endast, för material och synpunkter, hänvisas till några specialarbeten, nämligen Olof Östergren, Våra vanligaste främmande ord, Verdandi 146; Alfred Nordfelt, Om franska lånord i svenskan, i Studier i Modern Språkvetenskap utgivna av Nyfilologiska sällskapet i Stockholm, 1901; Annie Edelfelt, Liste de mots français employés dans la langue suédoise avec une signification détournée, i Mémoires de la Société Néo-Philologique à Helsingfors, I. 1893; Hjalmar Edgren, Quelques observations sur l'élément roman de l'anglais considéré dans ses rapports au français moderne, i Lunds Universitets Årsskrift, XIX. 1882—83; J Ellinger, Inwiefern weicht die Bedeutung einiger englischer Wörter französischen Ursprungs von der jetzigen Bedeutung der entsprechenden neufranzösischen Wörter ab?, i Zeitschrift für das Realschulwesen, XIX, 8; Wien 1894, s. 452—454.

Franskans huvudmål är litteraturläsning och förmåga att reda sig med en främmande text. Det förslaget har gjorts, att ett skriftligt prov skulle införas i franskan, nämligen en översättning till svenska utan hjälpmedel, ett förslag, som visserligen ej mött odelat gillande. Saken skall ej här diskuteras. Icke officiella prov kunna ju under alla förhållanden anordnas. Gjorda försök, varvid sådana textstycken valts, som karakteriseras av ett centralt ordförråd i den mening, som i det föregående givits denna term, synas giva vid handen, att hjälpmedel, oavsett eventuellt en eller annan notis, härvid varken äro önskliga eller nödvändiga. Sådana prov torde i ej ringa mån sporra till uppmärksamhet vid kursivläsningen. Deras värde ligger ej endast däri, att de lämna hjälp för bedömandet av översättningsförmågan; de äro också ägnade att kraftigt framhäva dess betydelse.

Luleå, november 1916.

Alfred Åkerlund.

ON THE PHONETIC ALPHABET.

As a firm believer in the use of phonetic texts for the teaching of pronunciation — at any rate as far as English is concerned — I welcome the opening of a discussion on the important question of the requirements of a phonetic alphabet suitable for school teaching, and I have no doubt every modern language teacher cannot fail to feel indebted for the initiative taken by H. Sgh and L. & W. in contributing a practical solution of the problem published in the September issue of M. S. Having had some

Digitized by Google

27 years' close experience of the phonetic text method in teaching English pronunciation, I may perhaps be allowed to add my mite to the discussion.

Let me state at the outset that the use of a phonetic alphabet in my practice implies its use in writing from dictation, whether it be on the blackboard or on paper, and I may add, by the way, that on no account would I give up this practice, for the simple reason that it has proved very effective, a fact that I wish to lay stress on because I understand there are many who do not seem to have realized its great importance.

This fact has, however, of necessity led to the result, among others, that utility for the purpose of dictation in class has become a decisive factor in my estimate of the respective merits of the various systems of phonetic trascription. If then, on the one hand, satisfactory accuracy and neatness in the representation of the sounds of language, so far as broad shades are concerned, must be insisted on, on the other hand, in choosing symbols one must take into account their suitability for practical use in the classroom with yóung pupils who have had little or no phonetic or linguistic training.

Thus not only should the symbols chosen readily suggest, or have some obvious association with, the sounds pronounced and analysed by the teacher, which implies the capacity of being easily read, but they should also be easy to write and offer the least possible chance of confusion.

If now I examine the symbols proposed by H. Sgh and L. & W. in their article referred to above, I feel called upon to make a few remarks.

First of all I must confess to a strong antipathy to the symbol ʌ I tried it for a year or two at the beginning of my phonetic practice, but did not like it. It does not suggest any sound, which may be an advantage in some cases, but is a disadvantage in others. On the other hand, the symbol *v* suggests an a-sound without any risk of dangerous confusion. Then again the ʌ-symbol seems to be a graphic chameleon when handled by children, who are apt to deform it in a variety of ways. Thirdly it looks ugly, like a changeling among the other characters, a sort of cuneiform representative forced on a decent company of Italics. Lastly, the symbol I favour on account of long practice, the *v*, is just as easy to write as an ordinary *a* and is not easily confounded with any other symbol.

As regards the a-sounds, two distinct types are needed — three if the English vowel in 'cup' is included — but though a is all right, as far as print is concerned, it must be discarded as much too unwieldy for ordinary writing from dictation. The italicized *a* should be adopted without hesitation, and ɑ might pass.

As for Italic or Roman types, I may say by the way that I quite agree with Mr. Låftman's plea for the exclusive use of the

Digitized by Google

former for transcription purposes, and it is gratifying to note that in a later article in M. S. the authors of the suggested phonetic alphabet have signified their approval of this.

From my point of view there is nothing whatever to be said against the *ɔ*-symbol, as far as English is concerned; it is, indeed, quite satisfactory. But are those who have to teach English *and* German equally satisfied? The difference between what is called open Swedish o-sound, as in 'topp', and the English o-sound in 'top' is broad enough and cannot be too strongly insisted on, and is not German practically on a level with Swedish on this point? My impression is that if the *ɔ*-symbol is very suitable for English, it is *eo ipso* unsuitable both for German and Swedish. It would seem that the italicized *o* would do both for the German and the Swedish short open o-sound and that *å* would come in handy for the long close German and Swedish å-sound, as in 'Sohn' and 'son' respectively.

To use the same symbol, viz. *u*, for the German u-sound in 'suchen' and 'Mutter' as for the Swedish vowel in 'ung' seems to knock the very bottom out of the case for a sound phonetic notation. And, indeed, the unsuitability of the symbol *u* to represent the English u-sounds must have been felt very keenly by every Swedish teacher who has had some close practical experience of the phonetic notation in common use. The alternative *û* proposed by Sgh and L. & W. for English, French, and German would go a long way to supply a long-felt want.

The retention of *æ* as the symbol for the vowel in the English 'hand' cannot but satisfy teachers of English, who must have found it very convenient. Whether it will be found equally desirable by the German and French teachers is another question, which I shall not venture to enter upon.

On the other hand, I wish to enter a strong protest against the levelling of the first element of the diphtong in the English 'fare' *(fɛɔ)* and the vowel in 'let' *(lɛt)* under the symbol *ɛ*. Whereas the former is a clear instance of an ä-sound (very open e), the latter is certainly a 'half-closed' e-sound, and does not even show any tendency whatever to develop in the direction of openness, rather the other way. In such words as 'very' the close character is decidedly marked. What would happen constantly if we got this series of front vowel symbols, viz. *i—ɛ—æ*, accepted, is what does occur over and over again in my own experience: pupils who do not chance to hail from Uppland and Gestrikland simply skip the middle step, giving for instance *bid, bæd, bæd* instead of *bid, bed, bæd*, and it is one of my most trying tasks in teaching pronunciation to get those blunderers to appreciate the difference between *'bed'* and *'bad'* not only theoretically but also practically. This is, by the way, an instance in which the value of practical phonetics, what I would call nursery phonetics, comes in, for thanks to this ally you are sure to overcome even the most ob-

Digitized by Google

durate resistance on this point, but I would on no account have an extra adversary to fight in the shape of a misleading symbol. As regards the diphtong in e. g. 'bare', the *äə* has been found to do excellent service for Swedes, but if the Swedish *ä*-type is undesirable from the international point of view, let us choose the *ɛ* for this purpose alone.

Thus the following examples will illustrate my proposal: *bed, bœd* (for 'bad'), and *bäə* or *bɛə* (for 'bare'), and I am all the more willing to retain *ei* (or e^{i}) for the diphtong in 'pain' because I understand from Dr. Fuhrken's article in the November—December issue of M. S. that such an eminent authority as Mr. D. Jones identifies the 'half-closed' e-sound with the first element of that diphtong.

A sore point is the representation of the vowels in such words as 'murmur' and 'together'. First, as for the strong and long vowel in 'murmur', the symbol œ proposed by Sgh and L. & W. is most objectionale — for writing purposes, that is — as it would infallibly lead to constant confusion with the *œ* in *bœd*, of which I have some conclusive and discouraging experience. A slight modification of it would give us æ, which would obviate the defect of œ. Again, as regards the weak final vowel in 'murmur', I have not the slightest hesitation in retaining Sweet's old *ə*-symbol. I deny its supposed ö-timbre ('ö-klang'), and of course still more its 'tydliga ö-klang', and even as regards the strong vowel in murmur, I would advise teachers to lay as little stress as possible on this alleged characteristic, as I find that this very notion and its practical application have done a great deal of evil up and down the country. All my experience makes me heartily endorse the strong warning on this particular point given by Mr. D. Jones in his lectures in this country a few years ago. By way of warning I always treat my pupils to the pronunciation of the Swedish 'smör' with the English vowel in e. g. 'turn' or 'murmur'.

I am quite satisfied that Mr. Låftman is perfectly correct in characterizing the final vowel sound in 'murmur' as having an 'a-klang', yet not 'otydlig', but very clear indeed, at least in south of England pronunciation. Pretty close and comphrehensive observation of this particular point has forced me to adopt this view. But it is true that a distinct ö-timbre in the weak vowel *ə* is extraordinarily common even among teachers in this country, no less objectionable on that account, and that the mischief wrought by this hybrid is considerable. It has been the object of my wonder for years how this misconception has not only slipped in among us, but even taken root. Having heard Dr. Sweet himself pronounce the *ə* and having had the benefit of his personal guidance in its production, I know this much at least, that he would not have encouraged the distinct 'ö-klang', and Mr. Jones' warning is a strong confirmation of the same fact.

The view I arrived at long ago and that I still hold is that *ə* is an excellent symbol for the purpose in question, only care

Digitized by Google

should be taken that neither teachers nor learners get hold of a false phonetic interpretation of it. But what about the two weak vowels in such a word as 'together', of which a good deal of fuss has been made? I can only say, in all earnestness, that the representing of it as *təgeðə* has never caused any difficulty or harm in my own teaching. True, the first *ə* as immediately preceding the strong-stressed syllable and thereby being utterly reduced in phonetic value, is not quite identical with the final *ə* with its distinct 'a-klang', but this natural distinction asserts itself as a matter of course. The teacher has only got to guard against the insidious 'ö-klang'.

Therefore, let us retain the excellent symbol *ə* for the weak vowels both in 'murmur' and 'together', hardly in 'vocal', in which the syllabic *l* makes it superfluous.

Now to turn to the *i·* and ɪ-symbols, I will not have the latter: a plain upright stroke in a phonetic notation is quite out of the question in combination with the sloping Italic symbols and will do nothing but mischief in the hands of young pupils when writing from dictation. So personally I wish to give it a very wide berth, and have no hesitation in using the well-known *ĭ* instead to represent the final 'extra-lax' *i*-sound in 'city', thus *sitĭ* I have none of the dread of diacritic signs when they are simple and easily written, and this is exactly the case with the *ĭ*.

It is a fact that both the long and the short Swedish *i* jar very unpleasantly on the English ear, which fact was brought home to me in rather a forcible way when, as a leader of two holiday courses in England for Swedish students, I had the advantage of closely following day after day the training of the students by different English teachers. It seemed to me that few mispronunciations were as objectionable to the latter as those of the English i-sounds. Yet if there is a difference in sound quality between the long English *i·* and the short one in a strong-stressed position, it seems to me that the difference between the latter and the weak ('extra-lax') *i* is still more marked. I would venture to say that the latter is well on its way towards *e*. This is why I for one insist on the differentiating of the two sounds in their phonetic garb as well. So I do not mind retaining Sweets *sitĭ* for 'city', but I should not mind some sort of typographical device serving as a cautionary label to Swedes for *i·* and *i* if a simple and effective one can be found. How about *î·* and *îʔ*

One more comment suggested by the list proposed by Sgh and L. & W. *l* is accompanied by this note: '*eng.* ("tjockt" med sänkt tungrot) let *(let)*, will *(wil)*'. As a matter of fact the difference between these two *l*'s is not inconsiderable, a difference that is clearly set out in the introductory remarks of Michaelis & Jones' Phonetic Dictionary, p. XVIII and XIX. The word 'little' offers an excellent illustration of this fact. I think it would be worth while marking this difference in the phonetic notation,

Digitized by Google

knowing by experience that the 'clear' initial *l* in 'little' approaching the thin Swedish *l* may cause unintelligibility when substituted for the 'dark' variety.

Turning at last to the proposed expedient of denoting both length and stress by points (· and :), I do not mind making common cause with Mr. Låftman and Dr. Fuhrken in recommending the old stress-mark (′), reserving the points for denoting length. Yet, to confess and be hanged, I do think the old Latin grammar - (the macron) would be still better.

Daniel Elfstrand.

Till frågan om Thomas' språk i "STRIFE".

Jag är i tillfälle att anföra några exempel som ådagalägga riktigheten av mitt i rec. av denna bok gjorda antagande som gick ut på dialektal karaktär av vissa emfatiska omskrivningar i Thomas' språk. Saken är med all säkerhet till överflöd känd och påpekad, vadan jag ej gör anspråk på att komma med någonting nytt.

I de partier av Hall Caine's Deemster (Collins Modern Fiction), där han rör sig med folkspråket på ön Man, förekomma talrika belägg (jag har räknat 16 fall), av vilka jag anför några få:

It's none so ould he is yet, at all, at all 14, *hush. man, or it's spoiling it all you'll be, for sure* 78, *It's a bit free them chaps is making, said old Billy* 116, *Is it heavv on the liquor you're going to be, Billy? said Ned* 117 etc.

I W. W. Jacobs' novell *The Castaways* (Strand Magazine 1916) säger en irländare: *It's curing you I would be.* I samma tidskrift Juni, 1916 säger en annan irländare: *it's meself is finished entoirely /'Tis the light has gone out of my life/ It's not worrying you that I'd be — but is there no hope at all?/ Is it my leg you would be pulling* (= Do you wish to cheat me?)

Arvid Smith.

LITTERATUR.

Gustav Adolfs Page *von Konrad Ferd. Meyer und Andere Historische Erzählungen von Wilhelm Raabe, Ad. Stern und Gustav Frenssen.* Ed. *Elias Grip.* P. A. Norstedt & Söner, Sthlm. 1912.

Det är visserligen en hel del år, sedan den bok, vars titel läses här ovan, utkom. Då emellertid lektor Grips fina litterära smak här som eljes hävdat sig i valet av litterärt sett förträffliga och tilltalande texter och boken därför med all säkerhet ofta användes men den vid en ingående granskning, som jag underkastade densamma, när jag själv hösten 1916 började använda den i tredje

Digitized by Google

ringen, visade sig innehålla åtskilliga tryckfel i texten och betänkliga oriktigheter och luckor i noterna, har jag trott det vara lämpligt att framlägga resultatet av min undersökning i Moderna Språks spalter. Vad som synes mig särskilt anmärkningsvärt, är följande:

I noterna:

S. 3.20 *der Sohn, der ... den Kopf, wo nicht oben, doch klar behielt.* Utg:s översättning: »ej kunde bära det upprätt» kan uppfattas efter bokstaven. Bättre är väl: »ej kunde behärska sin oro», »ej behöll modet». — 29. Bausch> *Bausche.* — 12.26 *achtete es nicht für einen Raub.* Utg:s förklaring innebär raka motsatsen till uttryckets innebörd. Rätta till: G. A. betraktade *icke* kronan etc., d. v. s. han kände städse sitt personliga ansvar, sina höga förpliktelser mot dem, som stodo under hans befäl. Jfr. ss. 12.23 — 13.1! — 19.12 *in der modernen Babylon.* Utg. förklarar bruket av femininum i detta fall med inflytande från hebreiskan och latinet. Kunde Meyer hebreiska? Med lika goda skäl kunde hänvisas på det i Meyers stil alltid starka franska inflytandet (»l'ancienne Babylone»). Som jag strax skall visa, är dock ej heller detta antagligt. Det förtjänar dessutom att påpekas, att det ej blott är i *modern* tyska, som ortsnamn varit neutra, utan att detta gäller för språkets alla utvecklingsskeden. Återstår det av utg. själv i anm. t. s. 12.26 påpekade inflytandet från den tyska översättningen av bibeln, där visserligen ortsnamnen äro neutra, men där »Babylon» undantagsvis hos profeten Daniel, kap. 4.27, och i Offenbarung Johannis 16.19, 17.5 och 18.2 är femininum, hos Johannes i personifikationen »den babyloniska skökan», vilken betydelse begreppet just har hos Meyer. Jfr. textsammanhanget! Jfr även Meyers roman »Der Heilige», s. 29.6: »die schlummernde Cordova» [franskt (romanskt) inflytande?]. — 21.8 *So fristete er sich.* Sammanhanget visar, att uttrycket här är = så gav han sig ständigt ny frist (han kunde ej slita sig från konungens sida utan fann ständigt på nya förevändningar att stanna, trots att samvetet bjöd honom att göra slut på det falska i sin ställning). — 30. *im Vollwerte* = i *hans* fulla värde (ej: kraft) = medan han ännu hade sitt fulla värde och sin fulla duglighet för fyllandet av den uppgift, som Gud givit honom. Jfr r. 29—30. — 24.9 *dass ich von dem Herzog lasse.* »Lassen von» = avstå från. — 15—18. *welcher, ob auch an und für sich ein frevelhafter Mensch, seinen Fürstenmantel halb im Hohn, halb im Ernst allen Missetaten umhing.* Det är den icke kommenterade koncessivsatsen *(ob* anhd. = wenn, ofta hos Meyer), som gör översättningen av denna mening exceptionellt svår. Den är ett typiskt exempel på Meyers benägenhet att ytterligt förtäta uttrycket, blott antyda och lämna åt läsaren att utfylla tanken. Innebörden synes mig vara: vilken, om han än redan i och för sig var en (tillräckligt) stor skurk (för att utan skrupler begå vilket brott som helst), (likväl) med sin furstevärdighet halvt på hån, halvt på allvar bemantlade sina illdåd — halvt på hån för att visa sina vedersakare, hur maktlösa de voro mot honom; halvt på allvar, som om han halvt trodde på sin furstliga

Digitized by Google

rätt av Guds nåde att begå vilka ogärningar som helst. — 27.22 *wegwerfend* = föraktf*ullt.* — 33.6 *Euer Liebden* = »Eders kärlighet». — 34.22 = »kaptenssyssla». — 42.7. *Der König wird es abbrechen* = das Lager aufheben = bryta upp (se ss. 41.10—11 och 42.4—9!). Jfr Meyers roman »Jürg Jenatsch» s. 286: »Französische Offiziere sprengten hin und her, aus der Stadt nach dem Lager, dessen Zelte schon *abgebrochen* waren, und von den *marschfertigen* Truppen zurück zum Herzog» etc. Utg:s översättning är väl en lapsus calami? — 44.1 *Monodrama* = drama, bestående av en enda, lång monolog. — 45.4 *Es liegt in den Säften* = det beror på safternas blandning. — 46.26 *möchte wissen* måste gälla nutid. Rätta till: *hätte gern wissen mögen.* — 47.12 *nicht zur Rede gestellt* kan *icke* återges med en kausalsats, eftersom det är samordnat med: *von dem Kammerdiener des Königs erkannt,* vilket naturligtvis ej kan återges med en orsaksbisats, då den omständigheten, att pagen blev igenkänd, ej kan ha varit orsak till att han satte sig på pallen! Bägge participen återges lämpligen med *relativsatser.* — 51.22 *salva guardia* (uttal!) är *italienska,* ej spanska (salva guarda!) = lejdebrev. — 52.13 *fahnden* = drauf aus sein zu fangen, zu verhaften = söka få ngn fast. — 55.13. *Dominus:* under medeltiden och senare präst titel. — 64.30 *wie ausgewechselt.* Jfr: »såsom bortbytt». — 66.27 *e—m etw. anhaben* användes även i jakande satser: »Er will mir immer etwas anhaben,» kanske dock med någon skiftning i betydelsen. — 70.2 *wie die grau gefärbte Tafel.* Det förefaller mig, att döma av Weigands, Sanders', Heynes och Pauls ordböcker, mycket tvivelaktigt, huruvida »Tafel» är = »Leinwand». Snarare väl = »Tafel aus Holz, die zum Malen dient, gewöhnlich für einen Altar bestimmt» = en i grå grundfärg hållen trätavla, på vilken sedan det konstverk skall framträda, ur vilket en själ träder en till mötes. — 24. Undin > *Undine.* — 71.10 *jach,* end. adv. i nht.; *jäh,* adj. o. adv. — 72.15. *wenn des Mägdleins Augen es gelitten hätten* = om den lilla flickans ögon tillåtit det; d. v. s. de liksom förhäxade honom, och han kunde ej slita sina blickar från henne. Jfr: Dem Zauber ... war nicht zu widerstehen. — 78.25—26 *und jeder Quell sprang und lief freudiger und mutwilliger in den Johannistag hinein.* (Jfr studentstilen våren 1916: »i den vackra vårkvällen»). Ordagrant: »in i midsommardags*stämningen.*» Förslag till översättning: »ty det var midsommar». Jfr: »er schlief ruhig bis an den hellen Morgen» (Hebbel). — 102.22. *Über* styr omväxlande dativ och ackusativ för att beteckna sysselsättning med något eller samtidighet mellan två handlingar eller tillstånd, ofta med bibegrepp av orsak. — 105.4—6 *verstiebende Wolken* ordagr. = sig förflyktigande moln. Ung. = »och virvlade upp moln av yrsnö på de öppet liggande ställena». »Dammoln» av snö . . .?? — 122.25. *Partisan [parti'z'a:n]* var 1600-talets form, från 1700-talets början *die Partisane.* — 143.11. *Staffeln* (echelonvis ordnade reserver) = reservformationer?

Digitized by Google

I texten:

S. 9.16. su > *zu.* — 15.21. gewordene > *Gewordene.* — 23. mal > *Mal.* — 25. *Ebba.* Meyer har lustigt nog: *Eva.* — 17.11. *Komma* mellan *es* och *wie.* — 19,18. aufgewecktem > *aufgeweckten.* — 20.6. verbländete > *verblendete.* — 24. *Komma* efter *Zerrüttung.* — 25.30. Verrat > *Verrate.* Utg. tycks ha för princip att ändra grundtexternas imperativer och infinitiver till talspråksformer. Detta förefaller mig skäligen onödigt. Ibland blir det även smaklöst: 78.1. »stehn sehn» för originaltextens *stehen sehen.* Men icke blott detta: det synes mig avgjort vara en principiellt oriktig metod, som lätt kan leda till betänkliga konsekvenser. Utg. har även på ett par ställen företagit sig strykningar och ändringar, vilka förefalla mig rent pedagogiskt sett fullständigt obehövliga, då de censurerade ställena ej innehålla något för vanligt sunt omdöme osedligt. Dessa åtgärder har han ej med ett ord omnämnt i företalet! 24.4. Tillägg: *Der Busen klopfte sichtbar.* — 25.1. streichelte > *drückte.* 28.21—22. Sie öffnete den Mund, um dem König das Geheimnis des Pagen zu verraten. Gustav Adolf etc. > *Sie öffnete den Mund, um den König, welcher sie des Ehebruchs geziehen, gleicherweise einen Ehebrecher zu schelten. Dieser* etc. — 29.1. Efter: »ein gefrorener Mensch, der» infogas: *die Nähe des Weibes und.* — Rätta: 28.28. etwas fremdem und unheimlichem > *Fremdem, Unheimlichem.* — 34.9. > *stehen.* — 43.30—31. Allewege. Originaltexten har: *Alle Wege.* — 45.20. > *Einkaufs. Bindestrecket* utgår. — 46.24. > *königlichen.* — 49.14. > *unbeschreiblich.* 54.4. > *dann gewaschen.* — 56.20—21. I originaltexten: *des General Pfuhl.* — 64.2. im allen > *in allem.* — 65.23. *Kommat* utgår efter *selbst.* — 71.23. ihn > *ihm.* — 26. > *entgegenführen.* — 72.31. > *entgegengegangen.* — 73.21. > *übriggebliebenen.* — 75.2. *Komma* vid radens slut. — 4. *Komma* efter *fromme.* — 13. *Komma* efter *gewonnen.* — 76.29. > *Herrlicheres.* — 83.27. *Komma* efter *gewendet.* — 93.5. dass > *das.* Originaltexten har *so*!! — 100.27. einem > *einen.* Jfr: sich in einen Zorn hineinreden. — 114.24. > *Geht, geht, Graf.* — 115.15. *Komma* efter *Gruppen.* — Ytterligare kommafel: 130.19, 131.1, 136.19. -25, 145.3 (efter *bestellen*). — 131.6. > *nicht.* — 134.2. Rüc- > *Rück.* — 137.26. Thiss > *Thiess.* — 138.15. den > *dem.*

I levnadsteckningen över C. F. Meyer står: »Kriget 1870—71 gav nya impulser och näring åt hans fosterlandskänsla». Riktigare vore väl: (germanska) *stam*känsla. — S. 149.9. > *Südwest.*

Addenda.

Uttals- och accentbeteckning borde ej saknas i noterna till en textedition, som vill vara up-to-date. — Beträffande C. F. Meyers starkt maniererade stil torde den lärare, som begagnar boken, böra muntligen förutskicka några upplysningar: om franskt inflytande och särskilt om den latinska periodens inflytande, som yttrar sig i ofta synnerligen svåröversättliga fall av över- och underordnande, participialkonstruktioner, efterbildningar av ablativus absolutus, långt driven koncentration av tanken m. m. Märk till

Digitized by Google

exempel svårigheterna vid återgivandet av den ofta förekommande substantiveringen av adjektiv och particip; 8.6—7. der durch diese . . . Gelehrsamkeit Geärgerte (= ynglingen, som retades . . .). — 15. schrie der Gereizte (= skrek han i vredesmod). — 14.8. den tötlich Getroffenen (= denne, dödligt sårad,). — 15.20—21. Dann geriet der wieder sicher Gewordene wohl in eine übermütige Stimmung (= då kände han sig åter trygg och kom kanske i övermodig stämning) etc. — 12.21. m. fl. ställen: temporalt *da*. — 11.18. m. fl. ställen: *konditionalis i villkorssats*. — 4.30. *Nüremberger Ware* = nürnbergerkram (ordlek). — 7.5—7. *bin gesessen*, sydty. — 11.6. *plebejisch*. Uttal! — 13.7. *Fabel* = »äventyrssaga». — 16. *leichtsinnig*. I denna betydelse ej hos Hoppe. Likaså *Vorstunde* (< *à la veille de* liksom »Vorabend»?). — 16.9. *Kopf* här = »tanke». — 32. *über sich greifend* = han sträckte handen bakåt över sin axel. (Framgår ej tydligt ur ex. hos Hoppe.) — 17.21. *löschen, intr.* »Fast nur noch in den Zss. *aus-, er-, verlöschen.*» — 18.8. *neckisch* urspr. = boshaft, böslich; jfr schwer geneckt vom eisernen Geschicke. Schi. — 20.6—11. *gefälscht* ung. = »förmörkat». *Lust* = Freude daran, das bildsame etc. — 21.11—12. »hade ryckt till sig initiativet.» — 22.2. *Sieg* = segerkänsla. — 27. *in einer Nöte*. Obs. omöjligheten att finna en sådan form i lexikon! — Djärv efterbildning av mhty. dat. sg. med i-omljud (< nôt-i). — 23.29. *voll* = yppig. — 24.1. *bleichten* etc. = framhävde det fängslande ansiktets blekhet.» — 28.28. *wildwüchsig* [Ej hos Hoppe, Weigand, Heyne, Sanders. Meyers »Jürg Jenatsch» s. 307: — — — Proben eines durchdringenden Verstandes und einer *wildgewachsenen*, aber der seinigen mindestens ebenbürtigen Staatskunst.] = i vild frihet uppvuxna (och därför med vildens, den primitiva människans rent intuitiva skarpblick utrustade). — 30.4. *verdecktes Spiel, verteilte Rollen, verwischte Spuren* [Hela denna mening är ett typiskt exempel på den hos Meyer med åren allt starkare framträdande benägenheten för koncentration, kondensering av uttrycket ända till onatur och — otydlighet] = det hemliga, förtäckta politiska spelet, vari rollerna noggrant fördelades och varav spåren plånades ut och doldes. Jfr Meyers »Die Verschwörung des Pescara» s. 75: »Ich verschwöre mich nicht mit Euch, ich verabrede keine *Rollenteilung*» etc. — 9. *Sitteneinfalt* = barnsligt naiva sederenhet. — 25. *Widerspruch* här = kontrast. — 27. *Unadel* = lumpenhet. Ej Hoppe. — 38.8—9. *Gesicht* är ack.-obj. till *trug*. — 39.14. *Armada, Armaden* spanska. Obs. grundbetydelsen! Urspr. = Kriegsflotte, — heer. Ej Hoppe. — 22. *ihre beiden Todesstunden* (!!) = ihrer beider Todesstunden. — 42.3. *sinnen* här = das Verlangen auf etw. richten = längta hem. — 46.28. *Wie*. Meyer använder någon gång *wie* och ofta *da* (jfr 46.29.) = *als*. Jfr Novellen I, ss. 145—6: »Der liebe Mann, Euer gewesener College, hat mich damit beschenkt, *wie* wir noch auf gutem Fusse standen und ich ihn auf seinem Malepartus in Davos besuchte.» — 70.24—25. Jfr de la Motte Fouqué's »Undine»! — 80.7. *Weben*. Jfr »leben und weben.» —

Digitized by Google

94.33. doch nicht so laut *denn* zuvor. I fornhögty. och ännu i mhty. användes alltid *danne, dan, denne* efter *komparativ* och uttryckte alltså *olikhet.* Efter *positiv* stod *alsô, alse, als* och betecknade *likhet. Wie* var blott frågeord. Småningom utträngde *als* »denn» efter komparativ och *wie* blev jämförelseadverb, undanträngande »als» och, dialektiskt, t. o. m. »denn» på det sätt, som den nutida grammatiken visar. *Denn (dann)* användes emellertid (= als) ända in på 1700-talet efter *komparativ* och *anders.* Samma var förhållandet efter *negationer* till betecknande av att något undantages (keiner denn er, nichts denn Leid), där »denn» tidigt alltmer utträngde det mhty. *wan.* Raabe har alltså djärvt sökt att i anslutning till dylika fall skapa tidstrogen stil, men konstruktionen synes ej kunna, språkhistoriskt sett, försvaras. — 96.8. *darum grübelte.* Nu: darüber. Obs. grundbetydelsen: gräva (omkring ngt). — 101.21. *Elbwiesen* troligast < der (Alp, Alb) Elb, pl. Elbe (jfr der Elf,- e; die Elfe, -n och sv. älva, -or) = sanka ängar, där älvofolket dansar. — 20. *und höre nichts etc.* Obs. det rätt vanl. fallet av huvudsatsordföljd i andra villkorssatsen, när den har fogeordet och subj. gemensamma med den första. — 23. *fasse . . . an* < anfassen. 109.15. *Ferdinandus der Andre.* »Ander» urspr. och ännu i äldre nhty. ordningstal. — 127.5. *geschlagen* = (an allen Gliedern) zerschlagen = ledbruten. Ej Hoppe. — 128.11. *wabbelich* = schlotterig herabhängend = vek, »grön». Ej Hoppe. — 22. *Feldwebel.* Ej riktigt hos Hoppe. Närmast = fan- (styck-) junkare. — 32. *das Mädchen* är väl här = fästmön. — 129.2. *man,* lågty. = nur, aber. Jfr. sv. »men». Ej Hoppe. — 18. Jörn Uhl var bonde. — 131.3. die sechs = alla sex kanonerna (i ett batteri). — 132.22. *Verschluss* = slutstycke. — 134.14. *Lohmann II* = »Hans L., des Gefreiten Bruder». — 137.21. *Fiete Krey:* Jörns barndomsvän, hade vistats i många år i Amerika och var nu återkommen, utan att J. visste det. — 24. *Hinnerk* = Jörns äldste bror (som vanskötte jordbruket). — 26. *Thiess Thiessen* = J:s morbror. *Elsbe* hans syster. — 27. *Lisbeth Junker* = hans barndoms lekkamrat, som han länge älskat. — 139.21. das *Aufschlagen* = »träffarna». Ej Hoppe. — 142.21. *der Pott, -e, -e* †, lågty. = Topf. Ej Hoppe. — 144.32. *beim langen Sott:* »Er hatte in der Marsch bei einem grossen Bauern gedient, der sehr dumm, gröhlich und schläfrig war». Der hiess »der grosse Sott.» — Utöver det här ovan anförda torde åtskilliga militära termer i sista berättelsen behöva förklaras. »Die Schlacht bei Gravelotte» förutsätter för att fullt begripas, att läraren har läst »Jörn Uhl». I motsatt fall måste kommentaren vara utförligare. — Obs. Raabes antikiserande stil, som dock är renare än Meyers, vilken här och var skämmes av sådana ologiska nybildningar som s. 41,22. »Besass der Gestrafte nicht *den Scheinklang seiner Stimme?*» Scheinklang = hans rösts skenbara, falska, oäkta klang; men här menas: skenbart samma klang som hans egen stämma. Meyer påminner i sin prosas stilistiska förkonstling (hans lyrik är språkligt sett vida renare) om vår Vilhelm Ekelund —

Digitized by Google

utan jämförelse i övrigt. Det är alldeles nödvändigt att i en skolupplaga av en dylik skriftställares skapelser genom utförliga noter göra lärjungarne uppmärksamma på vad som icke är överensstämmande med språkbruket, ty: »Quod licet Jovi, non licet bovi.»

Sigurd Segerström.

E. Frösell, Tyska Synonymer för skolbruk. Stockholm, P. A. Norstedt och Söners förlag, 1916. Inbunden 2 kr. 60 öre, häftad 2 kr.

Durch die Herausgabe des oben erwähnten, gut gedruckten und fein ausgestatteten Büchleins hat sich der Verf. um den deutschen Sprachunterricht sehr verdient gemacht, denn es gibt sehr wenige Sprachpädagogen, die sich bisjetzt, wenigstens hier zu Lande, mit dieser wichtigen und schwierigen Frage beschäftigt haben. Eben deshalb heisse ich das Werk willkommen und empfehle es der etwas reiferen Jugend, besonders unseren Primanern, die hoffentlich in der Regel genügende Kenntnisse des Deutschen besitzen, um daraus den richtigen Nutzen ziehen zu können. Man sieht es nämlich dieser Synonymik an, dass sie von einem Lehrer herrührt, der sich recht viel mit den hierhergehörigen Fragen abgegeben hat.

Was erstens den Plan und die Anlage des Büchleins betrifft, habe ich gar nichts daran auszusetzen. Es enthält, vom Schwedischen ausgehend, eine alphabetisch geordnete Sammlung sinnverwandter Wörter im Deutschen. Die Ausdrucksweise, die für jeden besonderen Fall in Betracht kommt, wird vom Verf. genau erörtert und durch passende Beispiele veranschaulicht. Das Buch, das wohl vor allem als ein Leitfaden zur Einführung in die synonymischen Schwierigkeiten des heutigen Deutsch dienen soll, da, nach der Angabe des Verfassers, seine Beispiele in vielen Fällen der neueren deutschen Literatur entnommen sind, lässt indessen den älteren Sprachgebrauch keineswegs beiseite; dann und wann werden nämlich zum Vergleich ältere Autoren mit herbeigezogen, z. B. S. 23 unter *erbjuda*.

Die Regeln und Vorschriften, die uns der Verf. in seinem Büchlein mitteilt, habe ich einer ziemlich sorgfältigen Prüfung unterworfen. Obgleich sie mir in den meisten Fällen stichhaltig vorkommen, habe ich mir doch bei der Lektüre des Buches einige Kleinigkeiten gemerkt, die ich hier unten verzeichne, um die Aufmerksamkeit des Herausgebers darauf zu lenken.

S. 24. Der Verf. gibt *flod* sowohl mit *Fluss* als auch mit *Strom* wieder, ohne uns irgend welche Auskunft über den Unterschied mitzuteilen; dieser besteht, soviel ich weiss, darin, dass *Strom* im Gegensatz zu *Fluss* besonders als Bezeichnung der breiten und schnelleren Flüsse verwendet wird, z. B. der *Rheinstrom: Rhenfloden, die Ströme und Flüsse Europas; eine Handvoll Wassers aus diesem Strome (der Donau) zu holen* . . . Schiller, Räub. 3, 2. Als Kunstausdruck und im übertragenen Sinne kommt

Digitized by Google

wohl *Strom* fast ausschliesslich vor, z. B. *elektrischer, magnetischer Strom, Strom des Lichtes, Strom der Tränen: tåreflod, Strom der Rede* usw. S. 31. Den Unterschied zwischen *Verfasser* und *Schriftsteller* hat der Herausgeber m. E. nicht deutlich und klar genug auseinandergesetzt; die Regel soll etwa folgendermassen lauten: „*Verfasser*" wird nur im Anschluss an ein gewisses Werk gebraucht, z. B. *der Verfasser des Faust.* S. 46. Der Herausgeber gibt unter 111. kein gutes Beispiel von *rufen* in der Bedeutung: *kalla på, tillkalla; rufen* lässt sich nämlich hier möglicherweise mit *tillkalla*, aber nicht mit *kalla på* übersetzen. Besser wäre ganz einfach: *ich rief den Kellner, den Arzt;* „ich rief den Teufel und er kam" (Heine).

S. 64. Misstänka ngn: e-n wegen etw. *im Verdacht* (nicht: *in Verdacht?*) haben. S. 84. Hier möchte ich folgendes zufügen: *Ende* kommt u. a. auch in gewissen formelhaften und sprichwörtlichen Redensarten vor, z. B. *etwas hat, nimmt ein Ende, geht zu Ende; Ende gut, alles gut.* S. 100. *Tänka = ämna* wird wohl am besten mit *gedenken* oder *beabsichtigen* wiedergegeben.

Was zweitens den Wortschatz betrifft, vermisse ich darin mehrere Wörter; es liegt indessen in der Natur der Sache, dass jede Auswahl immer mehr oder weniger zufällig wird, besonders wenn man sich aus gewissen Gründen auf etwa 100 Seiten beschränken muss. Auf den im Worwort ausgesprochenen Wunsch des Verfassers zeichne ich hiermit einige Wörter auf, die m. E. in seinem Büchlein hätten verzeichnet werden sollen: *bruk, flykt, föreställa, grund, hålla, håll, inbilla, inbunden, inveckla, (veckla in), lagom, längd, reda sig, stoppa upp.* Mein Verzeichnis macht jedoch keineswegs Anspruch auf Vollständigkeit. Den Gebrauch der Präpositionen und der modalen Hilfszeitwörter hat der Verf. — wahrscheinlich aus Prinzip — gar nicht berücksichtigt.

Zum Schluss noch ein Wort: ich wünsche dem Büchlein günstige Aufnahme bei den Fachgenossen und sehe erwartungsvoll einer zweiten, verbesserten Auflage entgegen.

Kristianstad im November 1916.

J. Flensburg.

Emil Rodhe och *Ernst A. Meyer, Tyska hemstilar.* Med glosor och hänvisningar till grammatiken. Stockholm, C. E. Fritzes Bokförlagsaktiebolag. I. Pris 0,60. II. Pris 0,60.

Ernst A. Meyer, Nyckel till Tyska hemstilar. Under medverkan av *Emil Rodhe.* Stockholm, C. E. Fritzes Bokförlagsaktiebolag. I. Pris 3: —. II. Pris 5: —.

Johan Spolén, Svenska texter för översättning till tyska. Med noter och kommentar. Stockholm, P. A. Norstedt & Söner. Pris 2,75.

M. L. Wistén, Översättningsövningar till tyska. Med särskild hänsyn till metodiskt inövande av satser och satsdelar. Bi-

Digitized by Google

hang: De tyska översättningsproven i realskoleexamen 1907—1915. Stockholm, Magn. Bergvall. Pris 1,50.

M. L. Wistén, Nyckel till Översättningsövningar till tyskan. Stockholm, Magn. Bergvall. Pris 3: —.

De senaste åren ha kännetecknats av ett uppsving inom vår språkpedagogiska litteratur, som åtminstone från en sida sett är enbart glädjande. Såvida jag förstår att bedöma förhållandet rätt, måste nämligen detta uppsving ha till förutsättning en i jämförelse med forna tider fördjupad och utvidgad språkkunskap hos våra pedagoger. Det är nu icke längre ett litet antal språkmän, som förse vår skolboksmarknad med nödig litteratur, utan det råder en allmän livaktighet på alla de områden, som höra samman med språkundervisningen. Mest gör sig denna livaktighet gällande ifråga om de båda moderna språk, där skriftliga uppgifter förekomma i student- och realskolexamen, och allra tydligast träder den i dagen på tyskans område, alltsedan detta språk intog franskans ställning i den skriftliga studentexamen. En sådan samling till största delen utmärkta tyska grammatikor, som vi hava, torde för ett så litet land som vårt vara något alldeles enastående. Och vad beträffar den grupp av hjälpredor, som jämte grammatiken tjänar till att förbereda till de skriftliga uppgifterna i student- och realskolexamen, så har jag i detta nummer att anmäla ej mindre än fyra nya bidrag till vår översättningslitteratur, alla utom en försedda med 'nycklar'.

Rodhes båda samlingar av tyska hemstilar skall jag här behandla först. Därtill berättigar ej blott bokstavsordningen utan framför allt de stora förtjänster, deras författare inlagt i vår språkundervisning överhuvud. Det torde säkerligen ej vara för mycket sagt, att vi till stor del ha Lektor Rodhe att tacka för den renässans i vårt språkväsende, varom jag ovan talat. De nu utkomna hemstilarna äro enligt förordet i det första häftet början till en serie för hemarbete avsedda uppgifter. Delvis ha de i dessa upptagna stilarna förut varit publicerade (detta gäller särskilt det första häftet, vars innehåll uteslutande utgöres av stilar, som förut av författaren publicerats i Moderna Språk och Skandinavisk Månadsrevy), men våra språklärare komma säkerligen att med glädje hälsa den nya publikationen. Liksom fallet är med Rodhes andra översättningsövningar, äro även dessa stilar hållna i ett vårdat språk utan någon strävan att inlägga några extra fällor för eleverna på språkriktighetens bekostnad.

Vad som ytterligare förhöjer värdet av Rodhes båda häften äro de av Lektor E. A. Meyer under författarens medverkan utarbetade översättningarna. Jag tvekar icke att säga, att vi här ha de bästa nycklar till tyska stilar, som hittills publicerats i vårt land. Varianterna äro så talrika, att jag blott ytterst sällan skulle vilja ha något tillagt, och utredningarna och ordförklaringarna i noterna klara och orienterande.

Digitized by Google

På enstaka ställen saknar man kanske ett påpekande av någon svårighet (t. ex. utsättandet av *es* i *wie es nun gewöhnlich der Fall ist* I sid. 31,25), och ibland verkar utredningen ej övertygande (t. ex. vid påståendet II 6,3, att *Morgen* är subj. i *Morgen ist Dein Geburtstag;* hur tänker sig Dr. Meyer satsdelarna i exempelvis *in zwei Tagen ist mein Geburtstag?*) Den utmärkta regeln om skillnaden mellan *dann* och *da* såsom motsvarigheter till det svenska adverbet *då* I sid. 12.7. etc. hade kanske bort kompletteras med upplysning om att man i tyska texter ej sällan kan påträffa *da* på sådana ställen, där man enligt denna regel har att vänta *dann,* men ej tvärtom.

Störande och kanske på en och annan retsamt verkar här och var (särskilt i det andra häftet) förbjudandet av självklara saker. Nycklarna äro dock enligt tillkännagivande på omslagets sista sida tillgängliga blott för sådana, »som legitimera sig som lärare och lärarinnor», och för dessa är det säkerligen väl bekant, att *am höchsten* ej får användas i uttryck som *högst egendomliga danser* (II, 6,33), att *weil* nu har blott modal betydelse (II, 7,5) eller att *för, till* och *åt* i *berätta för ngn* och *giva till (åt) ngn* äro dativmärken och att de följaktligen ej få översättas med *für, an* eller *zu* (II, 13,29; II, 7,30). Likaså veta de säkerligen, att *som* i *Fåret som räddande engel* ej heter *wie* (II, 9,1), att *få* i uttryck som *jag får tillägga, att* . . . ej motsvaras av *dürfen* (II, 11,6 etc.) och att *skulle* i den överordnade satsen i en konditional satsfogning ej heter *sollte* (II, 13,22). Men allt detta är ju uteslutande överloppsgärningar, som för övrigt försvinna i massan av allt det nyttiga, och som slutomdöme vill jag säga, att dessa nycklar torde vara oumbärliga för var och en tysklärare. Ett 'Wort- und Sachregister', som dock är rätt knapphändigt, förökar deras användbarhet. Ett särskilt omnämnande förtjänar den ypperliga korrekturläsningen, som dock kanske blott den förstår att fullt uppskatta, som själv haft det tvivelaktiga nöjet att syssla med korrektur på med varianter försedda översättningar.

Adjunkt Spoléns Svenska texter för översättning till tyska innehålla en samling stilar, ordnade med hänsyn till deras skiftande svårighetsgrad och avsedda att kunna användas i hela skolan från och med fjärde klassen. I förordet har förf. själv angivit, i vilka klasser han anser de olika uppgifterna lämpligen kunna användas. Under varje stil lämnas rätt talrika glosor till hjälp, och till större delen av stilarna ger förf. i slutet av boken en utmärkt och på många ställen väl orienterande kommentar, behandlande frågor på grammatikens och synonymikens område, realia o. dyl.

Själva stilarna äro till sitt innehåll mycket omväxlande och ge därför också tillfälle till rika studier i olika stilarter. I allmänhet har jag det intrycket, att under det att andra stilutgivare eftersträva god svenska, som ej vållar extra svårigheter för översättning till det främmande språket, söker Spolén ofta efter rent idiomatiska uttryck (som exempel skall jag blott anföra *Hon har just kokat*

Digitized by Google

något till extra fint kaffe sid. 50), som i tyskan ej kunna återgivas direkt. Dock måste det sägas, att han med sin tydligen starka stilkänsla, vilken visar sig även i valet av de tyska motsvarigheterna, förstår att avväga, var dylika extravaganta uttryck kunna vara på sin plats. Men det torde ändå kunna ifrågasättas, om det kan vara lämpligt att i en för skolan avsedd samling upptaga sådant. En del av hans svårare stilar tyckes mig också i detta hänseende lämpa sig utmärkt för sådana, som lämnat skolåren bakom sig för att vid universitetet ägna sig åt språkstudier. Men detta är kanske, när allt kommer omkring, en förtjänst hos boken. Säkert är, att jag med gott samvete kan rekommendera den till att användas ej blott av varande utan även av vardande språklärare.

Lektor Wisténs bok innebär såtillvida en återgång till gamla tider, som den söker att successivt och systematiskt lämna exempel på syntaktiska företeelser i tyskan. Det ligger i sakens natur, nämligen försåvida man inom minsta möjliga ram vill lämna största möjliga antal exempel på varje speciell företeelse, att svenskan ofta blir knagglig såväl från stilistisk som innehållssynpunkt. Närmast torde den därför ha sin plats och, jag vågar säga, även kunna rekommenderas som en med grammatikstudiet parallellt fortlöpande övningsbok för nederstadiet, även om jag ingalunda vill bestrida förf:s ord i företalet, att åtskilliga av styckena »även lämpa sig för ett högre stadium».

Nyckeln till Wisténs översättningsövningar innehåller enbart den direkt till respektive regler passande översättningen. Från den grammatikaliska övningsbokens synpunkt fyller den därför sin uppgift, fastän jag ej kunnat värja mig för den känslan, att det varit lämpligt att i noter angiva variantmöjligheter. Särskilt hade detta varit på sin plats vid ålderdomliga konstruktioner och framför allt vid de stilar, som förf. tänkt sig kunna ifrågakomma på ett högre stadium.

Lund i jan. 1917. *N. Otto Heinertz.*

INSÄNDA BÖCKER.

1. **Hoppe, Otto.** Svensk-tysk ordbok. Skolupplaga, omarbetad och tillökad av *Sune Hildebrand.* Stereotyperad upplaga. 210×135. pp. VII+563. Pris 8,50. Stockholm, Norstedt 1916.

2. **Kijanen-Lunqvist.** Rysk-svensk ordbok. 180×130. pp. 546+15. Pris 6,50. Stockholm, Norstedt 1916.

3. **Schlomann, Alfred.** Illustrerade tekniska ordböcker på sex språk. Svenskt supplement, band I: Maskinelements och de vanligaste verktygen, av *Torsten Jung.* 180×105. pp. 58. Pris 2,50. Stockholm, Norstedt 1916.

4. **Frösell, E.** Tyska synonymer. 200×130. pp. 119. Pris häft. 2 kr., inb. 2,60. Stockholm, Norstedt 1916.

Digitized by Google

5. **Rodhe, Emil** och **Meyer, Ernst A.** Tyska hemstilar II. Med glosor och hänvisningar till grammatiken. 200×130. pp. 26. Pris 60 öre. Stockholm, Fritze 1916.

6. **Meyer, Ernst A.** Nyckel till Tyska hemstilar II. Under medverkan av *Emil Rodhe*. 200×130. pp. 81. Pris 5 kr. Stockholm, Fritze 1916.

7. **Heyse, Storm, Keller.** *Drei Novellen*, mit Verfasserbiographien und Anmerkungen herausgegeben von Karl Kärre. 195×130. pp. VII+177. Pris häft. 1,90, inb. 2,50. Uppsala Askerberg 1916.

8. **Heichen, Walter.** Unter Hindenburgs Fahnen. Verkürtzte Auflage für schwedische Schulen herausg. v. Lektor E. Grip. 195×130. pp. 192. Pris 1,80. Stockholm, M. Bergvall. 1916.

9. *Aus der neueren deutschen Litteratur für Schulen* und Selbstunterricht. 195×135. Stockholm, Bonnier.

XII. ***Mücke, Hellmuth v.*** tysk skoluppl. med anmärkningar utg. av *A. Heumann*. pp. 132+23 jämte karta. Pris 2 kr. 1916.

10. *Engelske Forfattere for gymnasiet.* 195×130. Kjøbenhavn og Kristiania, Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag.

N:o 9. ***Helweg-Møller H.*** Modern Prose, selected and annotated by —. pp. 192. 1916.

11. **Pettersson, H.** Ordlista till Alice's Adventures in Wonderland by *Lewis Carroll*. 140×105. pp. 34. Pris 1 kr. Stockholm, Norstedt 1916.

12—13. **Helldorff, Ivar.** Svårigheterna i Tyska översättningsproven, alfabetisk ordnade. 180×125 I. För Realskoleexamen. pp. 28. Pris 60 öre. II. För studentexamen. pp. 00. Pris 00 öre. Stockholm, M. Bergvall. 1916.

14. **Velander, Jenny Richter.** Metodiska anvisningar för undervisningen i svenska språket 200×125. pp. VII+95. Pris 1 kr. Stockholm, Norstedt. 1916.

15. **Perret, Wilfrid.** Some Questions of Phonetic Theory, Part I. 215×140. pp. vi+110. 2/6 net. London, The University of London Press. 1916.

INSÄNDA TIDSKRIFTER.

Modern Language Teaching: Year XII, 1916. *6d.* each (London: Black).

May 1916 (no. 3). Harold E. Palmer, "Some Principles of Language Teaching" [The author has exemplified his principles in books 62, 63 acknowledged in the September number of *Moderna*

Digitized by Google

Språk]; "Pronunciation Reform" [as an alternative to Spelling Reform].

June 1916 (no. 4.). A. D. Wilde, "Dr. Bradley on Spelling Reform" [criticizing the lexicographical Dr. Bradley's Academy lecture on "the Relations between Spoken and Written Languages"]; John Kirkpatrick, "Place of Languages in Education" [begun in the March number and concluded in the July number]; R. A. Williams, "First Steps in Spelling Reform".

July 1916 (no. 5). A. D. Wilde, "Dr. Bradley on Spelling Reform" [concluded]; F. B. Kirkman, "The Direct Method and Translation" [clearly defining the attitude of Directists towards the "total exclusion of the mother tongue" from lessons on foreign languages].

October 1916 (no. 6.) E. Nicholson, "Educational Modern Languages"; H. A. Strong, "Some Thoughts on the Teaching of Russian in England"; controversial articles about German; by bibliography.

School World. Year XVIII. May—Sept. 1916: nos. 209—213. 6*d.* each. (London: Macmillan).

June 1916 (no. 210). W. Rippmann, "How Shakespeare Spoke and Spelled" [a transcription into the received spelling of the article in 'simplifyd speling' which appears in the extremely interesting 'Joon' number of "The Pyoneer"];

July 1916 (no. 211). "Speech Training in London Schools and Training Colleges" [a critical summary of the official report of a conference on speech-training organized by the London County Council: the summary suggests that the whole report (price 4d., published by P. S. King & Son, Great Smith St., Westminster) would be highly useful to all teachers of English]; "Mr H. G. Wells and Modern Language Teaching" [dealing with some articles by Mr Wells expressing the difficulties of an intelligent non-linguist in handling phonetic transcriptions.]

September 1916 (no. 213). Stanley Leathes, "Examinations in English" ["There is no more barren study than the study of a text-book of English or any other Literature"]; W. R. F. "Modern Language Teaching after the War" ["the utility of modern languages is nil".]

October 1916 (no. 214). E. C. Kitson, "Grammar and the Oral Method of Teaching Living Languages"; W. Rippmann & H. A. Clay, "The Government Committee on the Teaching of Modern Languages" [Which Committee is to bear in mund that the learning of modern languages includes "an appreciation of the history, literature, and civilisation of other countries"].

November 1916 (no. 215). F. S. S., "The Teaching of Languages" [a defence of the translation Method against the Reform Method].

LUND 1917, AKTIEBOLAGET SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET

Digitized by Google

MODERNA SPRÅK

SVENSK TIDSKRIFT FÖR UNDERVISNING I DE TRE HUVUDSPRÅKEN
TYSKA, ENGELSKA, FRANSKA

UTGIVEN AV

HERMAN SÖDERBERGH OCH N. OTTO HEINERTZ.

ÅRG. XI. 2 (96) * LUND * Februari 1917

ÉTUDE SUR LA LANGUE DE PIERRE MILLE.

Les langues vivantes changent de jour en jour: le vocabulaire se renouvelle sans cesse, la syntaxe s'affranchit des règles une fois fixées, et même les flexions sont exposées à des modifications graduelles quoique lentes. J'ai donc pensé que l'étude d'un auteur tout à fait moderne et dont la langue revèle certaines tendances du français de nos jours, pourrait offrir quelque intérêt aux lecteurs de Moderna Språk.

Pierre Mille, né à Choisy le Roi en 1864, a passé une grande partie de sa vie à voyager comme correspondant de journaux parisiens, et son œuvre littéraire est en grande partie le produit de ses voyages. C'est surtout la vie des colonies françaises qu'il s'attache à dépeindre. Le héros de la plupart de ses nouvelles est Barnavaux, soldat de l'infanterie de marine; par sa bouche l'auteur nous décrit la vie et les idées des Malgaches, des Sénégalais etc. Barnavaux, c'est le représentant typique du soldat colonial; le récit de ses aventures et de ses hauts faits nous fait penser à Tommy Atkins et à Kipling, encore que la valeur littéraire de leurs œuvres soit assez différente. Quand Mille cherche son sujet plus près de nous, quand il peint des scènes de la vie française, c'est surtout les gens du peuple, les petits bourgeois et les enfants qu'il aime à faire vivre. Il apporte à la peinture de ses personnages une sympathie alliée souvent à une ironie légère. Nous rions souvent du Monarque, le bavard et le blagueur provençal, mais nous l'aimons aussi. — Mille est un humoriste et un causeur; les notes graves sont rares chez lui.

Digitized by Google

"Sur la Vaste Terre", le premier de ses recueils de nouvelles, fut publié en 1906; ses autres livres se sont succédé assez rapidement: "Barnavaux et Quelques Femmes (1907), La Biche Écrasée (1909), Caillou et Tili (1911), Louise et Barnavaux (1912), Le Monarque (1914). En outre il a publié un très grand nombre d'articles et de nouvelles dans les journaux.

Mille n'est pas considéré comme un des meilleurs écrivains français d'aujourd'hui. Comme beaucoup de journalistes il a négligé son style, souvent décousu et plein de licences. Il affecte d'écrire comme on parle; de là résultent une foule de modernismes adoptés un peu à la hâte. Il aime à se servir du vocabulaire des gens qu'il dépeint, non seulement quand il les fait parler directement, mais aussi quand il en parle lui-même. Les archaïsmes sont peu nombreux, mais on trouve assez souvent des tournures affectées, des images osées etc. Selon l'avis que m'a exprimé un de ses compatriotes, Mille écrit "à faire rougir un apache." Ce jugement est sévère, mais aussi faut-il admettre que la différence est grande entre le français classique et celui du journaliste de nos jours.

Ce qui rend l'étude de son style un peu malaisée, c'est que souvent, à cause du caractère de ses nouvelles, on ne sait pas si certaines tournures visent à être des imitations du langage des personnages qu'il dépeint, ou si elles sont réellement sa propre manière d'écrire. En général, je ferai abstraction des cas, assez rares du reste, où Mille reproduit littéralement le parler des gens peu cultivés, le patois des paysans, le français tronqué des nègres etc.

Abréviations.

Ac. Fr. = Dictionnaire de l'Académie Française.
Dict. Génér = Hatzfeld, Darmesteter et Thomas, Dictionnaire général de la langue française.
France = H. France, Dictionnaire de la langue verte.
Lar. = Nouveau Larousse Illustré.
Li. = Littré, Dictionnaire de la langue française et Supplément.
Moisy = Moisy, Dictonnaire du Patois Normand.
Sa Vi. = Sachs-Villatte, Encyklopædisches französisch-deutsches Wörterbuch.

Bastin = Bastin, Glanures Grammaticales.
Bergström = A. Bergström, De la construction en français moderne (Redogör. för de allm. läroverk. i Norrköping etc. 1888—9).
Brunot = Brunot, Grammaire historique de la langue française (1899).
Clédat = Clédat, Grammaire raisonnée de la langue française (1907).

Digitized by Google

Haas = Haas, Neufranzösische Syntax (1909).
Lönnerberg = Lönnerberg, Bidrag till belysning af språkbruket i franskan.
Pietrkowski = A. Pietrkovski, Bemerkungen zur Syntax Maupassants. (Diss. 1913).
Stenhagen = A. Stenhagen: Några iakttagelser angående språkbruket i modern franska (Redogör. för de allm. lärov. i Norrköping etc. 1898—9).
Örtenblad = O. Örtenblad, Några iakttagelser angående stil och språkbruk hos Catulle Mendès (Redogör. för de allm. lärov. i Venersborg etc. 1897—8).

Les ouvrages de Pierre Mille:
Ba. = Barnavaux et Quelques Femmes.
Bi. = La Biche écrasée.
Ca. = Caillou et Tili.
Lou. = Louise et Barnavaux.
Mo. = Le Monarque.
Va. = Sur la Vaste Terre.

Quelquefois, pour des cas douteux, je citerai l'avis de M. Robert Rest à Göteborg qui m'a fourni beaucoup de renseignements sur sa langue maternelle et à qui j'adresse ici tous mes remerciements.

I. Vocabulaire.

1. Archaïsmes et tournures recherchées.

Les mots vieillis, qui conviennent mal au style journalistique, ne sont pas nombreux chez Mille, mais cela n'empêche pas qu'il se serve quelquefois de certaines tournures archaïques ou recherchées, dont je citerai ici quelques-unes.

alors que.

Selon les dictionnaires 'alors que' ne s'emploie guère que dans le style élevé.

Ex. un rouge éternel et rude (= le rouge du sable) dont on a la sensation *alors* même *que* des végétations le recouvrent: Va. 12. les grands reptiles lourds qui régnaient seuls sur la terre, alors que toute entière elle était un mélange de fange et d'eau: Va. 275.

Mais 'alors que' s'emploie aussi dans la signification de 'tandis que', et avec ce sens- là il est fréquent dans la langue familière. — Cf. Bosson, La Langue de Maupassant p. 22.

Ex. seuls, des gens du Nord . . . pourraient s'imaginer qu'il est un peu fou, alors qu'il n'est point, dans sa cervelle . . ., un seul grain de folie: Mo. 207.

La jeunesse se refuse obstinément à les laisser en paix (c'est-à-dire les ivrognes), alors qu'ils n'en veulent à personne: Mo. 123.

amène = doux.

Ex. Il se sentait généreux, bienvieillant, amène, malgré tout: Mo. 239.

Digitized by Google

Dict. Génér. 'Repris de nos jours'. Li. 'Latinisme néologique'.

battre sa coulpe.

Ex. (il) ramena ses deux mains sur sa poitrine, d'un geste bizarre . . . comme s'il battait sa coulpe: Ba. 74.

Dict. Génér. 'Vieilli'. Li. 'Dans le style ancien 'se frapper la poitrine en disant son mea culpa.'

béer.

Ex. tout un peuple entourait la vasque et béait: Ca. 113.

Lar. 'bayer est plus usité'.

candide = 'blanc, pur'. Assez fréquent chez Mille.

Ex. le mystère de fécondation gardé par leurs corolles candides (= les corolles des premières fleurs de l'année). Mo. 74.

il entre dans cette ombre candide (= l'ombre de la clématite) Ca. 207.

Louise était là, couchée dans un *lit candide.* (!) Lou. 228.

Ac. Fr., Li. et Dict. Génér. donnent seulement la signification 'qui a de la candeur'. Lar. = 'blanc' (vieux).[1]) — La combinaison, dans le dernier ex., de 'lit' et de 'candide' est surprenante.

cependant que.

Ex. il l'invita poliment à prendre sa place sur les coussins de la voiture, cependant qu'il tiendrait les rênes: Lou. 258.

Brunot p. 623. 'De nos jours on n'emploie plus cette locution qu'en poésie'. Lar. 'vieux'.

clamer.

Ex. Il clame qu'il tue, il sent qu'il tue. Ca. 69.

Lar. 'vieux mot'. — Ce gros mot sert à rendre l'idée qu'un petit garçon se fait de ses propres actions.

hilare.

Ex. (la lune) régnait . . ., douloureux à voir avec son étrange figure d'homme, sa bouche hilare, ses yeux de Chinois perfide: Va. 151.

il a toutes les bonnes qualités de notre race: facilement hilare, mais raisonnable: Mo. 220.

il n'éprouvait rien qu'un sentiment de béatitude *hilare,* maintenue dans les bornes d'une allégresse sournoise par la conscience etc. Mo. 240.

Sa. Vi. 'heiter' (J.-B. Rousseau). Dict. Génér. 'Se trouve qqf. en ancien français, mais n'a été repris que de nos jours.'

nef = 'vaisseau, navire'.

Ex. D'autres nefs encore se frôlaient, s'entre-croisaient: Ca. 108.

'Nef', qui en général n'a cette signification que dans la poésie, s'emploie ici avec une exagération un peu ironique pour les bateaux avec lesquels les petits garçons jouent au jardin du

---

[1]) Le mot se trouve pourtant dans cette signification chez des auteurs moins récents, par ex. La Faustin d'Edmond de Concourt, p. 118. (Calmann Lévy): Là, dans la candide nuit de lumière . . . son amant s'était jeté à ses pieds.

Digitized by Google

Luxemburg. — Cf. Lar. 'vieux mot qui n'est resté que dans la langue poétique'. Cf. aussi: Ahlström, La Langue de Flaubert (Thèse 1890) p. 47.

nul.

Brunot p. 357 dit "Aujourd'hui 'nul' serait remplacé par 'personne, ou par 'aucun'. Du reste il est visible que ces pronoms et d'autres encore empiètent sur le pronom 'nul' qui est en train de disparaître de la langue courante". Mais Mille, quoiqu'il se serve surtout de la langue courante et familière, préfère 'nul' à 'personne'.

tel = 'comme, pareil à'. Assez fréquent chez Mille.

Ex. la croix du clocher . . . luisant d'un éclat net, tel celui d'une foudre figée: Mo. 112.

les objets . . . lui semblaient entourés d'un éclat magnifique et tels des apparitions: Bi. 20.

Puis son angoisse le reprenait, telles ces lancinantes étreintes pareilles à des coups de canif: Va. 268.

Tels ces vases remplis de plomb fondu etc. Ba. 278.

Cet emploi poétique de 'tel' ne semble pas être bien fréquent en français moderne. Cf. Stenhagen p. 12.

Pour désigner certaines parties du jour Mille se sert souvent d'une tournure un peu prétentieuse et recherchée. Au lieu d'une proposition entière ou d'un substantif abstrait accompagné d'un nom au génitif il emploie un substantif suivi d'un participe comme épithète.

Ex. ce bourg de l'Espélunque où l'on soupe d'habitude *dès le soleil couché*: Mo. 103.

ils riaient *au soir tombé,* couchés dans les maisons de toile: Va. 20.

comme . . . un crapaud chante dans le jardin, dès *le soir tombé*: Ca. 202.

à minuit sonnant il est revenu: Mo. 128.

il faisait *nuit tombée,* quand les pêcheuses revenaient avec leurs filets: Lou. 171.

Il répétait *à journée faite*: «Voilà ce que c'est etc.» Lou. 242.

La phrase suivante est d'une construction analogue: Ils se virent tout de suite passant en jugement. Ils frissonnèrent à la pensée de leurs *biens confisqués* (= qui pourraient être confisqués), de *leurs bœufs versés à* l'ordinaire de l'infanterie de marine etc: Va. 129.

Pour ces propositions participiales cf Brunot p. 533.

Nous trouvons une tournure poétique mais de construction contraire dans le passage suivant, où un substantif accompagné d'un nom au génitif s'emploie pour un substantif avec un adjectif déterminant:

"les peupliers mêmes semblaient laisser tomber des pièces d'or vieilli sur la *somptuosité des eaux et des herbes*: Mo. 64.

Digitized by Google

2. Modernismes. Licences.

Pendant les dernières dizaines d'années le vocabulaire français s'est beaucoup enrichi. Des affluents lui sont venus de tous côtés: des patois, de l'argot, des langues étrangères etc. En même temps des mots nouveaux ont été créés au besoin par dérivation et par composition avec la plus grande facilité. Mille a diligemment usé — on est presque tenté de dire abusé — de ces nouvelles ressources de la langue, et c'est en vain qu'on cherche beaucoup de ses mots et tournures dans les grands dictionnaires. Il cherche des mots à effet, des expressions aisées ou énergiques; quand il ne les trouve pas, il les forge sans se soucier de l'Académie Française. C'est pour cela qu'on trouve dans ses ouvrages tant de licences, tant de constructions inusitées, tant d'images plus ou moins osées. — Je citerai ici un certain nombre de ces tournures un peu bizarres, qu'on pourrait peut-être, d'un nom commun, appeler 'modernismes'.

abattre = «faire, parcourir». — Ce sens n'est pas dans les dictionnaires.

Ex. je traversais le pont de Gers pour abattre à pied la petite lieue qui me séparait de l'Espélunque: Mo. 5. — De même. Mo. 141.

approuver de, construction inusitée.

Ex. un petit fonctionnaire, qui, par cette chaleur, usait ses vieux dolmans: de quoi je l'approuvais: Lou. 240.

brassé-carré, = 'gendarme'; argot des marins.

Ex. le Poilu[1]) . . . lâche son seau et me crie: — «Largue tout! Un brassé-carré!» — Un brassé-carré, c'est un gendarme, à cause du temps où ils avaient des tricornes, brassés comme les voiles des frégates. Ba. 59.

par côté, pour 'de côté'.

Ex. un pouilleux d'Bicot assis par côté sur son âne, qu'il bat des deux pieds: Lou. 119.

crevard, terme argotique, employé parmi les soldats d'infanterie coloniale. Cf. France: 'enfant mort- né; malade que le docteur achève de tuer'.

Ex. ces hommes que nous appelons, là-bas, (i-e. en Afrique), des crevards, parce qu'ils se sont offert tout ce qu'on peut avoir, bilieuse hématurique, choléra etc . . ., qu'ils ont toujours l'air claqué, mais ne veulent rien savoir pour mourir: Ba. 48.

darder, v. n. — Licence. Dans les dictionnaires 'darder' est toujours v. a. Seulement dans Sa. Vi. j'ai trouvé un exemple analogue: 'le soleil dardait sur nos têtes.'

---

[1]) Remarquez l'emploi de ce mot ("Poilu" est ici la traduction du nom d'un matelot breton) qui est dans la guerre actuelle devenu le sobriquet du soldat français.

Digitized by Google

Ex. Du confin de l'horizon une automobile darda . . . avec une queue de poussière: Bi. 152.
les insectes aussi ont leur odeur quand darde le soleil d'été: Lou. 49.

distinguer voir, pléonasme pour 'entrevoir'.
Ex. Jalin crut pourtant distinguer voir quelque chose: Bi. 6.

donner du nez, argot des marins. — Cf. Lar.: "Mettre le nez, piquer du nez".
Ex. Le sous-marin trembla sous le choc, redressa son avant, puis fit la cuiller, donna du nez et sombra! Ca. 114.

s'éplorer, = s'incliner, semblant «éploré». Les dictionnaires ne donnent que le partic.
Ex: les tiges plates du froment s'éploraient vers le soleil levant: Bi. 259.

y faire = 'se tirer d'affaire, s'y prendre, faire'. Fam.
Ex. à la fin quand les autres ont vu qu'il y avait moyen d'y faire avec la vigne américaine . . .: Mo. 130.
Je sais y faire, pour blaguer: Mo. 57.
C'est comme une victoire patriotique remportée sur les gens du Nord. Et cela prouve que le député sait 'y faire'. Mo. 152.

faire + un substantif. — Je citerai ici quelques exemples pour montrer avec quelle facilité 'faire' se prête à former des locutions où la signification de 'faire' varie beaucoup. L'article peut être mis ou bien manquer. Quelques-unes de ces locutions sont probablement forgées par Mille.
Ex. la colonne *fit beaucoup de cadavres* (= il y eut beaucoup de morts): Ba. 156.
Le sous-marin trembla . . ., puis *fit la cuiller* (= s'enfonça dans l'eau comme une cuiller), donna du nez et sombra! Ca. 114.
ici on n'est pas moins dégourdi qu'ailleurs, et pas seulement les voyageurs de commerce, qui *font du volume* (= faire du bruit, du tapage?), parce qu'ils ont des occasions: Mo. 222.
On avait semé du riz tout autour, on *faisait jardin:* Lou. 220.
Alors je *fis caprice* de m'en nourrir quelquefois: Lou. 279.
Ces Betsimarakes s'étaient pendu des fleurs aux oreilles, suivant leur coutume quand ils *font la joie:* Lou. 287.
Il n'a pas encore *fait la différence* entre l'animé et l'inanimé: Ca. 199.

orge au diable, = 'l'enfer'. — Image un peu osée.
Ex. un village . . ., éventé du mistral comme la forge au diable: Mo. 2. — (L'enfer doit être éventé pour bien brûler.)

au général, licence pour 'en général.'
Ex. Car au général, a-t-on quelque chose à désirer depuis vingt ans, depuis l'Empire? Mo. 209.

gouvernement = 'celui qui gouverne, le père ou la mère.' — C'est ici la terminologie railleuse et un peu irrévérencieuse d'un jeune garçon.
Ex. «Le mardi . . les deux gouvernements paternel et maternel sont sortis comme ils font toujours»: Ca. 98.

Digitized by Google

Cf. Lar.: Pop. Mon gouvernement = 'ma femme', et France: = 'la ménagère de l'ouvrier'.

héroïsme = 'héros', image à peu près analogue à la précédente.

Ex. «Tu ne lui fais pas seulement mettre les pieds dans l'eau, à ton héroïsme», dis-je à C. Mo. 11.

hippisme = 'sport hippique'. — Mot nouveau qui appartient aux néologismes en -isme qui sont si nombreux en français moderne. Cf. Wahlund, Modernismes en -isme et en -iste (Stud. i Mod. Språkvet. utg. af Nyfilol. Sällsk. i Sthlm 1898). Je n'ai trouvé ce mot que dans Nouv. Larousse Mens. (déc. 1907).

Ex. le maire porta la santé de M. Bonnafoux 'le héros de l'hippisme méridional'. Mo. 196.

hoqueteux 'qui a le hoquet'. Le mot n'est pas dans les dictionnaires. Image osée.

Ex. c'était le fleuve Rouge, fougueux, hoqueteux de rapides: Lou. 50.

imaginifique = 'à images grandioses'. — Mot nouveau. Forgé par Mille?

Ex. Il s'enfonçait . . . dans ses mensonges imaginifiques: Mo. 51.

inlassable. — Mot nouveau. Je ne l'ai trouvé que dans Petit Larousse (1916); il appartient à un groupe d'adjectifs nouveaux dont la formation par analogie avec une foule d'adjectifs déjà en usage était très facile et commode; de tels adjectifs, employés par Mille, sont: *impavide* 'intrépide' (Mo. 184), *miteux* 'plein de mites' (Ba. 47), *poussiéreux* 'couvert de poussière' (Ba. 47, Lou. 241).

Ex. les vieux conquistadores de Charles Quint d'Espagne, découvreurs inlassables: Va. 222.

importueux = 'qui importe ou introduit'?. Mot forgé par Mille? Le mot était incompréhensible même à son compatriote M. Rest.

Ex. une plage solitaire . . ., où des assises de galets, étagées par les vagues, tombent jusqu'à la mer importueuse: Lou. 12.

se languir pour 'languir'. Licence; la forme réfléchie renforce l'idée.

Ex. les femmes se languissent de me voir: Mo. 17.

méloper = 'chanter comme on chante une melopée'. — Mot forgé par Mille? Les dictionnaires ne donnent que le substantif 'mélopée'.

Ex. Durant des heures (les jeunes femmes malgaches) mélopaient des chansons: Va. 8.

montre voir. — Locution familière.

Ex. 'Et puis, quand j'l'aurai vu, p't'être que je pourrai en faire un. Montre voir': Ca. 111.

pareil = 'pareil à, comme'. Pop.

«(Saïgon) de loin, c'est pareil Bordeaux, pareil un port de mer d'ici»: Lou. 221.

plomber

Ex. Le soleil du midi plombait. Bi. 151.

Digitized by Google

Licence. Dans les dictionnaires 'plomber' est toujours v. a., sauf dans la signification 'prendre une couleur de plomb'. Pour s'expliquer cet emploi de 'plomber' on peut penser à des phrases comme 'Le soleil lui donnait à plomb sur la tête', ou bien 'brûler de manière à rendre la tête lourde comme du plomb'.

pour la peau = 'pour rien'. — Cf. France: Faire quelque chose pour la peau, c'est-à-dire pour rien, équivalent de 'travailler pour le roi de Prusse'.

Ex. crever pour la peau (dans ce cas = sans toucher l'assurance) comme un bourgeois ou comme un soldat, c'était trop bête, trop triste: Bi. 220.

perdre la face = 'perdre son honneur, sa réputation'. Selon M. Rest cette phrase s'emploie dans certaines provinces. Cf. Lar. 'emprunté à la langue chinoise'.

Ex. Il allait être roulé par des gens du Nord, il allait perdre la face . . . devant ses propres concitoyens: Mo. 154.

pièce, fam.

Ex. on l'appelait le père Bordieux, bien qu'il ne fût pas vieux de plus d'une pièce de trente ans. Lou. 149.

poivré 'assaisonné'. Fam. Ici, figure d'un goût douteux.

Ex. un village, . . . confortablement peuplé de citoyens, mais mieux rembourré de moutons, surtout poivré de chèvres: Mo. 2.

quatorze et point, une maladie à laquelle les soldats d'infanterie coloniale sont exposés, probablement la même que 'quinte et quatorze'. Cf. Sa-Vi: F avoir quinte et quatorze 'venerisch krank sein'.

Ex. tout ce qu'on peut avoir, bilieuse hématurique, accès pernicieux, choléra . . quinte, quatorze et le point: Ba. 48.

régate = 'une sorte de cravate'. Assez fréquent chez Mille. Les dictionnaires donnent seulement le sens de 'course de barques'. L'emploi de 'régate' pour une sorte de cravate s'explique probablement de la même façon que l'emploi de par ex. 'auto' pour une sorte de faux-col ou de 'Carmen' pour une cigarrette. De terme de sport 'régate' est devenu la désignation d'un objet d'habillement.

Ex. le col, bas et mou s'ornait d'une régate toute rouge: Mo. 41.
nul . . ne portait une chemise . . ni cette étroite régate sang de bœuf qu'illuminait encore un gros diamant: Mo. 138.
au-dessus d'un faux-col très sale et d'une régate poisseuse: Lou. 147.

rengager pour 'se rengager'. Licence; langage de soldats?

Ex. 'tu as rengagé dans l'infanterie de marine: Va 156.

retentir

Ex. Autour des ruminants précipités (les chiens) retentissaient d'abois, les crocs sortis des gencives: Bi. 155.
= 'les aboiements des chiens retentissaient'. Licence.

Digitized by Google

— Comme une image un peu osée on peut qualifier l'emploi de 'retentir' dans l'exemple suivant:

Un seul de ces vestons . ., dont le jaune retentissant . . . le faisait ressembler à un jeune canard: Mo. 138.

rouler = 'flâner par'. V. a. pour v. n. — Licence. Quand 'rouler' signifie 'errer, flâner', il est selon les dictionnaires v. n. Cf. Ac. Fr. 'il a roulé dans tous les pays'. Lar. 'avoir roulé dans tous les pays'. — Cet emploi de 'rouler' est analogue à l'emploi de par ex. 'courir' dans une phrase comme: 'Il a couru toutes les boutiques de la rue, Il court l'auberge'; voir Haas § 81.

Ex. on trouve encore . . ., en roulant les docks, un pal . . ., qui vous paye un verre: Bi. 115.

souci = 'nostalgie, mal du pays'.

Ex. Le souci du pays natal grandissait chez lui: Mo. 93.

ne vouloir rien savoir = 'refuser de'. Phrase populaire, assez fréquente chez Mille, mais que je n'ai pas trouvée ailleurs.

Ex. 'ces hommes que nous appelons crevards, parce qu'ils se sont offert tout ce qu'on peut avoir, choléra etc., mais qui ne veulent rien savoir pour mourir': Ba. 48.

De même Lou. 233, 246, 252.

tenir le coup = 'faire ce qu'il faut faire'. Fam.

Ex. si . . la veine vous tombe d'être embauché aux docks . . on ne change pas son régime (i. e. les repas se composent de tartines au beurre rance etc). Seulement on y ajoute de la bière et du whisky. Ça donne la force qu'il faut, on tient le coup, et par-dessus le marché, on est gai etc. Bi. 114.

tour s'emploie dans les phrases suivantes d'une façon peu ordinaire.

Ex. il avait mal au tour de la tête: Bi. 155.

leurs cavaliers, chacun leur tour . . ., tiraient des coups de fusil: Mo. 65 (Licence pour 'chacun à leur tour').

C'est au tour de Lili de venir au rapport: Ca. 87.

toute suite, licence pour 'tout de suite'.

Ex. si je vous disais toute suite que je le sais: Bi. 202.

trente, employé comme substantif. Modernisme.

Ex. il allait bien doucement (avec son auto): un petit trente à l'heure: Bi. 61.

vaguelette. Ce diminutif bizarre n'est pas dans les dictionnaires.

Ex. un pauvre enfant misérable et pâle . . . promenait sur les vaguelettes une moitié de pelle en bois: Ca. 108.

volume = 'bruit, tapage' (?), signification que je n'ai pu trouver dans les dictionnaires.

Ex. Des coups de canon pour saluer, la réponse des Portugais avec une espèce de bombarde, la visite du gouverneur etc: enfin du volume, quoi! Lou. 249.

Cf. aussi 'faire du volume' p. 39.

Digitized by Google

3. Provincialismes.

Dans les nouvelles, dont la scène se passe en province, Mille se sert quelquefois de mots dialectaux. Il s'agit ici surtout de quelques récits qui sont localisés au Nord-Est de la France, et du roman Le Monarque qui est une description de la vie du Midi. On ne peut donc pas prétendre que ces provincialismes sont caractéristiques du langage de Mille lui-même; ils sont plutôt un moyen qu'il emploie pour donner de la couleur locale à ses récits. Voici quelques mots qui me semblent dignes d'intérêt.

brader = ? ? — Cf. Godefroi: Dans le Nord et en Picardie, 'braderie' signifie revente en général et 'brader' vendre à perte.

Ex. quand madame Vandermeersch-Podocius elle avait trop bradé à rien faire — prendre le café — j'cause à madame de la porte en face, il disait . . . Mo. 222. (C'est un habitant de Lille qui parle.)

caché-perdu = 'plongé dans une transe'. — Ce mot ne se trouve pas dans les dictionnaires.

Ex. Delsarte murmura: — Il est caché-perdu. — C'est un mot du pays. Il voulait dire que D. était ailleurs, perdu en effet dans une transe où il ne pouvait plus distinguer que les choses qui se passaient à quinze lieues: Bi 289—90.
(C'est un Artésien qui parle.)

deuillant(e) = 'personne en deuil'. — Les dictionnaires ne donnent pas ce mot.

Ex. le défilé continuait. Ç'avait été d'abord les grands deuillants, austères et cérémonieux . . . Ensuite, ce furent les femmes. Les grandes deuillantes, aux faces invisibles sous le lourd voile noir: Mo. 247.
(La scène se passe à Lille.)

ducasse. — Cf. Lar.: Nom donné à la fête patronale dans la plupart des communes de la Flandre, du Hainaut et d'une partie de l'Artois.

Ex. Ç'avait été ducasse à Bareul: Bi. 211.
C'était un lendemain de ducasse: Bi. 230.
(Flandre.)

jour de demain = 'demain' — Cf. Moisy: 'Au jour d'aujourd 'hui'.

Ex. Au jour de d'main . . tu pourrais pas m'attendre à la station du car M.: Mo. 226 (Lille).

murger = 'monceau de pierres'. Idiome bourgignon. — Cf. Lar. merger ou murger 'Tas de pierres que l'on forme lorsqu'on épierre un terrain'. Li.: Terme provincial.

Ex. une vaste prairie verte . . . ceinte, vers le penchant du coteau par un murger de pierres sèches: Bi. 151. (Bourgogne.)
Ici, évidemment, *murger* signifie: 'clôture en pierres sèches'.

pechère, interj. — M. Rest: 'Exclamation de pitié et d'attendrissement (idiome méridional).

Digitized by Google

Ex. tu cherches donc toujours de l'or? C'est un métier de pauvre, péchère! Mo. 60.

— Mais au-dessus, péchère, au-dessus, près de ce nuage, dans le ciel? Mo. 112. (La scène se passe dans le Gard.)

sus, prépos. = sur. Idiome septentrional. — Cf. Moisy: 'Quand qu'i pleut sus l'curai, i dégoutte sus l'vicaire'.

Ex. J't'avais dit d'attendre que j'mette mon tablier sus c'marche, Napoléon: Mo. 234. (C'est un Lillois qui parle.)

tambourinaire pour tambourin*eur*. — Je n'ai trouvé ce mot que dans Petit Larousse (1916): 'Joueur de tambourin, en Provence'.

Ex. Le tambourinaire est venu sur la place de la mairie . . ., il a battu très bien: Mo. 3. (Gard).

vaï, interj. — M. Rest: idiome méridional = 'mais, bah!'

Ex. Les noces l'inquiétaient un peu, mais vaï, elles devaient se faire à Nîmes, où il n'était pas connu: Mo. 51. (Gard).

vocératrice — Lar.: 'Femme qui, en Corse, chante un vocéro'. (vocéro = chant funèbre).

Ex. un conte de vocératrice. Va. 35.

On pourrait, peut-être, aussi compter parmi les provincialismes les mots qui s'emploient dans les colonies pour désigner des objets plus ou moins exotiques, comme *paillotte:* Va. 204, 'hutte en paille', *morne* Lou. 97 'petite montagne, dans les Antilles: *maque* Va. 283 'chat sauvage à Madagascar', *filanzane* Va 43, 113 'chaise à brancard', *totem* Ca. 124 'animal considéré, dans certains tribus sauvages, comme l'ancêtre de la race et honoré à ce titre' (Lar.). Comme beaucoup des nouvelles de Pierre Mille ont pour scène les colonies françaises ou l'Orient, il n'est pas étonnant qu'on y trouve un grand nombre de ces mots-là, mais il me mènerait trop loin d'en traiter ici.

Une autre chose qu'on remarque en lisant les ouvrages de P. Mille, c'est le grand nombre de mots anglais récemment adoptés par le français [par ex. *car* = tramway Mo. 226, *compound* une machine à vapeur Bi. 233, *toast* Mo. 196, *policemen* Lou. 44, *boxe* Lou. 260, *cargo* Lou. 256, *poney* Lou. 2, *éton* (une veste ronde éton Ca. 109), *jersey* (sorte de corsage) Ca. 18, *skating* Ba. 165, *water-tight* Ca. 112, *tub* Ca. 85 etc.], tandis que je n'ai trouvé qu'un seul mot allemand: *lied* Ca. 192. — Cela s' explique en partie par le fait que Pierre Mille a passé quelques années en Angleterre comme correspondant d'un journal français, mais il faut aussi compter que les termes de mode, de sport, d'industrie etc passent de l'Angleterre en France chaque jour, tandis que la frontière franco-allemande semble être bien difficile à franchir pour les mots allemands

Digitized by Google

II. Syntaxe.

1. De l'article.

1. En général l'article défini s'emploie devant les noms des parties du corps, quand ils sont précédés du verbe 'avoir' ou de la préposition 'à'. Chez Mille on trouve souvent le substantif sans article (mais non pas après 'avoir') ou bien avec l'article indéfini, surtout quand il y a deux adjectifs déterminants, dont l'un doit précéder le substantif (voir les trois premiers exemples). Quelquefois il faut attribuer cette diversité à la tendance de varier l'expression.

Ex. Les enfants sont faits pour avoir *de bonnes jambes* grasses . . . et *le* torse mince. Ca. 131.

Il a *de beaux yeux* bruns, *les* oreilles en cornet: Ca. 124.

Il commença de monter, *à petits gestes* patients et adroits, sa belle canne à pêche: Mo. 75.

les hommes y ont *belle taille, bonnes dents, bon pied, bon œil* et *la* jugeote si rigoleuse et froide que etc. Mo. 2.

Il avait *le* pantalon à passe-poil rouge . ., *la* barbe claire, *des* yeux vifs, *une* figure maigre . . Ba. 47—8.

Il dit à ses compagnons que l'idiot *aux* cheveux sales venait de la forêt, et qu'il y avait été poursuivi par des reptiles à figure humaine etc. Va. 291.

il marchait *à* genoux rapprochés, comme une femme: Bi. 279.

une . . personne qui a *une* longue barbe et *un* beau front: Ca. 55.

2. La suppression de l'article devant le pronom possessif est un archaïsme (voir Haas § 126); dans l'exemple suivant elle me semble affectée:

Il était assis à ma propre table, mais sur cette table qui était mienne un objet . . brillait . . Bi. 95.

3. Dans la langue familière, les nombres cardinaux sont quelquefois précédés de l'article partitif, qui a alors la signification 'jusqu'à'. J'en ai trouvé deux exemples dans Mille:

des tunnels qui ont parfois des quatre lieues de long: Ba. 141.

si la veine vous tombe . . . et qu'on touche des cinq ou six shillings par jour: Bi. 114.

Selon Haas § 108 cet emploi de l'article partitif est possible «wenn dem Zahlwort eine Grössen- oder Begriffsvorstellung (und nicht eine Zahlvorstellung) zu Grunde liegt.» Pour d'autres exemples voir Lönnerberg p. 95. Cf. aussi Tobler Beitr. II 157 s.

4. Conformément à la règle on supprime l'article indéfini avant un mot qui suit immédiatement 'jamais' placé au commencement de la proposition. J'ai noté une exception à cette règle chez Mille:

Digitized by Google

Jamais un vrai riche n'eût pu jouir d'une bienvenue si sincère: Mo. 66.

Cf. Haas p. 121 'Die artikellose Form ist wesentlich in der Schriftsprache erhalten.'

5. Comme beaucoup d'auteurs modernes Mille emploie très souvent l'article partitif au lieu de la prépos. 'de' avant les noms précédés d'un adjectif. Cf. Haas p. 116 'Die Volksprache zieht den Typus mit dem bestimmten Artikel vor'. — Voici quelques exemples;

"La France, ça n'est pas des bons pays". Mo. 90.
Des demoiselles, des vieilles dames. Mo. 143.
des petits coraux tout roses; Mo. 96.
Des jeunes gens et de belles filles. Mo. 197.
Nous sommes des espèces de mystères, des bons dieux vivants: Va. 179.
il me semble bien que ce soit là du véritable amour; Ca. 48.

6. Il reste à noter encore quelques cas où l'article est supprimé; c'est surtout le cas après 'faire' (cf. Pietrkowski § 36) et après 'c'est, il y a' (cf. Haas p. 141—2).

Ex. avec, 'faire'.

Ceux à qui on veut faire politesse; Mo. 43. (Cf. Dict. Génér. et L'Acad. Franç. 'faire *des* politesses à qqn'.)
J'ai fait ami avec lui: Mo. 149. — De même; Lou. 216.
s'il ne peut toucher aux choses et en *faire jouet,* il finit par en faire abstraction: Ca. 67.
— Tu m'aimes? dit-il. Alors, fais-moi plaisir! Ca. 135.
Les femmes faisaient cuisine à part: Va. 66. (Avec une autre nuance de sens: Louise avait *fait la cuisine,* sur un petit fourneau: Lou. 181.)
ils ont fait connaissance: Bi. 37.
on avait semé du riz tout autour, on faisait jardin; Lou. 220.
Alors je fis caprice de m'en nourrir quelquefois: Lou. 279.

Après 'C'est, il y a etc':

C'était pure joie de se sentir si vivants et si libres; Ba 97. (mais: C'est de la pure folie, à classer dans les manies religieuses'; Bi. 38).
Non qu'il y eût de sa part moralité raisonnée. Bi. 116.

Quelquefois l'article manque devant un nom accompagné d'un déterminatif;
Elles n'ont pas *grandes réserves* dans leurs armoires; Bi. 104.
j'ai dû dresser une contravention à l'inculpé pour *pêche,* en temps prohibé, d'un poisson etc.' Mo. 86. (Imitation du langage judiciaire.)

2. Du Complément Déterminatif.

1. Par un renversement des idées, le nom qui devait être le mot déterminé, devient en réalité le déterminatif.

Digitized by Google

Ex. ces saletés d'ouragans: Lou. 94.
Ah, malheur de moi.!: Va. 170.
leurs feuilles (c'est à dire: des arbres) pendant comme des chevelures, leurs *bras de branches* tordus comme pour prier: Bi. 17.
Le dernier exemple me paraît très affecté.
Ce qui est curieux c'est qu'un adjectif, qui devient de cette façon le mot déterminé, garde ces fonctions d'adjectif. Il s'agit ici surtout de l'adjectif 'drôle':
Ex. un très drôle de règlement: Lou. 39.
Il avait de drôles de petits ongles: Lou. 229.
avec de drôles de signes: Lou. 285.
Pour d'autres exemples voir Pietzkowski § 69.

2. Conformément à l'usage de la langue populaire, Mille emploie souvent 'à' devant le terme qui désigne le possesseur:
Ex. (ce vin) est de la vendange à monsieur Bonnafoux: Mo. 66.
Il héla le petit Guillaume, le fils au Perdu: Bi. 157.
Les quatre enfants de Céline, celle à Delebecque (= la femme de D.): Bi. 214.

3. Quelquefois la préposition 'de' est omis entre un adverbe de quantité et le substantif suivant, quand celui-ci fait locution avec le verbe:
Ex. ils ont *plus peur* que nous, ils claquent des dents: Lou 63—4.
(Pour des exemples analogues voir Pietrkowski § 14.)
mais on trouve aussi avec 'de':
sans faire plus d'attention à lui: Lou. 48.
j'en ai eu tant de plaisir: Mo. 57.
Les adverbes 'très' et 'si' s'emploient aussi comme déterminatifs d'un substantif:
Ex. Il avait très peur: Ba. 108.
Ah-Sing qui avait très faim, pensa etc. Va. 274.
Il est évident que, dans ces phrases, 'peur' 'faim', 'plaisir' ont perdu leur valeur de substantifs. Pietrkowski (§ 14) dit: in Wirklichkeit ist hier das Subst. mit dem Verbum schon zu einem Verbum verschmolzen und dieses graduiert, natürlich durch Adverb". Mais alors on ne devrait pas employer: 'très' et 'si'. Haas, d'un autre côté, parle de la nature adjective de certains substantifs (§ 193). On peut aussi supposer l'influence de phrases analogues, comme 'avoir chaud, avoir froid'. Voir aussi Tobler Beitr. III 117 s.

3. Du pronom.

1. *En.*
Clédat dit § 275: «comme 'en', de par son origine, a surtout une valeur neutre, on ne l'emploie pas quand le possesseur est une personne; on ne dira pas: 'j'en ai entendu le discours'.»

Digitized by Google

Pourtant, une phrase comme la suivante ne doit pas choquer l'oreille d'un Français:

Marie-Blanche ressemblait surtout à madame F. Elle en avait l'intelligence un peu fausse mais lucide. Bi. 147.

2. *Ce* peut remplacer l'article défini, surtout quand Mille reproduit le parler des gens du Nord.

Ex. vers ce milieu de février, dans cette plaine du Gard, il y avait déjà des amandiers en fleurs etc. Mo. 127.

On s'en va par c'boulevard de la Liberté, où c'est tout plein partout d'ces beaux hôtels . . ., dans ces fossés des anciennes fortifications, et avec ces bancs verts: Mo. 224.

j'vas y aller, dans c'cave! — Prends garde! dit Céline. C'est r'lavé seulement de c't'heure: Bi. 216.

3. 'Ce' (ça) s'emploie aussi pour 'il' neutre, emploi qui est fréquent dans le style familier. 'C'est' souvent = 'il y a'.

Ex. Au-dessous de lui, c'était un grand breuil bourgignon: Bi. 151.

le défilé continuait. Ç'avait été d'abord les grands deuillants: Mo. 247.

ce dimanche- là, ç'avait été ducasse à Bareul: Bi. 211.

C'est très facile de voir quand les enfants sont préoccupés: Ca. 179.

C'est très difficile de donner des raisons quand on ne pense que par impressions: Ca. 21.

C'est défendu de rendre les lettres: Mo. 227.

4. *Celui.*

Un emploi curieux et pléonastique de 'celui' se trouve dans les exemples suivants:

Tous ceux des animaux (= tous les animaux) qu'il a vu de près, les poules, les serins, tous les oiseaux font des œufs: Ca. 157.

Dans ces instants où celles des femmes qui le peuvent (= toutes les femmes qui . . .) attendent sans bouger leur délivrance . . ., Louise venait volontairement de se condamner aux galères: Lou. 177.

Evidemment 'ceux' s'est introduit par une vague association avec des phrases où il s'agit d'un vrai choix; comme: ceux de mes amis qui etc., celles de nos connaissances qui etc.

5. Ellipse de 'celui'.

Brunot dit (§ 275): "Aujourd'hui l'emploi du pronom démonstratif est obligatoire dans quelques tournures où autrefois on pouvait s'en passer. D'Aubigné disait par exemple: La pitié nous ouvre ton sein, l'autre les cachots; une nous monstre la sereine face d'un père, l'autre d'un juge qui a le front ridé. — Nous serions obligés de dire; celle d'un juge". Mais quelle est la différence entre ce passage d'Aubigné et la phrase suivante de Mille?

Ses trois fils, dont l'un avait la figure d'un Romain et les deux autres d'Arabes: Mo. 171.

Digitized by Google

6. *Quoi.*
Comme pronom rélatif 'quoi' ne peut plus avoir d'antécédent déterminé. Il faut donc regarder les tournures suivantes comme des archaïsmes:
c'est de l'eau avec quoi sœur C. se figure qu'elle travaille: Bi. 27.
C'est la seule chose à quoi sa mère n'avait pas pensé; Ca. 181.
tout homme a une vie secrète par quoi il est intéressant: Ca. 230.
une chose à quoi il avait pensé: Mo. 118.
toutes les choses à quoi il pensait: Mo. 122.
un sujet . ., sur quoi tout le monde peut avoir une opinion: Mo. 142.
Cf. Polack, Moderna Språk 1910, n:r 9 p. 143.

7. Dans la langue populaire *'on'* remplace souvent le pronom personnel de la 1ère p. (sing. et) plur.
Ex. "Plevech et moi, on savait tous les deux etc. Ba. 92.
on n'est pas des brutes: Mo. 81.
Si on est des ouvriers . . . Mais on n'est pas des ouvriers, à l'Espélunque, on est des propriétaires: Mo. 209—10.
tous on sait, plus ou moins, dans le Nord, toùt ça qu'il faut faire etc. Mo. 222.
Cf. Pinot, Notes sur l'argot de Chantecler, Moderna Språk 1913 n:o 1—2 p. 13—14.

4. Accord du Verbe.

1. Quand 'ce' se rapporte à un substantif ou à un pronom (3ième p.) au pluriel, Mille met souvent le verbe au singulier, contre la règle des grammaires mais conformément à l'usage populaire:
Ex. c'était des jeunesses: Bi. 253.
c'était à peine des paroles que ces paroles indéfiniment répétées: Va. 84.
C'était les gamins de l'Espélunques: Mo. 122.
Ce ne pouvait être des Lyonnais: Mo. 140.
Dehors, c'était les vendanges: Mo. 68.
C'était des espèces de petits pavés de bois: Ca. 140. etc. etc.
Combien cet usage est devenu fréquent en français moderne, on peut voir par la foule d'exemples donnéé par Bastin p. 22—25.

2. Dans l'exemple suivant le verbe est au singulier, bien que et le sujet et l'attribut soient au pluriel.
Ses désirs était des ordres: Mo. 126.
Le singulier s'explique, peut-être, par le fait que, dans le cas en question, il ne s'agit que d'un seul désir, i. e. le désir d'avoir qqch à boire.
Dans le cas suivant c'est l'attribut qui ne s'accorde pas avec le sujet et le verbe:
ils faisaient celui qui ne comprend pas: Ba. 155.

Digitized by Google

Le singulier 'celui etc', qui est un peu étonnant ici, forme, évidemment, pour l'auteur une phrase toute faite, qu'il n'est pas nécessaire de décliner.

5. Des Temps.

L'imparfait et le passé défini.

Haas dit p. 377: «Das Passé défini, heute schon nur noch eine literarische Zeit, ist, wenn die sprachliche Entwicklung sich nicht ändert, dem Untergang verfallen,» et Clédat dit § 422: «Le passé composé (= le passé indéfini) tend à remplacer l'autre (le passé défini)» et plus loin «les premières et secondes personnes de ce temps tombent en désuétude». On s'attendrait donc à ce que Mille, qui montre tant de prédilection pour la langue familière, pour la langue up to date, éviterait le passé défini, ou du moins les premières et secondes personnes de ce temps, mais c'est tout le contraire. Il fait un vaste emploi du passé défini, et comme le plus souvent ses nouvelles contiennent des événements auxquels il a assisté lui-même ou qu'il fait raconter à une des personnes qui y ont pris part, même les premières personnes de ce temps sont fréquentes.

Je ne chercherai pas ici à donner des règles pour l'emploi de l'imparfait et du passé défini dans les ouvrages de Mille. J'ai seulement voulu montrer combien subtiles sont les nuances de signification, exprimées par ces deux temps. Très souvent on ne peut constater aucune règle; c'est le goût individuel (pour ne pas dire le caprice) de l'auteur qui a fait le choix du temps. Le lecteur n'a que constater un fait et se dire «Probablement c'est de cette façon-ci ou de cette façon-là qu'il faut interpréter ce passage». Chercher à classifier les cas d'après les règles de la grammaire serait peine perdue. Dans plusieurs cas on pourrait plutôt sentir qu'expliquer ce que l'auteur veut exprimer.

Comme preuve je donnerai ici quelques exemples:

Ex. Le Monarque répondit par un toast à la marine française. On entendit sa belle voix. On n'entendit pas ses paroles. Tout le temps qu'il se *tint* debout, ce ne fut qu'une acclamation: Mo. 196.

Il ne mentait pas. De tous les points de l'horizon, à mesure qu'on *monta* vers les Calmettes, des escadrons se précipitaient: Mo. 194.

Le Tiennou descendit vers la gare. Je le *suivais* à quelques pas, et le Monarque me *fit* la conduite: Mo. 213.

Je fis tout ce que je *pouvais* pour aller plus vite: Mo. 16.
Je m'arrangeai comme je *pus* pour dormir: Mo. 17.
Il demanda de l'air le plus indifférent qu'il *put:* Mo. 173.
Le pantalon troussé le plus haut qu'il *pouvait* . . . Mo. 32.

Digitized by Google

Hermot *essuya* lui-même le corps poli et gracieux. Il *embrassait* prudemment cette chair tendre qui sentait les caresses . . . Quand les baisers *couvrirent* le front, l'enfant leva la tête: Bi. 171.

Les objets se *mirent* alors à danser étrangement, les meubles *tremblaient:* Bi. 176.

Du sein du navire . . . le canon tonna: les beaux cocotiers . . . *s'abattirent* comme de l'herbe, des hommes fauchés par centaines *tombaient* dans la ruine des arbres: Va. 226.

Tous *respirèrent* (à cette réponse); et il se *regardaient,* pleins d'espoir: Mo. 212.

Elle n'*ajouta* rien, mais le lendemain elle *apportait* cinq moustiquaires au major: elle avait cousu toute la nuit: Ba. 8.

Ils virent le petit sentier nu, l'herbe usée du glacis . . . Puis subitement le rempart tombait: Va. 320.

Caillou se mit à pleurer . . . Aline *disait* seulement: «Puisqu'il ne veut pas . . .» — «Il sera à vous, à vous!» *dit*-il.: Ca. 37.

Mais il cria . . Il pinçait les lèvres, il ouvrait les mains . . . Il *cria* «Vous voulez . . .» — Et je *criais* à mon tour, le sang glacé: «Quoi, monsieur, quoi!» Va. 168.

Or, un matin il aperçut . . un groupe nombreux qui s'agitait autour de la cage . . . Quelqu'un *disait* . . . Quelqu'un *dit* encore . . . Bi. 149.

6. Des Modes.

Il n'est pas étonnant que Mille, qui la plupart du temps affecte d'écrire comme on parle, emploie souvent l'indicatif où la langue soutenue exige le subjonctif.[1]) Mais parfois, c'est tout le contraire; on trouve le subjonctif, où l'on s'attendrait à l'indicatif.

a. Propositions relatives.

Dans des phrases qui sont tout à fait ou presque analogues, on trouve tantôt l'indicatif, tantôt le subjonctif. Si l'on tient à faire des distinctions, on pourrait peut-être dire que le subjonctif est plus énergique, qu'il renforce l'idée exposée plus que l'indicatif. A l'imparfait le subjonctif semble être le mode preféré, mais pas toujours. Quand l'auteur veut appuyer sur l'idée de la futurité, il emploie le futur de l'indicatif.

Ex. Il n'y a que moi qui *ai* mis cent sous: Mo. 246.
il n'y a que chez les sauvages . . qu'on *connaît* les actions etc.: Lou. 132.

[1]Il faut aussi compter avec la possibilité d'erreurs 'd'imprimerie, surtout dans les 3èmes pers. sg. de l'imparf. du subj. Voici quelques exemples d'errata évidents: quoiqu'elle *fit* jamais au monde, elle resterait: Bi. 318 — avant qu'il *eut* comprit ce que c'était: Bi. 153 — sans qu'on *sut* qui était son père: Bi. 18 — (l'auto) ne se retourna pas, obéit comme elle *pût:* Bi. 7. — le gouvernement — jadis on *eut* dit le Roi: Lou. 140. — etc.

Digitized by Google

la conviction qu'il n'y avait qu'un être au monde qu'on *pût* aimer: Ca. 39.
Il n'y avait que le numéro qui *fût* un peu vexant: Lou. 228—9.
il n'y avait que l'Espélunque dans tout cela qui se *pût* trouver: Mo. 50.
le péché contre le Saint-Esprit, le seul qui ne *sera* point pardonné: Ba. 284.
la seule chose qui *l'embêtât,* c'est que etc.: Lou. 96.
Elle supplia . . dans son langage obscur . ., le seul qu'elle *connût:* Bi. 12.
C'est la seule chose à quoi sa mère *n'avait* pas pensé: Ca. 181.
C'était la seule personne de l'autre sexe qu'ils *possédassent* parmi eux: Va. 269.
la première chose qu'il *aperçut* en face de lui, fut etc.: Va. 139.
le regard chargé du premier remords qu'il *eût* vu dans ses yeux: Bi. 317.

Dans le cas suivant le subjonctif remplace un conditionnel présent:

Ce n'était pas un homme qu'on *pût* aisément interroger. Lou. 277.

Remarquez que le subjonctif s'emploie dans le cas suivant, bien que la négation ne se rapporte pas à la proposition relative:

Rien au monde, aucun des plus beaux paysages que j'eusse vus (= que j'avais vus pendant mes voyages) sous le ciel, n'aurait pu me donner autant d'exaltation: Lou. 163—4.

b. L'indicatif est très fréquent *après les phrases négatives, dubitatives et interrogatives,* surtout après: 'Est-ce que tu (vous, elle, il) crois (-yez -t,) . . .? (Cf Haas p. 402), mais aussi après d'autres phrases:

Ex. On croirait qu'elle (= l'image) *a* été peinte avec de la lumière et des fleurs: Bi. 28.
C'est une religion et une race où personne ne croit qu'on *peut* se racheter par la confession: Lou. 38.
Est-ce que vous croyez que ce qu'on met comme idée du juste et de l'injuste . . . *vaut* ce qu'on supprime: Ba. 198.
C'est une erreur de croire . . qu'il n'y a de fantômes que dans le Nord: Mo. 128.
Personne ne croit que les Chinois sont tout à fait des hommes, ce serait trop bête: Va. 271. Etc., etc.

L'indicatif s'emploie dans les exemples que je viens de citer, bien que l'idée exprimée dans la proposition subordonnée ne corresponde pas à la réalité. Dans l'exemple suivant Mille emploie le subjonctif, bien que la subordonnée exprime un fait:

Ex. C'est son nombril qu'elle vient de voir, et elle ne s'était jamais aperçue qu'il *existât:* Ca. 86.

Digitized by Google

Dans ce cas-ci, est-ce que le subjonctif a été amené par le mot 'jamais' dans la principale?

J'ai noté un cas avec le subjonctif apres *'ne pas ignorer'*:

Ex. Je n'ignorais pas qu'il (= le printemps) *dût* arriver: Ca. 1.

Après 'il me semble' et 'il arrive' l'indicatif est de règle, mais Mille emploie aussi le subjonctif:

Ex. Il me semble bien que ce soit là du véritable amour: Ca. 48.
Il arrive que cette peau prenne racine: Bi. 67.

c. Haas dit (§ 330) qu'on trouve quelquefois, dans la langue actuelle, l'indicatif après 'se plaindre'. J'ai noté un cas chez Mille: Comme il se plaignait à voix basse que le choc de ses souliers . . . lui *retentissait* dans le corps: Bi. 231.

7. De L'Infinitif.

1. L'infinitif sujet qui, lorsqu 'il est placé avant le verbe, doit être pur, est souvent, chez Mille, précédé de 'de'; le plus souvent on trouve alors 'ce (ça)' comme sujet grammatical immédiatement avant le verbe.

Ex. *de* chanter, ça grandissait la scène: Mo. 83.
de le voir avancer chaque jour dans sa tâche, et *de* l'y aider, c'était comme si on l'eût traîné par la nuque: Bi. 209.
de vous soustraire à une tentation . . est peut-être entré dans le propos de la personne inconnue: Bi. 59.
*d'*être ainsi allongé sur le sol ramena la circulation au cerveau du blessé: Bi. 217.
de boire leur cache ce qu'ils voient: Va. 296.
une chose . . qu'on ne veut pas dire, parce que, *de* l'exprimer, ça rendrait le sentiment si fort etc. Ca. 46.
De connaître d'avance un sort inévitable, cela dissout . . l'envie même d'y échapper; Lou. 63.

On peut s'expliquer cet emploi de 'de' comme introduit par analogie aux cas où 'de' est de rigueur, c'est à dire quand l'infinitif est sujet réel après le verbe (cf. Haas § 143), ou bien une phrase comme 'le fait de . .' peut avoir été présent à l'esprit de l'auteur: «le fait de connaître d'avance etc. dissout l'envie . . .».

2. L'infinitif se trouve assez souvent comme complément direct après 'aimer'.

Ex. des gens qui savent parler, qui aiment parler: Mo. 151.
il n'aimait pas se rappeler: Mo. 179.
il aime se donner des airs: Mo. 213.
Il eût aimé être . . . non seulement Ganymède mais encore Mercure: Va. 69.
Depuis plus de six mois, elle n'aimait pas regarder les enfants: Bi. 79.
ils aiment éxagérer: Mo. 65.

Digitized by Google

8. La Négation.

1. Négation complète ou *'ne'* seul:
Selon les grammaires *pas (point)* est généralement omis après 'pouvoir, savoir, oser, cesser et bouger', surtout quand ils ont un infinitif comme régime direct, et après 'savoir' précédant une interrogation indirecte En revanche, *pas* manque rarement dans la langue familière; de même chez Mille. Sur 59 cas, où j'ai trouvé ces verbes avec la négation complète, j'ai noté 33 où 'pas (point)' était omis;

Ex. je ne pouvais pas bouger un doigt pour les empêcher etc.: Bi. 41.
un tas de bâtisses qui servaient à je ne sais pas quoi: Ba. 46.
Moi, je n'osais pas réfléchir: Ba. 109.
Je ne peux pas faire ce que je vous ai dit, et je ne puis pas vous payer: Mo. 112.
Il ne sut pas deviner que si Madame V. lui faisait etc.: Mo. 40.
le pauvre Monarque, ayant dit «oui», ne saurait pas dire «non»: Mo. 208.
Je ne puis pas te donner un cheval, . . c'est trop cher: Ca. 157.

On appuie plus fortement sur la negation quand on y ajoute 'pas'.

2. La négation explétive 'ne', qui selon Clédat p. 230 n'est jamais indispensable, est omise quelquefois après 'empêcher, ne pas nier, ne pas douter, crainte'.

Ex. Je ne nie pas que vous ayez raison. Bi. 37.
Comme s'il n'eût pas douté qu'elles eussent pu être à lui. Bi. 283.
Il y a des lois en France, pour empêcher que les enfants se fatiguent et se salissent dans les théâtres. Ba. 243.
dans la crainte qu'il y eût peut-être mieux. Ca. 246.

9. Prépositions. Conjonctions.

1. Il n'y a pas beaucoup à dire sur l'emploi des prépositions. Je citerai pourtant quelques cas d'un emploi peu ordinaire de certaines prépositions.
à exprime le degré:

Ex. elle était riche à quatre cent francs de rentes. Mo. 44.
Cette phrase est probablement formée par analogie avec des phrases comme 'chanter à ravir, être vêtu à faire peur' etc.
de est employé distributivement. — M. Rest: 'populaire'.

Ex. deux heures, à sept sous *de* l'heure: Bi. 274.
en. Dans les cas suivants l'emploi de 'en' est d'un effet plutôt poétique.

Digitized by Google

Ex. Le vieil homme dormait sur un beau lit . . ., en une des chambres de son palais; Va. 22.
la ville entière vivait en une indifférence chantante, voluptueuse et séductrice: Va. 54.
en une chasse dans les marais, la mystérieuse volonté du destin nous avait fait rencontrer des épouses; Va. 10.

2. Pierre Mille semble aimer les lourdes conjonctions, les conjonctions composées, comme: alors que, bien que, cependant que, pendant que etc., et il les entasse d'une manière peu élégante (voir p. 59).
— Digne de remarque est aussi son emploi de la conjontion. *que:*
Dans le cas suivant 'que' s'emploie elliptiquement pour 'parce que' (Selon M. Rest: 'mauvais français').

Ex. Et Pie Douze voudrait certainement la suivre: *que* c'est la manie des chevaux . . . de ne pas vouloir se laisser dépasser: Mo. 178.
'Que' s'ajoute souvent d'une manière explétive après certains adverbes, comme 'heureusement, peut-être, voilà' etc., mais on est étonné de le trouver aussi après 'pourquoi' (M. Rest: pas français):

Ex. Voilà pourquoi, ainsi, *que* je sais aujourd'hui que le printemps s'annonce: Ca. 4.
Il se peut que 'que' est amené par le 'voilà' précédent.

10. De L'Ordre des Mots.

1. Place du *sujet.*
Je citerai ici quelques exemples avec le sujet avant le verbe, où l'on s'attendrait à trouver la construction inverse.
La construction directe se trouve quelquefois:
a. Pour la construction interrogative, après certains adverbes:

Ex. et *encore*, au pied de ces Cevennes où etc . . ., il y a plus de gaillardise dans les propos que d'aventures dans les familles: Mo. 29.
Mais *du moins* sa sœur Tili et lui en auront une autre: Ca. 148.
Ah. Sing qui avait très faim, pensa que *peut-être* on pourrait le manger! Va. 274.
b. Pour l'inversion directe, après 'ainsi':

Ex. *Ainsi* notre vie coulait dans une paresse heureuse: Va. 56.
Ainsi le Monarque apparaissait sous le soleil couchant comme une symphonie d'or: Mo. 41.
c. Dans les propositions relatives (ou adverbiales):[1])

[1]) A. Bergström dit p. 13:. (Dans les propositions relatives) l'inversion est à préférer, si le verbe venait autrement à la fin de la phrase, et elle est de rigueur, si, dans ce cas-là, le verbe est être.

Digitized by Google

Ex. dans la maison, où le chien Kiki devait être: Ca. 52.
C'est à lui que toutes ces choses advinrent: Mo. 51.
C'est dans cette pièce que le fantôme revenait: Mo. 128
au-dessous de l'endroit où le revenant se pendait: Mo. 135
sa profession était de celles que la morale réprouve: Ba. 1.
d. Les gens peu cultivés n'aiment pas la construction inverse; même dans les questions ils l'évitent, souvent en intercalant 'que'. On en trouve des exemples en masse dans Mille, quand il reproduit la langue parlée.

Ex.—Pourquoi tu t'es mis après cette femme-là? Lou. 164.
Qui c'est qui marche? Bi. 119.
Quoi c'est que tu veux? Bi. 224.
De combien qu'elle serait, la pension? Bi. 70.
Quel numéro qu'on nous a dit, en bas? Bi. 276.
J'ai un papier pour l'hôpital militaire, qu'il disait seulement: Va. 306.
Siès pas du Gard? que je criai dans son patois. Mo. 229.
Alors, avec quoi qu'on jouera? Ca. 128.
Où c'est qu'tu es, Elodie, à c't'heure? Mo. 234.
Mais . . . pourquoi je me suis engagé, si ça n'est pas pour etc: Lou. 109.

2. Place du *pronom personnel* (le, se, en).
Quand le régime d'un infinitif est un pronom personnel, il n'est pas en général attiré par le verbe qui precède, quand celui-ci est 'pouvoir, devoir, falloir, vouloir etc.' ou bien 'aller, envoyer, venir'. Cet archaïsme se trouve, pourtant, assez souvent chez Mille, surtout quand le régime est 'se'.

Ex. C'est la loi humaine qu'il se faille blaser: Va. 60.
il leur fallait permettre quelques distractions: Va. 10.
Cet aveu est humiliant mais je le dois faire: Va. 66.
le Monarque s'alla étendre au soleil:[1]) Mo. 33.
il n'y avait que l'Espélunque . . . qui se pût trouver: Mo. 50.
nul qui se puisse offenser d'une plaisanterie: Mo. 73.
le nombre de pas qui le devaient mener chez lui: Mo. 125.
On ne le pouvait savoir: Lou. 47.
il en peut résulter de fâcheux conflits: Ca. 66.
l'esprit de tel arbre . . . se peut venger: Ca. 197.
une rêverie dont rien ne le peut tirer: Ca. 205.

3. Place de *l'adjectif épithète.*
Les règles de la place de l'adjectif sont très vagues. C'est une question d'euphonie ou bien de signification. Le mot que l'auteur veut faire ressortir est placé le dernier. En général, on donne à l'adjectif la seconde place. Clédat (p. 119) dit «Cest une tournure archaïque que de mettre l'adjectif avant le nom . . . Quand on emploie cette tournure qui était jadis essentiellement populaire, elle prend la valeur, par sa

[1]) En écrivant 'alla s'étendre' Mille aurait évité l'hiatus.

Digitized by Google

rareté actuelle, d'une tournure distinguée». — Je me bornerai ici à relever quelques cas spéciaux:

a. Parmi les adjectifs qui se placent régulièrement avant le substantif les grammairiens comptent *jeune.* Mille le place souvent après le nom.

Ex. la maternité prêtait à son corps jeune . . . une souplesse etc. Bi. 167.

Le soleil tape, et leurs yeux jeunes brillent sous leurs cils clignés: Ba. 46.

la pointe de leurs seins jeunes: Va. 218.

Voici d'autres cas où des adjectifs, auxquels on donne ordinairement la première place, sont placées après le nom:

Ex. les frères Wauters pensaient à la (= la machine) remplacer, puil ils attendaient une année *meilleure:* Bi. 233.

deux employés . . . passaient devant la loge . . . portant une chose *longue*, enveloppée d'un drap noir: Bi. 275.

Les trois fils R. parurent derrière leur père: bottés, éperonnés . . ., un fouet *court* à la main: Mo. 192.

quand on ne voyait pas leur tête *longue* et leurs yeux brillants, vous les auriez prises pour de grands colimaçons: Lou. 278.

b. Remarquez l'exemple suivant où un nom de couleur, dans son sens propre, est mis avant le nom:

(les lataniers) dressaient au-dessus de la brousse vulgaire les colonnes de leurs troncs lisses, l'ombelle harmonieuse de leurs *verts* éventails: Va. 97.

c. seul = 'rien que'.

Dans Darmesteter-Hatzfeld, Le XVI Siècle en France on lit (p. 291): »*Seul* peut affecter trois places différentes: Seule la France, la France seule, la seule France. Aujourd'hui, de ces trois constructions, la dernière tend à sortir de l'usage.» Cependant, cette construction n'est pas rare chez Mille.

Ex. la partie de la demeure réservée aux seuls hommes libres: Va. 78.

révélés par la seule voix publique: Mo. 27.

une pitié profonde, que sa seule courtoisie l'empêche de manifester: Mo. 118.

Cf. Pietrkowski § 57; A. France, Le Livre de Mon Ami, edit. annotée par E. Rodhe, p. 27,4 notes.

4. Place de *l'adverbe.*

a. L'adverbe qui est le complément d'un adjectif, le precède en général. Chez Mille on trouve, pourtant, souvent la construction inverse.

Ex. *ivre un peu* des quelques verres de champagne: Bi. 2.

ses sourcils presque *droits, audacieusement,* sur ses deux yeux gris passent comme un beau pont sur une eau claire: Bi. 105.

avec une sensation d'épouvante plus âcre, *plus directe mille fois* que etc. Bi. 96.

Digitized by Google

il était ivre *manifestement:* Lou. 257.

b. D'autre part, le régime indirect, étant le complément d'un adjectif (adverbe) précède quelquefois le mot régissant:

Ex. Toutes les représentations d'aventures fictives . . . doivent . . . se terminer pour lui agréablement: Ca. 77.
(les suites) seraient pour lui périlleuses: Ca. 159.
Cette impuissance est de nos jours commune: Bi. 39.
Cf. Bergström p. 61, Örtenblad p. XXVIII.

11. La Construction des Périodes.

1. Les périodes de Mille sont souvent longues et embrouillées, avec des propositions qui s'alignent ou dépendent l'une de l'autre d'une façon assez confuse.

Ex. «Sous les arbres, qui comme un treillage entre-croisaient leurs branches au-dessus de la rivière rapide, étroite, sinueuse, et dont l'eau très pure paraissait noire à cause des feuilles tombées, naufragées depuis des mois déjà et pourrissant au fond, ces premières fleurs de l'année sortaient, par touffes, leurs petites urnes blanches, frileuses, sans parfum, mais comme émerveillées qu'il fît assez tiède pour que s'accomplît le mystère de fécondation gardé par leurs corolles candides.» Mo. 74.
«L'Espélunque est un village qui touche aux vallées des deux Gardons, après avoir dit bonjour aux Cévennes, pas bien loin de Nîmes, si vous voulez, impossible à canonner du haut des remparts d'Avignon, si vous en aviez fantaisie, plus bas que Ganges, plus haut que Bernis, à la même hauteur que Maillezargues, bien fourni de vignes, bien garni de cailloux, fort dépourvu d'arbres—sauf pour des figuiers sauvages et des chênes-nains par-ci par-là — éventé du mistral comme la forge au diable, sec à faire crever un âne huit mois de l'année, ruisselant d'eau, dix jours du reste, comme la figure d'une veuve pauvre le jour qu'on met son mari en terre, confortablement peuplé de citoyens, mais mieux rembourré de moutons . . . au demeurant le plus brave pays sur terre à cause de toutes ces choses, et que les hommes y ont belle taille, bonnes dents . . . et la jugeote si rigoleuse et froide en même temps que le monde qui n'est pas né à l'E. ne peut pas comprendre l'E. . . .» etc. pendant 36 lignes. Mo. 1—2.
»Le luxe dont il s'entourait et dont il nous laissait ramasser les miettes salies, était le fruit de fugaces conquêtes et lui mort, tout disparaissait; mais chose singulière, j'avais . . . la conviction qu'un tel homme . . . pouvait tomber, mais rebondirait comme un de ces grands tigres des Indes dont il avait l'élasticité, les yeux verts, . . . et que tandis que le monde m'avait laissé couvert de honte . . ., on lui tendrait la main, on panserait ses blessures . . ., parce qu'il était une des forces actives de la société, un chef doué par la nature du don de

Digitized by Google

découvrir les sources de la richesse qui perpétuellement tarissent à une place pour reparaître . . . dans un autre endroit qu'il faut deviner.» Bi. 43—4.

»Aujourd'hui j'en suis arrivé à croire qu'il existe, épandue dans l'espace . . ., une Force du Mal qui dort peut-être, qui est neutre, comme l'électricité reste neutre à moins d'un état spécial des corps, puis qui tout à coup s'allume à un choc jaillissant de notre cerveau perverti, emprunte une matérialité, se précipite, trouve sa route . . ., nuit, détruit, et nous laisse pantelants devant un résultat que nous avons souhaité, mais pour lequel nous jurerions, et tous les juges du monde jureraient que nous n'avons rien fait»: Bi. 56—7.

De combien de choses n'entend- on pas parler dans de telles périodes, dont il serait facile de faire une longue liste. Elles ressemblent aux périodes pesantes de l'allémand. A l'idée principale s'ajoute tout un réseau d'idées secondaires exprimées par des propositions dépendantes ou par des participes. Mille aime à entasser des phrases réunies par de lourdes conjonctions; son style en devient tout le contraire d'élégant. Comme exemple lisez la phrase suivante:

»l'oncle est original *parce que, bien que* favorisé des dons de la fortune, il s'habille assez mal et semble . . .; *parce qu'*il ne fait pas de visites, *parce que, lorsqu'*il entend une dame chanter . . . Il est égoiste *parce que* les trois quarts de l'année il vit seul . . .; *parce qu'*il a un serin . . . et *qu'*il se plaît à l'écouter siffler; *parce qu'*il garde la même cuisinière depuis vingt aus, *qu'*elle est excellente, *qu'*il le sait et *qu'*il le dit: Ca. 231.

2. Souvent Mille forme ses périodes, en entassant des propositions incomplètes, des participes, des constructions absolues, des adverbes, des anacoluthes.

Ex. »Était-il possible qu'elle fût mariée, mère de famille, révérende, quasi prêtresse, femme d'un prêtre, ne faisant avec lui qu'une chair et qu'un sang, participant avec lui aux mystères sacrés qui etc: Bi. 304—5.

»Lourdes, vastes, basses, patiemment elles (= les jonques chinoises) allaient amont, aidées à la fois par une voile de paille tressée et par les rotins ferrés d'hommes qui couraient perpétuellement de l'avant à l'arrière, agiles, patients, infatigables, le peau d'un jaune qui tirait sur le noir et le roux, si courbés qu'ils avaient l'air de marcher à quatre pattes, et tout rapetissés par la distance: Lou. 50.

»Un Français aurait reculé devant ces effluves d'antipathie collective: le petit Japonais avança avec une souplesse résolue, comme une espèce de félin faisant patte de velours. Et tous ceux qui étaient là, nécessairement: le monsieur décoré qui . . ., la belle femme à qui . . ., la grosse dame qui . . ., l'employé qui . . ., tous cédèrent devant lui: Ba. 152—3.

Digitized by Google

»Il croyait que ces Chinois du Sud, sobres et durs au mal, nés près du tropique, leurs couches inépuisables étaient le fumier humain qui pouvait féconder l'Afrique: Va. 255.

»le premier de ses patients qui vint se plaindre d'un grand mal de tête, il regarda sans rien dire ses deux pupilles, et le fit coucher tout de suite: Ba. 7.

»Lui en ayant fait reproche, comme étant contraire aux décrets et ordonnances, l'inculpé . . . m'a donné le nom d'idiot, étant en uniforme etc. (Imitation du style des procès-verbaux). Mo. 86—7.

Dans l'exemple suivant l'ellipse est si forte que la phrase devient incorrecte:

»Vers l'Ouest . . . c'est un mélange tigré . . . de maisons et de bois obstinés à vivre; *devant soi,* des cheminées d'usine. Lou. 163.

Comme des phrases abrégées on peut aussi regarder les tournures suivantes, où un nom accompagné d'un participe remplace une proposition complète. Mille s'en sert surtout pour désigner certaines parties du jour:

Ex. »ce bourg de l'Espélunque où l'on soupe d'habitude *dès le soleil couché:*» Mo. 103.

»ils riaient *au soir tombé,* couchés dans les maisons de toile:» Va. 20.

Pour d'autres exemples voir p. 37.

3. Très souvent la conjonction est supprimée, ce qui donne plus de vivacité à la phrase.

Ex. N'osant plus le voir chez lui, elle lui donnait rendez-vous dans notre propre maison, arrivait en tempête, au trot de ses porteurs: Va. 53.

C'était leur part, la friandise naturelle, dont le jus grise un peu, soutient dans les longues marches: Va. 15—16.

mais chacun d'eux . . . restait séparé des autres par un espace vide, maintenait autour de lui son domaine: Va. 97.

Elle était toujours en deuil, ne marquait pas vingt-cinq ans: Va. 163.

Mais avant de partir, sans doute, ils avaient planté des croix, . . . fanatiquement prêché, montré le ciel, fait parler la foudre de leurs armes, peut-être magnifiquement massacré: Va. 222.

cette tradition s'était mêlée au nom d'un chef, Lono, qui, fou d'amour, avait tué sa maîtresse, puis, désespéré, avait fui dans un canot: Va. 223.

Le Yankee . . . s'étonnait qu'elle ne dormît point, semblât ignorer la fatigue: Va. 238—9.

4. A la manière de la langue parlée, les propositions sont souvent jointes par 'et', sans qu'il y ait une véritable coordination d'idées.

Ex. La carrière même qu'il a embrassée l'exige, et je vous l'ai dit: Mo. 43.

Digitized by Google

Il en (= de ces livres) existe maintenant tout une bibliothèque, et qui parlent de tout: Bi. 282.
Ils sont morts, n'est-ce pas, et voilà tout, et ils allaient vers le soleil! Et à la fin il ne reste que Tchao-Ouang: Va. 270.
Il vit la route, et il l'avait déjà faite, et elle était longue, rude, cruelle:

Carl O. Koch.

SVENSKA RIKSSPRÅKSPROV I PEDAGOGISK *(KURSIV)* BETECKNING.*)

I. *Högtidligt och vårdat.*

Ur en predikan av J. O. Wallin (22:dra Trinitatis), i sammandrag.

»*ɹæ³r~le²kən ær tå³lig² ɔk mil⁴d. Han⁴ sø¹kər ik³ə² sit⁴. Han vän¹dər al³drig² å⁴tər*» .....

»*ɹæ³rlekən² ær tå³lig² ɔk mil⁴d; han trω⁴r al⁴t ɔk hɔp³as² al⁴t.*» *Li¹vas-du¹ av dän⁴, så un³d~vi²kər-du al³a² an³~le²dniŋar til mis³~nöj²ə, ɔk du fœrkvä⁴vər-dä¹t in³an-dä₁t~hin²ər u³t~bry²ta; du hɔl¹ər-dä¹t tilbə⁴ka, me¹dan dät lig¹ər i din mak⁴t. Dät³a² ær så lät⁴, ɔm du¹ med al³~və²r vil⁴-dä¹t, ɔk dät lø³nar~si²g så snə⁴rt, — dät bli¹r med var³jə² ø³vniŋ² alt lät³arə², alt me³ra² lø³nandə². Ti⁴g, dær¹fœr, ɔk bi³da²! ɹæ³rlekən² vän³tar~äj² hæ⁴r nå¹gɔn fulkɔm⁴lighe¹t, ɔk han up³~sø²kər, han up³~täk²ər dät gω³da², ä³vən² i däs riŋ³astə² mɔt⁴. På dän jω³rd~fläk² ø¹vər vil¹kən han⁴s vær³k-sam~he²t sträk⁴ər-si¹g, väk¹sa dær⁴fœr tre³vnad², fri⁴d, nöj³ə² ɔk fœrtrω⁴lighe¹t, — ɔk så⁴ və³k~sam² æ⁴r-han¹ at ik³ə² ω³~vän²ən dæ⁴r u³t~sä²r sit ω³~grä²s, me¹dan fɔl⁴kət så⁴vər. Ha¹r ω³~grä²sət re³dan² in³smuı₁git~si²g, då⁴ up³~ryk₁ər-han-dä²t, så və³rlig²t, så lät³~hän²t, at dän gω³da² sä⁴dən äj⁴-li¹dər me⁴n, ɔk så ω³~fœrmær²kt, at knap³ast~nå²gɔn hæ⁴r älər se⁴r hu¹ru dän välsiŋ⁴nadə han⁴dən vær³kar², män dɔk⁴ al³a² inɔm¹ dät lil¹a ɔm³~rå²dət ɹän³a² välsiŋ⁴nəlsəns næ³r~və²rω.*

»*ɹæ³rlekən² sø¹kər ik³ə² sit⁴*». *av natu⁴rən ær iŋ³ən² män³i-ɹω~ɹä²l fulkɔm⁴ligən li⁴k dän an³dra²; män¹ de fœrli⁴kas, de ø³vər-en₁s~stäm²a je¹nɔm ɹæ³rlekən². Då⁴ a³v~stå²r man myk³ət², män vin⁴ər lɔŋ⁴t me³ra²; då⁴ bli¹r dät et vil³ig²t u³t~by²tə av ω³~be-*

*) Då under den förda diskussionen om det fonetiska alfabetet jämväl modersmålets krav beaktats, har M. S. härmed nöjet att publicera ett par prov på svenskt rikskspråk av prof. F. Wulff, vilka torde visa, att det föreslagna teckensystemet med användande av ett par av de upptagna varianterna (*ä* för *ɛ*; *å* för *ɔ*) synnerligen väl lämpar sig för fonetisk uppteckning även av svenska texter.

Red.

Digitized by Google

mær²kta up³~ɔf²riŋar, — en äl³sk~væ²rd, færbin⁴dlig va³na² at mil⁴t fœ³rbi~se² [l.⁰³~²] *älər små³niŋɔm² sam³an~jäm²ka ſil³j~ak²tiga me³niŋar² ɔk böj³ələsər², — en ä⁴dəl, alt lät³arə² ø³vad² jær³tat²s kɔn⁴st, äj⁴ at äf¹tər en an³an²s be³~lä²tə* [l.' *belä⁴tə*] *ɔm³~ska²pa dä¹t sɔm hɯs en va⁴r u¹t-jær dät u³r~spruŋ²liga, e³gən~dɯm²liga, män¹ at med gran³laɪgən~he²t ɔk hul³d~he²t færä⁴dla-dä¹t, i e¹nlighet me¹d däs e³gən² a⁴rt ɔk ska³p~lyn²ə. På dät³a² sät⁴ ø³vər~gå²r dät hå³rda² til sin³əs~styr²ka, dät ve³ka² til sak³t~mɯ²d, dät häf³tiga² ɔk lät⁴ up³~brak²ta til var⁴m ſän³sla² fær al¹t gɔt⁴ ɔk rät⁴, dät trø³ga² til på³liɪtlig~he²t ɔk luŋ⁴t al³~va²r. Så⁴dana un⁴dər vær¹kar ſæ³r-lekɔn², sɔm æ¹r fulkɔm⁴lighe¹təns ban⁴d.*

Ɔk »ſæ³rlekən~vän²dər al³drig² å⁴tər,» han up³~hæ²r ik³ə².
Dän ar¹ma män³iſan² ø³vər~ji²vəs av al⁴t, ja ø¹vərji¹vəs slut³ligən² av sig ſäl⁴v, ... män ik³ə² av ſæ³rlekən². Dän⁴ ær et ban⁴d sɔm til³~kny²təs fas³tarə² av dä¹t sɔm up³~lø²sər al¹a an³dra² ban⁴d. Dän¹ ær ø³vər~jɯ²rdisk, dän häm¹tar sin næ³riŋ² av bris⁴tən, sit bestɔn⁴d av tiŋ⁴ens ɯ³~bestänɪdighe²t, til³~väk²sər dær al⁴t sy¹nəs a³v~ta²ga, færyŋ⁴ras av ſäl¹va ɔl³dər~dɯm²ən, fris³knar² vid ſäl¹va ſu³k~bäd²ən, le¹vər up⁴ i ſäl¹va dø⁴dən. . . . . .

Ma³r~el²d.

»Sɔm ha⁴vəts san⁴d ɯta⁴lig» æ¹r jɯ sak⁴t
Ɔm en ɯrä⁴knəlig, ɯän⁴dlig ska³ra².
Vad an³~ta²l ha¹ då⁴ de⁴ at up³ən~ba²ra,
De trɔl³ska² gnis³tɯrna² i ha⁴vəts ſak⁴t?
Se⁴, vilkən ys⁴tər dan⁴s, til å³ran²s tak⁴t,
av mil¹iɯ⁴nər drɔp³ar², — sil³vər~kla²ra,
Grø³n~glit²randə, safi³r~blå², un³dər~ba²ra, —
Ha³vs~el²dən (l. *Ha⁴vs-el¹dən*), *jɯ⁴pəts då³lda² ſæ³rleɪks~vak²t.*
Dær å³van², ſæ³rnə~hæ²rar, neb¹ulɯ³sɯr²,
ɯän⁴dliga i ta⁴l, på ø³də² kɯ³sɯr²:
Män un⁴dər vår færsag⁴da lil¹a slɯ⁴p,
I var¹jə drɔp³ə², svær³ma² myria⁴dər!
Vårt ø³ga² glä⁴ds åt drɔp³arnas² kaska⁴dər:
Vår taŋ³kə² svin³dlar² — iμ¹fær drɔp³əns² jɯ⁴p.*
(Pærpe³tuus²).

* Detta är första uppträdandet i L. & W:s provtäxter av μ = det 'sandhi'-modifierade *n* + *v*, *f*; jämför sv. *skymf*, vilket blir *fyμ⁴f*. Framför *b*, *p* övergår *n* (vid intim kontakt) till *m*; framför *g*, *k*, till *ŋ*; framför *tj* = *ɟ* till *ñ*. — Må hända vore dock bibehållet *n* bättre i hela gruppen I: *in¹fær; din pal⁴m, en gɔŋ⁴, en ſän⁴st, en vän⁴*. — *ŋ* i svag stavelse inträder tidigast.

Digitized by Google

II. *Ledigt och vardagligt (men icke vulgärt).* *

Slutet på *Lil³jə~krω²nas Hem⁴*,

av *Sɛl¹ma La²gər~lə²v.*

»*Jæ³rə²*», *sa¹ hωn*, »*lå¹t-mäj be⁴-däj¹ ɔm ba³ra² en⁴ sa⁴k, in¹an du gå⁴r! Ta⁴ fiω⁴lən, å spe³la² en⁴ gɔŋ⁴ til⁴! Ja¹ e sä⁴kər at de ble¹v så svå⁴t-fœ-däj¹, nys⁴, dær¹fœr at de va fœs³ta² gɔŋ⁴ən se¹dan ω³~lyk²an hän³də².* *Å ja¹ kan in³tə² trω⁴ at de¹ ska va²ra² så⁴ fœr al³ti²*. *Vil¹-du-in¹tə jœ³ra² et fœsø⁴k, så at ja¹ te sis⁴t än³då² får hœ³ra~däj² rik³tit²? Du mɔt¹ə-väl-kun¹a ø³vər~vin²a däj fäl⁴v, å spe³la² fœr min⁴-skul¹? Du sa⁴-ju nys⁴ at du in³tə~had²ə haft ωn⁴t åv svå³r~mω²dət på he³la² vin⁴tən, utan trωd¹ə at du¹ va bω³tad²? Kan¹fə e⁴-de-ɔk¹så så⁴. In¹tə få¹ du trω¹ at de ωn³da² hər kɔm¹it ijän⁴ på al³~va²r! Du¹ ska få se⁴, at ɔm du ba³ra² vå¹ga(də) spe³la² än⁴ eŋ gɔŋ⁴ . . . .*»

Han höj³də² på ak³slana². »*De e¹ ωmöj⁴lit*», *sa¹ han.* »*De¹ blir ba³ra² fu⁴- gɔŋər vær⁴ə.*»

Män¹ hωn e³n~vi²sadəs å ba⁴d. »*Du¹ behø¹ver al³dri²* *jœ³ra~nɔn²tiŋ me⁴r-fœr-däj¹. In¹tə kan¹-du-vil¹a ne³ka~däj² dät³a², nu⁴-då-vi²¹ ska fil³jas²? Ɔm¹ du gå¹r ifrɔn⁴-däj¹, u³tan² å spe³la², så ska¹ de än³då² jœ¹ra-däj ωn⁴t, äf³tər~å²t, at du sa näj⁴-te de sis³ta~ja² ba⁴-däj-ɔm¹*».

Han¹ såg li³ka² mis³~trös²tandə u⁴t, män¹ haŋ ga¹v i al³a~fal² vi³ka². »*Ja ve⁴t hu de gå⁴r*», *sa han¹*, »*å du⁴-ve¹tət ɔk⁴så. Mäñ ja¹ ska än³då~jœ₁ra-däj² te vil³jəs².*»

Maj³a~Li²sa strø⁴k lät⁴ me han⁴dən ø¹vər fiω⁴lən, då¹-hωn räk³tə~dän₁-til-hɔn²ɔm. »*Ak Jæ³rə², jäl⁴p-mäj¹!*» *vis¹kadə-hωn¹.* »*Jæ³rə², jäl⁴p-mäj¹!*»

Då Lil³jə~krω²na tω¹g emω⁴t fiω⁴lən, lå¹g re³dan² de mær¹ka ω³lyks~må²lnet ø¹vər hans pan³a². *Å næ¹r han nu⁴ drω⁴g di fœs³ta² strå³k~dra²gəna* [l. *-ən*], *så kɔm tω²nəna² fram⁴ li³ka² fœrvir⁴adə å mis³~ju²dandə sɔm nys¹ fœru⁴t. Hun kas¹tadə em blik⁴ ɔp⁴ til Maj³a~Li²sa, lik¹sɔm ɔm¹haμ fœ³rəbrɔdɪə~hän²ə at hωn had¹ə lək¹at hɔn¹ɔm-in⁴ i dät³a² ny³a² elän⁴dət. Maj³a~Li²sas jæt³a² klap³adə² så⁴, at hωŋ knap⁴t-kundə* [l. *-nə*] *bær³ja~säj²*, *män hωμ vil¹ə*

---

* Även här ersättes med det uppsvenska riksmålets överhandtagande långa *æ* (framför enkelt *r*) det mellansvenska (särskilt värmländska) långa *ä* = *ɛ*. — I detta prov är de talandes stilart *vardaglig*, berättarens *endast ledig*. Naturligtvis är "rikssprået" över allt en smula konstlat.

Digitized by Google

in^{3}tə^{2} vi^{3}sa^{2} nå^{1}gɔn räd^{3}sla^{4}ɾ^{2}. Hωn^{1} stωd kva^{4}r i fön^{4}strət, å hωn tvaŋ fram^{1} et fœrhɔp^{4}niŋsful^{1}t le^{3}əndə^{2} på sina läp^{3}ar^{2}.

Å^{1} se nɯ^{4} bœrjadə spe^{4}lət re^{1}dan lå^{1}ta min^{4}drə fœtvi^{4}vlat å äŋ^{3}slit^{2}. Nɯ^{4} kɔm de jɯ^{4}s jenɔm må^{4}lnəna [l. *-ən*], *nɯ^{4} stœt^{3}adə^{2} fäŋ^{3}əlsət^{2}s mɯ^{4}r, nɯ^{4} spräŋ^{3}dəs^{2} bɔj^{3}an^{2} sɔm^{1} höl ʃä^{4}lən fɔŋ^{3}ən^{2}.*

Nɯ^{4}-steg-de up^{4}åt me star^{4}k fa^{4}t, män de ʃöŋk ne^{4}r tilba^{4}ka. De ble^{1}v til en tuŋ^{4} stri^{4}d. Nɯ^{4} va spe^{4}lət jɯ^{4}pt ne^{3}rə^{2}. Maŋ kun^{1}də in^{3}tə^{2} trω^{4} at de me^{4}-skulə-kun^{1}a höj^{3}a~säj^{2}. Så^{4} lyf^{1}təs-de up^{4}åt-ijän^{1}, ste^{4}g å ʃöŋ^{4}k, ste^{4}g å ʃöŋ^{4}k. Män så^{4} på en^{4} gɔŋ^{4} höj^{3}də~de-säj^{2}, sɔm på äŋ^{3}la~viŋ^{2}ar, up^{4}åt, up^{4}åt! De flø^{1}g-mωt him^{3}lən^{2} me jɯ^{4}bəl å fröj^{4}d; de nɔd^{1}e hø^{4}grə äñ jω^{4}diska taŋ^{3}kar^{2} å rös^{3}tər^{2}, de var up^{3}ə^{2} i däŋ kla^{3}rastə^{2} rym^{4}d. Him^{3}ələn^{2} öp^{3}nadə~säj^{2}, å spe^{4}lət fœsø^{1}ktə tɔl^{3}ka^{2} him^{3}ələn^{2}s sa^{3}lig~he^{2}t.

Lil^{3}jə~krω^{2}na säŋ^{3}ktə^{2} me en^{4}s strå^{3}kən^{2}. De va^{1} sɔm ɔm^{1} han in^{1}tə fœrmɔd^{4}ə me^{4}r. Hans spe^{4}l hadə sti^{3}git~så^{2} hök^{4}t, at han svin^{3}dladə^{2} iμfœr jɯ^{4}s å prak^{4}t å hæ^{3}lig~he^{2}t.

Han så^{4}g ɔp^{4} til Maj^{3}a~Li^{2}sa. Tå^{3}rana~häŋ^{2}də stω^{3}ra^{2} å tuŋ^{3}a^{2} i hän^{1}əs ø^{3}gɔn^{2}, å hωn had^{1}ə knäp^{4}t sina hän^{4}dər. He^{3}la~hän^{2}əs an^{3}~sik^{2}tə ly^{3}stə^{2} fœrkla^{4}rat. Hωμ va^{4}r-intə^{1} på jω^{4}dən. Hωn had^{1}ə följt me^{4}d på him^{3}əls~fæ^{2}dən.

Hωn an^{3}dadəs^{2} häf^{3}tit^{2}. Näj″ (l. *Näj^{4}*), — *hωn had^{1}ə in^{3}tə~ba^{2}ra föl^{1}jt me^{4}d, hωn had^{1}ə svä^{1}vat ɔp^{4}, fœ^{3}rə^{2} hɔn^{3}ɔm^{2}! Al^{3}dri^{4}ɾ^{2} had^{1}ə hans spe^{4}l fœ^{4}t-hɔnɔm^{1} så hök^{4}t. De var hän^{3}əs^{2} ɟæ^{3}le^{2}k sɔm had^{1}ə bɯ^{1}-rit hɔn^{1}ɔm ɔp^{4} ɯr mœr^{4}krət. De va^{4} sɔm ɔm dän^{4} skul^{1}ə kun^{1}a bæ^{3}ra~hɔn^{2}ɔm ɔp^{4} ɯr al^{4}t li^{4}vəts mœr^{4}kər. Hañ ɟän^{3}də^{2} de^{4}. Dän^{4} kundə* [l. *-nə*] *ø^{3}vər~vin^{2}a al^{4} äŋ^{3}slan^{2}, al^{4} mis^{3}~trös^{2}tan.*

Han drω^{1}g hänəs hän^{4}dər til^{4}-säj^{1}, å bœr^{1}jadə ɟys^{3}a~däm^{2}. »Ha^{1} dɯ nɯ^{4} va^{1}rit i^{1} dit rät^{3}a^{2} hem^{4}?» vis^{1}kadə-hωn^{1}. »Maj^{3}a~Li^{2}sa, ɟæ^{3}ra^{2}, äl^{3}skadə^{2}! Så^{4}-har-ja^{4}ɾ^{1} al^{3}dri^{4}ɾ^{2} spe^{3}lat^{2} fœr^{4}. De va dɯ^{4}, de va diñ^{4} ɟæ^{3}le^{2}k! De va in^{1}tə ja^{4} sɔm spe^{3}ltə^{2}. De må bli^{1} te ω^{3}~lyk^{2}a älə lyk^{3}a~fœ^{2}däj», fωt^{1}fωr-han, »mäñ^{1} ja mɔs^{3}tə^{2} stan^{3}a^{2} hæ^{4}r. Dɯ^{1} få lå^{1}v å jäl^{3}pa~mäj^{2}. Dɯ^{1} får hɔl^{1}a-mäj kva^{4}r.»

De ble^{1}v så tys^{4}t i trä^{3}~gå^{2}dən, dæ^{1}r äp^{3}əl~blωm^{2}ən väl^{3}vdə~säj^{2}, sɔm em brɯ^{3}d~päl^{2}, ø^{1}və di uŋ^{1}a män^{3}i~ʃωn^{2}as hɯ^{3}vɯdən^{2}.

Detta är ledigt riksspråk på alla orter där tungspets-*r* blir »supradentalt»; icke speciellt värmländskt. Rena bygdemålsprov enligt detta system finnas i avhandlingen *Om undanhållna ords behandling i svensk sats,* sid. 39—42, Lund 1914 (Cederschiöldshyllningen, C. W. K. Gleerup) och delvis redan

Digitized by Google

i 2:dra uppl. av Lyttkens & Wulffs *Metodiska Ljudövningar*, sid. 76. (Lund, 1912). — I de bygder där tungspets-*r* icke förekommer, utan i stället ett tungrots-*r*, mer eller mindre dallrande, undergå tandljuden *(l, n, d, t, s)* naturligtvis ingen förändring, d. v. s. *rl, rn, rd, rt, rs* uttalas distinkt. — Men märk att *r*'t framför *t* och *s* blir klanglöst eller (t. ex. i Göteborg och Småland) rent av *faller bort*, vilket senare dock måste stämplas som dialektiskt och vulgärt. I sång behålles *r*!

Några förklaringar.

Det synes icke lämpligt att här redogöra för L. & W:s system med dess många gradationer, från praktisk pedagogisk enkelhet (mera »grov» fonetisk beteckning) till den allra »finaste» läxikaliska och rent fonologiska noggrannhet. Vi ha ju under en lång följd av år och i talrika arbeten exemplifierat vårt beteckningssätt för olika språk, olika ändamål och flera olika stilarter. Rörande det högtidliga och »stela» är det lätt att enas, men värre blir det när mera »lediga», »vardagliga» och — i mångas tycke — halvt vulgära eller bygdemålsfärjade återgivningar bjudas. Det »lediga» och delvis »vardagliga» stycket av Selma Lagerlöf som här återgives har tryckts med något skilda beteckningar 1912 och 1914, och likaledes min översättning av stycken ur H. C. Andersens *Eventyr* 1912 (i *Metod. Ljudövn.* av L. & W. sid. 70—78, och i *Svenske Læsestykker* ved Ida Falbe-Hansen og E. Keller, sid. 134—145), och 1914 (Cederschiölds-hyllningen). Det nu här föreslagna är vida »grövre», men ändå fullt användbart. Kursiven nyttjas på begäran.

Vi ha denna gång icke skilt på ẹ och *e* t. ex. i *bẹte⁴ənd*ə, icke heller på ɯ och *ɯ* t. ex. i *mus¹kɯlatu⁴r* (även uttalat *mus¹kulatu⁴r*). Men med avseende på akcentuering i »huvudstavelser» och vid »undanhållning» och »akcentinfattning» bibehåller jag, *på försök*, d. v. s. i hopp att *captare benevolentiam*, en större noggrannhet. Om L. & W:s »finesser» gäller *alltid*, att vi göra oss besvär för de läsare som kräva noggrannhet, men att »finesserna» helt enkelt kunna ignoreras av den som inte märker dem eller som anser dem onödiga (såsom i fallet *ɯ* och ɯ̣; *e*, ẹ och ə; *ɷ* och *ω*, ṿ och *v*, ṛ och *r* osv. — Några påpekningar hitsättas!

1) Alla stavelser utan exponentsiffra, eller med endast ¹ (d. v. s. minimalt tryck), hållas i *medeltonen*, vilken i svenskan förefaller att vara ganska hög, på grund av de talrika *röstsänkningar* som utmärka vårt språk (och det norska).

2) Siffrorna ⁴ och ³ beteckna bägge att stavelsen har »heltryck» (jfr L. & W:s *Ordlista* 1911, sid. 25). Märk att vi *alltid* sätta akcentsiffrorna *äfter* den stavelse och det *ljud* det gäller, och detta för att med ens angiva, om det är stavelsens *vokal*, eller en därpå följande *konsonant*, som bär upp stavelsens »längd» enligt »tryckstyrkan». Märk fyllnadspausen i ord som *Nɔʃ⁴! Fyl³niŋarnaʃ².*

Digitized by Google

3) Varje stavelse med ^{3} ansättes lite *lägre* än medeltonen i satsen och glider hastigt vidare *nedåt*, ända till och med närmaste mellanstavelse (i fall sådan finns före »tvåan»), t. ex. *dam*^{3v}*arna*$\mathcal{J}^{2}$, *sva*^{3v}-*vəl~stik*^{2}*ωrna*, *bröl*^{3v}*ɔps~kɔnfäk*^{2}*tən;* äro mellanstavelserna mellan ^{3} och ^{2} flera, så sker gradvis en ringa återhöjning på dessa, till dess att tonen, från och med »tvåan», ansättes i betydligt högre ton. Det faller av sig självt att alla ord som befinna sig i slutet av en sats (om denna icke är en frågesats), lida en total sänkning av hela registret. — ʌ = hög l. stigande, v = nedgång i melodien.

4) Om flera tillhörande stavelser följa *äfter* stavelsen med ^{2}, så hållas dessa ungefär lika höga som »tvåan». Endast i det fall att ordet med ^{3}~^{2} står sist i satsen blir »tvåans» tonhöjning — som sagt — omärkbar, t. ex. *bröl*^{3v}*ɔps-kɔnfäk*$_{1}$*t~bestäl*^{2}*niŋarna*^{1}; *ω*$^{3v}_{\sim}$*bestän*$_{1}$*dighe*^{2}*tərna.*

5) *Akcentinfattningen* bör noga iakttagas i all god läsning, t. ex. *up*^{3v}*väk*$_{1}$*a~hän*^{2}*ə* (icke: *up*$^{3v}_{\sim}$*väk*^{2}*a hän*^{3v}*ə*$\mathcal{J}^{2}$); *in*^{3v}*smɯ*$_{1}$*git~si*^{2}*g* (icke *in*$^{3v}_{\sim}$*smɯ*^{2}*git si*$^{4\Lambda}$*g*); *De skul*^{1}*ə än*^{3v}*då~jæ*$_{1}$*ra-däj*^{2} *ωn*$^{4\Lambda}$*t.* — Det är kanske en umbärlig finess att placera (den sänkta) »bitrycks-ettan» *nedtill,* för att antyda att melodien hålles *låg* mellan »trean» och »tvåan». Men i »ledigt» och »vardagligt» är det en hjälp.

Korrekturet anser jag som *tillförlitligt.* Skenbara »nycker» eller »inkonsekvenser» bero på nyanser som äro medvetet iakttagna. Så t. ex. skrives ordet *kärleken* första gången, och i direkt bibelcitat, under den stramare formen *ɟæ*^{3}*r~le*^{2}*kən* (ss. sammansatt ord); senare användes den mindre stela formen *ɟæ*^{3}*rlekən*^{2}; märk skillnaden mellan »berättarens» endast »lediga» (t. ex. *Han va*^{4}*r*, *Va*^{4}*-dɯ?* = Var du) och de samtalandes osökta vardagsformer (t. ex. *Ja va*^{4}, *Ja ba*^{4}). Jag har ingen gång haft anledning att nyttja den vardagl. ack. *dɔm* (f. *däm*), icke häller den rent vulgära formen *vat*^{4} (götal.) för *va*^{3}*rit*^{2} (sveal. *va*^{3}*ri*$\mathcal{J}^{2}$).

Två finesser som jag här icke har kunnat neka mig är paustecknet $\mathcal{J}$ i (svagt) akcentuerade stavelser med ännu kortare slutvokal än stavelselängd; och det »*starka bitrycket i undanhållningston*» (*Näj*" f. *Näj*^{4}, sid. 64). Sådant hör till »Lärarens upplaga».

Lund, Febr. 1917.

Fr. Wulff.

ON THE PHONETIC ALPHABET.

In MS. for Jan. p. 17 Mr Elfstrand says . . . "I wish to enter a strong protest against the levelling of the first element of the diphthong in the English "fare" (fɛə) and the vowel in "let" (lɛt) under the symbol ɛ. Whereas the former is a clear instance of an ä-sound (very open e), the latter is certainly a 'half-closed' sound, and does not show any tendency whatever to develop in the direction of openness, rather the other way." A very keen observer of sound-distinctions, Prof. Vietor, says on p. 17 of his "German

Digitized by Google

Pronunciation": "Open e-sounds are used in English both for *a* in *care,* or *e* in *ere* (long) and for *e* in *bet* (short)." Johan Storm, in his Englische Philologie, p. IX, used the symbol ę for what he calls "offenes *e,* engl. *men,* d. *Mensch,* frz. *père.*"

As we are aiming at a broad transcription, and as, in present-day pronunciation, the difference between the (ɛ) in *merry* and the half-open (ɛ) in *mary* is scarcely more than a difference between a lax and tense variety of the same sound, the case for (ɛ) is a very strong one; the slight raising of the point of the tongue to be heard in the "nice" articulation of the former is confined to a small percentage of the English-speaking race, chiefly belonging to the fair sex. Again, the difficulty Elfstrand has experienced in getting pupils to distinguish between the half-open (ɛ) and the nearly open (æ), in *then* and *than,* is not lessened by straining at the clear articulation of these difficult phones, and in the process establishing a difference of an artificial nature. Cockneys, East Anglians, and others whose pronunciation is distinctly "southern", find great difficulty in making an audible distinction between them. Northern English saves its adherents from the confusion by having the fully open (a), as in N. E. *man,* instead of (æ). If, then, we are justified in calling the sound in *let* "open" rather than "close", (ɛ) should be the broad symbol. We shall then be able to show in a practical manner the distinction that exists between this sound, and the comparatively "close" sound in *late* (leⁱt; N. E. le:t). We are still some distance off the fully close sound heard in Fr. été, but, save in a "narrow" notation, where the E. forms could be given as (lèⁱt; N. E. lè:t), this need scarcely be indicated. In which connexion it may be remarked that it is not a bad plan to revert occasionally to the "narrow" symbols when demonstrating on the blackboard to other than beginners. Strictly speaking, Eng. *not* and Fr. *note* cannot both be represented adequately by (nɔt), nor are they in a narrow notation[1]). For English we use (ɔ) and (ɔ:) instead of (ɔ) and (*v*:), respectively, (see D. Jones's Chart of English Speech Sounds; 1908), though when teaching French pupils it is advisable to revert frequently to the narrow symbols, lest they forget. The continued use of (*v*) for (ʌ) in this country is, to judge from Elfstrand's remarks, misleading, seeing that it suggests an (a) sound, the »minced» (ʌ) of the English academic pedant. To improve on (ʌ) as a symbol for an obscure, neutral vowel, seems to me a typographical impossibility. But one never can tell: some genius may yet suggest a symbol that will be at once scientific and easy to *write;* till then our cuneiform chameleon will not lack sympathy, even if we grudge the little extra effort made to write it neatly.

G. E. Fuhrken.

[1]) In the notation proposed by Sgh. & L.-W., *Fr. note* is represented by (nǫt). *Sgh.*

Digitized by Google

DET FONETISKA ALFABETET.

D. Elfstrands artikel »On the Phonetic Alphabet» i M. S. 1917, I s. 15, torde påkalla några erinringar från förlagsställarnas sida, vilkas talan jag med L. & W:s medgivande härmed förer.

Rörande beteckningarna *ɛ*, *e* och *eⁱ* samt *ʌ* hänvisar jag, under instämmande, till G. E. Fuhrkens uppsats härovan.

Den betydelsefulla delen av Elfstrands inlägg rör sig kring återgivandet av de vokaler, som hittills sammanfattats under typen *ə*. Det principiellt viktigaste i vårt inlägg gäller för engelskans vidkommande just denna punkt. Och det huvudsakliga i vårt förslag utgör härvid oppositionen mot den ytliga ljudanalys, som i beteckningen likställer så vitt skilda ljud som vokalerna i t. ex. de engelska artiklarne *a, an (ə, ən)* och *the (ðə)* å ena sidan samt *turn, bird, heard (-ə:d)* å andra sidan. När vi samtidigt härmed ansågo oss böra instämma med Dr. Fuhrken, som skiljer mellan den indifferenta svagtoniga vokalen i r-förbindelse och den liknande vokalen utan r-förbindelse och därför föreslogo olika beteckning, ə och ᵊ resp., samt i detta sammanhang talade om »den tydliga ö-klang», som förnimmes i båda vokalljuden i engelskt *murmur*, etc., så må det medgivas, att epitetet »tydlig» naturligtvis icke passar för en svagtonig vokalklang, lika litet som Elfstrands överdrivna påstående om den »tydliga a-klangen». I den punkten ha vi knappast någonting att förebrå varandra.

Elfstrand synes emellertid gå längre och vilja om icke tillbakavisa så åtminstone bagatellisera påståendet om ö-klangen i den starktoniga vokalen också. För att göra skillnaden mellan det engelska *æ: (əə)* och ett svenskt ö-ljud riktigt gripbar låter Elfstrand sina elever uttala svenskt *smör* med den engelska vokalen, och då han därvid helt naturligt ofta (alltid?) konstaterat en uppenbar skillnad, anser han saken vara klar. Men den är långt ifrån klar därmed. Allt kommer an på elevens svenska uttalsvanor. Ett stort antal svenskar begagna här ett vanligt öppet *ö (ö i öm)*; i Mälartrakten (och troligen också i Norrland) är vokalen antingen bred som i rikssprâksuttal av orden *örn, vördnad* etc., eller, liksom ofta i dessa ord, ersatt med den långa motsvarigheten till rikssprâksljudet i *upp, tupp* etc. Vilken av dessa skiftningar i det svenska uttalet av ordet *smör* Elfstrands medium än representerar, så kommer den engelska vokalens införande i stället för de här nämnda svenska att beteckna ett avvikande uttal. Men medan skillnaden i *akustisk effekt* mellan fallen *ö·* och *u·*, å ena sidan och det angliserade *smör* å andra sidan blir högst betydande, så blir den akustiska likheten frapperande mellan det angliserade *smör* och det svenska *smör* uttalat med brett *æ·*. — Och den *artikulatoriska skillnaden* mellan de två ljuden består endast däri, att det engelska ljudet torde sakna rundning, medan det svenska bildas med tillhjälp av en skäligen obetydlig inrundning av mungiporna.

Digitized by Google

Under sådana förhållanden må man väl säga, att den svenska lärare eller lärarinna skulle handla synnerligen litet sakkunnigt och högst opraktiskt, som icke vid inövandet av det engelska ljudet utginge från det svenska för att just genom »avrundning» av detta nå den exakta engelska nyansen. Man kan vara viss om att mer än en svensk lärare härvid skall överraskas av hur minimal den rundningsgrad i själva verket ofta är, som kommer till synes vid uttalet av det svenska breda *æ*.

Vi fasthålla alltså bestämt vid vårt förslag, att *æ·* må användas som tecken för den starktoniga vokalen i engelskt *heard, bird, word, murmur*, etc. Vad beträffar den påstådda olämpligheten av dess yttre form på grund av dess likhet med *æ*, så ha vi just behjärtat denna svårighet genom att alldeles utesluta det sistnämnda från vårt teckensystem och i dess ställe införa det otvetydiga æ. — Rörande det s. k. *vocal murmur* ha vi endast tveksamt till diskussion föreslagit det förfaringssätt som kan iakttagas i våra ljudtexter (kitʃən, fɑ·mə̥, ðɛᵊ). För vinnande av enighet förklara vi oss gärna beredda att låta dessa distinktioner falla. I skoltexter torde man kunna reda sig i dessa fall med samma tecken *ə*.

Det är alltid på sin plats vid diskussion av ett fonetiskt teckensystem att erinra om det gamla ordet: sila mygg och svälja kameler. Onekligen förefinnes det bland vissa eldiga anhängare av ljudskrift en svaghet av det slag, som ordspråket varnar för. Bruket av sådan skrift som hjälpmedel vid undervisningen i främmande levande språk är emellertid vid det här laget ungefär 40-årigt, och barnsjukdomarna borde vara undanstökade. Låt oss därför medgiva, att om det också kunde finnas något skäl till en opposition mot det tidigare alltför bekväma likställandet av ett svenskt ö-ljud och den här avhandlade engelska starktoniga vokalen, så innebar det dock en mycket betänkligare förenkling, när upphovsmännen till ett par av de fonetiska teckensystemen hittade på att inrymma alla möjliga ljudskiftningar under trolldomsformeln *ə*. Elfstrand klagar över det ofog, som den förhatliga ö-klangen åstadkommit i svenska skolor. Klagan är berättigad, dock mindre med hänsyn till den äldre skolan, där det mest gällde fall av olika nyanserade ö-klangar, den svenska och den engelska. I modern tid torde däremot vid användning av ljudskrift den olyckliga sammanslagningen av skilda vokaler under ett och samma tecken *(ə, əə)* ha vållat, att bl. a. obestämda och bestämda artikeln på sina håll hugnats med ö-klang, vilket som bekant alldeles saknar stöd i engelskt uttal. Låt vara, att det råder en viss släktskap också mellan artiklarnas vokal och den onekligen dunkla färgklangen i det engelska *æ·*, men detta »tycke» är långsökt vid sidan av den nära frändskap som förenar vokalerna i engelskt *learn* och svenskt *hörn*.

Djursholm, februari 1917.

Herman Söderbergh.

Digitized by Google

Ett emendationsförslag till Afzelius-Fuhrken, An English Reader.

Sid. 126,14 står: *His real name was Maine, and he had no side,* vilket i kommentaren översättes med: »han var inte högfärdig (morsk)». Sammanställningen har alltid förefallit mig underlig, och ett förnuftigt sammanhang — omedelbart ovanpå skildras Freckles' familjeförhållanden — står blott att vinna om man översätter: »och han kunde inte skryta med några fina släktingar (relationer) vare sig på fädernet eller mödernet.» Vi skulle då ha att göra med en societets-slangartad användning av *side* (= »fint» fäderne eller möderne vars faktiska tillvaro jag visserligen ej är i tillfälle att styrka, men som i alla händelser förefaller mig högst sannolik med tanke på den roll dessa förhållanden spela i engelskt liv och engelsk litteratur.

Gävle i februari 1917.

Arvid Smith.

LITTERATUR.

English Tales, ed. *Lars Lindberg.* A. V. Carlsons förlag, Stockholm. 1916. Pris 1: 70.

I "English Tales", utg. av lektor L. Lindberg, finnas berättelser av rätt olika värde. Kiplings två burleska historietter, "His Wedded Wife" och "The Arrest of Lieutenant Golightly", äro ju dråpliga, särskilt den förra, och Dickens' "The Seven Poor Travellers" är en nätt och trevlig julhistoria, fri från den gråtmilda sentimentalitet, som så ofta skämde Dickens' diktning. J. Brown's "Rab and His Friends" och R. Barr's "Measured to You Again" försvara också väl sin plats, medan däremot R. H. Barbour's "To the Heights of Fame" synes mig vara så obetydlig, att den saklöst kunnat vara borta. I stilen är den rätt schablonmässig, och intrigen förefaller mig rent ut sagt osannolik och skäligen naiv. Men i övrigt är boken underhållande och mycket tilltalande. Det förvånar en bara, att utg. ej hugnat oss med några författarbiografier, och detta så mycket mer, som med undantag av Dickens och Kipling samtliga författare äro andra rangens storheter och tomma namn kanske för de flesta lärare och säkerligen för lärjungarne. — Boken kan ej sägas vara lätt ens för det högsta stadiet, för vilket den är avsedd. Speciellt är första kapitlet i Dickens' berättelse rätt »benigt». Jag tror mig ej göra något grövre misstag, om jag säger, att noterna hade bort vara något mer omfattande. Bl. a. skulle sannolikt en något större portion ljudskrift ha varit välkommen för eleven (vineyards!). Tänk på den föråldrade

Digitized by Google

uttalsbeteckningen i våra engelsk-svenska lexika, herrar textutgivare! Utöver vad jag tar mig friheten att här nedan framhäva såsom addenda vågar jag hålla före, att t. ex. s. 8.15—20 torde vara ett om ock ej för lärjungen obegripligt, så dock svårt ställe, likaså s. 104.17—20. Här nedan följa några observationer beträffande text och noter.

I anmärkningarna:

7.16. Noten är stilistiskt sett felaktigt formulerad. Rätta till: *proctors äro* etc. — 10.9. *what* vanl. i vulgärspråket med tillbakasyftning på utsatt korrelat (ofta hos Dickens). — 12.10. Se sid. 9.27! — 31.24. Inom parentesen: »vanl. regelbundet i denna betydelse». — 33.12. *As He will* (for ever bless him), *He will.* [*As* = *so sure as.* Jfr: "That man is destined to be a prey to woman *as* I am to go on 'Change every day". (Van. Fair.).] = »Så visst (sant) som Han vill det (= höra min bön), så gör Han det». — Rad 13. »Ja, det gör Han. Jag vet, att han (min son) är i himlen». Utg. tycks vilja säga detsamma med sin översättning, som emellertid ej tar nog hänsyn till den ordagranna lydelsen. — 35.8. *for humanity* = *as a human being,* ty huvudordet är: *the form* (that etc.). — 42.24. *all manner of.* Jespersen betraktar däremot *kind of, sort of* som ett slags adjektivattribut. (Jfr sv. talspråk: »en slags båt» men: »ett slags hus».) G. Krügers (Englische Syntax § 222) invändningar mot detta språkbruk synas, logiskt sett, ovedersägliga. — 43.19—25: Indirekt anföring i genomgående franciserad form av den franske officerens hälsningsord. *The little cherished and protected of Madame T.* < «la petite chérie et la protégée de Mme T.» Alltså en avsiktligt fransk turnyr på denna fras liksom på hela anföringen![1]) — 45.1. »svalkanordningar» måste naturligtvis utdömas som osvenskt. — 47.16. »Stjärngossarne» förekomma ännu här och var i Norrland. — 51.2. *Blackheath.* Betoning! — 59.3. Denna utsträckta användning av definite tenses är typisk för Skottland och Irland samt för norra Englands dialekter. — 65.19. Jfr sid. 62.26. — 77.12. *store* = (Brit.) large commercial establishment selling goods of many different kinds usu. for cash & at low prices (*the ss.,* these opposite ordinary shops). Jfr am.

Tryckfel:

11.4. *Komma* efter "*ma'am*". — 13.3. *Bindestreck.* — 29.14. > *recovered.* — 34.12. Eller skall det, som följer efter *thinking* uppfattas såsom indirekt anföring av en fråga? Här kunde en not vara på sin plats? Över huvud taget hade rikhaltigare kommentar varit välkommen! > *this was.* — 19. > *stillness.* — 49.9. > *daylight.* — 58.8. *Bindestreck.* — 20. > *with.* — 76.1. > *oldstyle.* — 94.10. > *orders.* — 102.3. > Mar*wood.* — 126.25. > *he used.*

[1]) Obs. även: *Enchanted* to receive him! *In effect,* it was etc.

Digitized by Google

Addenda:

26.20.21. *disgrace-jacket* förklaras i anm. till 27.21.—51.4. *steam-rattled.* Ej i NED. Trol. = »skakade på tåget». — 52.16. *old Isaak* = Izaak Walton, förf. till "The Compleat Angler" (1593—1683)?? — 53.1. *making gain by their pluck,* d. v. s. genom vadhållning. — 8. *finely-ignorant* avsiktligt arkaiserande (?) = (consummately, egregiously l.) mincingly ignorant?? Ej i NED. I alla händelser ligger i "finely" väl troligen ett bibegrepp av klander. — 61.17.18. *Archbishop Leighton*?? Uttal! — 64.25. *happed her up,* sk., eng. prov. = covered. — 72.13. to *sort,* sk. o. nordeng. = to arrange or put in order; to put to rights in some respect. — 73.18. (asked for him) *at the new carrier.* Tryckfel eller dial.? Poutsma, II. I A s. 100, meddelar: ("After foreign names of patron saints the mark of the genitive is sometimes dropped.") — — — "Also plural nouns are frequently found without it". Ex. They might have had better balances at their bankers. — At all booksellers (advertisement). "The suppression of the mark of the genitive after singular nouns is unusual except, perhaps, when a common noun is followed by a proper name in apposition" etc.

Sigurd Segerström.

English Fiction *by Seven Modern Authors.* Med anmärkningar utgiven av Ivar Larsson. P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm, 1916.

Den av lektor Ivar Larsson 1916 utgivna skolupplagan av kortare berättelser och skisser av sju moderna engelska författare (Wilde, Kipling, Hardy, Merrick, Bennett, Wells och Galsworthy) kan utan tvekan rekommenderas till användning på skolans högsta stadium både på grund av texternas höga kvalitet och den förträffliga kommentaren och sist men icke minst på grund av den ovanligt noggranna korrekturläsningen. Skulle mot valet av litteraturprov någon invändning kunna göras, vore det väl endast den, att Galsworthy's "The Inn of Tranquillity" är alltför blottad på händelser, alltför resonerande, filosofisk och abstrakt för att kunna intressera ens den »mognare» skolungdomen. Över huvud synes det mig, som om Galsworthy's bästa egenskaper framträdde mera i romanen och i dramat än i skissen och essay'en. — Några rättelser och tillägg följa här nedan.

I noterna:

Som utg., när uttalsbeteckning anges, anför endast ett uttal och detta långt ifrån alltid är det, som finnes i de vanliga skolordböckerna, har jag tillåtit mig att i vissa fall, där varianter i större eller mindre antal förekomma, till jämförelse hänvisa till andra uttalsordböcker än den av utg. använda Michaëlis-Jones.

S. 3.33. > (*ænti':k*). — 4.10. Jfr Schröer, Engl. Aussprachwörterbuch (= S)! — 5.22. 9.30. Jfr S. — 10.21. Enl. M-J. (*ei'gju:*).

Digitized by Google

Afz., S., Viëtor endast (*ei'gju*). The Concise Oxford Dict. = M-J. — 14.6. *wroth.* > (*rɔ:þ, rouþ*). — I biografin över Kipling rättas 1901 till: 1907. — Egennamns uttal kunde lämpligen ha meddelats även i biografierna. Detta gäller även vissa geografiska, som anföras i noterna (Lahore, Punjaub). — 18.2. *cantonment.* — *amateur.* Jfr Afz. o. S. — 20.7 *verminous* = som av sig avlar ohyra. — 13. *ruling* är nog = *rule* (code etc. observed by religious order); *is not a dog under any ruling:* sc. *not even by the law of Moses and Mohammed.* Se texten! — 23.27. *Pall Mall.* Jfr Afz. o. S. — 29.8. *reprobate:* (*re'probit* M-J.; *-ət* Afz., S. o. Jespersen; Afz. dock *äv.: 'reprŏbeit*). — 23. Jfr 10.21. — 37.15. *slaver.* M-J., Afz. o. S. endast (*slœvə*). (*sleivə*) = ship or person engaged in slave-trade. Jfr M-J.! — 40.21. *recital* = instrumental musical performance by, or of works of, one man (COD). — 48.29. Jfr Afz., S., Jespersen, COD. — 55.1. *appertain.* > (*æpətei'n*). — Merricks biografi r. 12. > *novelist.* — 62.9. »slattrig» är för mig obekant ord (= »slatternly?) — 27. *inadequate* > (*inœ'dikwĕt, -ət, -ĭt* Afz., S. o. M-J.). — 67.1. *The Lion's Share:* a disproportionately large share: Aesop's fable of the lion who went out hunting with a wild ass. "I will take the first share", he said, "because I am king, and the second share as a partner with you in the chase". — Bland boktitlarna i biografin över Bennett rätta till: *The Grim Smile of* etc. B. är även en betydande dramatiker. *Milestones* (»Milstolpar») gavs på sin tid i Sverige. — 72.13. För undvikande av missförstånd bäst att innesluta *såsom här* inom komma. — 74.16. Hänvisas t. 45.18. — 78.23. *Llandudno.* Undert. har i England endast hört uttalet (*lændi'dnou*). Så ock enligt Afz., S., Annandale. — 117.7. *virile.* Jfr Afz., S. och COD. — 118.33. *Does not this way nullity lie?* = För det *icke* etc.? —

I texten:

S. 20.16. > *However.* — 22.6. > *excitement.* — 24.31. Borttag kommat efter *Why.* — 30.26. *Komma* efter *along.* — 37.26. *and* utgår. — 51.14. *Punkt.* — 73.30. > *weeks'.* — 74.32. *Punkt.*

Ytterligare några ord och uttryck synas mig behöva belysas i kommentaren, däribland följande:

S. 9.31. *ape.* Jfr *monkey.* — 89.23. *full of the quality and promise of heart's desire,* ung. = fullt av det bästa av vad man innerst längtar efter och utlovande denna längtans uppfyllelse. Jfr äv. *promise* 61.11. (den bibliska betydelsen: the promised land). — 92.12. *that indescribable quality of translucent* (= transmitting light but not transparent) *unreality,* ung. = denna outsägliga stämning av overklighet, som dock glimtvis låter en ana verklighet där bakom. — 15. *day-time:* adjektiviskt. — 95.17. *ferrety* < ferret = vesslelik, skarpögd. Ej i Wenström & Lindgrens ordb. — 116.19. till the chance encounter became *spiritually luminous,* ung. = tills den andliga innebörden av, den djupa meningen i detta tillfälliga

Digitized by Google

möte lyste fram för en». — 118.5.7.10.32; 119.23; 120.12.13.28. *mood, moods* < lat. modus, modi och biform till *mode*. Här filosofisk term, trol. = Kants "Erscheinung", "phainomenon". Men observera, att med 118.11. a great underlying *Mood or Principle,* 119.2. the great adjusted *Mood or Principle* tydligen menas detsamma som 119.24. *Design* = alltings innersta plan och mening (Kants "Ding an sich" i positiv mening?). Hur Mood < modus kan av förf. likställas med "the great underlying Principle" torde det vara svårt till och med för en filosof att bli klok på. Beklagligtvis har ej heller ens The New English Dictionary någon riktigt uttömmande utredning av de olika betydelserna av de två orden "mood" (det av latinskt ursprung och det av germanskt) att bjuda på. — 33.18. *to edit* = prepare edition of *another's* work. (Jfr. W. & L.!) — 55.23. Förmodan. — 58.25. Jfr. *sympathetic* och *attractive* med sv. "sympatisk"! — 116.11. (the strange), the *passionate incongruities* (of youth and age, wealth and poverty, life and death) ung. = för känslan oförenliga motsatserna mellan etc. *(Passionate* = imbued with passion, marked or characterized by strong emotion. — *Incongruity* = want of accordance with what is reasonable or fitting. Alltså är det fråga om »en lidelsefull känsla av den oförenliga motsatsen mellan ålderdom och ungdom» etc.) Uttrycket blir oöversättligt med ledning endast av den engelsk-svenska ordboken. — 117.20. *thick* = stupid, dull. Jmfr: "tjockhudad". — Flera svåröversättliga ord och uttryck skulle kunna tilläggas. — Något ord måtte ha fallit ut 37.26 före *and.* Samordningen *said* and *giving* and *leaping* är naturligtvis otänkbar. Ett annat vb i pres. part. före *and* torde vara överhoppat i originaluppl.

Sigurd Segerström.

A. Conan Doyle, A Study in Scarlet, ed. *Hugo Hultenberg.* F. C. Askerbergs förlag, Uppsala, 1914.

Man kan nog ha giltiga skäl att ställa sig något skeptisk beträffande lämpligheten av att sätta sensationsdiktningens produkter och däribland detektivromaner i ungdomens hand. Men vad nu särskilt Conan Doyles arbeten angår, så äro de obestridligt i sin art mästerstycken, och den odödlige Sherlock Holmes, som visserligen i somliga stycken nog har icke så litet av "an intellectual prig" över sig, utövar alltid detta till trots tjusning även på den motspänstigaste läsare. Då därtill kommer, att denne övermänskligt skarpsinnige uppspårare av förbrytelser städse står på samhällets sida mot förbrytaren, kunna de böcker, i vilka han är huvudpersonen, icke rättvisligen likställas med åtskilliga av de efterföljare, de fått både hos oss och annorstädes. Det kan därför ej anses oberättigat, att sådana arbeten även användas i språkundervisningens tjänst, då de ju alltid ha förmågan att intressera lärjungarna och detta ofta till och med mera än rent estetiskt taget högre stående

Digitized by Google

litterära produkter. Och vilken briljant engelsk normalprosa skriver icke Conan Doyle!

Det är av sådana skäl, som man, även om man ej är någon varmare beundrare av litteraturarten som sådan, måste betrakta Conan Doyle's "A Scarlet Letter" som ovanligt god litteratur i sin art och anser sig kunna rekommendera dess användande i skolan, särskilt på gymnasiets mellersta stadium. — Anmärkningarna till lektor Hultenbergs edition äro korrekta men göra på mig intryck av att vara något knapphändiga. Speciellt skulle jag gärna ha sett rikhaltigare uttalsbeteckning. Avstavning i texten borde ha förekommit sparsammare. Linjenumrering saknas beklagligtvis. Texten har av utg. beskurits men på ett sätt som man måste obetingat gilla, ity att han eliminerat de rätt matta två begynnelsekapitlen och medelst ett par fyndiga smärre ändringar i texten lyckats ge åt tredje kapitlet skenet av att vara bokens verkliga början. Sådana åtgärder hade dock bort meddelas i förordet.

Rättelser och tillägg:

Tryckfel:

9.36. *Punkt.* — 20.17. too > *to.* — 29. *Komma* efter *true.* — 21.7. > *a-burnin'.* — 25.35. > *of.* — 26.20. > *handing.* — 29.16. Den engelska uppl. har konjunktiv: "If it *please* you" (vilket naturligtvis är fullt korrekt). — 38.28. > *terrible.* — 42.30. > *with.* — 47.5. nedifr. *Komma* efter *of course.* — 48.17.18. > that poor little *devil of a* terrier. — 53, sista raden, tillägg: *a.* — 61.11. *Komma* efter *somethin'.* — 76.4 nedifr. > *all-absorbing.* — 83.4. > *young.* — 86.15. > *visitors.* — 88.10. *Frågetecken.* — 108.15. > *however.*

Anmärkningarna:

25. *case-hardened* = »stålsatt». — 63. *kind of good (colloq).* — 69. amer. *I guess:* jfr 62 m. fl. ställen. — 86. adv. *exceeding* i Engl. ark. l. parodierande. — 109. amer. *I reckon:* jfr 61.

Observanda:

77. *in those wild, halcyon days.* "Halcyon" i NED och övriga för mig tillgängliga lexika endast = calm, quiet, peaceful, undisturbed, vilken betydelse emellertid svär mot "wild". Här sannolikt via grundbetydelsen av "halcyon days" (se NED): lugn (och därför solig, molnfri) > »sorglös» (?) — 97. *the larch and the pine* här plur. Jfr Poutsma, A Gr. of Late Mod. Engl. II. 1 A, s. 246. — 110. *the magistrates.* Jfr Hagelin, "British Institutions", kap. "Law and Justice".

Sigurd Segerström.

Jerome K. Jerome, Diary of a Pilgrimage. Förkortad upplaga. Utgiven med anmärkningar av lektor *E. Grip.* Stockholm. Magn. Bergvalls förlag. 1916. Pris 1 kr. 20 öre.

Digitized by Google

Lektor Grip har utgivit en förkortad upplaga för skolan av Jerome's "Diary of a Pilgrimage." Det torde knappast behöva påpekas, att denna bok icke är någon av Jerome's bästa. Dess kvickheter äro stundom rätt mödosamt frampressade, och dess allvarligare partier äro ibland alltför sentimentala, eller ock faller författaren in i en predikoton (t. ex. i dissertationen över Kristi lidandes historia), som ej alltid är lyckligt funnen eller tilltalande. Dock skall rättvisligen medges, att även verkligt dråpliga situationer tecknas. Boken är med ett ord ojämn. Då den dessutom behandlar ej brittiska förhållanden utan tyska, om ock sedda genom engelska glasögon, kan man ju ej annat än tycka, att införlivandet av densamma med vår engelska skollitteratur ej precis fyller »ett länge känt behov». Den är också skriven så tidigt som år 1891 och har således ej ens aktualitetens intresse. Något starkare grepp på det tyskas väsen har förf. ej heller lyckats få vare sig här eller i sina andra böcker om Tyskland, häri liknande de flesta andra engelsmän, som skrivit eller skriva om Tyskland och tyskt. Jag vill ej med dessa invändningar hava sagt, att boken ej är användbar. Naturligtvis är den det, fast kanske på ett något lägre stadium (t. ex. ring II), än utg. avsett. Jag hyser blott den åsikten, att vi böra ställa oss kursplanernas anvisning åtminstone så långt till efterrättelse, att vi tillse, att bland arbeten, som behandla ickebrittiska förhållanden, endast verkliga mästerverk eller ock sådana, som i något annat avseende (t. ex det formella av lämplighet såsom första textbok efter elementarboken) intaga en undantagsställning, adapteras till skolböcker.

Beträffande noterna faller det en först och främst i ögonen, att uttalsbeteckning så gott som totalt saknas. Detta synes mig vara ett avgjort metodiskt fel och en stor brist. Särskilt för de geografiska egennamnen är den *nödvändig*. (Wenströms fickordbok användes av många elever!) Enligt min uppfattning böra anmärkningar till (framför allt engelska) texter för även det allra högsta skolstadiet vara utarbetade efter de förträffliga principer, som följts av exempelvis hrr I. Larsson i "English Fiction" och R. E. Zachrisson i "A Selection of Short Tales". Då man själv har tillfälle att dagligen praktiskt avprova olika system, inser man snart, att *det* har företrädet, som dels söker *förebygga fel* (ej minst i uttalet) och dels vinnlägger sig om att *kort* men *koncist* belysa karaktäristiska grammatiska och fraseologiska företeelser samt realia. När ljudskrift användes, bör väl ock något av de system tillämpas, som fått burskap i våra skolböcker, och som lärjungarna alltså kunna förutsättas känna till, och ej till exempel Schröer's, som väl knappast någon annan än han själv använder. (Detta innebär ej något underkännande i övrigt av S:s förträffliga bok, som är en guldgruva för undervisaren!) Och ännu en sak: det är liten glädje med en not, som upplyser lärjungen om att det eller det relativt vanliga ordet betyder det eller det (ex. check-suit, methylated, to rehearse, paste, nonplussed etc. etc.), när han ändå måste söka uttalet i lexikon, där han

Digitized by Google

ju på samma gång kunde ta reda på betydelsen! Utrymme kunde uppenbarligen lätt vinnas för nödvändigare anmärkningar, t. ex. ang. uttalet av ord, som förete avvikelser från gängse uttalsprinciper, och som fresta eleven att gissa sig till uttalet, ang. låneord, som i eng. ha annan betydelse än motsvarande låneord i sv., o. s. v. I enlighet med vad ovan sades. — Dessa reflexioner gälla naturligtvis ej ensamt lektor Grips editioner utan många andras och få naturligtvis stå uteslutande för undertecknads räkning. De gustibus non est disputandum!

Här nedan följa några rättelser och ändringsförslag, varjämte jag tillåtit mig att i enlighet med ovan skisserade principer framhäva sådana punkter, som kunna behöva ett förtydligande eller en förklaring. Min mening är naturligtvis ej, att alla dessa saker borde behandlas i anmärkningar; mångt och mycket betraktar jag blott som observanda för läraren, vilken sedan kan, om han så finner lämpligt, muntligen ge förklaringen. Anmärkningarna till boken tror jag, med reservation mot den alltför knapphändiga uttalsbeteckningen, vara i stort sett tillräckligt omfattande.

Tryckfel i texten:

8.12 > *travel-ling*. — 14.12. *Komma* efter *come*. — 22.28. > *Liege*. — 29.10. "the other side" troligen tryckfel för: *on the other side*. I prepositionell användning förekommer visserligen *(on) this side* (the river), men något exempel med "the other side" har jag ej lyckats uppspåra. Någon uppgift om att "this side" kan användas adverbiellt l. som adverbattribut möter man ej heller någonstans, och föga sannolikt är väl också, att det vore tillåtligt. Om möjligt ännu osannolikare är det alltså, att "the other side" kan så brukas. Om tryckfel ej föreligger, hade här om någonsin ett påpekande i noterna varit behövligt. Det kan nämligen ibland falla sig så illa, att anmälaren ej har originalupplagan till hands . . . — 39.21. *Punkt.* — 43.15. *Ombrytningsfel.* — 57.5. Troligen: *wonder-working*. — 67.17. by > *at*? — 75.6. oct > *act.* — 88.31. *Kommat* utgår. — 99.4. > It's *a* curious etc. — 104.14. > *anti-nature*. Bindestreck!

Noterna:

5.19. *pretend to them* = framhäva för dem, urgera. — 6.19. *money is turned away*. Först ordagrann, sedan fri översättning! — 7.27. *sunshade*. = "parasol". Bet. "shade-hat" finner jag endast hos Muret—Sanders. — 8.31. (You'll have a) *goodish* (time in the train). "Tämligen god" är tvetydigt (om man tänker på: "to have a good time"). »Du får sitta rundlig tid på tåget». — 13.12. *result.* Varför ej »resultatet»? Det är väl ej rådligt att bibringa lärj. den tron, att »result» kan betyda »betalning»! — 13. *to be taken by Society for a treat* etc. [*Treat* = thing that gives great pleasure; entertainment designed to do this, as *school-treat,* picnic &c. for (esp. Sunday-) school children; *stand treat* = bear expense of entertainment] =

Digitized by Google

»(skall) av samhället *tas med* på *lustresa.*» Han betalar ju själv (in exchange for the result of some of my labour)! Alltså ej: »bjuden». — 22.27. > *Liege.* — 39.10. *that cluster* = som gruppera sig. — 44.10. *discomfiture* = "rout, defeat, overthrow; frustration; disappointment". Här = (»missräkning), lilla missöde, förtret». »Olycka» är för starkt uttryck. — 16. *unprofitable.* Tillägg: näml för turisten. — 46.10. »Fästningar, fästen». »Fästen» tvetydigt. — 33. *saucy.* Grundbetydelsen! — 49.2. *gnarled* = covered with protuberances; twisted, rugged (r. = of *rough uneven* surface). Ej = »skrynklig», som förutsätter en mjuk, slapp yta. Här menas ett (knotigt), »skrovligt» (sit venia verbis!) ansikte (med grovt skinn). *Gnarled* äv. = "cross-grained, perverse." *Gnarly* = gnarled. "Browning loves a gnarly character, or a knotty problem." Med »kantig och kärv» finge man kanske fram något av både den inre karaktären och utseendet. Men en fullt adekvat översättning har jag ej lyckats åstadkomma. — 26. *sordid* (mean, niggardly; ignoble, base; arch. dirty, squalid) = »lumpen». »Banal» ger en helt annan mening åt författarens ord och har väl för övrigt ej heller något skäl för sig. — 52.28. > *three-pennyworth.* — 64.6. *reverential* (proceeding from reverence, or expressing it) = vördnads*full.* Här ung. = »av den äkta fromheten genomträngda». »Vördnadsbjudande» = venerable; imposing. — 66.7. *wend one's way,* nu = direct one's way; *arch.* go. — 67.2. > *Sanhedrin [sænĭdrĭn].* — 71.4. *rude* = (enkel), konstlös, (primitiv, naiv). — 78.14. *in disguise.* Grundbetydelsen! — 85.32. *go and dash* = »fart och kläm». — 90.10. *to get outside (of)* = to eat or drink. Uppkomsten av denna betydelse kunde ha förklarats med ett par ord. (Swallow so as to be outside of). — 94.15. *history-logged wreck* (jfr. »skutan går i marvatten») borde väl vara ung. = detta (trots allt ännu) imposanta slott, vilket numera blott är ett vrak, som nätt och jämt håller sig flytande på lasten av sina historiska minnen, men som en gång var . . . Den verkliga meningen är dock uppenbarligen, om förf. vill konsekvent upprätthålla parallellen med "water-logged," att de historiska minnena tynga ned vraket och hota att draga det ned i djupet. Då fritt ung. = detta . . . slott, vilket . . . vrak, som tynges ned och drages ned i djupet av sin last av historiska minnen, men som etc. (?). Detta torde vara förf:s mening, men nog är den kuriös! — 95.33. Torde behöva närmare förklaras. — 100.9. *effusively* = »översvallande hjärtligt».

Observanda och *addenda:*

Texten ss. 6.2. *they don't have.* Se Poutsma, A Gr. of Late Mod. Engl., I, s. 88. — 8.26—27. *Take a cool suit etc. for if it's hot.* — 11.32. *that co-operative stores.* Se Poutsma, II. I A, s. 227. — 16.16. *those sort of people.* Se Jespersen, A Mod. Engl. Gr. II, s. 66. — 41.26. *B. and I decided that it would* (ty här = kommo till den slutsatsen, att). — 42.16. *billet.* Betydelse i eng.! — 47.5. *china* här adjektiviskt. — 18. *exchange of peoples.* Jfr: to change

Digitized by Google

places with. — 51.12. *Bank Holidays.* — 58.16. *Mind that we are called at proper time in the mornirg* och 31. *see that I don't get into it again.* Se G. Krüger, Engl. Ergänzungsgr. § 501 och Syntax der engl. Sprache IV, § 2867 (jfr. § 2864). — 60.6. m. fl. ställen: *like,* konj. (for archaic *like as;* vulg. and. colloq.). — 63.21. *a wage.* Se Poutsma II. I A. Ch. XXV. 19 (ssk. ss. 177—8, 184—5). — 69.19. *the human shrinking* = det rent mänskliga tillbakaryggandet inför. — 70.27—28. *Few believing Christians . . . but must have . . .* — 75.6. *act that manner au grand seigneur* < kontamination av fr. "jouer au grand seigneur" och "j. ce rôle de gr. s."? *Act* är betonat (= blott och bart *spela*). — 72.11. *realistic of the originals.* NED har intet belägg för denna djärva konstr. med *of.* — 73.2. *with a little trouble to draw them closer together* (= som förde etc.). — Skilln. mln 73.10. *effective(ly)* och 99.31. *efficacious!* — 76.3. *worth his salt* (as a felon) = *efficient.* — 79.13. *inconsiderate of others.* Detta ord synes kunna konstrueras med sakens men ej med personens adverbial. Alltså: *inconsiderate of the claims etc. of others* och *regardless of others* (NED). — 80.7. *snob.* — 26. *(at) private views,* i. e. before they are opened to the public. — 81.5. *At Home (at-home).* — 82.9—10. I shall *not* go to church, when I get home again, *more than twice a Sunday.* — 86.31. grey-haired *Darby and Joan* = devoted old married couple. — 91.16. *Something serious will be happening* och 100.13. *he is afraid he must be going.* Se Krüger, Syntax §§ 2347—71 (kap. "Die Dauerform"), ssk. §§ 2352, 2357 o. 2360. — 26. *pathetic.* Jfr. sv. — 96.28—29. Ang. adverbialets plats vid infinitiv se anm. till Novel Notes, ed. Rodhe, sidd. 118—21. — 101.20. *drum-head court-martial:* held round upturned drum in time of war. *Drum-head.* Betydelse! — 104.1. *a few weeks travel.* Antingen tryckfel eller "the common-case form", som ibland begagnas i st. f. genitiv. Se Poutsma II. I A. ss. 67—68. — 105.21. *snobbery.* — 33. *sensuous* och *sensual.*

Sigurd Segerström.

INSÄNDA BÖCKER.

English Literature for Secondary Schools. 170×115 mm. Cloth limp, 1/- each. (London, 1916: Macmillan).

16. **Macardle, Dorothy** M. (ed.). *Selections from Le Morte d'Arthur of* Sir *Thomas Malory.* pp. xii+117.

17. **Malim, H.** (ed.). *Njal and Gunnar: a Tale of Old Iceland:* Retold for Boys from Sir G. W Dasent's "Story of Burnt Njal". pp. xi+124.

Two recent additions to an excellent series (often mentioned in these columns) intended to give native English boys and girls tastes of and a taste for their own literature, but of little use to

Digitized by Google

non-English learners of English — either juvenile (because archaic) or advanced (because faked and snippety). The chief features of the Series are good type, short introductions, the briefest possible notes, subjects for essays, and concise helpful bibliographies. The absence of any hints on pronunciation, even in the Icelandic book, is remarkable.

18. **Nesfield, J. C.** *How to summarize, expand, or recast extracts in Prose and Verse.* 175×120 mm. pp. iv+132. 2/-. (London, 1916: Macmillan).

This selection, made by one of the most highly esteemed present-day writers of school grammars of English, would probably be found useful by non-English teachers of English, especially by those who dare to venture beyond questions of Grammar into questions of Style. Three quarters of the book is devoted to prose extracts, and the rest to Verse, and each Part is prefaced by short practical instructions as to "How examples should be worked".

19. **Shakespeare, William.** *Cymbeline* ("The Granta Shakespeare"), ed. by J. H. LOBBAN. 155×110 mm. pp. xxx +217. Frontispiece ["Ann Hathaway's Cottage]. 1/- net. (Cambridge, 1916: University Press).

A very handy and exceptionally clearly-printed edition, in which two thirds of the space is given to the text, and half the rest to a full introduction, the notes and glossary (non-pronouncing) being deliberately reduced to a minimum.

C. S. F.

20. **Palm, Birger.** Obestämda artikeln vid ämnesnamn och abstrakta i engelskan. Historisk-syntaktisk undersökning 230 ×150. pp. 53. Malmö, Envalls bokhandel, 1916.

21. **Palm, Birger.** Franskan som skolans avslutningsspråk. 230×150. pp. 15. Malmö. Envalls bokhandel, 1916.

22. **Palmgren, Fredrik.** Studier och utkast till fransk ljud- och uttalslära. 180×120. pp. 27. Pris 75 öre. Vänersborg, författarens förlag, 1916.

23. **Edström, E.** Fransk skolgrammatik. Tredje upplagan. 200×130. pp. 244. Stockholm, Bonnier. 1916.

24, 25. **Helldorff, Ivar.** Svårigheterna i Engelska översättningsproven, alfabetiskt ordnade. 189×125. I. För Realskoleexamen. pp. 38. Pris 90 öre. II. För Studentexamen. pp. 39. Pris 90 öre. Stockholm, M. Bergvall. 1917.

26. **Björkman, Erik.** Lord Byron. 180×125. pp. 219. Uppsala, F. C. Askerberg. 1916.

27. **Jones, Daniel.** An English Pronouncing Dictionary. 200×130. pp. xxv+419. Cloth 6/net. London, Dent & Sons. 1917.

LUND 1917, AKTIEBOLAGET SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET

Digitized by Google

MODERNA SPRÅK

SVENSK TIDSKRIFT FÖR UNDERVISNING I DE TRE HUVUDSPRÅKEN TYSKA, ENGELSKA, FRANSKA

UTGIVEN AV

HERMAN SÖDERBERGH OCH N. OTTO HEINERTZ.

ÅRG. XI. 3 (97) * LUND * April 1917

STUDENTEXAMEN V. T. 1917.

Första skrivningsdagen.

Uppgifter för uppsats på *engelska* eller *franska* för *real*-gymnasiet.

1. Bartolomeinatten.
2. Någon av Snoilskys Svenska bilder.
3. En skolavslutning.

Engelskt översättningsprov för realgymnasiet.

Den tappre engelske generalen James Wolfe hör liksom Nelson till de krigare, som stupat i segerns ögonblick. Det var i striden mot fransmännen, som också Wolfe dog hjältedöden. Hans energiske motståndare Montcalm, vilken var honom jämlik i mod och duglighet, överlevde honom endast ett par dagar. Den förre angrep, den senare försvarade staden Quebec, och på stridens utgång hängde Canadas framtid. Om Wolfe hade lidit ett avgörande nederlag, skulle sannolikt den franska kolonien ha stannat i moderlandets händer åtminstone för en tid framåt. Nu hade ödet annorlunda bestämt. Montcalms trupper förmådde ej uthärda engelsmännens beslutsamma angrepp. Men Wolfe sårades dödligt och hann knappt mottaga underrättelsen, att fienden flydde, innan han utandades sin sista suck med orden: »Nu vare Gud lovad! Jag dör i frid». Ehuru kriget fortfor att rasa ännu omkring ett år, var i själva verket Quebecs erövring 1759 dess vändpunkt, och Frankrike måste sedermera genom freden i Paris avträda Canada till England.

Digitized by Google

Franskt översättningsprov för realgymnasiet.

D'Alembert hade beslutat att göra en resa i Italien för att återställa sin hälsa. Då han ej hade tillräcklig förmögenhet för att göra en sådan resa på egen bekostnad, vände han sig till konung Fredrik II av Preussen, som förut flera gånger frikostigt erbjudit sig att bispringa honom på det ena eller andra sättet. Fredrik anmodade nu sin bankir att till d'Alembert utbela 6000 francs. Emellertid blev d'Alembert av vissa skäl ej i tillfälle att resa längre än till Languedoc och Provence. Vid sin återkomst till Paris återlämnade han därför till Fredriks bankir ungefär 4000 francs, som han hade kvar. Fredrik skrev till sin bankir, att han skulle återställa denna summa till d'Alembert, som mottog den först efter upprepade framställningar av konungen och endast för att icke störa sig med sin höge välgörare.

Stockholm Version.[1]

Tha brave (gallant) English (British) general James Wolfe is, like Nelson, one of the [is, like Nelson, to be reckoned (counted) among the] (belongs, like Nelson[2], to the /group of/) (those) warriors (soldiers, fighting men) who have fallen (perished, died, been slain) in the /very/ moment of victory.[3] It was in battle (in a battle, in the struggle)[4] against the French that Wolfe too (also) (against the French, too, that Wolfe) died a hero's death (the death of a hero)[5]. His energetic (active) adversary (opponent, foe), Montcalm, who was his equal (match, peer) in courage (bravery, gallantry) and efficiency (capacity, ability, skill),[6] survived him only /by/ one or two (a few, a couple of) days (a day or two) [lived only a few days etc. longer than he (than he did)]. The former was attacking (assailing)[7], the latter was defending, the city (town) of Quebec, and the whole future of Canada hung (depended) upon (on) the issue (event, result) of the battle (struggle, conflict, contest) [on the issue of the battle hung (depended) the future of Canada (Canada's future)]. Had Wolfe (If Wolfe had) suffered as decisive defeat (overthrow), the French colony (settlement) would probably [it is probable (likely) that the French colony (settlement) would] have remained (continued to be)[8] in the hands of the mother country[9] for at least (at least for) some time to come (for some time at least). As it was (As things turned ont),[10] fate (Fate, Destiny, Providence) had otherwise determined (decided) [had determined (decided) otherwise]. Montcalm's troops were unable (not able) to withstand (hold out against, hold their ground against, stand, resist)[11] the resolute (determined) attack/s/ (assault/s/) of the British (English). But Wolfe was (fell) mortally wounded, and he had scarely (hardly) received the news (intelligence,

Digitized by Google

information, tidings) that the enemy were (was) in flight (fleeing, flying)[12] before he breathed his last /sigh (breath)/ with the words: "God (Heaven) be praised [Praise (Glory) be to God]! I die happy (in peace)". Although (Though) the war continued to rage [continued (went on) raging[13] for about a twelvemonth (a year) still [for yet another twelvemonth (year) or so], the capture (taking, occupation)[14] of Quebec, in /the year/ 1759 was really (in fact) its turning-point (crisis, climacteric), and France was later (afterwards) obliged (compelled, forced) to cede[15] Canada to Great Britain (England) by the *Peace (Treaty) of Paris*[16] [peace (treaty) afterwards (later) signed in (at) Paris].

Notes and Comments.

(1) The story of Wolfe's death-victory on the Heights of Abraham, popularly known as "the capture of Quebec" or "the conquest of Canada" is highly picturesque and momentous in world-history, and consequently original English accounts are readily accessible in any general or special history, esp. the detailed history of the Anglo-French struggle by Parkman and in Sir Gilbert Parker's fine historical novel, *The Seats of the Mighty*. — The subjoined notes are based on a few translations done by advanced pupils working without a dictionary (in 45—50 minutes). The most common mistakes were in the use of the article *(striden, segern, ödet)* and in the renderings of the Swedish "imperfects", especially in the fourth, eighth and ninth periods. (2) Not '*as Nelson*' which would, in ordinary modern English, mean 'in the capacity of Nelson', not 'with resemblance to Nelson'; not *is to reckon to*; and preferably not *belongs to* unless it is followed by some more or less definite class or group. Of the following nouns *warrior* is the most dignified, *soldier* is professional and does not suit Nelson, while *fighter* and *fighting man* appear to be a little too free and easy for the dignified prose style which seems to fit this piece, and which has throughout been given precedence in the above translation. (3) Not 'in the moment of *the* victory', as the word is evidently general not specific in scope. (4) The same holds good if we use *battle*, but not if we use *struggle* — in which case we think of the whole of the 'Second Hundred Years' War" (1688—1815), and not only of the special episodes of Quebec and Trafalgar. (5) The placing of *also* or *too* proved a difficulty: as the sentence evidently means that Wolfe, like (as well as) Nelson, fell under certain circumstances, "when (where) also Wolfe fell" will not do; nor will 'a death of a hero' or 'a herodeath'. (6) Favourite but unsuitable renderings are *defendant* [used in civil law suits, not in military contests], *braveness* and *cleverness* [which is apt to suggest mere smartness or acuteness]. (7) All my class used the indefinite form of the past in these two places; but we are obviously concerned not with the historic fact but with the action which was going on when the rival heroes met. In the next sentence the case is reversed, as we are not primarily concerned with the period between the "climbing up rough ragged rocks" and the cry of 'they run', when the fate of Canada 'was hanging' in the balance. (8) Neither 'should no doubt the French colony have stayed' nor 'the French colony had remained' would be normal modern English, though the latter is doubtless 'possible'. (9) Not *mothercountry* in one word, while *motherland* is far too emotional a word for a purely political statement. (10) *Now*, in any position, and especially at the beginning of the sentence, would be both ambiguous and misleading. If placed first, it would, if unstressed, be a mere connecting particle, and if stressed it would express present *time* rather than actual *circumstances*. If placed later, it would mean that fate had now arranged things otherwise than it had before. (11)

Digitized by Google

could not stand would express mental or moral abhorrence rather than physical weekness. (12) Not *that the enemies fled*, as *enemies* is rarely used in the plural in the sense of *hostes*, and the sense is clearly imperfect — though, it is true, the words which are said to have cheered the dying Wolfe are commonly cited as *they run* not *they are running*. (13) Not *the war was still going on* [when something happened] while *the war was still to go on* goes beyond the Swedish original. (14) The word *conquest* is not usually applied to the military occupation of a town or other small area. (15) Not *France must* [seldom in the past in principal sentences] *give away (off) Canada* — the regular word being *cede*. (16) 'Peace *in* Paris' is not the name of the treaty: see the variants.

C. S. Fearenside.

The brave English general, James Wolfe, belongs, like[1] Nelson, to the band of warriors who have fallen[2] in the moment of victory. It was in the struggle[3] against the French that Wolfe's heroic death also took place. His energetic antagonist[4], Montcalm, /who was/ his equal (rival) in courage and /military/ skill, survived (outlived) him only a couple of days. The Englishman[5] was attacking,[6] the Frenchman defending the town of Quebec, and upon the issue (result) of the struggle [conflict, battle] hung (depended) the future of Canada. If Wolfe had suffered (Had Wolfe suffered) a decisive defeat, the French colony would probably [very likely, in all probability] have remained in the hands of the mother country[7] for some time at least (country, at least for some time). But /now/ Fate had decreed [ordained, determined, decided] otherwise. Montcalm's troops could not withstand (resist) the determined[8] attack of the English. But Wolfe was mortally wounded, and had barely time to receive /the/ news (tidings) (to receive word[9]) that the enemy was in flight (fleeing) before he breathed his last, with (uttering) the words: — "Now God be praised! I can (shall) die in peace".[10] Although the war continued to rage for about a year longer, the capture (occupation) of Quebec in 1759 was really its turning-point, and afterwards, by (in) the Treaty (Peace)[11] of[12] Paris, France was obliged to cede Canada to England.

Notes.

1. Note that *like* is an adjective, not a conjunction. Avoid such frequent mistakes as "I did it like he did." *Like* (and *near*) are followed by an indirect object; cp. Latin *similis*. 2. Why not *fell?* 3. *War* would suggest that it was the same war. 4. *Opponent* implies politics, or a game. 5. The use of *former* and *latter* involves some ambiguity. 6. Note the tense. These may be called "accompanying actions". 7. *Mother country* = country in relation to its colonies; *fatherland* (occasionally *motherland)* = native country; *the Fatherland* = Germany. 8. Note "a *decided* improvement", "a *decisive* victory". 9. But this clashes with *words*, below. 10. The English school history-books give: — "Thank God! I die happy." 11. The history-books give both terms. The treaties that ended the Napoleonic wars are usually called "First (and second) *Peace* of Paris." 12. Note *en köpman i Liverpool* = "a Liverpool merchant."

F. J. Fielden.

Digitized by Google

A Gothenburg Version.

James Wolfe, the brave (gallant, intrepid, valiant, courageous) English general, like Nelson, is numbered among (is one of, is of the number of, is among, belongs to[1]) the (those) warriors (soldiers, captains) who (that) have fallen[2] in[3] the moment of victory. It was in battle (fighting, warring) against the French that Wolfe, too, died the death of a hero (a hero's death). His energetic adversary (antagonist), Montcalm, who was his equal (peer, who equalled him, was on a par with him) in courage (fearlessness, valour, bravery, intrepidity, daring) and ability (capability, efficiency), only[4] survived him /by/ a few days (a day or two; s. him but a few days). The former attacked, the latter defended, the City (town) of Quebec, and on (upon) the issue (result, outcome) of the struggle (contest, battle) depended the future of Canada[5] (and the future of C. depended on . . .). If Wolfe had (Had Wolfe) suffered a decisive defeat (been decisively defeated), the French colony would probably (very likely), for some time /to come/, at least,[6] have remained in the hands (possession) of the mother country. But[7] Fate had decreed (decided, willed it) otherwise (differently). Montcalm's troops were unable to (not able to, could not) withstand (resist, face, stand against) the resolute (determined, etc.) attack (onslaughts, assault, onset, offensive) of the English. But Wolfe was mortally (fatally) wounded, and had scarcely[8] (s. had) received the news (report, information, intelligence) that the enemy was (were) in /full/ retreat (was flying, was fleeing),[9] when (before) he drew his last breath (breathed his last), exclaiming (with the words, uttering the words, saying, as he exclaimed), "Now praise be to God (Now God be praised)! I die happy[10] (in peace)." Although (Though) the war /still/[11] continued to rage (went on raging) for about a year (for a year or so) more (for about another year), the conquest of Quebec in 1759 was really (in reality, in fact, in point of fact, as a matter of fact) its turning-point, and later on (afterwards) by the Peace of Paris France was forced (obliged, compelled; France had) to cede Canada to England.

Notes.

The first sentence can begin with "The brave . . .", or even with "Like Nelson;" and, indeed, no rigid order can be insisted on. However, the clause *like Nelson* should not be inserted between such intimately connected words as *is numbered*, even to bring some balance into things. 1) Unwillingly inserted! So obviously a translation! 2) The aorist *fell* does not commend itself. 3) *at* is too restrictive. 4) The illogical position of the word *only* is a curious phenomenon of English grammar, against which the stylists struggle in vain. 5) *Canada's future* rings poetic, but it has the support of the grammars in use here, and would find many apologists. 6) If relegated to the end of the sentence, the words would read better in this order: "at least, for come time to come". Otherwise the ending would lack ictus. 7) *Now* sounds curiously out of place in

Digitized by Google

such a context. 8) The very pardonable rendering "had scarcely time to receive . . ." must be definitely rejected by anyone who has sufficient time at his disposal to argue the point to its logical conclusion. 9) Though the verb *to flee* still figures in dictionaries, it is only in the form *fled* that it retains its dignity. 10) This, the authentic utterance, is preferable to the variant *in peace*, which clashes with the context. It is, however, possible to die in peace amid the tumult of war, "I am dying" is impossible. 11) The *still* is redundant beside the synonymous 'for about a year *more*' and is better omitted.

G. E. Fuhrken.

Thème français.

D'Alembert avait décidé de faire un voyage en Italie pour rétablir (restaurer) sa santé. N'ayant pas (Comme il n'avait pas) assez de fortune (une fortune suffisante) pour entreprendre (faire) un tel (semblable) voyage à ses frais, il s'adressa au roi de Prusse, Frédéric II, qui, plusieurs fois déjà, s'était généreusement offert à l'aider (lui venir en aide) de toutes /les/ maniéres (/les/ façons, d'une façon ou d'/une/ autre).[1] Frédéric pria alors son banquier de verser 6000 francs à D'Alembert. Entre temps (Sur ces entrefaites, Cependant) D'Alembert, par suite de certaines circonstances, ne fut pas à même (en état) de dépasser (voyager plus loin que) le Languedoc et la Provence. De retour à Paris (A son retour à Paris) il restitua (rendit) donc au banquier de Frédéric environ 4000 francs qui lui restaient (qu'il avait de reste). Frédéric écrivit à son banquier de renvoyer cette somme à D'Alembert, qui ne l'accepta que sur les instances réitérées (répétées)[2] du roi et seulement pour ne pas se brouiller avec son illustre (auguste) bienfaiteur.

1. Ou bien: avait offert de. — 2. Ou: l'invitation répétée (réitérée).

A. Ganem.

Thème.

D'Alembert avait décidé de faire un voyage en Italie pour rétablir sa (retrouver la) santé. Comme il n'avait (N'ayant) pas les moyens de [assez de fortune (d'argent) pour] [Comme sa fortune ne lui permettait pas (n'était pas suffisante pour lui permettre) de] (Sa fortune ne lui permettant pas de) faire ce [un tel (pareil, semblable)] voyage à ses frais, il s'adressa au roi Frédéric II de Prusse qui plusieurs fois (à plusieurs reprises) /auparavant/ lui avait offert généreusement de (s'était offert . . . . à)[1] lui venir en aide d'une manière ou d'une (de l') autre. Frédéric alors donna l'ordre à son banquier de verser à d'Alembert 6000 francs. Toutefois (Mais, Cependant) d'Alembert fut empêché par [ne fut pas en mesure (état) pour] quelque raison (cause) d'aller (ne put pour quelque raison aller) plus loin qu'en Languedoc et en Provence.

Digitized by Google

Aussi, à son retour à Paris, remit (rendit, restituta-t)-il au banquier de Frédéric à peu près (environ) 4000 francs qui lui restaient. Frédéric écrivit à son banquier de rendre (restituer) cette somme à d'Alembert, qui ne l'accepta que sur les instances répétées du roi et seulement pour ne pas froisser (indisposer) son haut bienfaiteur.

Notes.

1) »*s'était offert à . . .*» est moins bon ici, »*s'offrir à*» signifiant en réalité: offrir sa propre personne pour faire quelque chose, ex: Je m'offre à y aller. Mais dans la langue courante, on emploie indifféremment les deux.

P. Méaly.

D'Alembert avait résolu de (s'était décidé à) (avait décidé de) faire (d'entreprendre) un voyage en Italie pour (afin de) (en vue de) rétablir sa (recouvrer la) santé. N'ayant pas une fortune suffisante (Comme il n'était pas assez riche) pour subvenir aux frais [Sa fortune (Ses moyens) ne suffisant pas à payer (couvrir) les frais)] (ne lui permettant pas de faire face aux dépenses) d'un tel (semblable) (pareil) voyage (déplacement) (N'ayant pas les ressources nécessaires pour entreprendre à ses propres frais un pareil voyage), il s'adressa au roi de Prusse, Frédéric II (à Frédéric II, roi de Prusse) qui, à plusieurs reprises déjà, (plusieurs fois auparavant), s'était offert à l'aider (avait généreusement offert de lui venir en aide) (lui avait généreusement offert son secours) d'une manière ou d'une autre. Frédéric enjoignit à (donna l'ordre à) (recommenda à) (pria alors) son banquier de payer (remettre, donner) (d'envoyer) à d'Alembert six mille (6000) francs (la somme de 6000 frs). Cependant d'Alembert fut empêché par plusieurs raisons (divers motifs) d'aller plus loin que le Languedoc et la Provence. (Certaines raisons cependant empêchèrent d'Alembert de prolonger son voyage au delà du Languedoc et de la Provence). A son retour (Lors de sa rentrée) à Paris, il remit (remboursa) (rendit) en conséquence au banquier de Frédéric environ 4000 francs (une somme approximative de 4000 frs) qui lui restaient (un solde d'à peu près 4000 frs). Frédéric écrivit à son banquier de rendre (restituer) (remettre) cet argent (cette somme) à d'Alembert qui ne l'accepta qu'après force représentations (remontrances) (injonctions) (exhortations) (démarches) (qu'après des prières répétées) de la part du roi et uniquement (seulement) pour ne pas (pour éviter de) froisser (blesser) (désobliger) (offenser) (pour ne pas se brouiller avec) son haut (auguste) (puissant) (éminent) bienfaiteur.

M. Ransson.

Digitized by Google

Andra skrivningsdagen.

Uppgifter för uppsats på *tyska* eller *franska* för *real*-gymnasiet samt på *tyska* eller *engelska* eller *franska* för *latin*-gymnasiet.

1. En första maj.
2. Mitt barndomshem.
3. Skytterörelsen.

Tyskt översättningsprov för real- och latingymnasiet.

En sägen förtäljer, att man förr under månljusa nätter på klippan Lorelei vid Rhen kunde få se en jungfru, som sjöng så ljuvligt, att hon förtrollade dem, som rodde förbi, så att de glömde styra sina båtar och fastnade på klipprevet. Pfalzgreven Ruprechts unge son, som hört hennes skönhet prisas, intogs av längtan att få se henne. Han sade, att han skulle gå på jakt, men tog i stället en båt och rodde till Lorelei. Där kom jungfrun plötsligen framsvävande med en krans, flätad av vass, i händerna. Hon satte den på sina gyllene lockar, och den stackars prinsen var snart ej mera sig själv mäktig. Han hoppade i floden för att komma henne närmare och sjönk i djupet.

Då pfalzgreven erfor detta, befallde han sina män att fånga jungfrun. De begåvo sig i väg och funno henne sittande på toppen av berget. Hon sporde dem, varför de kommo upp på hennes berg. Då anföraren svarade, att de skulle fånga henne, kallade hon på sin fader Rhen, och två böljor, liknande vita hästar, kommo och hämtade henne. — Sedan hörde man väl stundom hennes sång, men såg henne aldrig mer.

Engelskt översättningsprov för latingymnasiet.

En rik engelsk lord gjorde en dag en promenad till häst på sitt gods tillsammans med sin unge son och arvinge. Gossen visste, att all mark, så långt hans öga kunde nå, tillhörde hans far och en gång skulle tillhöra honom själv. Han var gammal nog att begripa rikedomens betydelse, och troligen hade också tjänares och underlydandes ödmjuka sätt mot honom bidragit till att ingiva honom en rätt hög tanke om hans egen värdighet. Under det far och son redo landsvägen framåt, mötte de en av arrendatorerna, vilken stannade och tog av sig hatten. Fadern besvarade vänligt hälsningen. Efter en liten stund vände han sig till sonen och frågade: »Tog du av dig hatten för den där arrendatorn, när du red förbi honom?» »Nej, det gjorde jag inte», svarade gossen. »Rid då tillbaka och be honom om ursäkt! Det var pinsamt för gossen att sålunda erkänna den ohövlighet, han visat en underordnad, men han vågade ej göra några invändningar. Och säkerligen gjorde honom den faderliga läxan gott.

Digitized by Google

Franskt översättningsprov för real- och latingymnasiet.

Michelet berättar, att han stod i vänskapsförbindelse med en spindel, då han såsom lärling arbetade hos en boktryckare i ett källarvalv. På bestämd timme föll en solstråle in genom fönstergluggen till den tarvliga verkstaden och belyste den stilkast, där han hade sina blybokstäver. En spindel kom då ned från sitt nät, satte sig på kanten av stilkasten och tog sin del av den glädje, som ljuset spred. Gossen lät honom hållas; han mottog som vän den åttafotade besökaren, som beredde honom en angenäm förströelse i ensamheten. Då vi sakna umgänge med människor, taga vi vår tillflykt till umgänge med djur, utan att alltid förlora på bytet.

Denna berättelse anföres av den berömde entomologen Favre, som tillägger: »Jag är ej instängd i en källare; jag njuter av ljus och grönska, av naturens härligheter; och likväl har jag vänskapsförbindelser med spindlar.»

* * *

Eine Sage (Ein Märchen) berichtet (meldet, erzählt), dass man früher (in früherer Zeit, in alten Zeiten) in mondhellen Nächten (Mondscheinsnächten) anf dem Loreleifelsen am Rhein eine Jungfrau (ein Mädchen) sehen (erblicken) konnte (dass e. J. gesehen werden konnte) (dass früher . . . zu sehen war), die (welche) so herrlich (wunderbar) sang (singen konnte), dass die (diejenigen), die (welche) vorbeiruderten, so bezaubert (entzückt, hingerissen) wurden, dass sie vergassen, ihre Boote (Schiffe) zu steuern (zu lenken, zu leiten), und an den Klippen (Felsenriffen) hängen blieben (zerschellten, scheiterten).

Pfalzgraf Ruprechts junger Sohn (Der junge Sohn des Pfalzgrafen Ruprecht), der (welcher) ihre Schönheit hatte preisen (loben, rühmen) hören (zu dem der Ruf ihrer Schönheit gedrungen war), wurde von Sehnsucht ergriffen (erfasst, gepackt), sie zu sehen (schauen). Er sagte, er wolle auf die Jagd gehen (er wolle jagen) (dass er jagen wolle), nahm aber statt dessen ein Boot (Schiff) und ruderte nach dem Loreleifelsen.

Dort offenbarte (zeigte) sich ihm plötzlich (kam ihm plötzlich schwebend entgegen) die Jungfrau (das Mädchen) mit einem aus Schilf geflochtenen Kranz in den (ihren) Händen. Sie setzte (drückte) ihn (denselben) auf ihre goldenen Locken (ihr goldenes Haar), und der arme Prinz war bald seiner selbst nicht mehr mächtig (sich seiner selbst nicht mehr bewusst) (wusste bald nicht mehr, was er tat). Er sprang (stürzte sich) in den Fluss (in den Strom) hinab (hinunter), um ihr (dem Mädchen, der Jungfrau) näher zu kommen (näher zu sein) und verschwand in der (die) Tiefe (sank hinunter in die Tiefe).

Als der Pfalzgraf dies hörte (erfuhr) (zu wissen bekam), befahl er seinen Leuten (seinen Dienern) (gab er seinen Dienern Befehl), die Jungfrau zu fangen (gefangenzunehmen). Diese machten sich

Digitized by Google

(begaben sich) auf den Weg und fanden sie auf dem Gipfel (auf der Höhe) des Berges (des Felsens, der Klippe) sitzen. Sie fragte sie (die Männer), warum sie auf ihren Berg (auf ihren Felsen) gekommen wären (kämen) [was sie auf ihrem Berge (Felsen) wollten (zu suchen hätten)]. Als der Anführer /ihr/ antwortete, dass man sie fesseln (gefangennehmen) wolle, rief sie /laut/ nach ihrem Vater Rhein (, dem Rhein), und zwei Wogen (Wellen), weissen Pferden gleich (ähnlich), (zwei Wogen in der Form weisser Pferde) kamen (erschienen, zeigten sich) und holten (befreiten) sie.

Später (Hinterher) hörte man (erklang) wohl manchmal ihr Gesang (erklangen m. ihre Lieder, ihre Weisen), aber man sah sie nie (nicht) wieder (nie mehr) (sie zeigte sich nie mehr).

Henni Heyman.
geb. Friedeberg.

Eine Sage berichtet (erzählt), dass man früher (ehedem) in mondhellen Nächten auf dem Loreleifelsen am Rhein eine Jungfrau sehen konnte (habe [hätte] sehen können), die so süss (lieblich) sang (gesungen habe), dass sie die Vorüberfahrenden (Vorüberrudernden, Vorbeirudernden) (sie die, welche vorüberruderten) dermassen (so) bezauberte[1], dass sie es vergassen ihre Boote (Nachen) zu steuern und am Felsenriff hängen blieben (und auf dem F. /fest/sitzen blieben). Der junge Sohn des Pfalzgrafen Ruprecht[2], der ihre Schönheit hatte preisen (rühmen) hören, wurde von /einer/ Sehnsucht ergriffen (empfand ein Sehnen) sie zu sehen. Er sagte, er wolle[3] auf die Jagd /gehen/ (, dass er auf die Jagd /gehen/ wolle), nahm aber statt dessen ein Boot und ruderte zur[4] Lorelei. Dort (Daselbst) kam die Jungfrau plötzlich herangeschwebt[5] mit einem aus Schilf (Rohr) geflochtenen Kranz in ihren (den) Händen (kam die J. pl. mit einem ..... in d. H. herangeschwebt). Sie setzte ihn (Diesen setzte sie) auf ihre goldenen Locken, und der arme Prinz war bald seiner /selbst/ nicht mehr mächtig. Er sprang in den Strom[6], um näher an sie heran (um ihr näher) zu kommen und sank in die Tiefe (und versank in der Tiefe).

Als der Pfalzgraf dies erfuhr, befahl er seinen Leuten[7] die Jungfrau zu fangen. Diese machten sich auf den Weg und fanden sie auf dem Bergesgipfel (Gipfel des Berges) (auf der Bergspitze) sitzen/d/. Die Jungfrau fragte sie, weshalb (warum, wozu) sie auf ihren Berg /herauf/[8] kämen (gekommen wären). Als der Anführer (Führer) antwortete (erwiderte), sie wollten[9] sie fangen (, dass sie sie fangen wollten), rief sie /ihren/ Vater Rhein[10] zur Hülfe herbei (um Hülfe an), und zwei, wie weisse Rosse (Pferde)[11] aussehende (, weissen Rossen ähnliche) Wellen (Wogen) kamen und holten sie. — Da/r/nach (Später, Seitdem) hörte man wohl manchmal (zuweilen, ab und zu, dann und wann) ihren Gesang, sah sie aber nie/mals/ mehr (wieder).

Digitized by Google

1) = *entzückte;* auch *verzaubern* = wie eine Zauberin wirken (verhexen) kann benutzt werden, da auch dies hier einen Sinn gibt. — 2) Keine Genetivendung. — 3) Schlecht: *er werde (würde) auf die J. gehen;* falsch: *er solle (sollte) auf d. J. g.* — 4) Der bestimmte Artikel muss stehen; nicht gut: *ruderte nach der L.*, da *nach* nur bedeutet *in der Richtung auf die L.* — 5) Nicht: *hervorgeschwebt.* — 6) Nicht: *Fluss.* — 7) Nicht: *Männern;* dagegen wohl: *Mannen.* — 8) Nicht: *hinauf;* am besten ohne Adverb. — 9) Nicht: *würden* und auch nicht: *sollten.* — 10) Im D. sagt man am liebsten: *Vater Rhein* ohne Artikel oder Pronomen. — 11) Natürlich kann man hier nicht das triviale Wort *Schimmel* = 'weisses Pferd' benutzen.

C. K.

Eine Sage erzählt (berichtet), dass man ehemals (früher, in früheren Zeiten, ehedem) in mondhellen Nächten (während mondheller Nächte) auf dem Felsen Lorelei (Lurlei) (auf dem Loreleifelsen) am Rhein eine Jungfrau sehen (erblicken) konnte (erzählt, man habe — — — e. J. erblicken können), die so lieblich (wunderbar, anmutig) sang, dass sie die Vorbeirudernden (die/jenigen/, die [welche] vorbeiruderten,) verzauberte (verhexte), so dass sie ihre Boote (Nachen, Kähne) zu steuern (lenken) vergassen und auf das Felsenriff auffuhren (auf dem F. /fest/sitzen blieben). Pfalzgraf Ruprechts (Des Pfalzgrafen Ruprecht) junger Sohn[1], der ihre Schönheit hatte rühmen (preisen) hören[2], wurde von Sehnsucht ergriffen (erfasst), sie /einmal/ zu sehen (erblicken). Er sagte, er wolle auf die[3] Jagd gehen (dass er a. d. J. gehen woll/t/e) (Er gab vor/,/ auf die Jagd gehen zu wollen), nahm aber[4] (jedoch) stattdessen ein Boot und ruderte zur (nach der) Lorelei (zum [nach dem] Loreleifelsen) hin. Da kam die Jungfrau plötzlich herangeschwebt (dahergeschwebt) mit einem (, einen) aus Schilf/halmen/ geflochtenen Kranz in den Händen (, einen — — — Kranz i d. H. haltend). Sie setzte ihn sich auf (flocht ihn sich in) die goldenen (goldigen) Locken, und der arme Prinz war bald seiner selbst nicht mehr mächtig. Er sprang in den Fluss (Strom) (ins Wasser), um ihr näher zu kommen, und sank in die Tiefe (versank in der Tiefe [in den Fluten]).

Als der Pfalzgraf dies (hiervon) erfuhr (hörte), befahl er seinen Mannen (Leuten), die Jungfrau zu fangen. Sie begaben (machten) sich auf den Weg (Sie brachen auf) und fanden sie auf dem Gipfel (der Spitze) des Berges sitzen. Sie fragte sie, weshalb sie auf ihren Berg (Felsen) /hinauf/kämen (hinaufgekommen seien [wären]). Als der Anführer antwortete (erwiderte), dass sie sie fangen sollten, rief sie ihren (nach ihrem) Vater Rhein, und zwei Wogen, weissen Rossen[5] gleichend (ähnelnd, ähnlich /sehend/), kamen und holten sie. — Seitdem (Von da an, Danach) hörte man wohl bisweilen (zuweilen, dann und wann) ihren Gesang, sah sie aber[6] nie mehr (bekam sie /selbst/ aber nie mehr zu sehen).

Anmerkungen.

1) *Der junge Sohn des Pfalzgrafen Ruprecht, der* — — — zwar nicht unmöglich, aber besser zu vermeiden, da in diesem Falle das Relativum

Digitized by Google

der unwillkürlich auf den Pfalzgrafen Ruprecht bezogen werden würde. — 2) Nicht unmöglich (in volkstümlicher Rede üblich), aber schriftsprachlich als unbeholfen empfunden: *rühmen gehört hatte.* — 3) Nicht: *auf Jagd gehen.* — 4) Nicht gut: *aber nahm.* — 5) *Pferden* zu wenig poetisch. — 6) Nicht gut: *aber sah sie.*

Ernst A. Meyer.

Eine Sage [1] erzählt (berichtet), man habe früher (vormals) (vor alters) (in früheren Zeiten) (vor Zeiten) in [2] mondhellen [3] Nächten auf dem Felsen (Fels) [4] Lorelei (Loreleifelsen, Lorelei-Felsen) am [5] Rhein eine Jungfrau sehen [6] können (dass man früher . . . eine Jungfrau habe sehen [6] können), die so lieblich [7] sang, dass sie die [8] (alle) Vorbeirudernden [9] (Vorbeifahrenden) [alle, die vorbeiruderten (-fuhren)] [diejenigen, die . . .] bezauberte [10] (verhexte): so [11] (da) vergassen sie [12] /denn/ (sie vergassen), ihren Kahn [ihr Schiff (Boot)] (ihren Nachen) [13] zu lenken (steuern), und fuhren gegen das Felsenriff (und bald sassen sie auf dem Felsenriff fest). [14] Des Pfalzgrafen Ruprecht (Pfalzgraf Ruprechts) junger Sohn [Der junge Sohn des Pfalzgrafen Ruprecht (Pfalzgraf Ruprechts)], [15] der [16] ihre Schönheit preisen [17] gehört hatte [18] (der gehört hatte, wie man ihre Schönheit pries), [19] wurde von Verlangen (Sehnsucht) [20] ergriffen (erfasst), sie zu sehen [21] [von Verlangen, sie zu sehen, ergriffen (erfasst)]. [22] Er sagte, er wolle [23] auf die [24] Jagd gehen, [25] bestieg [26] aber [27] (jedoch) statt dessen einen Kahn (Nachen) [ein Boot (Schifflein)] und ruderte (fuhr) zum Loreleifelsen. [28] Da kam plötzlich (mit einem Mal) (auf einmal) die Jungfrau herangeschwebt (kam die Jungfrau plötzlich . . . herangeschwebt) [einher-(daher-)geschwebt], [29] einen (mit einem) aus Schilf geflochtenen Kranz [30] in den Händen [31] [in den (ihren) Händen einen aus Schilf geflochtenen Kranz). Den (Ihn) setzte sie [32] auf ihre goldenen Locken (ihr goldenes Haar) und der arme Prinz war bald seiner selbst (Sinne) nicht mehr [war bald nicht mehr seiner selbst (Sinne)] [war seiner selbst (Sinne) bald nicht mehr] mächtig (und bald war der . . .). Er sprang [33] in die Flut (Fluten) [34] [den (Fluss) Strom], um ihr näher zu sein [35] (Er sprang, um . . . zu sein, in . . . .) und sank in die Tiefe (versank in der Tiefe).

Als (Wie) [36] der Pfalzgraf dies [37] erfuhr, befahl (gebot) er seinen Mannen, [38] die Jungfrau gefangen (fest) zu nehmen. [39] Sie (Diese) machten sich auf den Weg (zogen aus) und fanden sie auf dem Gipfel (der Spitze) des Berges [40] sitzend. [41] Die Jungfrau [42] fragte sie, warum (weshalb) sie auf ihren Berg [43] kämen. Als der Anführer erwiderte (antwortete), sie sollten sie gefangen nehmen [44] (hätten den Auftrag, sie gefangen zu nehmen), rief sie nach ihrem (rief sie ihren) Vater /den/ Rhein, und zwei Wogen (Wellen), weissen Pferden gleich (die weissen Pferden glichen) [/die aussahen/ wie weisse Pferde] [/die/ weissen Pferden ähnlich /sahen/ /waren/], kamen /heran/ und [45] holten sie [trugen sie fort (weg)] [führten sie fort (weg)]. Später (Seither) (Nachher) (In späterer Zeit) hörte (vernahm) man zwar (wohl) bisweilen (manchmal) (mitunter) (zu Zeiten) (von

Digitized by Google

Zeit zu Zeit) /noch/ ihren Gesang (ihr Singen) aber /man/ erblickte (sah) (gewahrte) sie [aber sie /selbst/ (sie /selbst/ aber) erblickte (sah) (gewahrte) man] nicht mehr (niemals mehr) (nie mehr) (nimmermehr).

Anmerkungen.

1) Nicht *Legende* oder dgl. — 2) *während* möglich, aber weniger gut, denn hier wird nicht an die Zeitausdehnung gedacht; *unter* falsch. — 3) *mond-licht* ungebräuchlich, *mond-klar* liesse sich als Analogiebildung zu *sternklar* (z. B. bei Eichendorff) verteidigen. — 4) *Klippe* bedeutete zwar früher soviel wie *Felsen*, wird aber heute nur mehr von schroffen Felsen im oder am Meere gebraucht. — 5) Nicht *an dem Rhein*, falsch *bei, neben*. — 6) *zu sehen bekommen* oder *zu Gesicht bekommen* ist stilistisch hier nicht gut, auch *erblicken* passt nicht recht, denn es soll ja nicht gerade auf den Eintritt der Handlung Gewicht gelegt werden; *få* ist hier vielmehr phraseologisch, vgl. *E. Frösell* „Tyska synonymer" (Stockholm, 1916), S. 28, § 66, 3: „oftare saknas motsvarighet i ty.". Vgl. unten *att få se henne*. — 7) *süss* oder *lieblich* passt zur Vorstellung des Zaubers weniger gut. — 8) Unhübsch *die, die vorbeiruderten (-fuhren)*, ein wenig schleppend *die, welche . . . .* — 9) Nicht *Vorüber-* bzw. *vorüber-*, denn es kommt ja niemand *über* die Stelle hinaus. — 10) *bezauberte* ist unbestimmter und darum besser als *verhexte*, denn dieses Wort stempelt die Jungfrau sogleich zur Hexe, wodurch die Vorstellung des Lieblichen gestört würde; *verzaubern* ist weniger gut, denn bei diesem Ausdrucke denkt man gewöhnlich an eine Veränderung der Gestalt; falsch ist *verwünschen*. — 11) Hier einen zweiten Konsekutivsats folgen zu lassen, empfinde ich als Latinismus. Falsch ist es natürlich nicht. Es hiesse dann: *so dass sie vergassen, ihren Kahn . . . . zu lenken . . . (so dass sie ihren Kahn . . . zu . . . vergassen) und gegen das Felsenriff fuhren (bald auf dem Felsenriff festsassen)*. — 12) Hier soll kein *daran* oder *darauf* eingeschoben werden, wie dies in süd- und mitteldeutschen Mundarten üblich ist. — 13) Der distributive Plural *ihre Kähne (Schiffe, Boote, Nachen)* wäre möglich; das Wort *Fahrzeug* könnte ebenfalls verwendet werden, wenn es auch nicht ganz stilgemäss ist. — 14) Nicht wörtlich *blieben hängen* bzw. *hängen blieben!* — 15) Nicht korrekt ist *des Pfalzgrafen Ruprechts*. Doch muss ich gestehen, dass mich nur die Regel, nicht das Sprachgefühl davon abhält, beide voraufgehenden Nomina zu flektieren. — 16) *welcher* schleppend. — 17) *loben* etwas zu schwach, ebenso *rühmen*. — 18) *hatte* soll nicht fehlen; *hat* wäre falsch. — 19) *dass man pries* würde ich nicht sagen, denn dies hiesse: er hörte von A, dass eine dritte Person B sie preise. — 20) *Begehren* wäre unpoetisch. — 21) Siehe Anm. 6! Doch liesse sich hier *sie sehen zu dürfen* vielleicht rechtfertigen. — 22) *von Sehnsucht, sie zu sehen, ergriffen (erfasst)* wird man wegen des Gleichklanges zweier auf einander folgender Tonsilben nicht sagen, an sich ist es richtig. — 23) *werde* nicht unmöglich, ebenso *würde, wollte* nicht gut, falsch *solle*. — 24) *die* darf nicht fehlen. — 25) *dass er auf die Jagd gehen wolle* schleppend. — 26) *nahm* möglich, aber weniger gut. — 27) *aber bestieg* zu stark adversativ. — 28) Böse Stelle! Eine allgemeine Regel über das Genus der Felsennamen gibt es nicht. Wie ich erfahre, heisst es *die Lorelei*, also hier *zur Lorelei;* aber das können die Schüler nicht wissen. — 29) Weniger hübsch: *Da kam plötzlich die Jungfrau, einen aus Schilf geflochtenen Kranz in den Händen, herangeschwebt*. — 30) Schleppend: *Kranz, der aus Schilf geflochten war*. — 31) Nicht *in Händen* (vgl. *er hat das Zeugnis in Händen*); möglich *in der Hand*. — 32) Die Voranstellung des Objektes bringt eine festere Verknüpfung der Sätze und eine Erhöhung des Affektes mit sich. Möglich wäre aber: *sie setzte ihn auf;* schleppend *diesen* oder gar *denselben*. — 33) *hüpfte* zu zierlich, *hopste* komisch. — 34) *Flut* kann in gehobener Sprache von jeder Art Wasser gesagt werden. — 35) Besser als *um ihr näher (in ihre Nähe)*

Digitized by Google

(näher zu ihr) zu kommen. Möglich *damit er . . . . sei* (bzw. *komme*). — 36) Besser als *da* oder *sowie, sobald.* — 37) Besser als *dieses.* — 38) Nicht *Männern.* — 39) *fangen* weniger gut, denn dies sagt man nur von Wesen oder Dinger, die in Bewegung sind. — 40) nicht gut *vom (von dem) Berge.* — 41) *sitzen* nicht gut. — 42) Sonst häufen sich die *sie* zu sehr. — 43) Nicht: *auf ihrem Berg hinauf (herauf).* — 44) *dass sie sie gefangen nehmen sollten* etwas schwerfällig. — 45) *kamen und* kann ebenfalls wegbleiben.

Hans W. Pollak.

"Manners Makyth Man".[1]

Stockholm Version.

A wealthy (rich) English (British) peer (noble, lord) was one day out (One day a wealthy English peer was out) for a ride (out riding) [was out for a ride one day][2] on his estate (property)[3] together (along) with his young son and heir. The boy (lad) knew (was /well/ aware) that all the land[4] as far as /his (the)/ eye could reach (see)[5] belonged to his father (was his father's) and would some (one) day[6] belong to him (himself) [be his /own/] [would (was to, was going to) belong to him (be his /own/)]. He was old enough (sufficiently old) to understand (comprehend, grasp) the importance (> significance) of wealth (riches, property); and probably the humble (respectful, obsequious, subservient, servile) bearing (demeanour, ways) of the servants and underlings (dependants, subordinates) towards him (the humble bearing towards him of s. and u.) had contributed (helped, served) to give him (inspire him with, implant in him) a rather (a pretty, an exceedingly, an excessively) high (exalted) idea (opinion, notion) of his own dignity (importance, worth). While father and son [the father and the (his) son] were riding (> rode) along the high-road (highway, turnpike/-road/), they met one of the tenants (tenantry), who stood still (stopped) and took off (doffed A, > raised, > lifted) his hat (took his hat off, uncovered /his head/ A). The father acknowledged (returned, responded to)[7] the greeting (salutation, salute) in a friendly way (manner, fashion) [kindly, courteously, graciously]. After a short time (a while) [Shortly afterwards (> after)] he turned to[8] the (his) son and asked (enquired, inquired), "Did you take of your hat to that tenant when you rode past him?" — "No, /indeed,/ I did not (did *not*)", answered (replied, returned) the boy (lad, youth). "Then ride (go, turn) back (> return) and beg (ask, > crave) his pardon (apologize /to him/)[9]". It was painful (unpleasant, distasteful disagreeable) for the boy thus to acknowledge (admit, confess) [> to thus acknowledge etc.] the discourtesy (impoliteness, incivility, rudeness) /that (which)/he had shown to an inferior (a social inferior, one of the lower orders, a subordinate), but he did not venture (dare) to [dared (durst) not] demur [make (raise) any objection (objections, protest)]. And assur-

Digitized by Google

edly (certainly, > surely)[10] the fatherly (paternal, father's) lesson did him good [was good for him, was benificial (of use, useful) to him].

Notes and Comments. [Brief, by request].

(1) This piece would be comparatively easy to readers of *Little Lord Fauntleroy* or its author's curious later inversion of the same theme in *T. Tembaron.* (2) Not *a walk at (on) horse*, though the horse might walk. (3) Not *in (at) his estate (property)*, when we are concerned with the land-area, not with the house itself or the land considered as a mere point in space. (4) The article is necessary; but neither *ground* not *earth* wonld suit this particular context. (5) Not *so long* [time] *as his eye could extend.* (6) Not *once*, which, as applied to the future, would mean once [on one occasion] only. (7) Hardly *replied.* (8) Hardly *addressed (addressed himself to)*, as there was nobody else to address, and he would certainly have to change his position or the direction in which he was facing. (9) Not *excuse you*, which is more commonly used of apologies made for breaches of etiquette or causing trouble beforehand. (10) But *surely* would express despairing hope rather than positive certainty.

C. S. Fearenside.

A wealthy (rich) English lord one day took a ride on horse-back (was one day taking a ride on horseback, was one day riding) through (over) his estate, accompanied by (in the company of) his little (youthful)[1] son and heir. The boy (lad) knew that all these lands (the land, this property), as far as the (his) eye could reach, belonged to his father, and would one day[2] belong to himself. He was old enough to understand the meaning of wealth (what wealth meant), and probably the deferential behaviour (manners) of servants and dependants towards him (the deferential way in which he was treated by servants and dependants) had also contributed to give him (impress upon him, instil into his mind) a very large idea (high opinion) of his own importance. As father and son rode (were riding) along the highway, they met one of the tenants, who stopped (stood) and raised (took off) his hat.[3] The father affably returned[4] (acknowledged) the salutation.[5] After a little while (A little while afterwards) he turned to his[6] son with the question (and asked him): "Did you take off (raise) your hat to that tenant when you rode past him?" "No", returned (answered, replied) the boy. "I did not [(didn t") ("No, I didn't", replied the boy)].[7] "Then ride back and (Ride back then, and) beg his pardon (apologise)". It was a painful thing (task) for the boy thus to admit the incivility (unmannerliness) of which he had been guilty (which he had shown) towards a subordinate, but he dared not (did not dare to) raise (make) any objections. And doubtless (no doubt)[8] his father's (the paternal) lesson did him good.

Notes.

1. *Young son and heir* gives a somewhat harsh rhythm. 2. Note that *once* refers to past time ("*had* once belonged") except in phrases like: "When I have once done it ...." 3. If the tenant was a labourer the

Digitized by Google

best translation would be: "touched his cap". 4. But not "answered". Cp. "answer a letter", "... answer one's expectations", "answer for it, for the consequences", "answer (to) one's requirements" etc. 5. "Greeting" could not be allowed here. *Hälsa* may be variously rendered "(Mr. X) presents his compliments", "give my love to", "remember me to" etc. according to the degree of familiarity. "To greet" = to *accost* with salutations, to *meet* somebody *with* a smile, a speech etc.; but note also "*Christmas and New Year greetings*". 6. Cp. "*his* hat", above, and "*your* hat", below. 7. "That I didn't" would be too emphatic. 8. "Certainly", if the writer knew it for a fact. Note that "surely" implies some surprise on the part of the speaker: "Surely you can do that!" "You surely haven't been waiting all this time?"

F. J. Fielden.

A Gothenburg Version.

A rich (wealthy) English lord (nobleman, peer) went for a ride (w. out riding, w. out on horseback) one day on his estate /together (along)/ with his young son and heir. The boy (lad) knew that all the land (ground), as far as his eye could reach (scan), belonged to his father, and would some day belong to him. He was old enough to understand (grasp, comprehend) the meaning (significance, importance) of wealth (riches, opulence, affluence), and probably (very likely, presumably) the humble conduct (behaviour, manners, demeanour, bearing) of the servants (domestics) and retainers (subordinates, dependants) toward/s/ him had also contributed (done its share, helped) to give him (inspire him with, instil into him, make him have) a very high (exalted, lordly, noble, grand, lofty) opinion (idea, conception, view, estimate) of his own dignity (importance). While (As) father and son rode (were riding) along the highway (high-road) they met one of the tenants, who stopped and took off his hat. The father returned the greeting (salutation) in a friendly manner (way; gave a friendly greeting in return). After a little while (A little w. after) he turned to his son, and asked /him/, "Did you take off your hat to that tenant when (as) you rode past him?" "No, I didn't (did not)," answered (replied, returned) the boy (youth). "Then ride back and beg his pardon (and apologize, make your apologies to him)." It was painful (distressing) for the boy to acknowledge (admit) in this way (manner, fashion) the incivility (discourtesy, rude behaviour) /that/ he had shown /to/ an inferior (a subordinate), but he did not dare to raise (urge, make) any objections. And undoubtedly (no doubt) the paternal lesson did him good.

G. E. Fuhrken.

Thème français.

Michelet raconte qu'il entretint (eut)[1] (entretenait, avait) des rapports (relations) d'amitié (amicaux) (amicales) avec une araignée au temps où, /comme/ apprenti, il travaillait chez un imprimeur, dans une cave. A une certaine heure[2] un rayon de soleil pénétrait

Digitized by Google

(passait) à travers le soupirail du pauvre (misérable) atelier et éclairait la casse où il rangeait (avait) ses caractères de plomb. Une araignée descendait alors de sa toile, se plaçait au (sur le) bord de la casse et prenait sa part de la joie (l'allégresse) que la lumière répandait (apportait). L'enfant (Le /jeune/ garçon) la laissait faire; il accueillait (recevait) comme une amie la visiteuse aux huit pattes qui lui fournissait (apportait) une agréable distraction (un délassement) dans (au milieu de) la (sa) solitude. Quand nous manquons (sommes privés) de la société des hommes[3], nous avons recours à celle des animaux sans toujours perdre au change.

Cette anecdote (histoire)[4] est rapportée (reproduite, mentionnée) par le célèbre entomologiste Fabre[5] qui ajoute: «Je ne suis pas enfermé dans une cave; je jouis de la lumière, de la verdure, des joies (délices) de la nature; et cependant (pourtant) j'entretiens (ai) des liens d'amitié (amicaux) avec des araignées.»

1) Ou: fut en rapports (relations). 2) Ou: A une heure déterminée. 3) Ou: Quand la société des hommes nous manque (nous fait défaut). 4) Ou: Ce récit est rapporté (reproduit, mentionné). 5) Fabre et non Favre, évidente faute d'impression.

A. Ganem.

Thème.

Michelet raconte qu'il avait (entretenait) des (était en)[1] relations d'amitié (amicales) avec une araignée, quand il travaillait comme apprenti chez un imprimeur dans un caveau. A heure fixe, un rayon de soleil tombait par le soupirail (la lucarne) dans le pauvre atelier et éclairait la casse où il avait ses caractères (lettres) de plomb. Une araignée descendait alors de sa toile, se posait (plaçait) sur le bord de la casse et prenait sa part de la joie que répandait la lumière. Le jeune garçon la laissait faire; il accueillait comme un ami (une amie) la visiteuse à huit pattes qui lui ménageait (réservait, apportait) une agréable distraction dans sa solitude. Quand la société des hommes (gens) nous fait défaut (nous manque), nous recherchons (recourons à, avons recours à) celle des animaux [Quand nous sommes privés (on est privé) de la société des hommes (on manque de toute société humaine), nous recourons (avons recours) (on recourt, a recours) aux animaux] sans toujours perdre au change.

Ce récit est rapporté par le célèbre entomologiste Fabre, qui ajoute: »Je ne suis pas enfermé dans une cave; je jouis de la lumière et de la verdure, des beautés (splendeurs) de la nature; et pourtant (néanmoins, cependant) j'ai (entretiens) des relations d'amitié (amicales) avec les araignées.»

Notes.

1) *Etait en relations d'amitié* expression moins bonne, mais assez employée quand même.

P. Méaly.

Digitized by Google

Michelet raconte qu'étant apprenti chez un imprimeur, il s'était lié d'amitié (il avait des rapports amicaux) avec une araignée dans une cave (un souterrain) (un caveau). Michelet raconte que lorsqu'il (quand il) travaillait comme (en qualité d')apprenti (était en apprentissage) chez un typographe, il était devenu l'ami d'une araignée, au fond d'une cave. A heure fixe, un rayon de soleil tombait par (pénétrait par, s'infiltrait à travers) le soupirail (la fenêtre de la cave) jusque dans le (au) modeste (pauvre) atelier et illuminait (éclairait) la casse qui renfermait (où il avait, où il gardait, dans laquelle il conservait, où se trouvaient) ses types (caractères) de (en) plomb. Une araignée descendait alors de sa toile, se posait (s'installait, se plaçait) sur le bord (rebord) de la casse et prenait sa part de (participait à) la gaieté (la joie) que répandait la lumière. Le jeune garçon la laissait faire (tranquille) (il ne la dérangeait pas, il ne la troublait pas); il accueillait comme (recevait en) amie la visiteuse octopode (l'insecte à huit pattes) (il faisait un accueil amical à la v.) qui lui servait de distraction (passe-temps) agréable (d'amusement) dans sa solitude (son isolement). Quand la fréquentation des (la société des, le commerce avec, les relations avec les hommes nous manque(nt) [fait (font) défaut] (Lorsque nous sommes privés de . . . .) nous avons recours (nous recourons) à la société des animaux, sans perdre toujours au change.

Cette histoire est racontée, (rapportée) (Ce récit est narré) par le célèbre (fameux) entomologiste [l'entomologiste bien connu (renommé)] Favre qui ajoute: »Je ne suis pas enfermé (emprisonné) dans une cave (un souterrain); je jouis de la lumière, de la verdure, des beautés (magnificences, splendeurs) de la nature, et pourtant (cependant, quand même) j'ai des relations amicales (j'ai noué des liens d'amitié) avec des araignées.

M. Ransson.

a = gut, b = einigermassen gut, c = weniger gut, d = zu verwerfen, e = falsch.

Die (Eine) Sage[1] erzählt (Es geht die S.), dass man vor Zeiten[2] (früher) in mondhellen Nächten[3] auf dem Loreleifelsen[4] im[5] Rhein eine Jungfrau[6] sehen konnte,[7] die dermassen (so) lieblich[8] sang,[9] dass sie die Vorbeirudernden[10] (-fahrenden) bezauberte,[11] so dass sie /es/ vergassen, ihre Kähne[12] zu steuern (so dass sie ihre K. zu steuern vergassen) und /infolgedessen/ auf dem Felsenriff festfuhren[13] (auf das F-ff gerieten). Des Pfalzgrafen Ruprecht[14] junger Sohn (Der junge Sohn des Pfalzgrafen Ruprecht, Pfalzgraf Ruprechts junger S.), der ihre Schönheit hatte[15] rühmen[16] hören,[17] wurde von /unbezwinglicher, einer unb-n/ Sehnsucht[18] ergriffen[19] (gepackt) [Den jungen Sohn . . . . ergriff (packte) eine unbezwingliche Sehnsucht (die Sehnsucht)], sie zu sehen.[20] Er schützte (gab) vor, auf die Jagd gehen zu wollen (Er sagte, dass er auf die Jagd gehen wolle (wollte, würde), nahm aber /an/statt dessen[21] einen Kahn und ruderte zur

Digitized by Google

Lorelei[22] (zum Loreleifelsen). Da kam die Jungfrau plötzlich dahergeschwebt (angeschwebt),[23] einen aus Schilf/rohr/[24] geflochtenen[25] Kranz in den Händen.[26] Sie setzte (drückte) ihn auf ihre gold/e/nen Locken, und der arme Prinz war bald seiner selbst nicht mehr[27] mächtig. Er sprang[28] in den Strom (Fluss), um in ihre Nähe zu gelangen (um ihr näher zu kommen,[29] um sich ihr zu nähern), und sank in die Tiefe (versank in der T., ging unter). Als[30] der Pfalzgraf dies[31] erfuhr, befahl er seinen Leuten, die Jungfrau zu ergreifen[32] (gefangen zu nehmen) (hiess er er seine Leute[33] (Mannen) die Jungfrau /zu/ ergreifen). Sie machten sich auf den Weg[34] und fanden sie sitzend[35] auf dem Gipfel des Berges. Sie fragte sie, weshalb sie auf ihren Berg heraufkämen (sie ihren Berg besteigen, bestiegen). Als[36] der Anführer (Führer) erwiderte (antwortete), dass sie sie gefangen nehmen wellen (sollten, würden), rief sie ihren Vater Rhein,[37] und zwei Wagen (Wellen), weissen Rossen gleichend,[38] kamen [angerollt] und holten sie /ab/. Seitdem[39] hat[40] man wohl zuweilen ihr Singen (ihren Gesang) gehört, gesehen aber hat man sie nie wieder.

1) die Märe, das Märchen. — 2) *chemals* c, *vormals*, *vor alters* d. — 3) *in mondheller Nacht* b. — 4) *Felsen der L.* b, *Felsen L.* c, *auf der Loreleiklippe* b. — 5) *am Rhein* c, *beim Rhein* d; *der Felsen liegt im Rhein.* — 6) *Maid* b, *Jungfer* d = geringschätzig. — 7) *könnte* e = würde sich auf die Gegenwart beziehen; dem steht das *„var Zeiten (früher)"* im Wege. — 8) *wunderbar* a, *wonnevoll* c, *liebreich* d; Heine sagt *wundersam.* — 9) *sänge* e, siehe 7; das gleiche gilt von *singe.* — 10) *sie, die vorbeiruderten: sie* = e, wohl aber *diejenigen (die), die vorbeir.* — 11) *verzauberte* c: zu stark = eine andere Gestalt geben. *verwünschte* e = verfluchte, verdammte. — 12) *Boote* a, *Schiffe* c = zu gross zum Rudern. — 13) *(fest)sitzen blieben, festsassen* b, *sich festsassen* e, *festsitzend wurden* e. — 14) *des Pfalzgrafen Ruprecht* oder *Pfalzgraf Ruprechts:* nur ein Glied wird dekliniert, nicht beide. — 15) *hatte* muss einem Infinitiv nebst infinitivähnlichem Part. Perf. im Nebensatz vorangesetzt werden, also *rühmen hören hatte* e. — 16) *loben:* zu schwach, etwas besser *preisen.* — 17) *gehört* = sehr vulgär, aber dann denkbar: *rühmen gehört hatte* d. — 18) *Begehren* d, *Begehr* d = beides etwas anzüglich. — 19) *erfüllt* b. — 20) *Sehnsucht, sie zu sehen, ergriffen:* diese Infinitiv-Stellung d. — 21) *dafür* c. — 22) *nach Lorelei* e, *nach dem L.* d = besser *nach der L., nach dem Loreleifelsen, nach der Loreleikliffe.* — 23) *hervorschwebend* d, *herbeigeschwebt* c, *dahingeschebt;* besser *dahergeschwebt.* — 24) *von Schilfrohr:* besser *aus*, kein Plur. von Schilfrohr, da Plur. sehr schwerfällig. — 25) *gebundenen, gewundenen.* — 26) *mit einem Kranz in den H.:* b. Unmögliche Wortfolge: *mit einem Kranz, aus Schilf gebunden in ihren Händen herbeigeschwebt;* kam sie in ihren Händen herbeigeschwebt? — 27. *weiter* c: besser *länger.* — 28) *stürzte sich in den Strom* a, nicht *stürzte in den Strom:* das wäre unfreiwillig. — 29) *um an sie zu kommen* e: wohl aber = *um an sie heranzukommen.* — 30) *Da* c, *sobald* b. — 31) *dieses* c, besser *das.* — 32) *fangen* c. — 33) *heissen* mit Accus. — 34) *begaben sich auf den Weg* b, *begaben sich weg* d. — 35) auch: *auf dem G. des Berges sitzend* a und *sitzen* b. — 36) *Da* d. — 37) Der Rhein war ihr Vater, also *Vater Rhein* im Nom, *ihren Vater, den Rhein* oder *den Rhein, ihren Vater* b. — 38) *ähnlich* c, *gleichend* besser als *gleich; gleich* könnte aufgefasst werden = i likhet med. — 39) *Dann, Nachher* d = zu schwach = sedan; *von da an:* temporal weniger hübsch, besser: *(von dieser Zeit an* oder) *seit jener Zeit.* — 40) Imperf. offenbar nicht am Platze: es ist kein Fortschreiten der Erzählung, sondern die Feststellung einer Tatsache.

Benno Rosenbund.

Digitized by Google

... AND HE HAD NO SIDE.

Ett par ord till svar på lektor Smiths tolkningsförslag i M. S. febr. 1917. Det har aldrig fallit mig in att *side* här skulle kunna vara något annat än *side*[2], *s.* i NOD — jfr särskilt sista ex. —, och jag är viss om att ingen engelsk skolpojke fattar ordet annorlunda. Lektor Smiths sammanställning med *side*[1], *s.* 19 ib. synes mig mycket långsökt. *Dr. Fuhrken pooh-poohs the idea.* Att min översättning skulle strida mot det följande, kan jag inte häller inse. *Is it so very rare, if a man has made a big fortune, for his son to put on side?* (eller *to have too much side?* Jfr COD, *side*[1]). Jag måste därföre vidhålla att min översättning är riktig. En göteborgspojke skulle kanske förbättra den till "... och han var inte mallig".

J. A. Afzelius.

INSÄNDA TIDSKRIFTER.

Modern Language Teaching: the Organ of the Modern Language Association. Year XII, 1916. 6d. each part. (London: Black).

November 1916 (no. 7). M. V. Trofimov, "Chekov's Stories and Dramas." An inset contains an M. L. A. Committee report discussing in detail the question of 'native' versus 'foreign' teachers of foreign languages.

December 1916 (no. 8). Edward Nicholson, "Yu versus U" [a suggestive discussion of this difficult point in English pronunciation criticizing OED. etc.]; P. Chavannes, "Un grand Poète français — Paul Claudel"; S. A. Richards, "The Organized Method" [a review of a similarly named recent shilling manual of Modern Language teaching by Mr Hardress O'Grady].

The School World. Year XIX, 1917. 6d. net each. (London: Macmillan). Both the January and the February numbers are largely occupied with the much-debated question of humane v. scientific studies: the January number also contains the usual classified list of notable educational publications of the preceding year.

C. S. F.

Modern Language Notes, Vol. XXXII (1917), Number 1. Inneh. bl. a. Jones, Gwen Ann, A play of Judith; Gray, Henry David, Shakespeare's Last Sonnets. Review: Axel Kock, Umlaut und Brechung im Altschwedischen. — Number 2. Inneh. bl. a. Thompson, Elbert N. S., Tom Brown and Eighteenth-Century Satirists. — Number 3. Inneh. bl. a. Warshaw, J., 'Préciosité' after the 17th Century, Garver, Milton, French Army Slang.

LUND 1917, AKTIEBOLAGET SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET

Digitized by Google

MODERNA SPRÅK

SVENSK TIDSKRIFT FÖR UNDERVISNING I DE TRE HUVUDSPRÅKEN
TYSKA, ENGELSKA, FRANSKA

UTGIVEN AV

HERMAN SÖDERBERGH OCH N. OTTO HEINERTZ.

ÅRG. XI. 4 (98) * LUND * Maj 1917

REALSKOLESTILAR V. T. 1917.

Tyskt översättningsprov.

Från fransk-tyska kriget 1870—71 berättas följande anekdot. Furst Bismarck fick en dag av kejsar Wilhelm I i uppdrag att till en soldat, som synnerligen utmärkt sig i ett blodigt slag, överlämna järnkorset av första klass. Härvid föll det fursten in att föra soldaten ut på hal is. Han frågade honom, om han i stället för järnkorset hellre skulle vilja taga emot en gåva på hundra taler, ifall han befunne sig i dåliga förmögenhetsförhållanden. Därpå frågade soldaten efter priset på korset och erhöll till svar, att det, oavsett den ärofulla utmärkelsen, var värt omkring tre taler. »Ge mig då nittiosju taler och korset», sade soldaten. Överraskad av mannens fyndighet, skall furst Bismarck skrattande ha givit honom båda delarna och längre fram berättat händelsen för kejsaren.

Tyskt reproduktionsprov.

(Före uppläsningen lämnas lärjungarna följande upplysningar, vilka lämpligen uppskrivas på svarta tavlan: *Leiter* = stege; *gelangen* = räcka, nå; *unbefangen* = obesvärad).

König Friedrich II. von Preussen ging einst in der Drämmerung in seinem Schloss zu Potsdam durch den Audienzsaal. Er fand sonst niemand darin als einen Handwerker, der sich bemühte, auf einer Leiter zur Wanduhr zu gelangen.

Die Leiter wollte aber auf dem glatten Fussboden nicht fest stehen. Da ging der König hin und fragte den Handwerker, was er da mache. Unbefangen antwortete dieser: »Ich bin der Hofuhrmacher. Man hat mich beauftragt, die Uhr zu reparieren, und ich will sie eben herabnehmen. Aber die Leiter will auf dem glatten Boden nicht fest stehen». Da bat der König den Mann, getrost hinaufzusteigen, er wolle selbst die Leiter halten.

Das geschah denn auch, und der Uhrmacher hatte schnell die Uhr von der Wand gelöst. Darauf nahm er die Uhr unter den einen Arm, die Leiter unter den andern und verneigte sich unter

Digitized by Google

vielen Danksagungen. Dann entfernte er sich, und Friedrich folgte ihm, froh darüber, einem Mitmenschen einen Dienst geleistet zu haben.

Am andern Morgen erhielt der König die schriftliche Meldung, dass aus dem Audienzsaal die Uhr gestohlen worden sei. Dem König war die Sache augenblicklich klar. Er war überzeugt, er hätte anstatt dem Hofuhrmacher einem Dieb die Leiter gehalten.

Dieser komische Vorfall amüsierte den König so sehr, dass er an den Rand der Meldung schrieb: »Laufen lassen! Habe selbst die Leiter gehalten, also mitgestohlen.»

Aus [1] dem französisch-deutschen Kriege 1870—71 erzählt man /sich/ [2] folgende Anekdote (wird folgende An. berichtet).

Fürst Bismark erhielt (bekam) eines /schönen/ Tages von Kaiser Wilhelm I. (dem Ersten) den Auftrag (Befehl) (Fürst B. wurde eines T. von K. W. I. beauftragt) einem Soldaten, der sich in einer blutigen Schlacht besonders ausgezeichnet (hervorgetan) hatte, das Eiserne Kreuz erster Klasse zu überreichen. Bei dieser Gelegenheit (Dabei, Hierbei) kam es dem Fürsten in den Sinn [kam dem F. der Einfall (der Gedanke)] (bekam der Fürst den Einfall) (fiel es dem F. ein), den Soldaten aufs Glatteis [3] (Eis) zu führen. Er fragte ihn, ob er /an/statt des Eisernen Kreuzes /nicht/ lieber ein Geschenk [4] von hundert Talern würde haben wollen [ob er . . . . ein Geschenk . . haben (annehmen) woll/t/e] (ob ihm statt des . . . . nicht ein Geschenk von 100 T. lieber wäre), falls (wenn) er sich in schlechten Vermögensumständen (in einer schlechten Vermögenslage) befände (befinde). Darauf/hin/ fragte (erkundigte sich) der Soldat nach dem Werte (Preise, den Kosten) des Kreuzes und erhielt (bekam) zur [5] (die) Antwort, dass es, abgesehen von der ehrenvollen Auszeichnung, ungefähr (an die) drei Taler wert sei (wäre). „Dann, bitte,[6] geben Sie mir [Dann geben Sie mir, bitte, (gefälligst)] [Geben Sie mir /als/dann, bitte, (gefälligst)] 97 Taler und das Kreuz", sagte der Soldat. Überrascht (Betroffen) von der Schlagfertigkeit des Mannes soll ihm Fürst Bismark lachend beides [7] gegeben und den Vorfall später/hin/ dem Kaiser erzählt haben.

Anmerkungen.

1) Da es sich hier darum handelt, einen Vorfall, der sich in diesem Kriege ereignete, zu erzählen, ist die Präposition *aus* am Platze, aber auch *vom franz.-deutschen Kriege* ist denkbar, wiewohl dies nur bedeuten würde *hinsichtlich (betreffs) des fr.-d. Krieges.* — 2) Der Deutsche fügt gern diesen Dativ hinzu. — 3) Nicht *auf das glatte Eis* und auch nicht *auf glattes Eis;* das schwedische „ut" lässt sich hier nicht übersetzen. — 4) Nicht *Gabe,* denn ein Eisernes Kreuz ist kein Almosen. — 5) Im Deutschen muss der bestimmte Artikel stehen. — 6) Die Höflichkeitsformel *bitte* (oder *gefälligst*) kann im D. nicht gut wegbleiben. — 7) Nicht *beide.*

C. K.

Digitized by Google

Aus dem[1] französ|sch-deutschen[2] Krieg[3] (deutsch-französischen Krieg) [Krieg zwischen Frankreich und Deutschland (Deutschland und Frankreich)] der Jahre (in den Jahren)[4] 1870—71 wird folgende[5] Anekdote [folgendes Geschichtchen (Histörchen)] erzählt[6] (erzählt man folgende . . .).

Fürst Bismarck erhielt (bekam)[7] eines Tages[8] von[9] Kaiser Wilhelm I. (dem Ersten) den Auftrag,[10] einem Soldaten,[11] der sich in einer blutigen[12] Schlacht (einem blutigen Treffen) besonders[13] (sehr) [in hervorragender Weise (hervorragendem Masse)] ausgezeichnet [besonders (sehr) (ausserordentlich) hervorgetan] hatte, das Eiserne Kreuz erster Klasse[14] zu überreichen (übergeben)[15] [erhielt (bekam) . . . den Auftrag, er möge (solle) . . . das Eiserne Kreuz erster Klasse überreichen (übergeben)]. Da[16] kam dem Fürsten der Einfall (Gedanke) [Da hatte der Fürst den Einfall (Gedanken)],[17] den Soldaten aufs Eis[18] zu führen. Er fragte ihn, ob er, falls (wofern) (für den Fall, dass) er sich (wenn er sich etwa [vielleicht]) in ungünstigen (misslichen, schlechten) Vermögensverhältnissen[19] befinde (befände)[20], /nicht/ [/etwa/] [/vielleicht/] [/nicht etwa/] [/nicht vielleicht/] /an/statt des Eisernen Kreuzes[21] ein Geschenk [eine Gabe (Spende)] von hundert (100) Taler/n/[22] [hundert Taler als Geschenk (Gabe) (Spende) (zum Geschenk) (geschenkt)] /haben/ [/erhalten/] [/bekommen/] [/empfangen/][23] wolle (möchte) [ob er /nicht/ [/etwa/] . . . falls (wofern) . . . befinde (befände), /an/statt des . . .] [ob er /nicht/ /an/statt des Eisernen Kreuzes, falls (wofern) . . . befinde (befände), ein Geschenk . . .]. Darauf/hin/ (Da)[24] fragte der Soldat nach dem Preis/e/ (erkundigte sich der Soldat . . .) des Kreuzes und erhielt (bekam) die Antwort (bekam zur Antwort), abgesehen[25] von der ehrenvollen (ehrenden) Auszeichnung, sei[26] es ungefähr (etwa) (gegen) drei Taler wert (es sei, abgesehen von der . . . Auszeichnung ungefähr . . . wert) [es sei ungefähr (etwa) . . . wert, abgesehen von . . .)]. Dann (So) geben Sie (gebt) mir [Geben Sie (Gebt) mir also][27] siebenundneunzig Taler und das Kreuz»[28], sagte der Soldat. Überrascht über[29] die Findigkeit (Schlauheit) (den Witz) (die Schlagfertigkeit)[30] des Mannes, soll ihm[31] Fürst Bismarck unter Lachen (lachend) beides gegeben (übergeben) und den Vorfall [die Begebenheit (Geschichte)] später (nachher) dem Kaiser erzählt (berichtet)[32] haben [und später (nachher) dem Kaiser den Vorfall . . . erzählt . . . haben] [und dem Kaiser den Vorfall . . . später . . . erzählt . . . haben].

Anmerkungen.

1) *Vom* schief, *von dem* noch weniger gut. — 2) Die Deutschen pflegen *der deutsch-französische Krieg* zu sagen. Möglich wäre auch: *Krieg Deutschlands mit Frankreich (Frankreichs mit Deutschland)* — 3) *Kriege* steif. — 4) Weniger gut *des Jahres, vom Jahre, während der Jahre*, einfach *1870—71* möglich. — 5) Möglich *die folgende (nachfolgende).* — 6) Möglich *berichtet.* — 7) Möglich *empfing.* — 8) Möglich *eines Tags, eines schönen Tag/e/s.* — 9) Nicht *von dem* oder *vom.* — 10) Förmlicher *wurde von Kaiser Wilhelm I. /damit/ beauftragt.* — 11) Möglich *Mann.* — 12)

Digitized by Google

Möglich *mörderischen.* — 13) Möglich aber weniger geeignet *ungemein, überaus, über die Massen.* — Beachte die Stellung! *besonders in einer blutigen Schlacht* hiesse *cum aliter tum* . . . — 14) So lautet die Bezeichnung des Ordens, darum nicht *der ersten Klasse*, obwohl dies an sich korrekt wäre, oder dergleichen. — 15) *überreichen* ist der beste Ausdruck, *übergeben* weniger feierlich, *einhändigen* geschäftsmässig. Denkt man an die Art, wie jetzt das Eiserne Kreuz ausgeteilt wird, so könnte man sagen: *einen Soldaten . . . mit dem Eisernen Kreuz/e/ zu schmücken.* Falsch *verleihen*, denn verliehen wurde das E. K. vom Kaiser. — 16) Weniger gut *dabei, hie/r/bei* u. dergl. — 17) Möglich *kam (verfiel) der Fürst auf den Gedanken.* — Vulgär *Idee.* — 18) Auch *aufs Glatteis;* doch vielleicht heutzutage schon ungebräuchlicher. Andere Varianten kommen jedoch bei dieser Redensart gewöhnlich nicht vor, also nicht *glattes Eis, hinausführen* u. dergl. — 19) Auch *Umständen.* Ausdrücke wie *wirtschaftliche (ökonomische) Lage* gehören mehr der wissenschaftlichen Literatur an. — 20) Möglich *befinden sollte.* — 21. */an/statt das Eiserne Kreuz* ist zwar unrichtig, aber ein auch von Deutschen oft begangener, durch das transitive Verbum veranlasster Fehler; siehe Th. Matthias, *Sprachleben und Sprachschäden* 3. Aufl., S. 150! — 22) *Talern* empfinde ich als besser. Richtig ist beides. — 23) Nicht ganz entsprechend */entgegen/nehmen, in Empfang nehmen.* Der schwedische Ausdruck *'taga emot en gåva'* erscheint mir wie soviele andere vom Standpunkte des Deutschen aus als Pleonasmus; dass man ein *Geschenk entgegennimmt* liegt schon im Begriff der Worte *Geschenk* und *wolle (möchte);* darum halte ich */haben/ wolle (möchte)* für die beste Übersetzung. — 'hellre' könnte man natürlich mit *lieber* übersetzen; aber auch das empfinde ich als kleinen Pleonasmus, da der Begriff des *lieber* schon durch das */an/statt* und das *wolle (möchte)* ausgedrückt ist. — 24) Weniger gut *Auf das hin, Hierauf.* — 25) Verkehrt *trotz;* nicht gut *unbeschädigt, unberechnet;* schief *ungeachtet.* — 26) Möglich *dass es abgesehen von . . . wert sei.* — 27) Gewählt */So/ geben Sie (gebt) mir denn;* möglich statt *denn 'doch'*, dies würde dem Satz einen etwas kecken Sinn verleihen. — 28) Möglich *nebst dem Kreuz/e/*, aber weniger lebendig. — 29. *Überrascht von* hat gewöhnlich den Nebensinn 'heimgesucht', z. B. *vom Gewitter, vom Feinde überrascht werden.* — 30) *Verschlagenheit* hat wohl mehr üblen Sinn. Nicht recht passend *Erfindungsgabe.* — 31) Möglich *Fürst Bismarck ihm.* — 32) Förmlich *gemeldet*, oder *über den Vorfall dem Kaiser Bericht erstattet haben.*

H. W. Pollak.

Aus [1] dem deutsch-französischen [2] Kriege /von/ 1870/71 erzählt man sich [3] folgende Anekdote [wird folgende A. erzählt (berichtet)].

Fürst Bismarck erhielt (bekam) eines Tages von Kaiser Wilhelm I. (dem Ersten) den Auftrag (wurde . . . . beauftragt),[4] einem[5] Soldaten, der sich in einer blutigen Schlacht /ganz/ besonders ausgezeichnet hatte, das eiserne Kreuz erster Klasse [6] zu überreichen (übergeben). Hierbei kam dem Fürsten der Gedanke [7] /in den Sinn/, den Soldaten aufs Glatteis zu führen.[8] Er fragte ihn,[9] ob er nicht [10] /an/statt des eisernen Kreuzes lieber ein Geschenk (eine Gabe) von hundert Talern [11] haben [/an/nehmen] möchte (würde, wolle,[12] wollte) falls [13] er sich in schlechten [14] Vermögensverhältnissen [15] befände (befinde).[16] Darauf [17] fragte der Soldat nach dem Preise des Kreuzes und erhielt (bekam) die (zur) Antwort, dass es, /ganz/ abgesehen [18] von der ehrenvollen Auszeichnung, etwa (ungefähr, gegen) drei Taler wert sei [19] (wäre).[20] „Gib (Gebt, Geben Sie) mir dann [21] sieben-

Digitized by Google

undneunzig Taler und das Kreuz", sagte der Soldat. /Angenehm/ Überrascht durch [22] die (Erstaunt über die) Schlauheit [23] des Mannes, soll Fürst Bismarck ihm lachend beides [24] gegeben /haben/ [25] und die Geschichte [26] später [27] dem Kaiser erzählt [28] haben.

Anmerkungen.

a = gut, b = einigermassen gut, c = weniger gut, d = zu verwerfen, e = falsch.

1) *Von* d = om. — 2) *französisch-deutschen* c; vom deutschen Standpunkt heisst der Krieg der deutsch-französische, nicht anders. — 3) *sich* kann fortfallen. — 4) *damit beauftragt* c: *damit* überflüssig, die Erklärung folgt. — 5) *zu einem Soldaten* e. — 6) *aufs Glatteis*, nicht *aufs glatte E.* — 7) *fiel dem Fürsten ein* d = erinnerte sich der F. oder erlaubte sich der F. die Unverschämtheit. — 8) *mit dem S. Scherz zu treiben* c, besser *sich mit dem S. einen Scherz zu erlauben.* — 9) *fragte ihn danach* d: *danach* überflüssig; die Erklärung, wonach er fragt, folgt. — 10) *nicht* kann eventuell fehlen, besser jedoch mit *nicht.* — 11) *Taler* möglich, aber schlechter. — 12) *wolle*, falls man es als streng indirekte Rede betrachtet. — 13) *wenn* c. — 14) *misslichen.* — 15) *Vermögensumständen* c. — 16) *befinde* siehe 12, *befand* d, aber volkstümlich. — 17) *Dann* d. — 18) *trotz* e; *unbeschadet* e; *abgerechnet von* e, möglicherweise *abgerechnet die ehr. A.; unbeachtet der* d; *wenn man . . . . absehe* b; *wenn man . . . absieht* d (volkstümlich). — 19) *sei:* streng indirekte Rede. — 20) *war* d: volkstümlich. — 21) *denn* d; *da* d. — 22) *von* c = überrumpelt. — 23) *Verschlagenheit:* im Deutschen bezeichnet das Wort eine verwerfliche Eigenschaft; *Gewandtheit* d: bedarf einer Ergänzung, worin die G. bestand. — 24) *beide Teile* e. — 25) *haben* besser hier und am Ende des Satzes, jedenfalls aber am Ende, sonst e. — 26) *Begebenheit, Ereignis:* viel zu winzig, um so bezeichnet zu werden. *Vorfall* besser als *Begebenheit, Ereignis*, aber auch zu stark.

Benno Rosenbund.

Engelskt översättningsprov.

En engelsk officer i Indien hade en tigerunge. Hans två små gossar, sju och åtta år gamla, lekte en dag på stranden av den flod, som flöt förbi huset. När de roat sig med att kasta kottar på varandra, hoppade de i en båt och började ro omkring med den. Plötsligt kantrade båten, och barnen föllo i vattnet. Då tigern såg det, kastade han sig i floden, grep tag i gossarna och försökte simma tillbaka till stranden med dem. Men hans krafter började svika, och hans ansträngningar skulle ha varit förgäves, om ej barnens fader hade kommit dit och dragit upp alla tre. Ingen av dem led någon skada av sitt bad.

Engelskt reproduktionsprov.

Före uppläsningen lämnas lärjungarna följande upplysningar, vilka lämpligen uppskrivas på svarta tavlan: *fire-engine* = brandspruta; *disappointed* = besviken; *pace* = fart, hastighet; *fist* = knytnäve.

A young Scotch farmer, who had never been away from the country village where he was born, paid a visit to Edinborough. One day, as he was walking along the principal street, wondering

Digitized by Google

at the great number of people and carriages to be seen there, a steam fire-engine came driving by, loudly ringing its bell. The farmer, never having seen a fire-engine before, did not know what it was, but remembering having heard about the men that sell hot potatoes in the streets of large towns, thought this must be one of their carts. So, feeling rather hungry, he set off running as fast as he could, in order that he might find out where it was going to stop. The traffic was so great that it was easy for him at first to keep up with the fire-engine, but when it turned off down a side-street, it soon began travelling a good deal faster, and so he had to give up trying to catch it.

Sorry and disappointed at having had his trouble for nothing, he stopped running and, shaking his fist at the rapidly disappearing fire-engine, called out: "Very well, then; if you are going to go at that pace, I'll buy my potatoes somewhere else."

"Tiger, tiger, burning bright".[1]

Stockholm Version.

An English (A British) officer in India had a tiger-cub (a young tiger)[2]. One day his two little (small) boys, /who were/ seven and eight years old (of age),[3] were playing (His two little boys, ... were playing one day) on the banks (> shore, > strand) of the river (brook, beck) that (which) flowed (ran)[4] past (by, near, near by, hard by) the (their) house (their home).[5] After amusing [After they had (After having, When they had) amused][6] themselves by throwing (casting, tossing, chucking F) fir-cones (pine-cones) at each other (one another)[7], they jumped (hopped F, leaped L) into a boat and began (commenced, started) rowing (pulling, paddling)[8] [began to row (paddle)] about (around) /in it/[9]. All of a sudden (Suddenly) the boat upset (capsized, turned upside down, rolled over, turned turtle F)[10] and the children were thrown (fell) into the water. When the tiger saw (perceived) this (that), he [The tiger, seeing (perceiving) this,] [Seeing (Perceiving, On seeing, On perceiving) this, the tiger] threw (flung, hurled, > chucked F) himself (plunged) into the river, seized [gripped, grasped, took (caught, seized) hold of][11] the boys, and tried (endeavoured, attempted, essayed L) to swim back to the bank (> shore, > strand) with them. But his strength (powers) began to fail (give out), and /all/ his efforts (exertions, striving, struggles) would[12] have been of no avail (use, effect), (in vain, unavailing, useless, to no purpose, without result) had not the children's father (the father of the children) [if the children's father etc. had not,[13] unless the children's father etc. had] come (gone) /up/ to the spot (place) (arrived /there/, gone there, come up, turned up F] and pulled (hauled, dragged, drawn, taken) all three /of them/ (all the three) out[14] [pulled etc. out (rescued, saved) all /the/ three/ of them]. None [Not /a single/ one, No one] of them took any harm of [suffered (took) any harm (damage, injury) from] his bath (bathe, wetting).[15]

Digitized by Google

Notes and Comments.

(1) This opening line of Blake's fine poem is rather wasted on such a poor story — unless the text be made an excuse for introducing the poem to the victims of the piece—which appears to fall greatly below the usual standard of the Lower Certificate texts. The principal difficulties revealed in the dozen translations (made in about twenty minutes by advanced students working without dictionary or other aids) on which the appended notes are based were the rendering of the preterites in the second sentence, the rendering of the temporal dependent clauses in the third and fifth sentences, and the rendering of *krafter*, *skada*, and *om ej*. — (2) Hardly a 'young little tiger' or a 'tiger-kid'. — (3) The phrase 'seven and eight years old' should not be inserted between 'two' and 'boys'. — (4) In these two cases of the Swedish 'imperfektum' the first distinctly refers to a temporary action which was going on when the story begins, while the second refers to a permanent state of the river: hence the aorist or indefinite form of the past is essential in the second case [as all but one of my class perceived, though an unsuitable verb was usually chosen e. g. 'floated' or 'flew'], while the imperfect form is by far the most likely in the former case [though three quarters of my class used the aorist form]. The differences exhibited on this very point in different versions of the recent Higher Certificate texts, however, suggest that some charity should be shown in this case also.

(5) The river was not necessarily 'at (or in) the front of the house', and we could speak of the house being 'at the side of the river' more appropriately than of the river being 'at the side of the house'. The choice between 'shore' and 'bank' depends on the size of the river: if the river was powerful enough to tax a tiger's strength, it may have been big enough to having its sides dubbed 'shores'. The general style of the piece hardly justifies the use of the poetical term 'strand'. — (6) The opening clause is very distinctly temporal and has no suggestion of anything but a purely temporal relation between the cone-casting and the boating. Hence the conjunction 'after' is better than the conjunction 'when'; the preposition 'after' is better than the preposition 'on' — which alone is appropriate about the tiger's perception in the fifth sentence; and 'After amusing' [the double past involved in the awkward 'After having amused' seems to be needlessly emphatic] is distinctly better than 'Having amused', with its suggestion of a causal relation. The substitition of 'enjoyed' for 'amused' implies that their attempts to pass the time pleasantly had been successful. — (7) Not 'by throwing' or 'on each other' unless they had been trying to enact the part of the Robins in "The Babes in the Wood". — (8) In this case the action obviously goes on for some time, and consequently the progressive form of the infinitive after 'begin' is quite in place, whereas in the sixth sentence, where we are concerned with a state, only the indefinite form of the infinitive will serve. Though 'paddling' is especially used of using a paddle in a canoe, it is also habitually used of using oars in a more or less leisurely and amateurish fashion. — (9) All my class — except one who prudently omitted the phrase — wrote 'with it' — which does not appear to me in the least degree probable in natural English. — (10) Not 'turned round', which is what the boat would do all the time if the oarsmen pulled unevenly or the boat was badly balanced; not 'made avarage' or 'fell upside down'. — (11) Not 'caught the boys' [without 'hold of'] for that could only mean 'overtook' them; and not 'fetched the boys', which is what the amiable tiger was 'out' to do. — (12) Not 'forces' or 'enforcements'; and not [in modern English] 'should'. — (13) Not 'if not the father had come there' — as nearly half my class wrote: the juxtaposition of 'not' and 'if' is only used in condensed phrases, while 'come' and 'there' point in different directions, like 'go here'. — (14) It does not seem to me likely that 'up' would be used here, as we are concerned rather

Digitized by Google

with the element in which they were floundering than their inferior level. — (15) Not 'by their bathing'. As the wetting was involuntary, there is no particular reason for preferring 'bathe' to 'bath'.

C. S. Fearenside.

An English officer in India had a tiger-cub. His two little boys,[1] aged seven and eight (seven and eight years old) /respectively/, were one day playing (playing one day) by (on) the bank of the river that flowed[2] past (by) their (the) house. Having amused themselves (when they had amused themselves) by[3] throwing fir-cones at each other,[4] they jumped[5] into a boat and began to row about /in it/. Suddenly[6] the boat capsized, and the children fell into the water. When the tiger saw this he leaped [(threw himself) (The tiger, seeing this, leaped)] into the stream, seized the boys, and tried to swim back to shore [(land) (the bank)] with them. But his strength[7] began to fail, and his efforts (exertions) would have been /all/ in vain had not the children's father come along (to the spot) and pulled them all three out of the water.[8] None[9] of them took (suffered) any harm from his (the) bath.

Notes.

1) "Small boy" is used in humorous contempt. 2. This verb is often confused with *fly*, especially in the compound *overflow*, past part. *overflowed*, not *overflown*. 3. *With*, if a noun follows: "I amused myself with my chess-men." 4. In "each other" and "one another", *each* and *one* are really nominatives, but this fact has been forgotten and the expressions are now used as compound pronouns, to be governed, if necessary, by a single preposition: "at each other", not "each at the other". Use "each other" of two things or persons, "one another" of two or more. 5. *Leaped* would be too strong. Why not *hopped?* 6. Best placed here, for the sake of the emphasis. 7. Never plural in this sense; but cp." two teas of different strength(s)". Note that *powers* = '*faculties*' ("failing powers") and *forces* = *troops*, also used figuratively in "joined forces" etc. 8. The last three words are not necessary for the sense but are added on account of the rhythm. 9. *None* = *not one*, and should therefore be followed by a singular verb or possessive adjective. If any hesitancy is felt about using "his" after "them", substitute the article. But the plural use of *none* (= "no persons") is probably too convenient to be banished from the language *e. g.* "None but fools have ever believed that".

F. J. Fielden.

A Gothenburg Version.

An English officer in India had a tiger whelp (cub). His two small (little) boys, seven and eight years old /,respectively/ (aged seven and eight), were playing one day on the bank of a river that (which)[1] flowed past the house. When they had amused themselves by throwing cones at each other[2] (pelting each other with cones), they jumped into a boat, and began to row about in it. Suddenly (All of a sudden) the boat upset (capsized, over-

Digitized by Google

turned), and the children (little ones, youngsters)[3] fell into the water. When the tiger saw this[4] (that), he threw himself (plunged, jumped) into the river, seized (grasped) the boys, and tried (attempted) to swim back to the shore (bank) with them. But his strength began[5] to fail, and his efforts (exertions) would have been in vain (to no purpose) unless the children's father (the father of the children) had (had not the c.'s f.; if the c.'s f. had not) come up (arrived, come to the spot) and pulled (drawn) out all three of them. None (Not one) of them took any harm from (received any hurt from; was any the worse for) his bath.

1) Less correctly, unless preceded by a comma. 2) *one another* in presentday English is used for more than two persons or things. 3) *lad* is not in common use in Southern English; it has a provincial smack about it. 4) More vivid than the alternative. 5) The indefinite tense is preferable, as the definite preterite requires some complement, which the Swedish text does not supply.

G. E. Fuhrken.

Engelskt översättningsprov

för engelska linjen vid högre reallläroverket i Göteborg samt vid Uppsala enskilda läroverk och privatgymnasium.

En vinter i London kan vara ganska obehaglig. Mången utlänning kan ej uthärda den tjocka, gula dimma, som emellanåt utbreder sig över hela staden. Den tränger till och med in i rummen, emedan fönsterna i engelska hus ej äro så täta som i svenska. Londonborna själva äro så vana vid denna dimma, att de ej tyckas bry sig om den. En svensk, som vill besöka London, bör ej välja vintern, utan snarare våren eller hösten. Även första delen av juni kan vara att anbefalla. Måste man om vintern resa till England, så bör man om möjligt välja en sådan vistelseort som Brighton, där klimatet är jämförelsevis gott. Det finns även andra orter längs kusten, där man utan olägenhet kan tillbringa ett par månader under vintern. Men naturligtvis är sommarn mycket att föredraga. Alla svenskar, som tillbragt ett par månader under sommarn på Englands södra kust, förklara enstämmigt, att de trivts utmärkt där.

A winter in London can be quite (very, rather, somewhat) unpleasant (disagreeable). Many foreigners (Many a foreigner) cannot endure (stand, bear) the thick, yellow fog (mist) that (which) from time to time (at times, sometimes, occasionally, now and then) spreads (stretches) over the whole (all over the) town. It even penetrates (forces itself, makes its way) into the rooms, because (as, since) the windows in English houses are not so tight (close-fitting) as in Swedish ones. Londoners themselves are so

Digitized by Google

used (accustomed) to (familiarized with) this fog, that they do not seem (appear) to trouble /themselves/ (care) about (to mind) it. A Swede who intends (means, is going) to visit London, should not choose the winter, but rather the spring or autumn. The first part of June can also be (is also to be) recommended. If one has (you have) to [you must /needs/ (are forced to)] go to (visit) England in /the/ winter, one (you) ought, if possible, to fix upon (choose, select) a place like [such a place (spot, locality) as] Brighton /to stay at/, where the climate is comparatively /speaking/ good. There are also other places along (on) the coast where one (you) can spend (pass) a few months during (of) the winter (a few winter months) without inconvenience (one can very well spend . . .). But, of course (naturally), the summer is much to be preferred (is far preferable). Ewery Swede who has (All the Swedes who have) spent (passed) a few months (a month or two) in summer on the south coast of England, unanimously declare (pronounce, affirm, aver) (are unanimous in asserting etc.) that they very much enjoyed their stay there (they liked it very much).

G. E. Fuhrken.

EINIGE BEMERKUNGEN ZU DEN DOPPEL-PRÄPOSITIONALEN INFINITIVEN.

Dass der Infinitiv mit zu von keinen anderen Präpositionen als *ohne, statt* und *um* regiert werden kann, ist eine Kardinalregel der deutschen Syntax, die alle Lehrer der deutschen Sprache ihren Schülern einzupauken bestrebt sind. Über die unbeschränkte Gültigkeit dieser Regel drückt sich die Schulgrammatik mit einer Bestimmtheit aus, die keinen Zweifel daran aufkommen lässt. Es darf daher nicht Wunder nehmen, wenn es auch den tüchtigsten Schülern, sogar unter den Primanern, nicht gelingt, eine Stelle wie die folgende zu bewältigen:

„Auch wurde auf dem sogenannten Judenbühl ausserhalb der Schanzen zwischen dem Lauffer und Vestner Thore ein zur Auffahrt bequemer Platz ausersehen, auf demselben eine etwa 36 Fuss hohe und auf jeder Seite ins Viereck 40 Fuss breite Hütte ohne Dach, oder ein Verschlag errichtet, und um dieselbe ein ziemlicher Raum *für den Subskribenten einzufangen* angeordnet. Zu anfang des November wurden die Plätze für die Subskribenten erweitert."

Obige Zeilen sind einer Flugschrift aus dem Jahre 1787 entnommen, die von Gustav Freytag in seinen „Bildern aus der deutschen Vergangenheit" Band IV zitiert wird. In der von E. Grip für den Schulgebrauch herausgegebenen Sammlung „Geographische und kulturgeschichtliche Schilderungen aus Deutschland," die u. a. ein Kapitel aus Freytags eben erwähntem Werke enthält, wird auch diese interessante Flugschrift teilweise abgedruckt (s. 116—126).

Digitized by Google

Dass *für zu* hier dem Sinne nach dem im heutigen Deutsch einzig zulässigen *um zu* entspricht, darüber geht der sonst im ganzen verdienstliche Kommentar völlig hinweg. Freilich wird darauf aufmerksam gemacht, dass *einzufangen* hier mit »rymma» zu übertragen sei, was ja nicht wenig zum Verständnis des Zusammenhangs beitragen kann.

Es bietet sich hier in der Tat eine Gelegenheit, die der Lehrer meines Erachtens nicht verpassen sollte, den Schülern ein bisschen Sprachgeschichte beizubringen. Wird doch mutmasslich der Mehrzahl der Schüler die Auskunft nicht unwillkommen sein, dass es mal eine Zeit gegeben hat, wo gerade wie im Schwedischen fast jede Präposition einen Infinitiv mit zu regieren konnte. Die Sprachentwicklung hat ja leider in ganz niederträchtiger Weise vieles unmöglich gemacht, was Anno dazumal als gut Deutsch bezeichnet werden konnte aber in den Schreibheften unsrer Schüler als ein grober Schnitzer aufgefasst werden muss.

Was nun aber die Worte *für den Subskribenten einzufangen* betrifft, ist die Sache nicht mit einem Hinweis darauf abgetan, dass *für zu* hier für *um zu* steht. Es drängt sich überdies die Frage auf: Wie ist *den Subskribenten* aufzufassen? Haben wir es hier mit einem Ackusativ der Einzahl, mit einem Dativ der Mehrzahl oder mit einem Schreib- oder Druckfehler für *die Subskribenten* zu tun?

Ob ein etwaiger Schreib- resp. Druckfehler hier vorliegt, bin ich nicht in der Lage festzustellen; von dieser Möglichkeit sehe ich somit gänzlich ab. Angenommen also, dass *den Subskribenten* die richtige Lesart darstellt, muss zwischen den beiden erstgenannten Alternativen die Wahl getroffen werden. Dabei scheint mir die Annahme eines Singulars deshalb unstatthaft, weil sie einen kollektiven Sinn des betreffenden Substantivs voraussetzen würde, der sich meines Wissens sonst nicht nachweisen lässt. Der im folgenden Satz befindliche Plural *die Subskribenten* spricht auch kaum für diese Annahme. Mit grosser Wahrscheinlichkeit ist folglich *den Subskribenten* als Dativ der Mehrzahl aufzufassen. Aber dann ergibt sich die Frage, ob dieser Dativ vom Verbum *einfangen* oder von der Präposition *für* abhängig sei. Ersteres scheint mit ganz ausgeschlossen. Es bleibt mithin nur die Annahme übrig, dass wir es hier mit einem von den im 18. Jh. nicht seltenen Fällen zu tun haben, wo *für* mit einem Dativ verbunden wird (vgl. Pauls Wb. unter *vor).*

Es handelt sich hier — vorausgesetzt dass unsere Erwägungen stichhaltig sind — um eine Erscheinung, für welche die frühneuhochdeutsche Litteratur zahlreiche Belege bietet und die dadurch gekennzeichnet wird, dass ein Substantiv von einer Präposition und vom Infinitiv eines transitiven Verbums nach zwei Richtungen hin gezogen wird. Einen analogen Fall und zwar aus erheblich jüngerer Zeit kann ich zum Vergleich heranziehen. J. Gotthelf schreibt nämlich:

Digitized by Google

Ich habe genug *an meinem zu hüten.*

In diesen und ähnlichen Füllen lässt sich noch die gerundivische Funktion des Infinitivs herausfühlen, an welche Fügungen wie „es ist anzunehmen", „die mit Freude zu begrüssende Nachricht" etc. fortwährend erinnern.

Von grammatischem Gesichtspunkte aus darf, wie bereits hervorgehoben wurde, der hier in Rede stehende Fall einem modernen Infinitiv mit *um zu* nicht gleichgestellt werden. Aber wie Göransson in seiner interessanten Abhandlung *Die doppelpräpositionalen Infinitive im Deutschen*, Göteborg 1911, dargelegt hat, ist eine solche Verwendung von *für zu* den deutschen Mundarten durchaus nicht fremd. Das gilt namentlich von den westdeutschen Mundarten, aber auch dem Schweizerdeutschen scheint sie ganz geläufig zu sein. Von besonderem Interesse ist das nicht seltene Vorkommen derselben in Jeremias Gotthelfs Schriften, worauf ich hier aufmerksam machen möchte. Nachstehende Biespiele sind mir in „Uli der Knecht" und „Uli der Pächter" begegnet.

da bist du ihr gerade der Rechte, *für* dich anzugeben;

es sei nicht gewachsen, *für* an einem Orte der Schuhwisch *zu* sein;

die Haut (der Kuh) sei gar dünn, sagten sie, und Unschlitt nicht viel mehr, als *für* einem Kind die Schühli *zu* schmieren;

Man sei ja dafür auf der Welt, *für*einander *zu* helfen;

er habe ein Schönes verdient, aber viel zu wenig, *für* alles an*zu*schaffen, was da nötig sei;

wofür ist man auf der Welt, als *für*einander *zu* helfen;

es ist ja *für* darin um*zu*kommen;

jene dort (sind) *für* nach Hause *zu* geben;

nur *für* Euch ein Beispiel *zu* sagen;

Geld *für* den *zu* zahlen werde genug im Lande sein;

für solche Gedanken *zu* kriegen, müsse man Joggeli in der Glungge sein;

er möchte es nicht *für* eine Pfeife damit an*zu*zünden.

*

* *

In diesem Zusammenhang gestatte ich mir, einige Belege doppelpräpositionaler Infinitive anzuführen, die mir bei der Lektüre verschiedener Texte, namentlich aus der frühneuhochdeutschen Periode, aufgefallen sind. Obschon das hier besprochene Thema für den Sprachunterricht völlig belanglos sein dürfte, wird es vielleicht diejenigen Neuphilologen interessieren, die sich mit der Geschichte der deutschen Sprache abgeben oder früher mal abgegeben haben. Als ergänzende Bemerkungen zu der schon erwähnten Abhandlung Göranssons werden nachstehende Zeilen hoffentlich etwas Wert haben.

Digitized by Google

Anstatt zu

ist vorläufig erst in der Literatur des 17. Jhs nachgewiesen, was vielleicht dem Zufall zuzuschreiben ist, da die Präposition *anstatt* bereits in der Kansleisprache des 15. Jhs auftritt (vgl. Weigand D. W.).

Göransson hat einen Beleg aus Thomasius' Schriften beigebracht (aus d. J. 1687). In Grimmelshausens Simplicissimus findet sich aber einer, der um etwa 20 Jahre älter ist (aus d. J. 1669):

weil ich *anstat* götliche und himmlische Dinge *zu*betrachten, mich die Begierde, die Welt auch zubeschauen, überherrschen liess.

Durch zu

wird in der mittelhochdeutschen Zeit vereinzelt für *um zu* verwendet, was sich daraus erklärt, dass *durch* auch im Sinne von *wegen* gebraucht werden konnte. Der jüngste unter den drei Belegen, die von Göransson (s. 36) mitgeteilt werden, stammt aus dem Jahre 1335. Aber auch im folgenden Jahrhundert tauchen vereinzelte Fälle auf. Albrecht von Eyb schreibt einmal im Ehebüchlein (aus d. J. 1472):

durch Wollust *zu* suchen;

Mit auffälliger Häufigkeit wird die Fügung von Füetrer in seinem Prosaroman von Lanzelot (um 1490) gebraucht:

durch seinen preis *zu* meren;
durch ir thjost *zu* schawen;
durch rue und atem *zu* vahen;
durch christen gelauben *zu* erweittern und *zu* leren;
durch pedewtnüss aines traums *zu* wissen;
durch awentewr *zu* suechen;
durch ewr er *zu* pewaren;
Sie giengen von einander *durch* sich *zu* erkuelen.

Ohne zu

findet Göransson in der von ihm untersuchten Litteratur des Mittelalters ein einziges Mal (s. 12) und zwar in einer Urkunde aus d. J. 1322. Folgende Belege sind mir in etwa gleichzeitigen Urkunden begegnet:

ane alle Anesprache - - - an daz vürgenanten Eigen *zu* hanne (1325).

ane de keinerhande Dinc - - - *zu* behaltene (1325).

ane yn oder keynen der siner dar uff *zu* lazzene (1335).

Füetrers Lanzelot (um 1490) bietet auch einige Belege:

on zu verratten seinen herrn;
on zu verrucken mein ere;

Im 16. und 17. Jh. wird *ohne zu* ganz ausserordentlich selten. Luther scheint die Fügung überhaupt nicht zu verwenden. Erst in der 2. Hälfte des 17. Jh:s werden die Belege etwas häufiger. Göransson kennt *ohne zu* namentlich aus Thomasius' Schriften (1687). Zigler schreibt einmal in seiner etwa gleichzeitigen Asiatischen Banise:

Digitized by Google

Ihre geberden hatten so ein hohes - - - ansehen, dass man sie unmöglich, *ohne* in hohen ehren *zu* halten, ansehen konnte.

Sonder zu

wird von Göransson erst bei Gryphius (1660) nachgewiesen, lässt sich aber noch früher belegen, in der Urkundensprache bereits im 14. Jahrhundert.

Eine Mertzener Urkunde aus d. J. 1364:
sunder yt me darzo *te* heyschen;
Eine Kölner Urkunde aus d. J. 1372:
sunder darweder *zo* doen;
Eine Kölner Urkunde aus d. J. 1449:
Sonder . . . argelist darweder *zo* soeken;
Eine Zweibrückener Urkunde aus d. J. 1481:
sünder geuerte und Intrag *zu* halten;

Im übrigen kann ich nur ein Beispiel aus Füetrers Lanzelot sowie eins aus der Asiatischen Banise heranziehen:

sunder awentewr *zu* vinden;

Ja er konte nicht die hereinbrechende finsterniss erwarten, *sonder* seine Princessin *zu* sehen;

Den heutigen Mundarten scheint *sonder zu* durchaus fremd zu sein. Im Holländischen dagegen, das eine dem deutschen *ohne zu* entsprechende Fügung entbehrt, hat sich bekanntlich *zonder te* völlig eingebürgert.

Um zu

erfreut sich heutzutage einer ungemeinen Beliebtheit. Wie Göransson nachgewiesen hat, scheint die Fügung aber schon im 16. Jh. im Schwinden begriffen zu sein. Auffälligerweise bieten die Briefe der Paumgartner (aus den Jahren 1582—1598), die ja ein ganz volkstümliches Sprachgewand aufweisen, etwa 25 Belege. Aber noch im 18. Jh. begegnen *um zu*-Konstruktionen verhältnismässig selten, in Grimmelshausens Simplicissimus und Ziglers Adriat. Banise nur etwa je 33 und 55 mal. Erst in der Prosa der Klassiker liegen die Verhältnisse ungefähr wie heute (Gör. s. 131).

Wegen zu

taucht noch im 16. Jh. als Fortsetzung des im 15. Jh. selten belegten *von - - - wegen zu* (Gör. 21) auf. In den Briefen der Paumgartner heisst es einmal:

Und weil *wegen* pferd ausruhen *zu* lassen ein gantzen tag dar still gelegen bin, - - - -

Eine interessante Kontamination zeigt folgendes Beispiel aus der Chronik der Familie Fugger (1599):

umb wegen - - - ain hoch suma gelt *zu* erheben.

Um - - willen zu ist mir nirgends begegnet, dagegen in einer Wormser Urkunde aus d. J. 1303 einmal das eigentümliche *durch - - willen zu:*

unde hant miteinander *durch* der stede vriden *willen zu* be haltene eine einunge gemachet.

Digitized by Google

zu zu

findet Göransson nur auf niederdeutschem Sprachgebiete *(tho tho)*. Auch Stainhöwel bedient sich in seiner Übertragung von Boccaccios De claris Mulieribus einmal dieser Fügung:

O grosse begird und trüwe lieby diser frowen *zu* ieres mannes eere *ze*beschirmen.

* *

*

Bei der Entstehung und Verbreitung der doppelpräpositionalen Infinitive haben zweifelsohne die lateinischen Gerundivkonstruktionen eine sehr bedeutende Rolle gespielt (Gör. s. 29 ff.). Was nun besonders die Bildungen mit *um zu* und *durch zu* betrifft, muss auch die Möglichkeit einer Entstehung durch Kontamination in Anschlag gebracht werden. Nehmen wir das häufig zitierte Beispiel:

Er arbeitet um sein Brot zu verdienen,

lässt sich dies ohne Bedenken auf eine Kontamination von

Er arbeitet *um sein Brot*

und Er arbeitet, *sein Brot zu verdienen*

zurückführen, zumal in der älteren Sprache der Zweck der Handlung des Hauptsatzes ungemein häufig durch einen blossen Infinitiv mit zu ausgedrückt wurde. Diese Erklärung ist meines Bedünkens vom sprachpsychologischen Standpunkt aus derjenigen von Matthias vorzuziehen, nach welcher *zu verdienen* dem substantivischen Ausdruck *um sein Brot* „ergänzend, modifizierend" hinzugefügt worden wäre.

Wie kommt es denn, dass nur *ohne zu*, *statt zu* und *um zu* sich in die heutige Schriftsprache herübergerettet haben? Offenbar ist es den Präpositionen, die den Ackusativ regierten, leichter gewesen sich zu behaupten, als den übrigen, mit denen sich die überaus zahlreichen transitiven Verba nicht gut vertrugen. *Anstatt zu* scheint hier eine Sonderstellung einzunehmen. Diese Fügung dürfte aber in so junger Zeit entstanden sein, dass der Infinitiv mit seinem Objekt als ein einheitlicher Ausdruck empfunden wurde. Dass *durch zu* ausser Gebrauch kam, erklärt sich ja daraus, dass die Präposition die Bedeutung „um — willen" einbüsste. Der Ausbreitung der *für zu*-Konstruktion hat wahrscheinlich die häufige Vermischung von *für* und *vor* Einhalt getan. Also bleiben von den heutzutage den Ackusativ regierenden Präpositionen nur noch *gegen* und *wider* übrig. Diese haben sich meines Wissens nie dazu verwenden lassen, einen Infinitiv mit zu zu regieren. Warum sich gerade diese Präpositionen gesträubt haben, ist mir nicht klar. Auch von *nach zu* fehlen bis jetzt Belege, was um so mehr befremdet, als im Holländischen *na te* keineswegs selten ist.

Edvard Strömberg.

Digitized by Google

INSÄNDA TIDSKRIFTER.

Mémoires de la Société Néo-Philologique de Helsingfors, Tome VI. Table des matières: Wallensköld, Le ms. Londres, Bibl. de Lambeth Palace, Misc. Rolls 1435. — Långfors, Les chansons attribuées aux seigneurs de Craon. — Streng, Zur Namengebung des Schweines in einigen französischen Mundarten. — Suolahti, Randbemerkungen zu mittelhochdeutschen Texten. — Hortling, Zur altsächsischen Nominalbildung: *l*-Formantien. — Tallgren, Les poésies de Rinaldo d'Aquino, rimeur de l'École sicilienne du XII:e siècle.

Pedagogisk Tidskrift, utg. av Vilh. Vessberg. 53. årg., 1917. Häfte 1—3. Första häftet inneh. bl. a. Edvard Göransson, Frågan om de allmänna läroverkens årsskrift. — Andra häftet inneh. bl. a. Otto Rohnström, Om ordlistor och texter vid undervisningen i moderna språk. — Tredje häftet inneh. bl. a. A. Nordfelt, Några detaljer i en blivande löneregelring och G. A. Jæderholm, Ett experimental-psykologiskt arbete i samskolefrågan.

Svenskt Arkiv för pedagogik, utg. av Bertil Hammer, Band I—IV (1913—1916) och V (1917), häfte 1—2. Det senaste häftet inneh. bl. a. Adolf Söderlund, Till den tyska stilskrivningens psykologi och metodik och B. Hammer, Konstruktiv eller imitativ språkundervisning?

Vor Ungdom, Udg. af Pædagogisk Selskab, Red. Professor N. A. Larsen (förut Dr. Niels Bang.) 1917. Jan.—April. Februarihäftet inneh. bl. a. Bang, Niels, Den klassisk-sproglige Retning i Udvalgsbetænkningen. — Marshäftet inneh. bl. a. Dam, Axel, Frivillighed och Tvang i Opdragelsen.

INSÄNDA BÖCKER.

Artur Korlén, Kätterier i läroverksfrågor. 225×150, pp. 263. Pris 3,25. Uppsala, F. C. Askerberg, 1916.

LUND 1917, AKTIEBOLAGET SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET

Digitized by Google

MODERNA SPRÅK

SVENSK TIDSKRIFT FÖR UNDERVISNING I DE TRE HUVUDSPRÅKEN TYSKA, ENGELSKA, FRANSKA

UTGIVEN AV

HERMAN SÖDERBERGH OCH N. OTTO HEINERTZ.

ÅRG. XI. 6-7 (100-101) * LUND * September 1917

CHARLES LAMB, SEEN IN HIS ESSAYS[1].

"Je veux qu'on m'y voie en ma façon simple, naturelle et ordinaire, sans estude et artifice, car c'est moy que je peins." (Montaigne, Au Lecteur).

These characteristic words of the worthy mayor of Bordeaux might with some propriety be applied to more than one English essayist, but to none more fittingly than to Charles Lamb. The literary charm of the Essays of Elia has never failed to command the instant admiration of every reader, but it may be doubted whether the universal popularity of these essays is due to their literary qualities alone. Every good essay has about it a more or less indefinable flavour of the personality of the writer; but the flavour in this particular case is so distinctive and so delightful that one finds oneself constantly turning away from the written page to hold converse with the humorous and whimsical, but ever-kindly spirit of the author.

For the "general" reader, the chief interest of a very large part of Charles Lamb's work is autobiographical. Excellent critic though he is, and ever to be honoured as one of the great pioneers who re-opened for us the vast and rich field of the Elizabethan drama outside of Shakespeare, his criticism falls into no ordered and regular system, but remains for the most part in the form of precious jewels scattered up and down his pages. He was also a poet of much simple grace and charm; while the well-known "Tales from Shakespeare" (in which Charles was responsible for the tragedies, his sister Mary for the comedies), as well as the early "Tale of Rosamund Gray", show that he possessed not a few

[1]) *Charles Lamb: Essays of Elia* and *Last Essays of Elia* in numerous cheap one-volume editions (World's Classics, Nelson's 6d., Tauchnitz etc.) An excellent little monograph on Lamb is that by Ainger in the English Men of Letters series. Lamb's complete works have been edited by Canon Ainger & more recently by Mr. E. V. Lucas. The Letters are among the best in English.

Digitized by Google

of the gifts of the successful novelist. Yet there were limitations — some, no doubt, surmountable, but others insurmountable — which must always, one imagines, have shut him out from the front rank either as poet or novelist. So that, leaving out of account two or three earlier critical papers, we may say that it was not until the year 1820, when he contributed the first of the Essays of Elia to the pages of the London Magazine, that Lamb found his true sphere in literature. And into these Essays, so varied, so original, and so winsome, their author has put his whole self. The following remarks upon the life, personality, character, and opinions of Charles Lamb, as reflected in his Elia essays, are accordingly offered in the hope of inducing some readers to become better acquainted with the work of perhaps the most charming of all English essayists.

The magazine to which Lamb contributed his Essays had a brief but glorious history. Though it existed for only five years, and passed during that short time through various vicissitudes, its list of contributors was indeed remarkable. Besides Lamb, Hazlitt (the critic), Cary (the translator of Dante), Keats, and Hartley Coleridge were among the regular or occasional contributors. Carlyle's "Life and Writings of Schiller" first appeared in the columns of this magazine, while De Quincey published in it, besides other papers, his strangely beautiful "Confessions of an English Opium-eater." The first of the Essays of Elia — the "Recollections of the South-Sea House" — appeared in the eighth number of the London Magazine, August 1820. Soon after leaving school Lamb had himself been employed for a short time as a clerk in the South-Sea House, and in his usual whimsical fashion he now adopted as a convenient *nom de plume* the name of an Italian fellow-clerk of those days, who had long since died. "Call him 'Ellia'", wrote Lamb to his publisher, but the form Elia, with one *l* and the long English *e*, has been generally adopted.

The Elia Essays are rich in autobiographical details. Lamb speaks much of his own childhood, his shyness, timidity, and sensitiveness, his passion (even in those early days) for quaint, out-of-the-way literature, his ardent attachment to old buildings; [1]) of his boyhood and school-days at Christ's Hospital; [2]) of the trials of his subsequent literary hack-work; [3]) of his visits to the country and to the Universities during vacations; [4]) of his thirty-three years' clerkship at the India Office, where, says he, and not in any book-

[1]) Witches, New Year's Eve, Blakesmoor in H—shire.

[2]) See especially the third essay. This essay illustrates Lamb's love of mystifying his readers. The first part of it is supposed to be written by Coleridge. Lamb had given another and amuch more favourable picture of his school-days in an earlier paper entitled "Recollections of Christ's Hospital."

[3]) Newpapers Thirty-five Years Ago.

[4]) Mackery End, Oxford in the Vacation.

Digitized by Google

shop, remain the solid folios of his true "works"; [1]) of his release from business on a pension at the age of fifty, and of his delight, not unmixed with gentle regrets, in his new-found liberty; [2]) of his convivial habits and the straits to which the importunity of friends often reduced him; [3]) of his father and of his brother John; [4]) and, above all, of his life with his sister Mary, the trials, the struggles, and the simple pleasures that they shared together [5]).

Nowhere is Lamb more fascinating than in these accounts of himself and his own life. Inserted, as is usually the case, among other more objective matter, and given in reality with great artistic skill, although with such apparent artlessness, they create that sense of personal acquaintanceship with the writer which goes a great way towards making these essays just what they are. In fact from these pages alone, eked out by a passage or two from the letters, and with a few names and dates altered, it would be possible to work up a complete biography of the author. In regard to one tragic event, however, it is necessary to read beneath the lines. In September, 1796, when Charles was 21 years old, his dearly-loved sister Mary, in a fit of insanity, killed their mother with a table-knife. From this time until her death in 1847 Mary's reason was subject at intervals to a return of the malady — a malady made all the more painful by the fact that in her lucid intervals Mary Lamb was a lady of exceptional quiet charm and force of character. Wordsworth, in his introductory note to the lines "Written after the Death of Charles Lamb", speaks of her "genius and intellectual powers", and of the "delicacy and refinement of manner which she maintained inviolable under the most trying circumstances." Charles, with a devotion that never once showed the slightest signs of flagging during all the thirty-five years of their life together, made himself responsible for his sister so that she could live at home with him. He never married, but got through as well as he could the dark periods of loneliness which came when Mary's attacks rendered necessary her confinement in an asylum for a longer or shorter period. Unspeakably touching, in the light of these facts, are Lamb's frequent references to his sister under the disguise of Cousin Bridget (or Bridget Elia), and the rare passages such as that in the essay entitled "Dream Children", where, with a delicacy and a pathos that render all comment foolish, he admits the public into his confidence as he meditates upon the "might-have-been."

Very interesting also are the numerous passages dotted all

---

[1]) Oxford in the Vacation, The Superannuated Man.
[2]) The Superannuated Man.
[3]) Confessions of a Drunkard, Preface to Last Essays of Elia.
[4]) Old Benchers, My Relations.
[5]) Mackery End, Old China. See further the references to an early love-affair in New Year's Eve, Dream Children & other essays.

Digitized by Google

up and down the essays which reveal to us the tastes, sympathies, and prejudices of the author. His sociability, conviviality, and love of joking come out in many an aside and in more than one direct confession. "I am all over sophisticated — with humours, fancies, craving hourly sympathy. I must have books, pictures, theatres, chit-chat, scandal, jokes, ambiguities, and a thousand whim-whams, which their simpler taste can do without. I should starve at their primitive banquet." Thus he writes in the essay on "Imperfect Sympathies", to explain why, notwithstanding his respect for the Quakers, he cannot like them "to live with them"; and in that naive piece of self-portraiture which forms the Preface to the Last Essays of Elia (Lamb, in accordance with his constant practice of deliberately hoaxing his reader, is writing of himself as though he were dead) we read: "He would interrupt the gravest discussion with some light jest; and yet, perhaps, not quite irrelevant in ears that could understand it. Your long and much talkers hated him. The informal habit of his mind, joined to an inveterate impediment of speech, forbade him to be an orator; and he seemed determined that no one else should play that part when he was present. He was *petit* and ordinary in his person and appearance. I have seen him sometimes in what is called good company, but where he has been a stranger, sit silent, and be suspected for an odd fellow; till some unlucky occasion provoking it, he would stutter out some senseless pun (not altogether senseless, perhaps, if rightly taken), which has stamped his character for the evening." In the charming essay on "The Wedding" he tells half humorously, half in earnest, how this unlucky talent for punning and jesting twice came in useful to relieve a strained situation; and many were the jokes — good, bad, and indifferent — which fell from his lips during the frugal dinner-parties at which he used to entertain his numerous friends.

No reader of these essays can miss the marked evidences in them of the nature and extent of Lamb's reading. Old books and earlier authors delighted him; for the literature of his own time he shows little appreciation. In fact he may be said to have followed out almost to the letter that paradoxical piece of advice (which contains a good deal of wisdom, after all), "When a new book comes out, read an old one". Shakespeare and Milton he knew almost by heart; Marvell was another great favourite of his; but his chief sources of quotation are the Bible, Bunyan's "Pilgrim's Progress", and especially four seventeenth-century prose-writers, Burton, Fuller, Walton, and Sir Thomas Browne. Lamb's own prose style was profoundly influenced by his reading. "His style", says Mr. Lucas, "is not so much an imitation as a reflection of the older writers; for in spirit he made himself their contemporary". It is not surprising, therefore, that the Elia essays should sometimes be a little difficult to read, owing to the archaic words and Latinisms

Digitized by Google

employed by their author. But the general result is beautiful in the extreme — a style whose charm has persistently defied analysis and imitation. It is a good test for any student of English literature to follow out Lamb's happy use of the numerous quotations and literary allusions which he introduces into the Essays. Good examples will be found at the end of the essays on "Oxford in the Vacation" and "A Quakers' Meeting".

Another side of this delight in the quaint and old-fashioned is to be seen in Lamb's attachment to old buildings, especially to the courts and gardens of the Temple, among which he passed the first fourteen years of his life. Antiquities of all sorts always fascinated him. He himself confesses to being conscious of a certain mental "twist" which makes him reject what is popularly and universally known and admired, and wander off along the by-paths of literature and of life. Many essays illustrate this tendency, to which Lamb himself humorously alludes at the beginning of "The Old & the New Schoolmaster." — "In everything that relates to *science,* I am a whole Encyclopædia behind the rest of the world . . . I know less geography than a schoolboy of six weeks' standing . . . I have no astronomy. I do not know where to look for the Bear, or Charles's Wain; the place of any star; or the name of any of them at sight. I guess at Venus only by her brightness — and if the sun on some portentous morn were to make his first appearance in the West, I verily believe, that, while all the world were gasping in apprehension about me, I alone should stand unterrified, from sheer incuriosity and want of observation . . . I have most dim apprehensions of the four great monarchies . . . I make the wildest conjectures concerning Egypt, and her shepherd kings. My friend M., with great painstaking, got me to think I understood the first proposition in Euclid, but gave me over in despair at the second . . . . . Not that I affect ignorance — but my head has not many mansions, nor spacious; and I have been obliged to fill it with such cabinet curiosities as it can hold without aching".

Again, Lamb's love of the drama comes out frequently in these essays. "I was always fond of the society of players", he writes in the essay called "Barbara S—" (really Fanny Kelly, the actress, to whom Lamb once proposed marriage), "and am not sure that an impediment in my speech (which certainly kept me out of the pulpit) even more than certain personal disqualifications, which are often got over in that profession, did not prevent me at one time of life from adopting it". The two essays on "Some of the Old Actors" (containing the memorable critical analysis of the character of Shakespeare's Malvolio) and "The Artificial Comedy of the Last Century" would show, even if the "Specimens of English Dramatic Poets contemporary with Shakespeare" had never been published, that although Lamb himself may not have had the dra-

Digitized by Google

matic gift (the two plays he did write were failures) yet he was a dramatic critic with uncommon powers of imagination and insight. A charming essay ("My First Play") tells of his childish wonder and delight at being taken, at the age of six, to see his first stage-play. Lamb's critical gifts were in fact most frequently and most successfully applied to the drama. Even in the famous criticisms of passages in "Paradise Regained" and "The Faerie Queene" (see the essays on "Grace before Meat", and "The Sanity of True Genius") it is the dramatic quality of the scenes he admires that especially strikes him.

The essays, too, inform us of some of the foibles and gentle prejudices of their author. His sociable nature loved a crowd, and he was always more or less uneasy when away from his beloved London. He speaks somewhat contemptuously of the beauties of natural scenery, though it will have been seen, from the passages already quoted, that Lamb must not always be taken too seriously when he is speaking about himself. In one amusing essay he tells us that he has no ear for music;[1]) in another,[2]) containing incidentally a fine analysis of the Scottish character, he writes: "I am . . . a bundle of prejudices — made up of likings and dislikings — the veriest thrall to sympathies, apathies, antipathies". The famous and ever-delightful "Dissertation upon Roast Pig" shews us another side of his nature, no less than of his art, while there are not wanting in the Essays indications of his rather unwise indulgence in the use of alcohol and his "sweet enemy," tobacco.

But indeed one would never finish if one were to start quoting or even referring to all the passages in these essays which reflect in so charming a fashion the habits, tastes, and sympathies of the writer. Lamb prattles on in the most frank and innocent style without the slightest fear that he will ever tire his reader. For in many cases, as has been already hinted, his "I" is not to be taken in too literal and autobiographical a sense. It is rather a device for securing the reader's interest and sympathy, in order that he may be carried along unconsciously until he is brought face to face with the central point or position which the essayist wishes to maintain. Nor must it be thought that there is no solid background to all the sparkling ebullitions of Lamb's humour. One of the most remarkable features of the Essays is their amazing variety. At any moment the brilliant and irresponsible chatter may give place to a piece of solid reasoning or sound literary criticism, or to a passage of the tenderest pathos.

We come lastly to the deeper qualities of Lamb's nature reflected in the Essays. First of all must be mentioned the all-pervading gift of humour which more than any other single feature

[1]) A Chapter on Ears.
[2]) Imperfect Sympathies.

Digitized by Google

makes his work what it is. Lamb's humour takes many forms. In private life and in his letters it most frequently expressed itself in puns and elaborate word-play of all kinds; but in the Essays other and deeper varieties come out. The deliberate and mock-serious joking of such essays as" All Fool's Day" and "Rejoicings upon the New Year's Coming of Age" is one form, — not the highest. The vivacious narration of the "Dissertation upon Roast Pig" and of "Mrs. Battle's Opinions on Whist" shows another and a higher variety. But the highest form of all is seen in that power of raising a tender smile which is so far from wounding that it even deepens our respect and love for the object of our amusement. This kind of humour, so closely akin to pathos, has been one of the cherished traditions of English literature from Chaucer downwards, and in Lamb one constantly feels it to be rather the natural expression of the tender and humane spirit of the man than any mere literary device. "Lamb, the frolic and the gentle", was Wordsworth's description of his friend, and the epithets are well borne out by essays such as that "In Praise of Chimney-Sweepers", or those entitled "My Relations", and "Amicus Redivivus".

Next to Lamb's power of humour, and closely associated with it, comes his extraordinary gift of sympathy. This gift, by deepening his insight into human nature, enables him to hit off in a page of description a full-length portrait which, while remaning true to life, always brings out most prominently the good and lovable features of the character of the individual described. Such are the portraits of his father (Lovel, in "Old Benchers"), his brother (James Elia, in "My Relations"), his sister Mary (Bridget, in "Mackery End", "Old China" etc.), of Sarah Battle, Samuel Salt, George Dyer. Captain Jackson, and others whom he had known. Of the same type too is the self-portraiture in that exquisite piece of literary workmanship, perhaps the very finest of all Lamb's essays, "The Superannuated Man". It is related of him that when he was asked one day whether he did not hate some person who was being discussed, Lamb replied, "How could I hate him? Don't I know him? I never could hate anyone I knew". And it is this deep humanity, this power of sympathy, which both endears him to his readers and inspires his art.

It is not in the least degree surprising to find that such a nature was chivalrous to a degree towards women (see the essay on "Modern Gallantry"), tender and sympethetic to all forms of weakness, whether physical or moral ("Decay of Beggars", "Old Benchers", "Two Races of Men"), and greatly attached to children ("Christ's Hospital", "Dream Children", "Praise of Chimney-Sweepers"). Nor should Lamb's capacity for friendship be forgotten, for not every man can be consistently loyal to his friends, especially when these happen to be men of genius. There were transitory clouds in his relationships with Coleridge, with Southey, and with

Digitized by Google

Hazlitt, but they were not of Lamb's own making, and they passed away almost as soon as formed. Coleridge, in particular, was a life-long friend (he is affectionately referred to in "Christ's Hospital" and elsewhere), and there can be little doubt that Lamb's own death was hastened by his grief at the loss of Coleridge, who died six months before him in July 1834. Not a trace of meanness was to be found in his nature, while his steadfast adherence to his self-appointed task of ministering to his sister's needs would show, if there were nothing else to prove it, that he was not wanting in the sterner virtues of endurance, determination, and perseverance.

To read the Essays of Elia with any degree of understanding is to get to love their author. His very failings were the failings of a generous nature, and it would be a churlish soul indeed that could refuse to him the charity and indulgence that he himself was always so ready to accord to others. Rarely, if ever, was a man so mourned by his friends, and Wordsworth only expressed the opinion of all when he wrote, in the loving and sympathetic tribute which he paid in verse to Lamb's memory,

"Oh, he was good, if e'er a good Man lived!"

F. J. Fielden.

NICHTS WENIGER ALS.

Några anmärkningar med anledning av ett ställe i Heines Harzreise.

Strax innan Heine i sin berömda *Harzreise* skildrar ett nedstigande i en gruva, säger han: "Die Sache selbst [d. v. s. nedstigandet i gruvan] ist nichts weniger als gefährlich" (se Heines Werke (Bong) 7: 36). Detta ställe har föranlett följande anmärkning[1]) i Rodhes svenska skoluppl. av *Die Harzreise* (s. 92): *"nichts weniger als gefährlich,* recht (sehr) gefährlich, durchaus nicht ungefährlich". *Nichts weniger als* skulle alltså (positivt) förstärka *gefährlich.*

Rodhes förklaring måste bero på en lapsus. Som bekant betyder *nichts weniger als* i regel "allt annat än", "allt utom", "alls icke" (se t. ex. Pauls och Sanders' ordböcker under *wenig*[2]). Om man låter denna översättning gälla även på ifrågavarande ställe hos Heine och undersöker sammanhanget, finner man, att den ger god mening, medan den av Rodhe framställda tolkningen inte låter förlika sig med Heines följande anmärkningar. Heine vill säga: saken är allt annat än farlig. "Aber", heter det omedelbart därpå, "man

[1]) I Rebbes svenska skoledition har uttrycket icke kommenterats.

[2]) Grimms ordbok har, då detta skrives, ännu ej hunnit till *wenig.* Ur denna ordboks ej i allo tillfredsställande redogörelse för *nichts weniger als* under *nichts* har jag hämtat två exempel.

Digitized by Google

glaubt es [att den icke är farlig] nicht im Anfang, wenn man gar nichts vom Bergwerkswesen versteht. Es gibt schon eine eigene Empfindung, dass man sich ausziehen und die dunkle Delinquententracht anziehen muss. Und nun soll man auf allen Vieren hinabklettern, und das dunkle Loch ist so dunkel, und Gott weiss, wie lang die Leiter sein mag. Aber — och här visar det sig, att den av mig ovan givna översättningen är riktig — bald merkt man doch, dass es nicht eine einzige, in die schwarze Ewigkeit hinablaufende Leiter ist, sondern dass es mehrere von fünfzehn bis zwanzig Sprossen sind, deren jede auf ein kleines Brett führt, worauf man stehen kann" — det är alltså inte så farligt som man trodde, man hade orätt, då man inte ville tro, att saken var ofarlig. Jfr även att den vägledande »stigaren» strax efteråt säges alltjämt bedyra, att det inte är farligt.

Heine har använt *nichts weniger als* på precis samma sätt i följande exempel: "Ich versichere Ihnen auf mein Wort, dass ich nichts weniger als verstimmt (= alls icke nedstämd) bin, dass ich vielmehr herzlich froh bin." Sämmtliche Werke (1866) 21: 285 (1852).

Härmed vill jag naturligtvis inte förneka, att undantagsvis *nichts weniger als* förekommer i en positiv betydelse, ett språkbruk, som dock se nedan, anses mindre gott. Efter *als* torde då i regel följa ett substantiv eller substantiviskt uttryck. Själve Goethe säger i Aus meinem Leben: "Ich fieng an, auf die ungeschickteste Weise nach der Natur zu zeichnen. Es fehlte mir hierzu nichts weniger als Alles; doch blieb ich hartnäckig daran, ohne irgend ein technisches Mittel, das Herrlichste nachbilden zu wollen, was sich meinen Augen darstellte." Sämmtliche Werke (Cottas uppl. (1875) 6: 163. Här kan *nichts weniger als* ej betyda "ingenting i mindre grad än, d. v. s. alls icke" (jag saknade alls icke allt, d. v. s. jag hade allt), utan det betyder tvärtom "ingenting som var mindre, ringare än"; alltså: ingenting, som var mindre än allt, d. v. s. allt.

Motsvarande språkbruk påträffas någon gång i senare tids litteratur.

Jag anför efter Wustmann: "Der Besitzer sieht in dieser Bronze nichts weniger als ein Werk des Lysipp, es ist aber nur eine römische Nachahmung." Allerhand Sprachdummheiten[8] 267 (1903). Författaren, säger Wustmann, "schreibt . . . gerade das Gegenteil von dem, was er sagen will".

I Zeitschrift des Allgemeinen Deutschen Sprachvereins 1911, sp. 299 läses i ett "brevlådesvar": "Bedeutet doch die Sprachreinheit in einem solchen Schriftstück nichts weniger, als dass es für die meist nicht zu den Fachleuten gehörenden Leser verständlich wird."

Språkrensaren i fråga — en av redaktionens medlemmar — fick, se samma tidskriftsårgång sp. 410, av en korrespondent veta, att han borde ha skrivit *nichts Geringeres* i st. f. *nichts weniger* och att han i själva verket hade sagt motsatsen till vad han velat säga.

I samma tidskrift för år 1906 förekommer i brevlådeavdelningen

Digitized by Google

sp. 351 följande utredning, som författaren till det ovan citerade brevlådesvaret tycks ha förgätit. Jag citerar den, då den torde vara mindre känd för svenska läsare: "Die Wendung *"nichts weniger als"* kann nur in dem Sinne einer stark ablehnenden Verneinung aufgefasst werden; "das Geschäft ist nichts weniger als lohnend" heisst: es ist durchaus nicht lohnend. Man kann sich diese Bedeutung klar machen, wenn man die gleichbedeutende positive Fassung gegenüberstellt: alles andere mehr als lohnend, d. h. jede andere Eigenschaft kann dem Geschäfte mehr (oder eher) beigelegt werden als . . die Eigenschaft: lohnend. Also mit negativer Gestaltung: keine Eigenschaft kann dem Geschäfte weniger beigelegt werden als die Eigenschaft: lohnend, es ist nichts in geringerem Masse als lohnend. Es ist unbedingt verwerflich, die Wendung im umgekehrten Sinne zu gebrauchen, wenngleich es verständlich ist, dass das Sprachgefühl da, wo mehrere Verneinungen ins Spiel kommen, einmal fehlgeht. Zu der falschen Verwendung mag in unserem Falle die Auffassung geführt haben, als werde der Ausdruck "weniger als lohnend" (etwa = unlohnend) verneint. Wäre dies aber gemeint, so müsste "nicht" statt "nichts" gesagt sein. Das könnte ja gelegentlich vorkommen, so wenn jemand ein Geschäft "weniger als lohnend" genannt hat und ein anderer demgegenüber sagt: nein, es ist durchaus *nicht* "weniger als lohnend". Diese Auffassung darf aber der Wendung "nichts weniger als" nicht zugrunde gelegt werden. Endlich darf man sich diesen Ausdruck auch nicht so zurechtlegen: "um nichts weniger als lohnend"; das ist gar kein Deutsch. Man kann nur sagen: "um nichts weniger lohnend"; das hat aber einen ganz anderen Sinn, es ist = "ebenso lohnend", wie etwa in dem Satze: "durch diese Veränderung u. dgl. wird das Geschäft um nichts weniger lohnend" (nämlich: als vorher)."

Det framgår av de anförda exemplen, att då *nichts weniger als* nyttjas bekräftande, "positivt", *weniger* användes substantiviskt = *Geringeres,* medan det i motsatt fall, då frasen är starkt nekande, brukas på regelbundet sätt adverbiellt = i mindre grad.

I svenskan nyttjas *ingenting mindre än* på motsvarande dubbla sätt. »Han är ingenting mindre än konung» kan betyda, »han är en konung, någonting så fint som konung», men också »han är ingenting i mindre grad än konung, han saknar alla de egenskaper, som en konung bör ha». I båda betydelserna är uttrycket fullt korrekt.

Jämför följande exempel ur litteraturen. Å ena sidan: »Den resande var ingenting mindre, än högtförnäma grefve Ludvig R. i egen person.» Bremer, Nina 331 (1835). »Du förmodar väl nu genast, att här är frågan om ingenting mindre än en fästmö. Var icke så häftig: derom är icke frågan, åtminstone ej för mig.» Almqvist, Araminta May 20 (1838). I de anförda exemplen är »ingenting mindre än» = »ingenting, som är eller var mindre än» och frasen är alltså eftertryckligt jakande. Ofta utvidgas den till »ingenting mer och ingenting mindre än». — Å andra sidan: »Sjelfva

Digitized by Google

berget är ingen ting mindre än vackert.» Fischerström, Mälaren 24 (1785.) »Vid Gud, denna tvekan är ingenting mindre än löjlig! Den gör heder åt England.» Geijer, Familjebrev 141 (1810). »Det (var) ingenting mindre än en tillfällighet, att Grekernes skaldekonst började med någon Orpheus.» Rydqvist i Svenska Akademiens Handlingar fr. 1796, 12: 298 (1827). »I sjelfva verket är detta [Stagnelii] eviga qvädande om "Anima" .. ingenting mindre än inbjudande». Sturzen-Becker, Valda skrifter 2: 56 (1845). — I de senast anförda exemplen är *ingenting mindre än* negerande och betyder »ingenting i mindre grad än, alls icke». — I svenskan står efter *än,* liksom i tyskan efter *als,* vanligen ett substantiv eller substantiviskt uttryck, då *mindre (weniger)* nyttjas substantiviskt, medan efter *än (als)* oftast torde följa ett adjektiv, då *mindre (weniger)* betyder »i mindre grad».

Lund den 2 juli 1917.

Theodor Hjelmqvist.

RANDANMÄRKNINGAR TILL TYSKA SKOLTEXTER.

Som motivering till de enkla påpekanden, som här komma att göras, hänvisar jag till inledningen till H. Söderberghs artikel »Randanmärkningar till franska skoltexter» i M. S. 1913, n:r 7, s. 136 ff.

Så till vida går jag utöver Söderberghs program, att jag även påpekar, när kommentaren med tystnad förbigår ett uttryck, vars rätta uppfattning ej kan tänkas av sig själv bli klar för lärjungarna.

I.

Drei Erzählungen: *E. Zahn, Der Geiss-Christeli; E. v. Wolzogen, Die Gloria-Hose; E. J. Groth, Die Kuhhaut.* Für schwedische Schulen herausg. von Julius Swenning. A.-B. Sandbergs Bokhandel, Stockholm 1912.

Sid. 9, 20 *die Murmeltiere hören sie pfeifen, aber die Lokomotive nicht, darum stehen sie in der Einsteighalle von Ebmeten . . . immer mit weitgesperrten Augen und Mäulern so angedonnert da, dass man sie vor lauter Mitleid gern haben muss. — angedonnert* som bedövade av åskan.

Månne ej den ursprungliga innebörden i *andonnern* här i viss mån hålles undan genom den eljes vanliga bildliga betydelsen? Hoppe upptager endast bildlig användning ('dundra emot, fara ut emot', jag skulle vilja tillägga 'ryta åt' och som synonym vilja beteckna *anherrschen,* av Hoppe återgivet med 'tilltala i en befallande ton', en översättning, som kanske är väl mycket influerad av tanken på etymologien). Det förefaller mig, som om 'skräckslagen' här vore en osökt och lämplig översättning; därmed torde

Digitized by Google

även i svenskan lämnas oavgjort, om författaren åsyftat, att tanken på en åskskräll skulle för läsaren aktualiseras.

Sid. 9, 23. *Er war im Sonntagsstaat; ich sah ihn zum erstenmal so herausgeputzt.* — *herausputzen* ut-, tillpynta.

Vore ej 'utstyra' eller 'skruda' träffande svenska ord? F. ö. kunde det ej vara ur vägen att till belysning av verbets betydelse andraga yrkestiteln *Putzmacherin.*

Sid. 10, 4. *die Ohrläppchen und die Zipfel der starken festen Nase waren rot,*

Eftersom det faller sig alltför naturligt att identifiera ty. *stark* och sv. 'stark' för att man skall kunna vänta sig att lärjungarna för detta ord slå i lexikonet, borde här påpekats den andra betydelsen: 'grov, tjock, stor, korpulent' (Hoppe).

Sid. 17, 33. *Um die Tische herum sass ein ganzes Volk, Männer und Frauenzimmer, fürnehme und weniger fürnehme . . . .*

Volk kunde behövt översättas: 'skara' (Weigand, Deutsches Wb.: »Gesamtheit eines Haufens Menschen»; jfr betydelsen »flock» om flygvilt).

Sid. 20, 12. *Jetzt aber murrte er, drehte und dehnte sich, während der andre in die Kleider fuhr und schimpfte. Der Kleine brachte es auch fertig, erst mit einem Bein aus dem Bett zu sein, als ihre beiden Schlafgenossen schon aus der Türe waren . . .* — *brachte es auch fertig* etc. kom också så långt, att han just var med ena benet ur sängen då etc.

Uttrycket 'kom så långt' är väl här knappast logiskt; det är ju tvärtom fråga om att pojken icke var långt kommen med sin klädsel. *Etwas fertig bringen* återges av Hoppe endast med 'sluta, avsluta, fullända ngt', men det har mycket ofta en användning, där det täckes av uttryck, sådana som 'lyckas med något, gå i land med en sak'. Jämför ibid. s. 84: »*Hör mal, Hanne, ich glaub, er kriegt es fertig und schenkt uns gar noch eine leibhaftige Kuh.*

Vidare uttrycker 'just' här ej tillräckligt, vad *erst* vill säga; detta betyder i sådana fall 'bara, ej mer än', såsom kan läsas hos Hoppe [1]).

Översättningen blir därför hellre: »lyckades också styra så till, att han bara var med ena benet ur sängen, då» osv.

Sid. 32, 29. *Dortchen wurde ganz rot und zitterte, Malchen freute sich, dass es nun am Ende doch noch für das Stelldichein hinter den Haselnüssen etwas setzen würde.* — *dass es etwas setzen würde* att det skulle komma något i vägen, sättas en gräns (för).

Här är tydligen *setzen* tolkat på fri hand, och det har också blivit alldeles feltolkat. Man behöver ej gå längre än till Hoppe för att bli upplyst om vad *setzen* opersonligt brukat betyder: *es*

[1]) Swenning tyckes ha en annan uppfattning av ordverbet *erst* att döma av tvenne ställen i kommentaren till Frenssen, *Peter Moors Fahrt nach Südwest:* sid. 8, 27 *ich hatte erst wenige Schritte gemacht,* som förklaras = *ich hatte aber kaum einige Schritte gemacht,* och sid. 36, 31 *der erst drei Jahre im Lande war* 'som knappt varit tre år i landet'. Jag uppfattar i båda fallen *erst* = blott.

Digitized by Google

setzt etwas 'det kommer att vankas något (näml. stryk)', *es setzt Schläge* 'det vankas prygel', *es setzt eine Szene* 'det blir en scen'. Det sista exemplet visar, att påföljden kan vara annat än handgriplig bestraffning.

Den riktiga översättningen å vårt ställe blir: 'M. var glad, att det nu äntligen skulle vankas något för mötet bakom hasselbuskarna' eller friare: 'M. var glad, att D. nu äntligen skulle få något för mötet' eller: 'att mötet skulle få sitt straff'.

Sid. 34, 23. *Herrjeehen, nein!* Nej, herre min frid!

Detta uttryck kännes man väl ej vid överallt i Sverige.

Sid. 46, 11. *Wenn ihn jetzt der Modice nicht wieder gut macht, ist er imstande und bringt mich ums Amt.*

Satskonstruktionen *ist imstande* med *und* och finit verb i st. f. med *zu* och infinitiv borde väl framhållits som munartlig. Jfr ibid. sid. 84, 6: *ich glaub, er kriegt es fertig und schenkt uns gar noch eine leibhaftige Kuh.* Det har ju sitt intresse att sålunda finna paralleller till svenskans 'var så god och gör det!'

Sid. 61, 14. *Dass dich das Donnerwetter.* Fan anamma dig.

Alltför kraftigt uttryck för att motsvara det tyska, som ju innebär en eufemism. För övrigt väl ej levande i talspråket. Kanske i stället: 'Sablar i dej'.

Sid. 67, 8. *und da haben sie ihm einen Orden versprochen gehabt, nicht so einen mit 'ner Schnalle, wie Briefträger Molsch am Sonntag trägt, und wo draufsteht: Frische Wurst um IV,*

Är det alldeles säkert, att det fina i kråksången uppfattas, om ej lösningen (Fr. W. IV) gives?

Sid. 69, 8 *Die Sache konnte also noch erledigt werden, bevor die nächste Rate seiner Pension fällig war.* — *Rate* termin.

Nog står det i lexikonet, att *in Raten zahlen* betyder 'betala i terminer', men säger man verkligen på svenska, att en termin av ett belopp är förfallen? Termin är ju alltid en tidsbestämning, medan *Rate* åsyftar en del av själva penningsumman (Hoppe: 'del, andel, avbetalning'). Lämpligast torde vara att här använda antingen 'kvartal' eller ock helt enkelt 'belopp'.

Sid. 73, 1. *Kommissvermögen* kommissförmögenhet, dvs. den förmögenhet, som en tysk officer måste ha garanti för, innan han får ingå äktenskap.

Tjänar det något till att försöka få ett svenskt ord för en sak, som är oss absolut främmande?

Sid. 73, 17. *beim Ausfallgefecht von Mercy-le-Haut, wo er den ersten Zug führte,* — *Zug* trupp.

Som militärterm betyder *Zug* som bekant 'pluton', och det råder intet tvivel, att vi även här ha ordet med denna innebörd. Den berättande är den dåvarande kompanichefen, och den som omtalas som befälhavare för *den ersten Zug,* var *Feldwebel* (Hoppe återger detta ord endast med 'fältväbel'; det tyska ordet betecknar

Digitized by Google

ju icke blott denna speciella tjänstebefattning utan motsvarar framför allt gradbenämningen 'fanjunkare').

Swenning tyckes ogärna vilja uppfatta *Zug* som pluton. Till Frenssens Peter Moors Fahrt nach Südwest utg. av Hjelmqvist och Swenning sid. 25, 21 läsa vi: *Zuletzt kam die sogenannte Nachspitze, ein halber Zug;* i anm. sid. 121 förklaras *Zug* som *tropp*.

*

Otto Ernst, Asmus Sempers Jugendland. Herausg. von Julius Swenning. Lund, Gleerup 1909.

Sid. 3, 22. *Vorplatz,* enl. Hoppe 'plats framför något; här möjligen = *Flur* förstuga.

Ja, alldeles säkert. Ordet är mig just från nordvästra hörnet av Tyskland bekant i sådan användning.

Sid. 6, 6. *Sechsling* = *Sechser* (äldre tyskt myntstycke) = *6 Pfennige.*

Sechser fortlever även i Berlin, men som folklig benämning på 5-Pfennigsmyntet.

Sid. 21, 13. *Alfred wollte sich totlachen.* — *wollte* 'trodde, att han skulle'; jfr 42, 11: *man wollte sie gesehen haben = man meinte, behauptete, sie gesehen zu haben.*

Det ter sig visserligen från svenskans synpunkt bestickande med denna jämförelse, men därmed är ju ej givet, att det tyska språkmaterialet gör den berättigad. När *wollen* har innebörden 'tro sig, mena sig', följes det naturligast av perfekt infinitiv; detta är ju icke förhållandet i det första av här ifrågavarande fall. Ha vi icke där i stället att räkna med ett sådant *wollen,* som är på väg att bli futuralt? Jag erinrar mig, att jag för tyska studentkamrater berättade om den man, som tagit två droppar av ett livselixir, av vilket man endast skulle taga en droppe. *„Den Mann musste man mit Keulen totschlagen".* — *„Er wollte nicht sterben",* ifylldes det. På vilja och föresats var väl just icke mycket tanke, utan betydelseinnehållet torde nog ha varit ungefär, som när vi säga: »Han höll på att inte dö». Här analogt därmed: »Han höll på, var nära att skratta sig fördärvad».

Sid. 21, 25. *„Jaa! Wenn „e" kurz ist, heisst es „ĕ", und wenn „u" kurz ist, heisst es „ŭ", und wenn „a" kurz ist, heisst es „ă" und „i" heisst „ĭ" und „o" heisst „ŏ"!" Asmussens Augen wurden bei diesem Hexeneinmaleins immer grösser; es sah aus, als wolle er seinem Bruder die Worte von den Lippen saugen. — Hexeneinmaleins* häxmässiga en gång ett.

Mig veterligen har man ännu ej försvenskat termen 'multiplikationstabell' efter mönster av tyskans '*Einmaleins*'. Kanske kan man här nöja sig med att säga 'häxmultiplikation'.

Sid. 29, 26—31, 1. *Gerichtsbeamte trugen die letzte Habe armer Leute hinaus; ... Das also würde nun auch bei ihnen geschehen. — würde geschehen* kan knappt försvaras här; riktigare *sollte geschehen* (Hjorth § 86 Märk). Jfr 37, 21: *Um sieben Uhr sollte das Theater beginnen.*

Den åberopade regeln hos Hjorth lyder så: »I det s. k. futurum

Digitized by Google

preteriti (det förflutnas futurum) kan *werden* användas blott i indirekt tal. (Man använder nämligen i det indirekta talet samma verb som i det direkta.)» Enligt min uppfattning ha vi här just att göra med en till oratio obliqua omsatt tanke hos gossen: *„Das wird nun auch bei uns geschehen"*.

Sid. 37, 4. *da kam es ihm recht ungelegen, dass seine Mutter ihn von dieser interessanten Besichtigung hineinrief. Was sollte er nur? Er dachte nach, ob er irgend etwas ausgefressen habe; aber er wusste nichts.* — *ausgefressen* f. *ausgegessen,* emedan olovligt.

Nej, här var icke i första hand eller enbart fråga om att ha ätit upp något. *Etwas ausfressen* betyder bildligt 'göra något skälmstycke, hitta på något' (som man säger i Skåne); se Hoppe: »Bildligt: *was hat er ausgefressen?* vad har han gjort för ont?» Att här komma med någon spekulativ förklaring, varför *ausfressen* och ej *ausessen* kommit att så användas, torde ej lönas med tillbörlig uppskattning av eleverna.

Sid. 39, 10. *Dann ging der Vorhang auf. Was da alles vor sich ging, das konnte Asmus nicht auf einmal bewältigen.* — *bewältigen* uppfatta.

Utgivaren hänvisar för jämförelse till tvenne andra ställen i boken. Det ena är alldeles analogt: *„Dieses Bild folgte Asmus in die Tage und Nächte, und endlich konnte er's nicht mehr in sich bewältigen"*. (Sid. 129, 17.) Det andra däremot tvingar att reflektera på den ursprungliga betydelse, som ligger till grund för den bildliga användningen av ordet i de båda föregående fallen. Sid. 130, 32—131, 6: *„so dauerte es doch nicht lange, bis Asmus auf der ersten Bank sass und der dritte in der Klasse war. . . . Höher konnte Asmus nun und nimmermehr steigen; die beiden über ihm waren nicht zu bewältigen"*. För att sentera, hur *bewältigen* kan få översättas med 'uppfatta', torde det behövas, att lärjungarna bli underrättade om den vanliga användningen av ordet i betydelsen 'rå med, orka med' om mat eller dryck.

Sid. 47, 7. *er schien eine Gewissheit zu fühlen, dass er und sein Asmus so früh nicht voneinander getrennt würden.* — *getrennt würden:* riktigare hade varit *getrennt werden würden.*

Ja, efter ordböjningen i skolgrammatikornas paradigm hade det nog varit riktigare. Men om man försöker sig på att böja med hela satser, finner man, hur svårt, för att icke säga omöjligt det är att finna exempel med futurum och konditionalis passiv, som av tyskar kunna godtagas som genuina. Just för att slippa ifrån kakofonien med *wird . . . werden* och *würde . . . werden,* nyttjar man då mer än annars presens i st. f. futurum och imperf. konj. i st. f. konditionalis. Och vi skola väl ändå även till skolungdomen säga, att »riktigt» är vad som verkligen säges och skrives, och icke vad som framkonstrueras för paradigmsystematikens skull?

Sid. 67, 31: *und sagte mit renommistischer Miene zu seinem Nachbar: „Morgen kannst du dich auf meinen Platz setzen; ich krieg' auch die Masern".* — *renommistisch* = *herausfordernd, wichtig.*

Digitized by Google

Är det nödvändigt att här antaga någon betydelsenyans, som differerar från den som ger sig av *renommieren* = skryta? (Hoppe: endast 'skrävla', men *renommistisch* 'skrytsam, skrävlande').

*

Gustav Frenssen, Peter Moors Fahrt nach Südwest. Skolupplaga med inledning och anmärkningar av Theodor Hjelmqvist och Julius Swenning. Lund 1908.

Sid. 76, 5. *„Wir haben einen überzähligen Gaul bei uns. Schön ist er nicht; aber wenn Sie gern hinüber wollen, sollen Sie ihn haben".* — *sollen,* emedan det är ett löfte, en försäkran. Eng. you shall have it.

Jag ser här ett belägg för en betydelseskiftning hos *sollen,* som icke mig veterligen är bokförd, men som ändock tillhör det levande språket, åtminstone i Nordtyskland. Den innebär 'löfte', för så vitt som detta kan fattas = tillåtelse för någon att göra något, däremot icke i den närmast liggande uttolkningen = utfästelse att göra något. Påtaglig framträder denna betydelse i frågor. När man vid bordet begär att få räckt sig något, kan detta exempelvis ske i denna form: *„Soll ich etwas Brot haben?"* = kunde jag få litet bröd? I en samskola kom en gång vid början av en lektion en tyskfödd elev från en annan avdelning än den, där jag undervisade, och sade till mig: „Soll ich diese Stunde bei Ihnen zuhören?" Härmed ville hon säga så mycket som: »Får jag höra på här en timma?» Hon var nämligen ledig den lektionen och intresserade sig för hur hennes kamrater lärde sig och kunde. I svarssats finna vi samma bruk hos Ernst, *Asmus Sempers Jugendland* ed. Swenning sid. 20, 15 ff.: *Und er bestürmte seinen Vater: „Vater, lehr' mich lesen, man zu, Vater, lehr' mich lesen!" „Ja, ja, du sollst lesen lernen", sagte der Vater.* Vidare är nog att föra hit Nikolaus Beckers *„Sie sollen ihn nicht haben, den freien deutschen Rhein".*

*

Goethe-Auswahl für die Schule. Mit Kommentar herausg. von Julius Swenning. Lund, Gleerup 1911.

Sid. 52. 3. *Mein Vater war ein dunkler Ehrenmann, — ein ehrlicher Mann der aber geheimnisvolle Künste trieb.*

Tolkningen förefaller hårdragen. Schröer förklarar, synes det mig, på ett närmare till hands liggande sätt: *ein in bescheidener Verborgenheit lebender, unberühmter Ehrenmann* och hänvisar till Grimms *Wörterbuch* 2, 1536.

Nyköping.

Artur Korlén.

Digitized by Google

LITTERATUR.

A Gissing—Hardy Reader. With Notes by *T. Hilding Svartengren.* Stockholm. Magn. Bergvalls förlag. 1916. Pris 1 kr. 65 öre.

I sitt företal till "A Gissing-Hardy Reader" polemiserar utg., adj. Svartengren, mot användandet vid undervisningen i engelska av texter, som utgöras av "German fairy tales, Tahiti stories or adventures with cannibals in the Pacific." Synpunkten är i och för sig fullt berättigad. I stället böra vi "aim not only at a familiarity with the English language but also a more or less intimate acquaintance with England and things English". Även häri instämmer man av hjärtat, liksom även i att ämnesvalet ej bör intvingas inom vissa, en gång för alla givna, snävt uppdragna gränser, och att företräde bör givas åt den rena skönlitteraturen framför mer eller mindre onjutbara avhandlingar om engelska "realia". Utg:s motto synes kunna angivas med följande ord: "What we want is useful stuff in a palatable form". Även häri instämmer man reservationslöst.

Det är blott, när det kommer till tillämpningen av dessa goda grundsatser, som man har litet svårt att fortfarande stå på utgivarens sida. Det synes mig nämligen, som om han vid valet av texter glömt en viktig sak, nämligen den, att det är skolans oavvisliga uppgift att inlära först och främst, vad som plägar rubriceras såsom Standard English, och att lektyr på allmogemål och på Vulgar English, hur intressant och estetiskt högtstående den än i och för sig må vara, nödvändigtvis bör komma ifråga först, sedan Standard English fullt behärskas, och alltså egentligen faller utanför skolstudiernas ram. Det är ej mot valet av Gissing's "The Nether World" som från språklig synpunkt några mera vägande invändningar synas mig kunna göras, trots att berättelsen är något för rikligt bemängd med vulgärspråk, men däremot förefaller mig Hardy's bygdeberättelse "Under the Greenwood Tree" vara, om ock ur estetisk synpunkt obestridligt "palatable", så dock ur språklig synpunkt mindre "useful", än man väl bör fordra. Det kan ju ej vara meningen att i skolan ägna sig åt jämförelsen mellan Dorset-dialekten och Standard English. Nu är emellertid ett faktum, att denna berättelse är formligen laddad med dialekt. Läraren bleve följaktligen tvungen att ideligen spilla dyrbar tid på jämförelser mellan skriftspråket och Dorset-dialekten i avseende på former, syntax, fraseologi och fonetik. Men härför fordras åtminstone, att han har till hands en sammanfattande framställning av dessa punkter. Tyvärr har utg. ej annat än i mycket knapphändig form och rent sporadiskt tillgodosett detta behov i sin kommentar. Detsamma gäller i tillämpliga delar om kommentaren till "The Nether World".

Det är även från en annan synpunkt, som man måste ställa

Digitized by Google

sig tveksam mot valet av Hardy's berättelse. Denna synpunkt är den rent litterära. Det är och förblir alltid en vansklig sak att utgiva en roman i skolupplaga, då den nödvändigtvis måste sammandragas för att ej bliva för vidlyftig. Utg. står då inför den ömtåliga uppgiften att dels tillgodose detta ofrånkomliga krav och dels iakttaga, att intet våld göres på författarens intentioner samt att sammanhanget bevaras och händelsernas tråd ej slites. Nu är det obestridligt, att Hardy i denna bok har sin stora fröjd av att teckna sina karaktärer, även bipersonerna, samt situationerna med verkligt "kleinmalerei" och ända in i detalj. Genom ett långt utsträckt beskärande av texten har utg. gjort honom relativt fåordig och koncis. Jag medger villigt, att boken i stort sett blir vida njutbarare som skollektyr på det sättet, men jag kan icke gilla det, ty det ger en oriktig bild av författarens teknik. Förkortningarna och strykningarna i texten ha också medfört den enligt min uppfattning ännu betänkligare följden, att läsaren, om han ej känner originalet, får en fullständigt falsk bild av den ena huvudpersonen, nämligen "Fancy", vilken sannerligen ej är den rena guds ängel, som träder oss till mötes i skolupplagan, utan i kärleksangelägenheter litet för mycket gör skäl för namnet. Den Hardy'ska pessimismen, som är berättelsens slutton, är här utbytt mot en i och för sig mycket tilltalande och rekommendabel men tyvärr icke helt berättigad optimism, i det icke blott den för Fancy så kompromitterande tête-à-tête'n med prästen och det oursäktliga trohetsbrottet i sjätte kapitlet utan ock hennes brist på ärlighet gent mot den omisstänksamme, barnafromme Dick i bokens slutrader elimineras. Det är ju i själva verket ett fullständigt nedstämmande perspektiv, förf. med överlägsen konst öppnar för oss med den oavkortade romanens tjugu sista rader. Vi förstå nu, om vi icke förstått det förr, att dessa två människor ur olika samhällsskikt och av olika bildningsgrad aldrig kunna bli annat än främlingar för varandra. Men denna berättelsens sens moral undgår läsaren av skoleditionen. Huru i dessa avseenden förhåller sig med urvalet ur "The Nether World", kan jag ej bedöma, då originalet ej varit mig tillgängligt.

Dessa invändningar gälla naturligtvis i lika hög grad även andra skoleditioner i sammandrag av längre berättelser. Sådana bli alltid lidande på metoden i fråga, och ju mer jag tänkt på förhållandet, dess mindre övertygad blir jag om dess berättigande, så framt ej utg. ger de utelämnade partierna i en tillräckligt utförlig sammanfattning, t. ex. i noterna. Enligt min uppfattning äro för skolupplagor den kortare novellen, skissen och dramat bäst lämpade, ty dessa behöva ej beskäras, och de äro tillräckligt korta, för att intresset skall kunna hela tiden, läsningen därav pågår, hållas vid makt.

Jag har det bestämda intrycket, att utg. av "A Gissing-Hardy Reader" med detta sammanförande av två sådana författare och verk syftat till något högre än till att blott utge en skoledition som tusen andra: han har velat ge lärjungen sammanfattande in-

Digitized by Google

tryck, helhetsbilder av två bestämt avskilda folk i folket, samhällets olycksbarn eller vad Jack London benämnde "The People of the Abyss" å ena sidan och å den andra den engelske bonden. Bägge dessa avsikter äro icke blott lovliga utan till och med i högsta grad lovvärda. Det är blott skada, att han med Hardy's "Under the Greenwood Tree" skulle välja en redan av språkliga skäl (och, som ovan visats, även av andra) föga lämplig text.

Beträffande kommentaren till Gissing's "The Nether World" gäller i tillämpliga delar, vad som ovan anmärktes om noterna till Hardy's roman. Så ha här vulgärspråkets grammatik och fraseologi m. m. fått en alltför ofullständig behandling. Angående kommentaren i dess helhet kan följande tilläggas. Uttalsbeteckning förekommer så gott som alldeles icke, åtminstone ej för rent engelska ord ur skriftspråket. Ordförklaringarna, som i betraktande av textens många svårigheter äro relativt taget både knapphändiga och fåtaliga, äro genomgående avfattade på engelska. Lärjungen skall alltså först söka ur den engelska ordförklaringen i anm. utleda ordets betydelse (*om* han kan det) och därpå i sin engelsk-svenska ordbok taga reda på dess uttal. (Men blir då ej den naturliga följden, att han hellre slår två flugor i en smäll och ur ordboken hämtar både uttal och betydelse och sålunda emanciperar sig från utg:s kommentar?) Om ord, vilkas betydelse på antytt sätt meddelas, angives i regeln ej, om de blott tillhöra vulgärspr., äro resp. dial., colloq. etc. Flera fall av rätt intetsägande ordförklaring förekomma, i det att ordet återges med en omskrivning, vari ordet självt eller del därav ingår, t. ex. *easy-tempered* = having an easy temper; *unheeding* = without heeding (detta fall dock relativt berättigat, ty i Lindgren & Wenström förekommer detta ord ej); *unimpassioned* = without passion. — Vid utarbetandet av noter är det ej nog att förklara endast det, som saknas i den största ordboken. Man måste lägga fickordboken till grund, ty många lärjungar ha ej någon annan.

Här följa några ändringsförslag, rättelser och tillägg. Jag har i regel blott antytt svårigheter och i allmänhet nöjt mig med att meddela blott sådana förklaringar, för vilka NED eller någon större grammatik måste anlitas.

Notes.

12.16. *to summon* och *to summons* ha ej fullt samma betydelse. *Summon* = call upon to appear, esp. as defendant or witness *in law-court* (detta ord har både allm. o. spec. juridisk betydelse). *Summons* = cite to appear before judge *or magistrate* (end. jurid. betydelse). Det senare har ej uppstått ur det förra utan ur subst. *summons* (< orig. fem. p. p. of OF *semondre* < L *submonere*). *Summon* < OF *somoner* < L *submonere*. — 18.18. *ha'p'orth*. Uttal! — 31.17. > *imitation*. — 19. > the tramp of *a* thousand feet. Rättare: of *ten* thousand feet (of indefinitely great number). — 22. Varför *concurrently* är = at the same time, torde behöva klar-

Digitized by Google

göras. — 43.24. > i allm. *good nature* (men: *good-natured).* — 44.13. *bassinet(te)* = hooded wicker cradle or perambulator. — 47.14. Poutsma: Certain verbs in frequent use, such as *to care, to doubt, to know, to mistake, to question,* have long been averse to being constructed with *to do* in negative sentences with *not,* and the old practice may still be frequently met with, especially in certain *stereotyped adverbial and parenthetic* phrases. — — The simple construction without *to do* is . . . often used *with a view to greater impressiveness,* esp. when *not,* although negativing the whole sentence, singles out a particular element for modification. (I. ss. 85—86. Jfr äv. Galsworthy, The Freelands, s. 425.) — 67.24. > *stimulant.* — 70.26. sammanställes med 74.5. — 78.17. *naibours* förekommer redan 76.18. — 79.9. *to brush* = to graze or touch in passing. Sb. = *prasslet.* — 80.9. > *treble.* — 90.8. *proper,* adv. = (colloq.) *properly* = thoroughly. — 100.9. "*exceeding* = *very great*". Knappast fullt adekvat. — 115.10. *a old man.* Förekommer tidigare i texten. Ex. 69.10. Likaså 144.6. *chiel* (74.12.). — 117.12. *certain-sure,* (asynd. upprepn. av synonyma begr.) = certain *and* sure. Jfr *wide open, crammed full.* Se: Borst, Gradadverbien. — 147.14. > *attenuation.*

Texten. Tryckfel m. m.

11.16. > *formerly.* — 13.2. > *receive.* — 16. > waited *with* etc. — 20.33. > *ef-.* — 22.9—15. Obegripligt. Troligen skall man efter *as* inskjuta: *many a* eller något dylikt och efter *feel* ett subst. av med r. 11. *a subtle self-flattery* likartad betydelse. — 30.8. *Komma* efter *graceful.* — 32.25. > *success.* — 36.32. > *spread.* — 44.28. > *sullenness.* — 48.2. > by *the* thought that(?). Jfr Krüger, Ergänzungsgramm, §§ 249, 250. — 61.17. *Komma* efter *birches.* — 62.5. *Parentes* efter *thoughts.* — 63.20. *Komma* efter *instant.* — *Kapitelrubrikerna* över sidorna presentera diverse variationer på resp. temata. — 71.22. *Anföringstecken.* — 74.13. > *I.* — 79.20. > *Barrel-organs* + *komma. Kommat* efter *they* utgår. — 80.18. > *no-thing.* — 82.19. o. 21. *Bethlehem.* — 92.9. *Bindestrecket* utgår. — 93.17. *Komma* före *especially.* — 96 ff. *Kapitelrubriken* skall vara: *They* dance etc. — 100.19. > *pleasures.* — 106 ff. > *A Meeting* etc. — 108.19. > *sure.* — *Komma* efter 114.4. *boots* och efter 115.28. *don't.* — 120.8 — 121.11 hör till föregående kapitel, och samtalet föres på återvägen från "the vicar." Den nya kapitelindelningen är från alla synpunkter meningslös och obefogad, ty läsaren kan ju ej lokalisera samtalet. — 127.18. *by instalments* blir begripligt genom originaltextens här uteslutna: "transferring the plates and the dishes one by one from the old to the new cloth." — 128.20. *his passages at arms with Fancy.* Obegripligt på grund av åtskilliga stryknings i denna upplaga. — 135.28. he > *be.* Samma fel i originaltexten (Collins'). — 140.9. is > *his.* — 142.9. an > *on.* — 10. > *which.* — 146.15. > *cuckoos.* — 21. > but *a* frantic etc. — 150.29. > *whatever.*

Digitized by Google

Jag har visserligen antecknat ett rätt betydande antal punkter, som enligt mitt förmenande skulle ha förtjänat ett omnämnande i noterna, men då denna anmälan redan blivit mycket för lång, nöjer jag mig för denna gång med att endast anföra några ord och uttryck, som jag vet icke kunna tolkas med hjälp av Wenström & Lindgrens stora ordbok eller våra skolgrammatikor.

12.9. *that you?* — 17.8. *a dust* = a grain of dust. — 30.30 f. *universal is the protecting arm.* — 31.8. *valse [vɔ:ls]*, end. i NED. — 41.1 f. But hasn't he *been coming home* since I saw you last? — 32. *knew not.* Se ovan! — 58.10. *fare* = go on, behave, conduct o. s., act. — 61.22. *anything*, adv. = any whit, in any measure, to any extent. — 63.23 f. *who walked perpendicularly and dramatically.* — 32. *indifferently matched.* — 64.12. *'Od rabbit it all.* (Jfr Wenström—Lindgren!!). Se texten s. 129.16: *'Od rot the women.* COD: *rabbit*, perh. alteration of -rat in drat = rot; *Od* = God. — 65.25. ff. *Through* the open doorway... *was*... Reuben. Dial.? Eller är *seen* utfallet i Collins' uppl.? — 66.14 ff. *graduating uniformly though at wide stages from ... to.* — 68.21. she no more than a *maid* yet. Obs. predikatet ofta utelämnat. — 80.10. two-and-forty *year.* — 25. *in making o'.* — 32. *percussion. Instrument of* ~ = instr. played by forcible striking of one solid body against another. — 82.6. *condemn'd.* Betoning! (Ark.) — 15. *for to redress.* — 27. *alway.* Betoning! — 83.12 f. *Your* plain music. Även på andra ställen i Hardy's diktn. Jfr Shakespeare och Thackeray! — 93.17. *courting movement.* — 98.8 f. *And that's getting on for a good few years ago now.* — 100.22. *waste not, want not.* — 102.31. *nice.* — 103.15. *drown him if he would.* — 104.27. *long-favoured* = long-faced. 107.4 f. *That's all was the matter wi' the sermon.* — 30 f. *not* to think *no* more about it. — 123.26. *periodical steps.* — 128.23 ff. *The balance was... so nicely struck.* — 137.29. *leisurely solemnity.* — 140.10. *so.* — 28. *lest ... not.* — 142.26. who *sees her to be* his equal. — 143.5. *The Spell*, ung. = »det förlösande ordet». — 149.8. *pupil-teacher* = monitör (Lancastermetoden). — 16 f. 'tis wonderful how muslin can be *brought to it.* Ej i NED. Dial.? Ung. = be turned to account ?? — 150.1. a *painfully new* coat. — 15. *commit o. s.* — 33. *comprehensive glance.* — 151.22. *I never can make* etc. Beton.! — 26 anything you and the company *likes.* — 152.6. *committed it.* — 9. *summat white.* — 10. *in them days.* — 154.15. *young chicken and pheasants.* — 155.19. *gaffers (Gammers* se anm. 67). Contr. of *godfather* or *grandfather.* — 158.12. The moon was just *over the full* = past the full? Over = beyond in time; after. Obs. exc. dial. (NED).

Hänvisning till noterna har i texten skett (för övrigt ej fullt konsekvent) på det sättet, att det ord, som finnes behandlat i not, i texten tryckts med spärrad stil. Sådant gör i en engelsk text ett minst sagt främmande intryck.

Sigurd Segerström.

Digitized by Google

Some Chapters from the Life of Gordon by *Demetrius C. Boulger.* With Explanatory Notes by Fredrik Gadde. Gleerupska Universitetsbokhandeln, Lund. 1916. Pris kr. 1.35.

Lektor Fr. Gadde utgav 1916 en sammandragen skolupplaga av Demetrius C. Boulgers "Life of Gordon". (En fullständig edition därav finnes bl. a. i "The Nelson Shilling Library of Notable Books", däri även G. W. Steevens' "With Kitchener to Khartum" ingår.) Man får genom denna bok en ganska god bild av den store mannens yttre liv och imposanta gärning. Däremot är det förvånande, huru litet Mr. Boulger, denne intime vän till generalen, har att säga oss om hans inre utveckling. Man får ju onekligen genom skildringen av Gordons barndom och ungdom till livs bilden av en pojke, så full av "animal spirits", att det ej så sällan rent av urartar till okynne. Men vad som sedan åstadkommer det fördjupande och den förädling av karaktären, som möta oss hos den färdige och mogne Gordon, därom få vi intet verkligt veta. Det är emellertid både möjligt och troligt, att invändningar som dessa ej skola väckas till liv hos den ungdomliga läsekretsen utan blott hos oss äldre, som ej kunna undgå att märka, att biografien nog ej kan frikännas från en anklagelse för skönmåleri på en eller annan punkt.

Bokens stil är obestridligen något färglös och tung men välgörande korrekt. Ordförrådet är rikt och i stor utsträckning bemängt med ord av latinskt och romanskt ursprung. Det är sålunda ingen lätt bok, men den kan ej heller bereda de högsta ringarna några överdrivna svårigheter. Dock tror jag den bestämt vara för knapphändigt kommenterad åtminstone för andra ringen; särskilt vore det önskvärt, att uttalsbeteckning hade förekommit väsentligt oftare. (Hur uttalas t. ex. författarens namn?) Lektor Zachrissons system i "A Selection of Various Authors" synes mig vara ett efterföljansvärt exempel. Åtskilliga ej kommenterade svårigheter av fraseologisk art möta nog också vid läsningen, men i stort sett äro noterna avgjort både rikhaltigare och bättre än i många andra av de editioner, som nu se dagen. Man märker, att utg. gått till verket med varmt intresse för uppgiften. Korrekturläsningen är ytterligt noggrant gjord. Följande rättelser torde göras:

S. 18.13. *Komma* efter *visited.* — 47.24. *Komma* efter *China.* 77.29. > *single-handed.* — 90.27. > *riveted.* — 100.5 f. > *referen-ces.* — 31. > *the river.* — 108.17 f. > *sour-ces.*

I noterna förekommer flerstädes, när uttal angives, ett uttalssätt, vartill jag ej kunnat finna motsvarighet vare sig hos Afzelius, Schröer, Michaëlis-Jones, Jespersen (A. Mod. Engl. Gr. I) eller i The Concise Oxf. Dict. Dessa fall meddelas här nedan i sammanhang med övriga anteckningar om Anmärkningarna.

5.11. *if* ss koncess. konj. se Krüger, Syntax §§ 3397—8. — Det efterslag av *ə* före *r,* som åtminstone jag anser mig höra i vårdat engelskt uttal, angives ej i denna boks noter. Afz. har det: *[kɔmisäə'riət], [disiplinäə'riən].* (Utg. sätter accenttecknet *efter* den

Digitized by Google

betonade vokalen). — 13.7. > *[kɔɔ'fu, kɔɔfuu', kɔɔfjuu']*. — 15. *[kɔnstæntinou'pl]*. — 22. *[daadəne'lz.]* — 28. *[sibæ'stəpɔl, sibæ'stopɔ'l, sibæ'stɔpl]*. — 15.8. Förekommer i texten 12.1.—19. *volunteered*. Grundbetydelse! — 17.28 > *[mændəri'n, mæ'ndərin]*. — 22.8 f. *arranged for the ladder parties to cross the moats* (Hbg.-Zett. § 194.2!) = vidtog anordningar för att »stormkolonnerna» skulle kunna komma över vallgravarna. Obs. för övrigt: "for the l. p. to cross" är samordnat med "for the escalading of the works". Enligt utg:s översättning borde "arrange" vara trans. i första fallet och intr. i andra. — 23.9. *a dead flat*. Kanske hellre: »en oändligt enformig slätt». — 24. *quail*. Numerus! Se Poutsma, A. Gr. of Late Mod. Engl. II. 1 A, ss. 250 ff. — 37.25. *unresisting* är väl närmast = »rent passiv» (han visade ej, att han på något sätt reagerade mot, irriterades av den häftiga elden. Utg:s övers. är alltså fullkomligt riktig; den behöver blott förtydligas). — 38.10. *forlorn hope* from Dutch verloren hoop (lost troop). — 50.24. > *[e'misəri]*. — 51.13. *since* ej = after! *Since* = (ngt inträffade) mellan den tid då . . . och närvaraude stund (från den talandes, resp. huvudpersonens synpunkt). Jfr konj.: I've had a note from him *since* you went. — 54.3. > *[kuu'liz]*. — 58.29. *command success* = »göra sig till herre över framgången». — 65.13. Samma förh. med *cost, costs*. — 66.9. > *[i'midʒ|ə|ri]*. — 28. > *[nɔɔ'fək, nɔɔ'fɔ̈k]*. — 69.16. *äv. [dənjuu'biən]*. — 74.9. > *[plæ'nte'n, plæ'ntin]*. — 80.1. NED om denna betydelse: "*Obs.* or *arch.*" — 89.14. > *[ɔɔtəkræ'tik]*. — 110.13. *äv. [gre'əm]*.

Sigurd Segerström.

Svårigheterna i engelska översättningsproven för realskolexamen. Alfabetiskt ordnade av *Ivar Helldorff*. Stockholm. Magnus Bergvalls förlag. 1917. Pris 90 öre.

Den princip, vilken utg. av den bok, vars titel läses här ovan, följt vid kommenterandet av svårigheterna i de skriftliga proven i engelska i realskolexamen, synes ha varit att uppställa endast sådana regler, vartill exemplen ge anledning. Men detta har beklagligtvis skett utan någon som helst reservation eller hänvisning till grammatiken. Att ett dylikt kategoriskt generaliserande — vilket ju under alla förhållanden är ödesdigert och i alldeles särskilt hög grad är det i engelskan med dess ytterligt skiftande natur — måste föra till betänkliga konsekvenser, ligger a priori i öppen dag. — Här nedan följa några randanmärkningar till vissa av bokens paragrafer.

1. "It is not easy to find out". — Vad är inte lätt att få reda på? Olika vb allt efter föremålet, som underförstås!

2. *Adverb*. Oberättigad generalisering. Ej alla adv. bildas med *-ly!* — Hur skall man känna igen ett adv. i komp. l. superl. eller ett som adv. använt pres. part.? Äv. predikativ superlativ kan sakna adj.-änd. i sv. Jfr *Märk!* — Inga ex. finnas på adv. ss. bestämn. t. adj. l. annat adv.

Digitized by Google

8. Jfr *say*.

9. "*Bestämd artikel* saknas ... framför substantiv i totalitetsbemärkelse». — Äro då endast abstrakter subst.? Några andra fall förekomma ej bland exemplen! Eller också skulle man ej kunna säga: The horse is a domestic animal, the horses are etc., the clergy play a more or less prominent part everywhere etc. etc. Vice versa: Horse is etc.!! — En sådan generalisering är rent ut sagt oförsvarlig! Se skolgrammatiken!

11. *Bruka*. "I engelskan betecknar den enkla presensformen *vana*, varför blott (!) denna användes, då svenskan har *bruka (att)* o. dyl." — För det första omskrives ofta med *will, be in the habit of* etc., för det andra förstärkes i regel ett presens med ett adverb (se utg:s eget ex.!). Och för det tredje få vi ej veta, hur saken ställer sig i impf.!

12. *Bör*. Det finns skillnad i betydelsen mellan *ought* och *should!*

13. "*Den, det: it.*" Tillägg: *obetonat!* — Fartyg, länder! — Kommafel i andra ex.

14. "*Det* översättes som formellt subj., om det verkl. subj. är ett subst. l. substantiviskt ord, med *there*." — Obs. uttryck för *tid, avstånd, väderlek, temperatur!* Femte ex. kunde även lyda: "It was blowing a frightful gale".

15. "*Det* översättes ej vid hjälpverb i svar på frågor." — Se skolgr. och jfr. utg:s egna ex., som *icke* äro svar på frågor!

17. *Då*. I. "Konjunktion (rak ordföljd, om det sättes främst i satsen)". — *Kan* den *någonsin* sättas någon annanstans?!? — Tidskonj. även *as*.

II. "Adverb (omvänd ordföljd i svenskan, om det sättes främst i satsen): *then*." — Hur igenkänner eleven adv., då det ej står främst i satsen? *Then* borde f. övr. ha kallats "demonstr. adv." Det finns även ett relativt *då*, fast det ej gör en några större bekymmer i eng.

18. *Där*. "There live *there* many foreigners" > there live many f. *there*. — Däremot: there live here, also, so many f. (Utg:s ex. är visserligen taget fr. M. S. men i den fördärvade form, som synes här ovan.)

19. "*Därför: so* (främst i satsen)." — Det finns andra möjligheter!

20. "*En dag* (såsom tidsadverbial): *one day*". — Om prep. föregår...?

21. "*Engelsmännen* (som nation): *Englishmen* eller *The English*". — Inga exempel och ingen förklaring. Det är en väsentlig skillnad mellan: »*Englishmen* are great travellers" och: *The English* were defeated at X." I senare exemplet kan "Englishmen" icke användas. Jfr: My father loves the English ... (Det andra alternativet vore ej tänkbart i en sons mun). Nationalitetsnamn få bestämd artikel, när de beteckna *hela folket* l. folket som *enhet*, som statsligt eller samhälleligt *helt*. Men tänker man på *enskilda*

Digitized by Google

individer av folket, det må nu vara några, många eller (med mer l. mindre överdrift) alla, så har pluralen ingen artikel. Om jag säger: "Englishmen are great travellers", är påståendet ej så kategoriskt som: "The English etc." Det innebär ett tyst medgivande, att individer finnas, som ej falla in under det givna omdömet, och anger "an indefinite number" (Poutsmas uttryck.) Folket som *verklig enhet* (the English nation), som *krigförande part* (the English army) = *the English.*

24. > Se 50 c *Märk!*

28. "*Förrän.* 1) efter jakande sats: *before.* 2) efter nekande sats: *till (until)*". — Jfr: The woman had *not* time to answer *before* the stranger came out. Many days had *not* elapsed *before* Captain B. called on him. It will be a long time *before* we see each other again = We *shall have to* wait a. l. t. *till* we etc.

Before anger, att den handling l. det tillstånd, som utsäges i den styrande satsen, inträtt *före* inträdandet av den underordnade satsens handling l. tillstånd. Motsats: *after.* — *Till* anger ett skeende såsom ändpunkt för den överordnade satsens handling. Denna upphör alltså vid den tidpunkt, då den underordnade satsens handling börjar. Några säkra slutsatser kunna, som av ex. synes, icke dragas av den styrande satsens egenskap av att vara jakad, resp. nekad. För övrigt går det ej an att bedöma *before* och *until (till)* endast med hänsyn till sv. konj. *förrän.* Det gäller även att ta i betraktande *innan* och *tills.*

30. "*Ha rätt: be right.* Ha orätt: *be wrong.*" — Jfr: *to have a right to do a thing.*

33. "'Många hälsningar till: Best love'". — Många hälsningar till hr N. N.!?

34. "*I* översättes med 1) *in* (motsv. ty. *in* med dativ). 2) *into* (motsv. ty. *in* med *ack.*)." — Så enkel ställer sig ej saken. Jfr: He put it in his pocket. Se närmare t. ex. Lings Prepositionslära! — "5) of. — —fond of — —. The contents of that hamper." — Ngn förklaring borde väl ha tillfogats.

35. "*Infinitivmärket to* utsättes, då man i svenskan har *att* l. kan underförstå *att.*" — Jfr.: tyckas vara; komma ngn att göra gt; vilja, återgivet med *want;* bjuda ngn att göra gt *(bid); had better* m. m. Farlig generalisering.

38. "Konditionalis är oftast temporalt." — Det är *alltid* temporalt och omskrivning av resp. impf. och plqpf. konj. Jfr vidare §§ 68 o. 70. *Modalt skulle = ville* kan naturligtvis även förekomma i sådan styrande sats, men detta kan ej kallas "konditionalis"! Det är impf. konj.

45. *Medan.* — Äv. *as (when).*

46. *Mycket.* 2) A. — Hur heter detta adv. framför ett adjektiviskt pres. part. i positiv?

"B) *much* framför komparativ samt framför *perf. part.*" — Men ex. raderna närmast ovanför: "I am *very* pleased with the boardinghouse." Se skolgr.!

Digitized by Google

»*Märk! Mycket* vid verb översättes jämte annat adverb med *much,* annars med *very* much." — Jfr utg:s eget ex. raden ovanför: "I am *much* changed." Är ej perf. part. ett verb?! Jfr vidare: I *much* admire the building. I *much* fear (I fear very much) that we come too late.

47. "*Måltidernas* namn stå utan bestämd artikel, såvida ej (tillägg: *själva maten eller*) etc."

48. *Måste.* — Även *must* uttrycker *plikt,* näml. moralisk plikt, och är starkare än *to have* (»a task»). Se Poutsma, A. Gr. of Late Mod. Engl. I, ss. 35—41 samt Krüger, Ergänzungsgr. §§ 463—4 och Syntax §§ 2792—2804.

50. "*Någon, något, några*

1. *some*" etc.

A) Ingen skillnad mellan *somebody* o. *someone* anges. *One of* ej nämnt.

B) *Some* uppges helt kategoriskt kunna användas *med syftning på förut nämnt substantiv,* säl. ej blott på abstrakt subst. l. ämnesnamn (alltså även person!!) och plur. *some* säges vara = *några* om *personer.* Om *djur* och *saker* nämnes ingenting!

Efter 2) *any* och dess sammans. följer: "*Märk!* Några = ett par: *a few.*" Rätta platsen hade varit efter 1) *some* och dess sammans. Här troligen missvisande.

52. *Obestämd artikel.* — Intetsägande.

54. "*Om.* 2) = huruvida: *whether (or).*" — *Whether* (slightly less familiar than *if* in *simple* subordinate questions) is used to introduce each of two or more subord. questions connected by *or.* — En indirekt frågesats, inledd med *whether,* kan styras av prep. Icke så en av *if* inledd.

55. *Omskrivning med do.* Regeln är genomgående oriktig och ofullständig. Se skolgr.! Sådan omskrivning sker i pres. och impf. *ind. aktivum* av *huvudverb* i frågande satser med *omvänd ordföljd* och i med *not* nekande satser. Med *not* nekande imperativ omskrives *i både aktivum och passivum.* — Emfatisk användn!

56. *Ordföljd.* "I en engelsk påståendesats är ordföljden rak." — Några avvikelser från denna regel erkännas således icke av förf. Infoga åtminstone: "*i regel*"! Se f. övr. skolgr.! Egendomligt nog har förf. under ovanstående regel följande ex.: *Among these there was also a stork.*

"Märk! 1) Engelskan saknar bisatsordföljd. Förvandla därför först bisatsen till huvudsats och tillämpa reglerna för dess ordföljd." — Följande ex. är ytterst olyckligt valt: "You remember perhaps that *for a whole afternon* we were out together". "For a whole afternoon we were out together" är en alltför aktertung fras. "We were out together a whole afternoon" hade gjort sig förträffligt även i bisats. — Som vi se: "Ingen regel utan undantag" . . . .

Märk! 2) "Obestämda tidsadverb samt adverb till sättet, som icke betonas, sättas före verbet i presens och imperfektum". — I sammansatt tidsform och i passiv då?

Digitized by Google

Märk! 3) Om ordföljden i »sägesatsen» påstås kort och gott, att den är "omvänd, om verbet står i presens och impf. och ej har objekt." — Även detta är en sanning med modifikation. Gäller det att ge en praktisk regel för svaga elever, så är det väl tvärtom bäst att råda dem till att alltid för säkerhets skull begagna rak ordföljd! Eller rätta till: "är ordf. *vanligen* omvänd".

58. Måste formuleras mera koncist. Jfr: "The soldier cut off his head" och "He struck him in the face".

59. "*Prepositioner* få ej förbindas med infinitiv eller hel sats, i stället för vilka användes particip på -ing." — *To be about to do a thing!* — *Indirekt frågesats* (dock ej sådan, inledd av *if*. Jfr 54!) kan styras av prep. Även följande fall äro tillåtliga: I was scrambling up *to* (the spot) *where* the others stood. He looked back at the castle *from* (the spot) *where* he was standing. The castle casts a spell *on whoever* (= him who) lives here. Everything connected *with what* (= that which) people call ideals he looked at askance. (I kortare relativsatser med underförstått korrelat. *Where* kan dock härvid styras endast av *to* l. *from*.) — *Pres. part.* efter *after* är ej absolut nödv. Även sammansatt part. kan användas.

60. Svenskt prepositionsattribut, som kan utbytas mot gen., uttryckes ej alltid med *of*.

61 innehåller följande farligt generaliserande regel: "Presens översättes med presens om närvarande tid samt om *tillkommande tid i bisatser*, särskilt tids- och villkorsbisatser, även om huvudsatsen innehåller futurum." — Detta i generaliserad form verkligt underliga påstående hindrar ej förf. att efter ex. med endast tids- och villkorsbisatser uppställa en ny, kategorisk regel: "2) Presens översättes med futurum om tillkommande tid" och därunder anföra tre ex. på fut. i *bisatser* av olika slag!

62. *Progressiv form* kan naturligtvis också användas av verb, som beteckna *tillstånd!*

63. *På*. Om *at* påstås, att det betecknar "tillfällig adress". Vad månde då följande vändning bli till på engelska: Han har alltid bott hos sin far?

68. *Skall, skola*. 70. *Skulle*.

Skall, skola. "1) = komma att. Temporalt futurum: I shall, you will, he will" etc. — 2) "innebärande förslag, hot, befallning etc. Modalt futurum: I will, you shall, he shall" etc. — Här påpekas ej, vad en sådan uppställning står eller faller på, nämligen *från vem* förslaget etc. utgår. Förf. tyckes för övrigt anse, att *modalt futurum* kan användas endast i huvudsats, ty endast huvudsatser förekomma bland exemplen, och det enda ex. på *modalt skola i att-bisats*, som finnes, står inrangerat under rubriken *temporalt* futurum (Mother has *promised* that we *shall get* chicken for dinner.)!! Över huvud taget saknas ex. på *skola* i *att*-bisatser efter tänkande-, yttrande- och förnimmandeverb! Ej heller nämnes något om de fall, då *skola* = *vilja* ej kan återges med *will* utan

Digitized by Google

måste omskrivas med *want* etc., utom det att *skola* = *ämna* helt enkelt uppges = *am going to* + *inf.*

Skulle. 1) "Efter ett tänkande- eller yttrandeverb *temporalt förflutet futurum:* I should, you would, he would" etc. — "*Förflutet futurum*" ??? (Afz.) Är ej detta en oupplöslig motsägelse? Förf. kan ej därmed mena "det förflutnas futurum" (futurum preteriti), resp. futurum exaktum preteriti, ty det förra betecknar, vad som i förfluten tid var förestående, och det senare anger, vad som i förfluten tid var förestående såsom fullbordat före en viss tidpunkt (han skulle avresa före kl. 2; han skulle ha avrest, sade han, före kl. 2), och bägge äro alltså *modala.* Återstår följaktligen, att han begagnat oriktig och fullständigt missvisande rubrik för *konditionalis* (omskrivning för resp. impf. och plqpf. konj.) samt för indirekt anföring av det *direkta talets temporala futurum,* resp. *futurum exaktum.* De två ex. utvisa, att så är förhållandet, i det att det första i direkt tal förutsätter antingen temporalt futurum eller konditionalis och det andra temporalt futurum. Någon behandling av *futurum preteriti,* resp. *fut. ex. pret.,* finnes alltså icke, vad huvudsats beträffar, lika litet som beträffande bisats i direkt tal. (Han kom in, just när skådespelet skulle börja). Även *modalt skulle* i mom. 2 efter viljevb räknas av Elfstrand m. fl. dit, om ock oegentligt — oegentligt därför, att det ju egentligen utgör indirekt anföring av ett modalt *skola* (ej *skulle*). Det direkta talets modala *skulle* utgör faktiskt ett fall för sig i indir. anf. — *Skulle* i huvudsats (resp. överordnad sats) till villkorssats och i sats med uttryckt eller underförstått villkor är behandlat i 38. — Termen: "modalt förflutet futurum" i mom. 2 måste naturligtvis även förkastas.

71. *Jag skulle vilja: I should like to.* — Temporalt l. modalt *should?* Detta brukar bereda huvudbry. Flera uttryckssätt?

72. *Som.* Böjn. av rel. pron.: dat. heter *aldrig whom* utan *alltid: to* whom. — Även *who* och *which* kunna förekomma i nödvändiga relativsatser.

2) Jämförande konj. *As* och *like* förklaras: "*as* = i egenskap av, i överensstämmelse med (?), såsom (bör vara: *såsom varande*); *like* = liksom." Det är således *as* vid predikatsfyllnad och predikativt attribut, som åsyftas. Något annat är ej tänkbart, då det ju jämföres med *like.* Men det enda ex. på dess användning är: *As you promised me . . .*, alltså *as*, inledande fullständig eller förkortad komparativ bisats. Det framhäves ej, att *like* aldrig kan inleda sats i korrekt skriftspråk.

74. *Så. — As — as* användes *även* i *nekande* satser. *So — as* användes både i *jakande* och i *nekande* sats i betydelsen: *till den grad . . . som.* Detta meddelas ej, trots att i ex.: "Nothing is *so* glorious *as* exercise in the open air" *so* betyder just detta, ej "lika".

81. "*Till* översättes med: *to (at)* vanl. om rum, person etc." — När översättes *till en person* med *at??* Att ej precisera, *när* "at"

Digitized by Google

användes i betydelsen "till", är en beklaglig underlåtenhet, som endast till hälften kan ursäktas med att exemplen *indirekt* visa, hur saken förhåller sig.

82. *Tilltalsord.* "Mycken tack för boken, som *faster* skickade mig" bör naturligtvis lyda: Many thanks . . . . *you sent me.* Tillägget: "my dear aunt" är minst sagt olämpligt och onödigt. Detsamma är förhållandet med vokativen i följande ex. Jfr översättningarna i M. S. h. t. 1908, resp. v. t. 1910.

84. *Under* om tid. *In* är ej nämnt.

85. "*Utlandet: abroad*". Ordklass! Närliggande risk: the abroad!

89. *Vilja* = önska: *want to.* Passar ej alltid.

90. "*Vilken* etc. i utropssatser heter *What a*". — Jfr: *What nonsense!*

Sigurd Segerström.

Engelske Forfattere for Gymnasiet. N:o 1. **Modern English Plays and Dialogues** by Georg Bruun. Gyldendalske Boghandel. 1915. Pris 1,75.

Den danska serien "Engelske Forfattere for Gymnasiet" står estetiskt sett i allmänhet mycket högt. Detta omdöme gäller i hela dess utsträckning om den volym, vars titel läses här ovan. Samtliga dessa dialoger och dramer ha social syftning eller äro åtminstone socialt sett av stort intresse och ge tillsamman en panoramaliknandè överblick över olika skikt av det engelska samhället. Huvudintresset knyter sig givet till Galsworthy's gripande, storslagna "Strife".

Texten är utmärkt väl korrekturläst. Den saknar tyvärr linjenummer. — Kommentaren vittnar om verkligt behärskande av det moderna engelska språket. Dock synes det mig, att i en del fall, som nedan framhävas, de på engelska avfattade ordförklaringarna böra sluta sig närmare till ordens grundbetydelse och andemening. I allmänhet talat tyckas dessa editioners kommentatorer väl litet ta hänsyn till grammatiska frågor och inskränka sig till ord- och frasförklaringar. Det är naturligtvis för en utlänning vanskligt, ja, omöjligt att yttra sig om vad danska elever i denna punkt behöva. Så mycket är dock säkert, att vi i Sverige anse, att även den grammatiska behandlingen av texten måste mer komma till sin rätt, än vad fallet är här. Vulgärspråkets grammatik t. ex. borde ha fått utförligare behandling. Till jämförelse kan upptas dr. Vikars upplaga av »Strife», vars kommentar visserligen lider av misstag på vissa punkter, men som sökt att allsidigare tillgodose, vad vi här i landet fordra av en kommenterad edition. Med denna reservation, grundad på gängse uppfattning i Sverige av språkundervisningens mål, gör jag i övrigt min honnör för denna högtstående edition.

Texten är på sina ställen något förkortad.

Digitized by Google

Notes.

5. *gravelled* fr. obs. sense *run aground.* — *Thanks so very, very much.* Jfr: Many thanks to you both. Etc. i bet. "tacksägelser", "jag tackar så mycket". (*Much* vulgärt.) Däremot: The little service does not deserve so *much thanks. Small* (iron.: *much*) *thanks* you will get for it. I received but *little thanks.* I denna sammanfattande betydelse (ung. = "tacksamhet") alltid *much.* Jfr texten s. 45 och noten därtill! [Obs. även: That the incident terminated without an appeal to arms was *no thanks to* Lord R. (= not owed to, prepositionellt).] Vad det föreliggande fallet: *thanks, so very, very much* angår, har jag tänkt mig följande förklaring. "Thanks" är att betrakta som en elliptisk sats: < *I owe you my thanks* (I thank you). För mig står därför också "mycket" som adverbial, då det som här kommer efter "thanks". Däremot naturligtvis: (I owe you) *many* thanks (attribut). Om denna tolkning håller streck, behöver man ej heller urgera en annan närliggande förklaring: kontamination av "I thank you so very much" och "Many thanks". Enligt min tanke föresvävar nämligen verbalkaraktären av thanks (< to owe thanks) omedvetet talarinnan, och hon skulle aldrig ha kunnat tänka på att säga: thanks, many, many, vilket ju är tydligt nonsens. Vi säga ju också i sv.; *mycken tack* men: *tack så mycket.* — 10. *retribution* = requital. "Punishment" är något konturlöst. Obs. härledningsprincipen är i detta fall ett gott pedagogiskt medel! — *trepidation* här snarare = alarm, flurry. — 12. *Goodness knows.* Dess karaktär av evfemism borde ha påpekats. Se Nyrop, "Ordenes Liv"! — *as it happened* = as it came to pass (= "som det 'hampade' sig"; fast detta sv. verb naturligtvis är stilvidrigt i en så korrekt dams mun!). — 15. *guinea - - - originally* etc. COD: "former gold coin named as first coined for the African trade (1663—1813)". — *in a mad mood. Mad* = extravagant, wild. — *Ah! Now I never did.* Jfr de åtta föreg. raderna i texten! Man märker ju, att Mr. C. genast råkar i harnesk, när the Countess nämnes (C. "Hope is not yet taxed." — "There must be some good in her". — C. "Oh, don't be hasty!") och blir ironisk och försmädlig. När man också tar i betraktande, vad som hände i föregående kapitel, så blir det en omöjligt att ansluta sig till utg:s tolkning. Enligt min mening betyder stället rätt och slätt: "Jag har åtminstone alltid *velat* tänka gott om henne". — "Jaså! Ja, se, det har jag aldrig gjort." C. är ju f. övr. "mannen, som gör (och säger), vad som faller honom in." — 21. *at breakfast*, "when he felt disinclined to talk." (?) Meningen är tydligen: dessa stora, forskande ögon skulle upptäcka, att han suttit för länge på klubben — but then a large tea-urn puts that all right! — 26. *ooze*, »pass slowly through small openings». Infoga: (of moisture). Eljes skulle kanske någon lättlurad skolpojke kunna skriva: the boy "oozed" through the narrow gap in the hedge! — *mantle*, sc. woman's etc. — *shabby.* Tillfoga: threadbare. — 30. *crestfallen*

Digitized by Google

< with drooping crest. — 32. *Dispensary*, esp. charitable institution where etc. Semikolon efter *poor*. — 35. *vile* = *morally* base. — *rotten*, slang i denna bet. — 38. *suburb* [*'sʌbəəb*]. — 43. Huru blir *settle* = *marry*? — 51. *True blue* = true Tory. — *You are welcome to*, I don't grudge you the pleasure of. — 55. *Wilder* (*waildə*) . (*wildə*) vb. — *Jago* (obs.: ej *Iago!*) torde väl av engelsmän uttalas, som Vikar anger. — 56. *transfer-papers* = kopiepapper. Någon annan betydelse ges ej i NED. Det är väl "the agenda paper" ("the scheme" å sid. 106), som skall kopieras. — *the devil* = "a great nuisance". — 57. *leg-of-mutton hearts*. Jfr: »I shot him *as dead as mutton*». *Möjligen* har detta uttryck, fattat figurligt, föresvävat skribenten, som i ett anfall av galghumör ytterligare förbättrar saken genom att skapa den löjliga bilden av gigot-ärmlika hjärtan?? — *when he hadn't a penny to his name*. *To* (NED) bl. a. = 'appurtenance' + 'addition' (= in addition to, besides, with) or 'attachment' (= fastened to). Ex. ur NED: Had scarce a shooe to's foot, a Rag to's back. Without clothing to his back, or shoes to his feet. Jag har det intrycket av samtliga dessa fall, liksom av "get a handle to one's name", att det ligger i uttrycken något av "fact to be taken advantage of", resp. dess motsats, "något slags fördel bringande tillägg till" i verklig l. överflyttad mening, och att de ej riktigt sammanfalla med blotta begreppet "tillbehör till" ("the key to the door"). Men de ligga det givetvis nära. — 59. (*mɔnɔ'tənəs*, *mə-*). — *I don't know that we didn't make a mistake* etc. Litotes (vanl. evfemism i alla språk). Många exempel hos Nyrop, anf. arb., ss. 4—5 och Krüger, Synt. § 3110 (många exempel). Jfr det vanliga svaret på en beskyllning för att vara så l. så: "I don't know that I am". ("Jag vet just inte det".) Naturligtvis ej något för vulgärspr. särskilt utmärkande, såsom Vikar tyckes anse, utan fullt korrekt. — 60. *Unavoidably* = (inevitably) mot sin vilja, medan *involuntary* = done without exercise of the will. (Han kan ej låta bli att etc.) — 61. *got them in* < bring in, carry home crop. — *M'm*. Snarare är det väl ett oartikulerat *damn!* »Dear» är ju ett *milt* uttryck för förundran, förvåning, förfäran etc. — 63. *let things rip* < let her rip (of ship). — 64. *knuckle under* och *cave in*. Grundbet.! — 65. *hadn't*. »Confusion with negatives». Vikar ser även här inflytande från vulgärspråket. Kan då ej en bildad person begå tankefel? En mångfald exempel i Fowler, The King's English, ss. 321—3. — 66. *free labour* här koll. = labourers. — 67. *come*, interj. Krüger § 3910. *I say*. K. § 3943. Jfr även COD. Uttrycken kunna näppeligen sägas täcka varandra! — 70. *proposition* här väl = statement, assertion. — *put off* = evade person (with excuse etc.) — *venomously* fig. ej = poisonously, som ej förekommer i *denna* bildliga betydelse. NED är det enda lexikon (resp. synonymordbok), som jag funnit innehålla ex. på »poisonous» i bildlig betydelse. I dessa ex. är *poisonous* aktivt = förgiftande. *Venomous*, fig., är passivt = laddad med gift, förgiftad (∞ glance, writer, pen).

Digitized by Google

Poisonous opinions; ∞, *suicidal* nonsense. Men här den passiva betydelsen. — 71. *I doubt that*, "jag är rädd för", numera dial. Förr allmänt brukligt. *To doubt that* = "tvivla på att" endast i nekande, villkorliga och frågande satser. I jakande sats: *I doubt if (whether)*. (I Amerika dock även *that*.) — *to prophesy* (ej: *c*) = to interpret the Scriptures *(arch)*. — 72. *Right, sir!* Detta uppfattar jag som svaret på Anthony's fråga: "What is it?" — "Our right is what we are asking". Jfr 70. Thomas: What we're asking, look you, is *just simple justice*". — 74. I advise ye, Mr. A., to prepare yourself for *the worst that can happen to your Company* = your being thrown over by the others. — We are not so ignorant as you might suppose. *We know the way the cat is jumping* = we know what the Directors *really think*. — *Your position is not all that it might be.* Dessa ord *kunna* åsyfta just A:s ställning, fast denne fattar dem såsom gällande bolaget. — 75. *The ancient Trojans* etc.; in respect of *inflexibility* etc. — 77. *try and tell*, colloq. — 80. *rumbling* = making sound as of thunder, earthquake, heavy cart, air in the bowels etc. Alltså ej = "low and heavy". "Bullrande", "mullrande". — 87. *lip* (slang) = saucy talk, cheek, impudence (none of your lip!). — *jaw* (colloq.) = loquacity (*hold your jaw* = stop talking). Jfr s. 90. *Stop his jaw there!* 113. Bulgin (till den enfaldige pratmakaren Green med det eviga: If ye'd listen to me — —): *Hold your jaw!* Alltså ej synonymer. — *the pinch o't* (of the fight), sc. the pangs of hunger. — 89. *If we can shake* etc. Utg. sammanställer detta med 65. *If that's not enough!* (sc. nothing will be). Överensstämmelsen är dock blott skenbar, ty till: "If we can shake" etc. är den föregående meningen huvudsats. Punkten markerar konstpaus för ernående av eftertryck, kanske ock avbrott i talet på grund av våldsam sinnesrörelse. Ang. noten till 65. *If that's enough!* må följande framhävas: En med *if* inledd sats, *som måste innehålla only l. but*, och vars överordnade sats mestadels fattas, kan uttrycka i utropsform en varm önskan, vars uppfyllande synes den talande omöjligt eller osannolikt. (If he would only come in time!) Den styrande satsen skulle lyda: I should be so glad (how glad I should be). Några exempel på dylika fall, uttryckande "determination", känner jag ej till. Varken Poutsma l. Krüger nämner något om möjligheten av dylika ellipser. Ellipser i utropsform efter formeln 2 hava ej "only" l. "but" och uttrycka även andra stämningar än "surprise and indignation". [If he saw me now! (. . . how awkward it would be.) If he knew! . . . Jfr: If youth *but* knew! . . .]. Ex. s. 65 hör hit. — 91. *An' who's fault's that but his own.* Om man genomgår dramats repliker på vulgärspråk, visar det sig, att förf. genomgående söker i stavningen återgiva *uttalet*. Det är därför ej troligt, att han här skulle undantagsvis eftersträva vare sig en bild av "vulgärspråkets strävan efter likformighet" eller en illustration av hur det skulle kunna antas, att en obildad skulle i

Digitized by Google

skrift återgiva *whose.*[1]) Enligt min åsikt åsyftar förf. här som eljes att skapa en akustisk bild. Rous bryter häftigt ut mot Evans, och orden komma i våldsam ström, i ett andedrag. Därvid sker regressiv assimilation av *[z]* i »whose» med det klanglösa *f* i "fault": *[æ̃nũsfɔ(ɔ)ltspœt]* etc. Sädant kan givetvis inträffa i allt livligare tal, ej blott i vulgärspråk. — *Down'im*, colloq. — 92. *on five.* Jfr: on his death his son got everything he possessed. Do come on the instant! On the minute = punctually. He came at once on receiving my note. *On* framför beteckning för något, som sker = exactly at, immediately after. *Just on five* = five sharp, just past five. — 93. *It goes to the roots of his beliefs.* (Jfr: It *goes to* his heart) = det skulle träffa honom i själva (roten,) det innersta av hans övertygelse. *It* = His being voted down, his being thwarted in this. — 94. *show* torde här böra uppfattas mera konkret: *the pageant. And over goes the show!* = så ramlar hela grannlåten (= den skenbart fasta byggnaden av principer och åsikter) överända! — 97. *right down:* to the end, to the death, till one of them is down. — 102. *If anyone expects me . . . another.* Huvudsatsen är: *It's — it's unnatural.* Punkten betecknar dels pausen, då W. vänder sig till A., dels hans sökande efter ord, starka nog att uttrycka, vad han känner, vilket även bevisas av tankestrecket. Det är ett fint psykologiskt grepp att låta stämningens utlösning bli endast dessa få, stammande, hjälplösa ord. Jfr min anm. t. 89. — 105. *if we were four against it, why did we let it drift till it came to this? It* kan ej gärna återges med "the struggle", ty man kan väl ej lämpligen säga: "let a struggle drift". Snarare = this thing, this order of things. — 108. *If I were in their place, I should be the same,* sc. *as they are* (and they are like O. T., asking for more). Intet tankeled bör utelämnas i en förklaring. — 109. konjunktiven *suffer:* [tänkt fall (om vi antaga, att)] tjänar blott det ändamålet att ge även en *yttre* bild av ovisshet. — 110. *misapprehension* bör återges med ett verbalsubstantiv, varigenom även tillståndet kommer till uttryck: (mistaking >) (the) misunderstanding (of the meaning of anything). — 111. *he heaves as though the whole of his life had risen up within him* innebär motsatsen till utg:s förklaring: "he draws in his breath heavily". "Hela hans kropp häves, som om etc." — 112. *come to heel* (of dog). — 113. *sharply* = abruptly, impetuously. Man beakte R:s stämning gentemot H.! — *without the book*, without authority < from memory. — *have a try for,* colloq. — 115. *turning from.* Troligen bäst ordagrant. Han ordnar väl med draperiet för dörren, om han kommer från A:s rum, eller också med dubbeldörrarna till matsalen?

Tryckfel:

10.4. > *I thought.* — 19.13. > *it's.* — 57.11. *Punkt* efter *men.* — 59.25. > *cold-blooded.* — 71.3 nedifr. > *prophesy.* — 95.5 nedifr.

[1]) En sådan person skulle säkerligen ej begagna apostrof!

Digitized by Google

Komma efter *you*. — 112.2 nedifr. > *unmoving*. — 3 nedifr. *Frågetecknet* torde vara tryckfel. — *Punkt* r. 4 nedifr.

Tillägg (i fraseologiskt, grammatiskt etc. avseende anmärkningsvärda punkter, som ej behandlats i "Notes").

34.3 nedifr. *It was the cold and the hunger maddened me*. — 56.7 nedifr. *stiff*. — *Back to the fire* < with his b. to the f. — 59. *sign the same*. Affärsspråk (ytterst allmänt). Kanslistil. Äv. tidningsspråk. — 60. *you've always got to consider*. Jfr: you've always had to. — 61. *Just our luck* = we are unlucky as usual. — *shares going down*, fristående satsförkortning, medan "going from" etc. och "losing" etc. ansluta sig till huvudsatsens subjekt. — 65. *Company* made a hundred thousand out of his brains. Vikar säger: "Utelämnandet av art. tillhör affärsstilen". Best. art. bortfaller i affärsstilen i ofta återkommande formler: Beg to acknowledge receipt of your favour of . . ., contents of which have been noted with thanks. Newcastle, date of postmark. At foot. Cash in fourteen days from date of invoice etc. etc. "Särskilt ofta förekommer detta artikelbortfall, där språket närmar sig lagstilen, d. v. s. i kontrakt o. dyl." (Afzelius.) Tench's yttrande kan väl ej rubriceras som affärsstil! Men beträffande vissa begrepp är det ju så, att ju förtroligare saken blir för en, dess benägnare blir man att *ibland* låta artikeln bortfalla, så att benämningen nästan blir till ett egennamn. Så låter i dramat sekteristen Thomas *Chapel* bli ett femininum utan artikel (personifikation). Jfr: *Congregation, Congress, Convocation, Council, Government, Parliament* i viss användning. Tench och bolaget äro, så känner han det, (jfr slutet av första akten), på sätt och vis ett kött. För övrigt ges det en allmänmänsklig *vis inertiæ*, som tar sig uttryck i dylikt tillfälligt »kränkande» av grammatikens lagar. Denna senare förklaring torde redan den vara tillfyllestgörande. — *and have done with it* anger, att den förut nämnda handlingen har till ändamål att göra slut på ett för den talande obehagligt förhållande. Samma sida: *Can't we have done with this . . .?* visar, att första ledet kan falla ut: (make peace and). — 69. *He speaks in a biting (and staccato) voice*. Den viktiga karaktäristiken av R:s uttal är utelämnad i denna upplaga. Den visar, vilken vikt förf. fäster vid den akustiska sidan av den dramatiska karaktäristiken och torde ge ett stöd för min teori ang. stavningen *who's* ovan 91. — *We'll be taking our feet off this pretty carpet*. Se Krüger, Syntax ("Die Dauerform"), §§ 2352, 2357 (ovisshet: vi få väl . . .), 2360 [nära framtid: (skotska) I'll be going my ways now]. — 71. *different to* (COD: "*from, to, than*, all used by good writers past and present, *than* chiefly where a prep. is inconvenient"). — 72. *Capital, Labour* personifikationer. Jfr: 66. *free labour*, koll. — *they don't trust you to believe* etc. = lita på, hoppas. Han tycks vilja insinuera, att Tench och Underwood haft något fuffens för sig med arbetarnes skrivelse till direktionen, som därför skulle ha hållits i okunnighet om de verkliga förhållandena. Jfr de följande åtta raderna

Digitized by Google

och Vikars tolkning! — *I told you* (= Antony och Directors) *the position straight.* — 102. *lose a person* (dat.) *a thing* (ack.) = cause a person the loss of. Jfr: *cause a. p.* (ack.) *to lose a th.* — 107.5 f. Obs., att Wilder's indignation riktar sig delvis mot orätt person!! Det var Wanklin, som hade talat om "Coroner's Jury" ... — 108. *without fear or favour.* Obs. allitterativ formel. — 110. *[there is] a general frightened movement.*

Sigurd Segerström.

Engelske Forfattere for Gymnasiet. No. 2. **English Essays.** Vol. I by *Georg Bruun, Emil Rathsach* and *V. Østerberg.* Text and Notes. Gyldendalske Boghandel. 1915. Pris 2.25.

I den utmärkta danska serien "Engelske Forfattere for Gymnasiet" ingår som del 2 "English Essays", vol. I, utg. av hrr Bruun, Rathsach och Østerberg. De däri representerade författarne och tänkarne äro *Macaulay* ("Essay on Bacon"), *Darwin* (utdrag ur "Origin of Species"), *Huxley* ("Method of Zadig"), *Mrs. Stuart Mill* ("Enfranchisement of Women"), *Spencer* (utdrag ur kap. "Moral Education" i "Education") samt *Lubbock* ("Hope of Progress"). Som vi se, en synnerligen representativ samling! Utgivarne ha i en längre, förträfflig inledning dels karaktäriserat den engelska "essay'n" och dels preciserat de skäl, som förmått dem att för skolbruk utgiva dessa prov på engelsk vetenskaplig prosa. De framhålla med all rätt betydelsen av att lärjungarna bli på högsta skolstadiet införsatta i denna stilart, då ju fortsatta vetenskapliga studier efter studentexamen kunna kräva någon förutgående övning i densamma — en synpunkt, som borde beaktas även hos oss! —, och betona dessutom, huru representativ "essay'n" är för engelsk intellektuell läggning och engelskt tänkandes och framställningssätts karaktär. Naturligtvis måste sådan lektyr i längden bli rätt tung och svårsmält, och jag förmodar, att utgivarne göra den tysta reservationen, att den bör omväxla med läsning av skönlitteratur av något lättare art. För kursiv översättning torde denna volym vara mest lämplig, ty den vetenskapliga terminologin på modersmålet är nog för skolynglingen ännu en "terra incognita", och de nästan uteslutande på engelska skrivna noterna avhjälpa ej denna svårighet, vilken torde nödvändiggöra nästan oavbruten växelverkan mellan lärare och lärjungar. Att prestera en god och exakt översättning är härvidlag lika svårt som maktpåliggande.

Man förstår de skäl, som hart när *tvingat* utgivarne att inleda volymen med Macaulay's "Essay on Bacon" (Bacon omtalas ofta i det följande, och hans teorier måste redan vara bekanta, för att läsaren skall förstå det lästa; några essay'er av B. inleda nästa volym "Essays" o. s. v.), men man kan dock icke undgå att i viss mån beklaga valet, ty denna "essay" är sannerligen *icke* någon rätt måttstock på Macaulay's storhet! Den är tvärtom avgjort att räkna till hans svagaste. Den "Bornierheit", varmed han bedömer hela

Digitized by Google

det mänskliga tänkandets tidigare utvecklingsgång — särskilt gäller detta all idealistisk filosofi —, är ju helt enkelt upprörande. Om läsningen av detta opus ej skall fullständigt förrycka lärjungarnas uppfattning härav, måste sannerligen läraren besitta en högst aktningsvärd fond av filosofiskt vetande och skolning. Partiet om B. själv står väsentligt högre. Övriga essay'er stå på ett deciderat högre plan än den första. Utgivandet av en volym sådan som denna vittnar otvetydigt om ett levande kulturintresse hos dess upphovsmän, och man får hoppas, att det mötes av den förståelse, det förtjänar.

Om noterna kan, både beträffande förtjänster och brister, fällas i allmänhet taget samma omdöme som om föregående volyms. Dock sluta sig ordförklaringarna till denna volym i regel bättre till ordens grundbetydelse och ta mera hänsyn till betydelsenyanser, än vad fallet *ibland* är i den första, men det energiska fasthållandet vid principen: noterna på det främmande språket! tvingar någon gång till onödiga krokvägar. S. 10. *'impute to,* "ascribe to", generally in a bad sense' är väl sålunda ett exempel på väl långt driven principfasthet. Här gåve väl ändå en översättning till modersmålet ett vida bättre resultat: sv. "tillvita". Härledningsprincipen kunde ibland med stor fördel tillämpas, nämligen förutsatt, att lärjungarne äro latinare. (11. *prevalence*). Eller jämförelse med franskan! Anmärkningarna äro huvudsakligen begränsade till ord- och innehållsförklaring. Om ej de danska skolorna ha förmånen av skollexika med bättre uttalsbeteckning än de svenska, torde uttal eller åtminstone betoning böra oftare anges. (Accenttecknet utsättes i denna volym ej, när tonen ligger på första stavelsen.) Mycket få grammatiska förklaringar ges; bland de få förefintliga, mycket summariska, förekommer egendomligt nog s. 93: "*is overlooked,* the pres. tense." Varför?? Texten bjuder dock på ej få verkliga svårigheter, som hade varit mera värda beaktande!

Inga tryckfel finnas, så vitt undertecknad kunnat se, i texten — en synnerligen stor förtjänst!... A bon entendeur salut!

Notes.

S. 10. *take up:* the gauntlet. — *with proper spirit* = »i den rätta andan.» — 12. *Assuredly* förekommer redan s. 11.—13. > now generally *subtlety.* — 27. *Aeneid [i'ni·id, 'i·ni|id].* — 45. Afzelius och Schröer endast: *['mislpraf].* — 46. *We can dimly see why the competition should be most severe between allied forms.* "Should be" förklaras: "= *is (indicative).*" Obegripligt. Att det på visst sätt kan ersättas med en indikativ *is,* är sant, men att det självt är en indikativ, är osant, och meningen blir ej heller alldeles fullt densamma, om "is" insättes. "Why the competition should be" är indirekt anföring av den direkta frågan: "Why should etc.?" som är "the expression of a puzzled feeling". "Should" är här impf. konj. "Is" uttrycker detsamma såsom ett rätt och slätt faktum. Märk, huru förträffligt "this puzzled feeling" kommer till ut-

Digitized by Google

tryck i den styrande satsens: "We can dimly see"! Just den omständigheten, att "should be" kan med en liten betydelsenyans substitueras för "is", ådagalägger dess konjunktivkaraktär. Impf. ind. är ju tempus för förfluten tid! Jfr: What *should* he be (> *can* he be) doing there? Who *should* (> *could) have thought* it? [Handlingens karaktär av förfluten framgår av: "*have thought; should* (liksom *could)* är impf. konj., ty *should* är i nyengelskan alltid konj. i huvudsats i dir. anf. och tempus för närv. och tillkommande tid[1], vilken sistnämnda omständighet visst icke utgör någon motsägelse i detta fall, ty den tvivelsamma frågan får just genom konj. en från viss tidpunkt frigjord och mera förallmänligad karaktär]. Detsamma är förhållandet med 50: *Can we wonder, then, that Nature's productions should be far "truer" in character* etc. och 53: *we can see reason why they should not have thus increased.* — 62. *who,* instead of *which.* Skäl? Obs. *she* i följande sats! — 63. *made sure* that Z. had stolen etc., so they haled him before the High Court etc. Originalet har: *ne doutèrent pas* que Z. n'eût volé etc. Egendomlig användning. — 65. *magi.* Sg. *magus.* — 80. *Maria Teresa, Empress* etc. — 81. *other than,* adv. — 94. "*the one of all others* . . . is illogical." Tillägg: but quite common. Kontamination av: *of all* och *above all others.* — 122. *express* ("in form and *moving, how* express and admirable") = well framed or modelled. — 123. *even,* (arch.) emphasizing identity: that is.

Det borde ha påpekats s. 107 till: *occurring in the nursery,* att huvudordet i den frist. satsförk. måste suppleras från föregående mening: *this disorder.* Obs. konstruktionens stora stilistiska svaghet!

Sigurd Segerström.

Engelske Forfattere for Gymnasiet. No. 3. **English Essays.** Vol. II. (Text and Notes). Edited by *V. Østerberg.* Gyldendalske Boghandel. 1915. Pris kr. 2.50.

Vol. II av "English Essays" innehåller essay'er av Bacon, Addison, Goldsmith, Charles Lamb, Carlyle, Matthew Arnold, Ruskin, Stevenson och Augustine Birrell. De äro alla, med undantag av Ruskins "The Crown of Wild Olive", av utsökt värde och stort kulturellt intresse utan att därför behöva stå över lärjungens horisont. Ruskins "The Crown of Wild Olive" torde däremot, på grund av sin väl gnatiga predikantton, ej vara vidare ägnad att tilltala sina läsare. Så mycket mera oreserverat kan man däremot rekommendera allt det övriga av bokens innehåll. — Beträffande noterna vill jag blott framhäva som min uppfattning, att, då förklaringar meddelas på engelska, det väl då är meningen, att lärjungen skall fullt ut reda sig med dessa och därav utleta betydelsen *utan att söka hjälp i engelsk-dansk ordbok.* Men borde då ej också uttalsbeteckning

[1] Jfr. ty. „Er *sollte* gestern kommen" och eng.: "He *was to* come yesterday" med: *Should* he come at once? *(he asked).*

Digitized by Google

angivas i betydligt större utsträckning just för att förebygga antydda följd, att lärjungen negligerar anmärkningarna?

Notes.

S. 7. *judgment,* r. 3 = ability to form an opinion *of.* — *humour* = (temporary inclination), mood; (hist.) mental disposition, constitutional or habitual tendency; temperament [orig. as determined by the proportion of the bodily 'humours' (blood, phlegm, choler, and melancholy)]. Jfr 105.8 nedifr. — *to proyn* = to trim. 8. *flashy* äv. = transitory. — a *present* wit = immediately available > ready. — *history* äv. = a relation of incidents (in early use, either true or imaginary; later only of those professedly true); a narrative, tale, story; a historical play. — *wrought out* < act upon, affect, powerfully move, so that . . . (pass) out. — *beat over* = think or ponder over laboriously. — That young men travel etc., I allow *well* (adj.). — *so that* = provided that *(so* betonat). — 9. *exercises* = practice for the sake of training or improvement, either bodily, mental, or spiritual; obsolete: acquired skill. — *discipline* = instruction, teaching. — *in* sea voyages. Både *in* och *on* äro brukliga i mod. eng. (Lings Prepositionslära, § 439). — *extant* är adj. — *triumph:* "a general term for any publick exhibition, such as a royal marriage, a grand procession etc. etc., which commonly being by night, were attended by multitudes of torch-bearers." (Steevens.) — *masque* = an entertainment or procession in which those who took part wore masks or vizards. — *If you will have a young man to put his travel into a little room* (= a short space of time. Obsolete.) etc. > if *you* want *him* to see etc. — 10. *adamant of acquaintance* = means of 'attracting' new acquaintances. — 11. *expense, expenses.* Skillnad i betydelsen! — *in respect* = in case. Obsolete; rare. — *had need* (konj.!) förekommer redan s. 2. — *Joseph Addison: The Spectator* (obs. äv. dess inflytande på den svenska litteraturen: Dalins "Then Swänska Argus"; jfr Karl Mortensen, Lærebog i den danske Litteraturs Historie). — 13. *their own re-establishment* = re-instatement (in their rights etc.). Ett ord bör ej förklaras med sig självt! — 19. *the condition of the people who* etc. Här åsyftas uppenbarligen kontrasten mellan deras storhet i livet och förgängligheten av allt mänskligt, deras likhet i döden med även sina ringaste medmänniskor — en locus communis i den psevdoklassiska litteraturen. — *amuse.* Jfr: to muse. — 21. *factions* = discords, dissensions. Ordet är samordnat med abstrakterna "competitions" och "debates" och måste därför självt helst fattas rent abstrakt. — 22. *silent.* Jfr. Kiplings roliga karaktäristik av folklynnena (det engelska och det keltiska) i dikten "The Puzzler" i "Actions and Reactions"! — 23. *Before* I would stoop to slavery, may this be my poison etc. — *but I would sooner list for a soldier. "But* = *if . . . not* is now especially met with after certain imprecations." Obs., att den första huvudsatsen är överordnad över: *before* etc., den andra över: *but* etc. Märk det karaktäristiska uttrycket för en »fri engelsmans»

Digitized by Google

känslor gent emot krigaryrket! (Fallet kan väl även förklaras som en anakolut (Sweet, A N. E. Gr., § 118). — 25. *I had as lief.* Krüger, Synt. §§ 2935 ff. — whether arts and sciences are *more serviceable or prejudicial* to mankind. Undert. kan här ej se annat än ett underförstående av *more* framför andra ledet. Utg:s teori, att kontamination av "more s. than p." och av "s. or p." föreligger, förutsätter för fullständighetens skull även ledet: "or more p. than s." Dessutom bleve ju något sådant en sammanblandning av två olika uppfattningssätt: det, att endera egenskapen överväger, och det, att den ena egenskapen utesluter den andra. "In the case of periphrastic comparison the adverb *more* or *most* is sometimes placed only before the first of a series of adjectives". (Poutsma.) — 29. *elegantly* fed = splendidly, exquisitely. Storm, Engl. Phil. — Noten till s. 33 i "Notes": *Elia ('i·liə, 'i·ljə).* — 30. *Psaltery:* rare in this sense. — 34. *mourning* = black clothes worn etc. — 38. *discover* = manifest, exhibit, display (an attribute, feeling, or quality etc.). Obsolete. — (the) *strain of courtesy* (which regulated) = moral tendency forming part of a character ("there is a strain of weakness etc. in him".). — 39. *fatality* = the quality of causing death and disaster; fatal influence. Samordnat med *ferocity* (av "aktiv" innebörd!)! — 40. *recreant, äv.:* adj. unfaithful to duty; false; apostate; sb. deserter. Samordnat med *treacherous.* Shakespeare, Coriolanus V. III. 114 = *traitor.* — *to dare and do the bidding thereof. Dare,* äv. = to risk, to venture a thing. > Is there valour enough in our twenty-seven million hearts to *risk (venture)* (to obey) and to *carry out* the bidding thereof? *Dare* och *do* äro emfatiska i detta sammanhang. Det vore en obeskrivlig stillöshet att konstruera à la: try *and* do the bidding *thereof!* — 43. the dust of *controversy* skall naturligtvis uppfattas bokstavligt (obs. "flying off from . . . and making such a loud dust-whirlwind). — 44. "there will take place, *i. e.* is bound to take place". ?? *It is bound to* etc. ung. = *must.* "Will" är här rent temporalt och utsäger, vad som enligt den talandes förvissning kommer att bliva den osvikliga följden, om människorna "sig ej omvända och bättra." — Likaså 45: *Either death, or else all this will take place* (unless you put an end to the social malady yourselves). — *of here and there a man.* "Here and there" ger intryck av att här vara en "quantifier". ("Adjuncts indicating quantity and number precede other adjuncts".) Jfr: all, half, double, many. Ung. = "någon enstaka människa." — 47. *the reverse of so* (sc. *doing).* — 48. *Prophet* hos C. i den vidare betydelsen av: "one God-inspired." — 50. p. p. *said.* Uttalet *(seid)* enligt Schröer: "ganz selten". — 53. *to smite barren.* Jfr bibeln (2 Kings 6.18: smite with blindness). — 55. *the Burns an Exciseman, the Byron a Literary Lion, the Odin a God, the Mahomet a Prophet of God.* Artikelns bruk beror på att namnen följas av "restrictive adnominal adjuncts". Även när en persons väsensart skall betecknas, begagnas artikeln framför den persons namn, varmed personen jämföres. Ex. There is more of the Bacon than of the Carlyle in him.

Digitized by Google

— *Noblenesses and Veracities.* Det borde ha påpekats, att betydelseförskjutningen: abstraktum > appellativ > halv personifikation är något "essentially Carlylese". Hans germanismer och grecismer! Över huvud hade en karaktäristik av C:s stil varit på sin plats — och ett: *Cavete!*[1]) — 56. *Apage Satanas.* Vulgärlatin. Vulgata: Vade retro me, Satana! Gr.: ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ. — 65. *well-conditioned* = well-circumstanced. — 66. *to profess* = avow, acknowledge. — *progeny* = offspring, issue. Fig. spiritual or intellectual descendants, successors, followers, disciples. Ex. The Lutherans and all their progeny. — 76. *metaphysics.* Jespersen, A. Mod. Engl. Gr. II, § 5.775. — 86. *chalcedony ('kælsidəni, kæl'sedəni).* — 92. *dead-fallen.* "Dead" = (of water, air etc.:) Without motion or current; still, standing. Ex. The wind has fallen dead. Syftning föreligger väl på inverkan av krutröken, som lägrar sig tung över slagfältet. "Dödstung"? — 102. *the great barons of the mind* borde ha närmare förklarats. "Like Great Barons (= vassals or feudal barons of the highest order) being summoned to the tourney by the herald sounding the trumpet." — 105. *the Hills of Vanity.* Jfr Bunyan, The Pilgrim's Progress: The Hill Difficulty, Vanity Fair, The Delectable Mountains. — 114. *Melbourne (melbəən).*

Tryckfel.

8.3. > *full.* — 9.6. *Kommat* efter *sea* utgår. — 37.24. *Komma* efter *me.* — 73.20. *Komma* efter *then.* — 76.4 nedifr. *Komma* efter *self-governed.* — 81.11. *Kommat* utgår efter *nearly.* — 21. is > *it.*

Anmärkningsvärt ringa är det utrymme, som i noterna till denna serie ägnas åt *grammatiska företeelser.* Det finnes dock i dessa svåra och (åtminstone gäller detta vissa av dem) stilistiskt maniererade texter vissa antingen kinkiga eller från gällande språkbruk avvikande grammatiska fall, som torde behöva klargöras för lärjungen, innan texten förelägges honom till hemarbete, men som icke tagits upp till behandling.

Sigurd Segerström.

Engelske Forfattere for Gymnasiet. No. 4. **The Dickens Reader,** ed. *Vilhelm Stigaard.* Text and Notes. Gyldendalske Boghandel. 1915. Pris Kr. 2.50.

En författare av Dickens' eminenta betydelse för engelsk utveckling bör givetvis ej förbigås i gymnasiets studiekurs. Detta har ock beaktats i den utmärkta serien "Engelske Forfattere for Gymnasiet", vars fjärde volym utgör ett urval ur "Nicholas Nickleby", "Our Mutual Friend", "Martin Chuzzlewit" och "Bleak House" samt "Pickwick Papers". Alla dessa urval ha, som naturligt är, måst beskäras, dock utan märkbar skada för sammanhanget. Fråga är,

[1]) Obs. t. ex.: förblandn. av verbalsubst. o. gerundivum; *which* s. 39 m. fl. stln. (Krüger, 1736 f.) och i allm. ett: elaborate aiming at quaintness!

Digitized by Google

om en författare med Dickens' ofta alltför lätt löpande tunga, mångordighet och "Snakkesalighed" ej vinner åtskilligt i intresse genom en sådan åtgärd. En annan fråga blir, hur långt man skall i skolan fasthålla vid den principen, att en författares verk skall få ograverat vara, vad det är, i fel och i förtjänster, och att man ej vore berättigad att av »pedagogiska» skäl däri göra några operativa ingrepp av vad slag det vara månde. Enligt min mening kan och bör en sådan åtgärd ej utan vidare fördömas i textupplagor för skolan, där ju ej enbart litteraturhistoriska synpunkter kunna göra sig gällande, men uppenbart är, att de få vidtagas endast med finaste urskillning och efter moget övervägande. Det synes mig, som hade detta skett just beträffande detta särdeles läsvärda och tilltalande urval, varför några vägande anmärkningar mot åtgärden i detta fall ej torde kunna göras.

Noterna äro utförliga och i väsentligt större utsträckning än i föregående volymer försedda med uttalsbeteckning, vilken omständighet väsentligt förhöjer bokens praktiska användbarhet. De äro berömvärt korrekta. Både text och noter äro, liksom sina föregångare i samma serie, korrekturlästa med skrupulös noggrannhet. — Ang. Dickens' betydelse se Brunius, "Engelska Profiler"!

Notes.

4. *ten twenties is.* Varför pred. i sg.? — 6. *Morning Post, Chronicle* etc. "The suppression (of the article) is mostly due to motives of economy, which urge speakers and writers to sacrifice all words of minor significance" etc. (Poutsma). Huvudregel! — 16. *serve (or serves) it right.* Resp. konj. och ind. Varför? Ellipsen torde böra förklaras. — 19. *miss* såsom tilltalsnominativ utan namnet! — *it is time I was.* Krüger, Syntax, § 2997. — 89. *ominous ('ɔminəs).* — *in such a case of all others.* Kontamination av *of all* och *above all others.*

Sigurd Segerström.

Svårigheterna i engelska översättningsproven. II. För studentexamen. Alfabetiskt ordnade av *Ivar Helldorff.* Stockholm. Magnus Bergvalls förlag. 1917. Pris 90 öre.

Liksom häftet beträffande svårigheterna i realskolexamen rör sig dess motsvarighet för studentexamen uteslutande med de mest primitiva *elementerna.* Om vad som i studentskrivningen bildar *svårigheterna* (skärpande av känslan för nyanser i avs. på ordval, fraseologi, ordställning och tyngdförhållanden i satsen, den oerhört rikt modulerade skalan av toner och de ytterligt fina schatteringarna i detta ömtåliga språkinstruments grammatik) nämnes ej ett ord. Sanningen är väl för övrigt, att själva det tillämpade systemet är oförenligt med språkets karaktär, vilken gör det nödvändigt att se varje detalj i belysning av det hela. Vi lärare torde därför göra klokt i att hädanefter som hittills dels med klassen genomgå så många studentstilar som möjligt och dels samtidigt grundligt repetera gram-

Digitized by Google

matiken, som dock har den förtjänsten att fälla mera korrekta samt mindre kategoriska och generaliserande påståenden om de språkliga företeelserna och således öppna lärjungens blick för att första regeln vid översättning till engelska är: *Circumspection!* Jag fattar över huvud taget icke, vartill en bok som denna — alldeles oavsett dess talrika grova felaktigheter — skall kunna tjäna. Grammatiken kan den icke ersätta, översättningsövningarna ej heller. Och vid självstudier kunde en bok med så många, helt eller partiellt, inkorrekta regler som denna rent av leda till en katastrof för en lärjunge, som däri sökte en sammanfattning av för examen nödvändigt och nyttigt vetande.

Beträffande de felaktiga paragrafer i denna bok, som i samma form förekomma även i realskolehäftet, hänvisas med ordet: "Realsk." till undertecknads anmälan av sagda häfte.

2. "*Adjektiv i neutrum. — Than usual*". Jfr: I had felt more *than usually* ill and faint.

3. *Adverb.* "Märk! Adverbet behåller sin form, om satsen förvandlas till pluralis". — Menas det svenska adverbet? Dålig hjälp, ty det finns även adjektiviska ord, som ej ändra form! Hur igenkännes ett adverb? Tag ut satsdelarna! — Exemplet; "Du vet, hur varmt jag intresserar mig för dig" skall lyda: You know how warmly I interest myself *on your behalf*, how keenly I interest myself *in* you. *To* är naturligtvis omöjligt. — "Märk! En del (inskjut: *engelska*) adverb ha adjektivisk form."

6. "*Anlända; arrive.* Till a) vanligen *at.*" — När? Jfr *in!*

8. *Bestämd artikel.* Fullständigt felaktig regel.

10. *Bruka.* Se Realsk.! — Exemplet: "Du minns nog, hur glad jag brukade vara" förutsätter för fullständighetens skull och för att rätt förstås tillägget: "när våren, som vi hade gått och väntat på så länge, äntligen kom". Ett *used to be* i det stympade exemplet måste ju betyda: *var förr i världen* (vilket uteslöte *in our school-days*), medan *was = var!* En betydande skillnad! *Used to be* har sitt raison d'être i *when* etc. För övrigt bör ju den engelska översättningen lyda: "You remember, I suppose, how glad I was *in our school-days*", när ej bisatserna följa.

11. "*Den, det: it*". Se Realsk.!

14. *Det* såsom formellt subjekt. Se Realsk.! — Exemplet: "Ur engelska geografin vet man *visserligen*, att . . ." förutsätter för den riktiga översättningen av *visserligen*, att även följande med *men* börjande mening är bekant!

15. *Då.* Se Realsk.! — 17. *Därför.* Se Realsk.!

19. "*En dag* (såsom tidsadverbial): *one day.*" Se Realsk.! Exemplet: *One morning* förutsätter för att förstås en *sats*. "En morgon" kan ju även vara subjekt, objekt etc.!

20. "*Engelsmännen* (som nation): *Englishmen* eller *the English.*" Se Realsk.!

23. "*Få* (vb.) — *Få veta: know*". — Jfr: Jag har fått veta, att . . .??

Digitized by Google

30. *I* (prep.). Inga förklaringar! Se Realsk.! — Exemplet: "Han var alltjämt nära att falla i händerna på dem, som sökte gripa honom" lyder i originalet: "For a long time he wandered about alone, always near to fall" etc. Detta har blivit till: He *always was* on the point of etc. Rätta till: He *was always* etc.

32. *Infinitivmärket* etc. Se Realsk.! Rätta exemplet: *He always was* etc. som ovan!

36. *Konditionalis.* Se Realsk.! — "Märk! *Should* i alla personer i en konditional bisats!" — Även *were to!* — Ex.: "Could you not arrange so" . . . behöver fullständigas. *Could* är *icke* konditionalis utan impf. konj.! Utveckla sammanhanget mellan konditionalis o. impf., resp. plqpf. konj. och meddela, vilka verb som kunna användas i imp. konj., samt huru övriga svenska impf. konj. och plqpf.-konj. återges!

38. *Lyckas att.* "Efter en stund hade man lyckats driva bort kon"! — Varför återges *man* med *they?* En illustration till faran av att isolera en fras från sin omgivning!

43. *Mycket.* Se Realsk.! — 44. *Måste.* Se Realsk.! Vilken är skillnaden mellan "nödvändighet" och "tvång"?

45. "*Nog.* 1) förmodan,. medgivande" etc. — Ordets betydelsenyanser framgå ej ur exemplen, lösryckta ur sitt sammanhang som de äro. Eller är det meningen, att de kunna användas utan åtskillnad?

46. *Någon* etc. Se Realsk.! — "*Något* som adverb heter *somewhat.*" Alltid? I vilken betydelse? — *Any* i jak. påståendesats ej omnämnt!

48. *Obestämd artikel.* "En del fall, där sv. saknar artikel"!!! — Ett ex. lyder: "Redan som barn". Antag, att detta hänför sig till ett pluralt huvudord! — "En del av lärarkåren = part of the teaching staff." Tillägg varianterna: some, many, a (certain) number of etc.

50. *Om.* Se Realsk.! *Of, about.* Både *speak* och *tell* kunna konstrueras med bägge dessa prepositioner. — "*In:* om tid." Sedan: "*On.* On Saturday." Varför klargöres ej skillnaden? Även *on* betecknar *tid.*

51. *Omskrivning med do.* Se Realsk.! — 52. *Ordföljd.* Se Realsk.! — Det uppges kategoriskt, att "engelskan har rak ordföljd i sådana satser, som ej börja med subjektet." Jfr: *How great was my astonishment on reading this!* Etc. etc. — "Märk! Engelskan saknar bisatsordföljd. Förvandla därför först bisatsen till huvudsats och tillämpa reglerna för dess ordföljd!" En föga pålitlig nödhjälpsregel! Exemplen: "K. returned to India where *for several years* he had to work hard as a journalist" och särskilt det till följd av stympning totalt meningslösa: *In 1746,* when Prince Charles Edward Stuart" . . . passa naturligtvis alldeles ej som illustrationer härtill. "Prins Ch. E. S. hade år 1746 i Skottland förlorat en avgörande drabbning" faller sig ju lika naturligt

Digitized by Google

som: "År 1746 hade prins Ch. i Skottland förlorat" etc. l. "År 1746 hade prins Ch. förlorat en etc. i Skottland." — "Märk! 2) obestämda tidsadverb" etc. — Det är bäst att formulera regeln efter en skolgrammatik, så blir den riktig! Hur går det i passiv, i varje sammansatt tidsform? Vissa av de nämnda adverben kunna variera ställning rätt fritt, allt efter betoningen: vikten. — "Märk! 4). Är predikatet kortare än subjektet, eller detta har (> *har detta*) längre bestämningar, är ordföljden lika med svenskans."!!! — Förmodligen är detta en "förenkling" av Elfstrands (Eng. Gr.) § 298.2. Att regeln gäller, endast om verbet är intransitivt eller passivt, bekymrar ej författaren. — I första exemplet utgår *kommat* före *that* i *a heart that.* (*Which* torde nu vara något vanligare. Se nedan 69!)

54. *Perfektum.* — "Märk! Likaså impf. i satser, som innehålla *ever, never, in my life.*" — Om det är fråga om något, som någon ännu levande har gjort under sitt liv, utan närmare angivande av tid, användes *perfektum.* Ett kriterium är då, att man kan underförstå just det ovan nämnda *in my* etc. *life.* (Däremot naturligtvis *impf.*, om vederbörande nu är död). Ex. We *have often disagreed in our lives. She has been very beautiful in her life, but she is so no longer.* I satser med *ever* och *never* förekommer perf. l. impf. alltefter innebörden = det åsyftade tidsrummet. Det, som helt ligger i det förflutna, sättes i impf., och det, som på något sätt sammanknyter det förflutna med det närvarande, sättes i perf. Dock kan vid dessa två ord impf. begagnas i stället för perf. men ej tvärtom. Ex. I have never been ill in my life. Never was such an ignoramus in English as he. I never spoke to him (he is dead now).

55. *Possessiva pronomina.* Se Realsk.!

56. "*Predikatsfyllnad* står i engelska utan preposition." — Jfr: I took him *for* an Englishman.

57. *Prepositioner.* Se Realsk.! Konstruktionen: "Without its being their duty", "without Nelson('s) appearing" ej förklarad. — "Märk! 4) Mellan preposition (adverb) och att-sats inskjutes ibland *the fact.*" Meningen beträffande adv. är tydligen följande: Ett *svenskt* pronominellt adverb ersättes av motsvarande *preposition* + *the fact.* Ett engelskt adverb kan ej styra *the fact!!*

58. *Prepositionsattribut.* Se Realsk.! — 59. *Presens.* Se Realsk.! — Tredje ex. under mom. 2 skall lyda: *Not* until then *shall I* be etc. Det finns ingen anledning att "rätta" de utländska sakkunniges översättningar, när de äro riktiga! — I exemplet: "Du tillåter väl, att jag intar min middag, medan vi språka" (You will allow etc.) har man ju att göra med ett ej behandlat specialfall (Elfstrand, § 249. Anm. 2; Afzelius, 218.13. 14 Anm.), uttryckande förmodan l. uppmaning = en bön, som man på förhand betraktar som uppfylld), där *will* utgör en bleknad kvarleva av rent modal användning.

61. *På.* Se Realsk.! — "5) *by.* På hundens spår = by

Digitized by Google

the dog's tracks." — Obegripligt!!! Ett lösryckt adverbial kan ju betyda nästan allt mellan himmel och jord!

64. *Sedan.* Exemplen med *after* utgöras endast av bisatser, lösryckta ur sammanhanget, varför de äro fullständigt odugliga såsom illustrationer till skillnaden mellan *after* och *since.* "Since that day the English king's eldest son *has borne* the title of "Prince of Wales." Varför perfekt? — Hur igenkännes adv. *då,* när det ej kan sättas främst i satsen?

66. *Skall, skola.* 67. *Skulle.* Se Realsk.! — 67.1. "*Skulle* efter tänkande- eller yttrandeverb = temporalt förflutet futurum" (= indirekt anföring av temporalt futurum). — "The King said that he *would* at once grant their prayers." Detta är ej temporalt! Direkt: *I will* etc. *Säga* här = lova.

68. *So* + *as to* + *inf.* Ingen förklaring!

69. *Som.* Se Realsk.! — A. Första exemplet: . . . the Nobel prize *in* Literature *in* Stockholm . . . > the N. prize for (in) L. at (in) S. Variatio delectat! — Andra exemplet: "A middle-aged *gentleman* came towards *me whom* I recognized as one of our neighbours." Denna översättning, som väl närmast är ett utslag av en Lundaabiturients omedvetna skämtlynne, har hämtats ur avdelningen: "Lund Mistranslations: A Farce of Errors" i M. S. v. t. 1910! Svävningen undvikes lätt: There came towards me a middle-aged gentleman whom . . . — Tredje exemplet: Plains whose monotony. (!) Desslikes fjärde. — "B) om personer och saker; *that* i nödvändiga relativsatser. — — C) om saker: *which* i parentetiska relativsatser." — — *Onions,* An Advanced English Syntax: "In conversational language the commonest Relative Pronouns are *that, which,* and *who; that* is used preferably with reference to *persons;* and *whom* is little used. Thus we tend to say 'the meeting *which* I attended yesterday', rather than 'the meeting *that*'; and again, 'the sister of mine *that* you met' rather than . . . *'whom'* . . . But more frequently still we say 'the meeting I attended' etc., the Accusative being as a rule omitted altogether. — — In modern English prose the Relative pronoun is omitted, generally speaking, only when it is the Object of a Clause. In the spoken language the tendency is to omit the Relative as much as possible. — — — In the written language its omission is often felt to be undignified." Jfr beträffande *which* t. ex. Arnold Bennetts romaner! I detta häfte om saker oftast *that.*

73. "*Så snart (som).* — As long as I live." — Jfr: *so long as.*

74. *Så (lika) — som.* Se Realsk. 74! — 77. *Tilltalsord.* Se Realsk.!

78. *Under.* Se Realsk.! Vad betyder *beneath?*

79. *Utlandet.* Se Realsk.!

81. *Vilja.* 1. = önska: *want to.* (Endast detta? Andra nyanser än *önska!*). 2) *will* etc. — Ytterligt ofullständigt!

82. *Vilken* etc. Se Realsk.!

Digitized by Google

83. "*Årtal* föregås av *in*, om ej datum är utsatt." — Även ett *årtal* är ett datum! Eller menas med "datum" endast "dag"? Hur heter då: *i mars 1917*?

Sigurd Segerström.

Engelske Forfattere for Gymnasiet. No. 6 a. *Selections from* **George Eliot, Amos Barton,** ed. *H. Helweg-Møller* och *K. Thaning*. Gyldendalske Boghandel. 1915. Pris kr. 1,25.

Den kortare berättelsen passar nog bättre än mer eller mindre stympade urval av romaner för läsning i skolan — av tämligen självklara skäl. Både därför och av språkliga, litterära och etiska skäl kan man varmt gilla upptagandet i serien "Engelske Forfattere for Gymnasiet" av George Eliot's "Amos Barton." Man skulle önska, att vi själva hade en för svenska skolor speciellt avpassad edition därav!

I "Introduction" gives en förstucken antydan om arten av George Eliot's förbindelse med Lewes. Jag tror, det vore bättre i dylika fall att antingen helt förbigå saken under tystnad eller också ärligt säga ifrån, att det är fråga om en fri förbindelse, som medförde åtskilliga tragiska följder för den stora författarinnan, brytning med hennes närmaste, isolering etc. — Klarläggandet av det samtida läget på det religiösa livets område är förträffligt gjort. Se om dessa saker även Wülker, Engl. Litteraturgesch. och Sylwan & Bing, Världslitteraturens historia I. The People's Books (6 d.), nris 33, 35, 72, 73, 74! — Beskärandet av texten är gjort med största urskillning.

Notes.

S. 3. *do a great stroke of business.* Varför ej ordagrant: "slå ett stort slag"? — *elocution.* Oklart. Se COD. — 4. *bent.* Här den sist angivna betydelsen = heath, unenclosed pasture. — 5. *mellowed* = (of sound, colour, light) full and pure without harshness. — 12. *fry*, koll. — 21. *closely braided* etc. Rätta till: plaited. — 23. *lavish* = very or over abundant. — 28. *comprehensive* = including much. — 30. > *(ni·əp'tɔlimәs).* Texten har ju den latinska formen! — 38. > *accommodate.* Likaså 42! — *shilly-shally* eg. sb! — 40. *notomise* < *anatomy* (pop.) = skeleton, emaciated creature. — *metaphor.* Definitionen är naturligtvis ej tillnärmelsevis riktig i denna förkortade form. Se COD! — 48. *exiguity.* Jfr *exiguous (egz'igjuәs).* — 57. *pretext ('pri·tekst).* Enl. Schröer är uttalet *(pri'tekst)*: veraltet. — 62. *Nonconformists.* Härledningsprincipen! — 63. *feature* = distinctive or characteristic part of a thing. — *level* = plane or standard in social, moral, or intellectual matters. — *moral philosophy.* Se COD.

Observanda i texten.

6. *he can preach as good a sermon as need be heard.* Jfr: *the clothes need to* (ung. = *must) be dried* (behovet är klädernas),

Digitized by Google

we need hear a sermon, it needs to hear a. s. sometimes (behovet är åhörarnes), *it need hardly be said that* . . . (opers.!) Mr. Hackit begagnar det, efter vilket någon känner behov, som subj. + need + pass. inf. Jfr. fraser som: "This sentiment is bound to be admired" och (det betänkliga) "The trees were obliged to be pruned." Kipling har i "Puck of Pook's Hill" (T. E., s. 192): "I saw . . . what things were needed to be done" < "what th. were needed" och "what th. needed to be done". *"It need* not to tell what she said" är rent opers. (= när ingen särskild person eller sak har behovet) och är ej analogt med Mr. Hackit's uttryckssätt. Jfr ytterligare: *What needeth then apologies be made?* (Sh., Lucrece, 31).[1]) — *these sort of doctrines.* Jespersen, A. Mod. Engl. Gr. II. 3.81. — 9. *affairs parochial.* Jfr *matters spiritual, things political* etc. Eftertryck. Adj. av romanskt ursprung. — 11. *I have had a note from the countess since you went, asking us* etc. Jfr: I had a note . . . after you had gone. — 12 m. fl. ställen *must* i indir. anf. Krüger, Syntax, §§ 2790—2802. — 17. *you'll soon be going* etc. Krüger, Synt. IV ("die Dauerform"). — 23. *good-naturedly.* Uttal! — 26. Some people *would say* our friend B. *was* not the best judge of refinement. Krüger, §§ 2447—52. — 27. *need* i indir. anf. Krüger, § 2827. — a partnership etc. *that.* Onions, An Advanced Engl. Syntax, s. 147. — 29. *white* lies = innocent, of a harmless kind. — *Milby respectability.* Obs.! — 39. *What a disgraceful business this is turning out of your parson's.* Obs. predikatet mellan huvudordet och "the pleonastic genitive"! Se Poutsma, II. 1 A., s. 77 ff. — 40. *a many parish'ners.* Storm, Engl. Phil., s. 780.[2]) — 41. *Surely you must be misrepresenting the facts.* Krüger ("Dauerform."). — 50. She *begged* us to tell her how long she *had* to live. Jfr 26. — *free school* = with no fees charged. — 57. Still it *must* be borne; and the painful business . . . *must* be set about etc.: indirekt anföring av Amos' tankar efter att ha läst brevet. Därefter (förf. återknyter berättelsens tråd): — A. *was obliged to* renounce etc. — At length the *dreaded* week was come, when A. and his children *must* leave S. Underförstå: (which they dreaded because) they knew they must. . .

Sigurd Segerström.

Engelske Forfattere for Gymnasiet. No. 6 b. *From Thackeray's Vanity Fair.* **Rebecca Sharp and the Crawleys.** Ed. *V. E. J. Andersen.* Gyldendalske Boghandel. 1915. Pris 1 kr.

"Rebecca Sharp and the Crawleys" är ett utdrag ur "Vanity Fair", gjort med synnerligen god smak och urskillning. Man får därigenom en ganska god bild av "that artful minx", den oförglömliga Rebecca, och hennes manipulationer. — Beträffande bedömandet

[1]) Gränsfall i »Silas Marner» (Tauchn), s. 46. 17.
[2]) Franz, Shakespeare- Gr., s. 239.

Digitized by Google

av karaktärsteckningen i "Vanity Fair" torde "Efterskrift", s. 85 ff., noga studeras. Jämför även Wülker, Gesch. d. Engl. Litt., och Sylwan-Bing, Världslitteraturens historia! Monografier över Thackeray: *L. Melville* och *Ch. Whibley*. — Mera uttalsbeteckning skulle ej ha skadat.

Notes.

6. *cherub (tʃerəb)*. — *mediocrity (mi·di'ɔkriti)*. — 7. *parsimony* = stinginess. — 8. *baronetage, peerage, commonage* > . . . the gentry and the nobility etc. — *senator (senətə)*. 9. *to pettifog* = to practice legal chicanery; därefter: to be occupied etc. — 12. *the ingenious Mr. Henry Fielding* = clever at contriving plots ("uppfinningsrik"). "One of the most skilful of all manipulators of English." Förf. tänker nog särskilt på den ypperliga, skickligt knutna intrigen i "Tom Jones". — *sequestered* = lonely, secluded. — *spoil* = plunder taken from an enemy in war; an object or article of pillage or plunder, a prey. "Spoils", äv. (obsolete) = the goods the Clergy left at their demise (s. 18; dock sg.). — *haunt (hɔ·nt, ha·nt)*. Jfr Jespersen, A. Mod. Eng. Gr., I. 10.553). — 14. *complaisance*. Uttal! — 15. *bel esprit* = a clever genius, a brilliant wit. Här väl dessutom = en person, vars hela sätt att tänka och känna stod i samklang med upplysningslitteraturen och encyklopedisterna. Se texten! Ung. = "libre penseur", "free-thinker" (klandrande). — *Regenters ordningsnummer* böra betecknas med romerska siffror, med eller utan punkt! — 17. *Arcadian simplicity*. Här grymt ironiskt. Den litteraturhistoriska innebörden av termen "arkadisk" och dess sammanhang med herdedikten kunde ju ha antytts. Herdediktens viktigaste karakteristika: abstrakt arkadiskt ideallandskap, som bör i sig förena alla naturens motsatser utom fjällen (för vilkas skönhet först senare Rousseau öppnade mänsklighetens blick) — jfr landskapet i Creutz' "Atis och Camilla"! —; kulturträtta *aristokrater* på sommarnöje, vilka leka herdar och herdinnor på "menlöst" och oskuldsfullt sätt; hela diktarten i grunden ett non plus ultra av förkonstling. — *townsmen* och *gownsmen*. Varav uttrycket "gownsmen"? — 26. *peremptory (peɹəmtəɹi)*. — 27. *quarter sessions* etc. > justices of *the* peace of etc. — 29. > *criblé de dettes*. Likaså i texten. — 30. *depot (di'pou)*. — 33. *blackguard boys*. Tillägg: obsolete. — *suavity (swœviti; swa·viti)*. — 38. *generous (dʒenəɹəs)*. — *delirious (di'liɹiəs)*. — 39. *confidante (kɔnfi'dænt, kɔnfi'da·nt)*. — 42. *closet ('klɔzit)*. — *Dives*, äv. *(daivi·z)*. — 44. *decency ('di·sənsi)*. — 45, 46. *vuneral, zatusfy* etc. Sydeng. dial. Storm, Engl. Phil. s. 822. — 47. *you cannot eat your cake and have* (= keep) *it*. — 52. *safeguard* = protect*ion*. — 53. *Mutual ('mju·tjuəl, 'mju·tʃuəl)* = felt, done etc. by each to(wards) the other; that which is freely interchanged. *Common:* of one thing which pertains equally to two or more persons or things. Ex. *Mutual* friendship; a *common* friend. They buried their *mutual* animosities in their *common* detestation of the enemy. "A mutual friend" torde ha uppstått ur "mutual friendship" men torde även

Digitized by Google

ibland användas för att undvika förväxling med "common" = "ordinary;" "vulgar". I "And in the midst of mutual tears — for the emotions of the younger woman had *awakened the sympathies of the elder*" är det ju odisputabelt fråga om just ömsesidig påverkan: den enas tårar framkallar den andras, som i sin tur stegra den förras ("sympatiska känslor" i psykologien!). Obs. sid. 234 (Tauchn.) av Van. Fair I: "hysterical sympathies" etc., där fenomenet belyses. — *protégée.* Även i texten! — *omniscience (ɔm'niʃiəns, ɔm'niʃəns).* — 54. *seal-keeper.* The Great Seal; in charge of the Lord Chancellor or Lord Keeper used in sealing Parliamentary writs, treatises, and important State papers. — to *provoke* = rouse, incite; irritate; tempt.

Tryckfel i texten.

13.8. > *Crawley's.* — 21.22. > *thing.* — 34. *salts-bottle.* — 39. > *compassionating.* — 52. > *unheard-of honour.*

Observanda.

13. *Abbé du Cornet.* Fr. "cornet" här = godet en cuir ou en corne dans lequel on agite des dés à jouer. — 14. *The elder and younger son of the house.* — 17. *at the great lords of the county.* Poutsma II. 1 A, s. 100. — 21. *quarrelling in their cups.* "In their cups" = when drinking. Jfr: "The Saxons, in the days of St. Dunstan, were wont to quarrel over their cups". *To be in his cups* = tipsy. — 22. *during most part of these gaieties.* Jfr: 32. *during the most part of the interview.* Obs.: *For the most part.* Poutsma II. 1 A, s. 557 ff. — 24. *melancholious,* now rare = expressive or suggestive of melancholy. Adj. *melancholy:* (of persons) sad, gloomy; (of things) saddening, depressing, afflictive. Nu: *in a melancholy tone.* — 25. build a new wing *to* the Rectory. Tillbehör. — 36. I can't tell *for where nor for why.* Storm, Engl. Phil., s. 947. — 47. *Who'd ever go to marry you without a shilling to your vortune?* Jfr: "Miss S. has £ 70 per annum to her fortune". A relation of purpose (Poutsma I, s. 240). Jfr: (Galsworthy, Strife) "he hadn't a penny to his name". Se anm. av no. 1 av denna serie! Jfr även s. 25 ovan!

Sigurd Segerström.

H. Pettersson, Ordlista till **Alice's Adventures in Wonderland** by *Lewis Carrol.* Stockholm. P. A. Norstedt. 1916. Pris 1 kr.

Det är som bekant rätt svårt, särskilt på grund av den bristfälliga uttalsbeteckningen i våra engelsk-svenska lexika, att få tag i lämplig lektyr, användbar omedelbart efter elementarboken i engelska. Särskilda ordlistor måste ju utarbetas och tryckas — en i längden oberäknelig nationalekonomisk förlust! —, för att en i övrigt lämplig text skall bli brukbar. V. adj. H. Pettersson har

Digitized by Google

i syfte att göra »Alice's Adventures in Wonderland» användbar som första läsebok efter elementarboken utarbetat en ordlista därtill på grundvalen av Afzelius' uttalsordbok. Texten är ju språkligt sett oerhört lätt och enkel, dess ordförråd är genomgående »centralt», och den kan på det livligaste anbefallas till användning dels vid flickskolor och dels vid de engelska försökskurserna på lågstadiet av gosslärоverken. Däremot ställer sig undert. något tvekande gent emot dess lämplighet för pojkar i femte klass, då den ju onekligen är en utpräglad amsaga för småbarn. Den kan nog roa litet var i början, men efter cirka 50 sidor har nog femteklassisten fått nog. Enligt mitt förmenande skulle en ordlista till t. ex. Mary Edgeworth's »Popular Tales» (Velhagen & Klasing, 75 pf.) ha varit ännu mera kärkommen.

Angående författarnamnet Lewis Carrol borde väl ha påpekats, att det var matematikprofessorn Charles Dodgson's (1833—1898) psevdonym. Boken utkom 1865. — Vissa grammatiska företeelser behöva nog förklaras, men detta måste naturligtvis på detta stadium ske vid den väl nödvändiga preparationen av ny läxa, och det torde alltså vara likgiltigt, att inga sådana förekomma i ordlistan. Däremot anser jag det nödvändigare, att en ordlista icke är så knapphändig, att den ej klarlägger skillnaden mellan svenska homonymer. Att översätta »passage» endast med »gång» är väl ej tillfyllest. Ordklass borde anges, åtminstone när ovisshet kunde uppstå. När ett ords betoning varierar allt efter olika syntaktisk användning, bör detta meddelas (ex. *out-of-the-way*, *good-natured* i attributiv och i predikativ ställning). När mer än ett uttal av mycket vanliga ord finnes, böra väl de olika uttalen meddelas [*also:* äv. (*ˈɔlsoᵘ*)]. Efterslag av *ə* i *door* etc. anges icke, däremot i *roar* (= Afz.). Ordlistan upptager tyvärr ej orden i den vackra inledande dikten, som utg. alltså ej anser böra läsas. Den förtjänar dock åtminstone att genomgås kursivt. — Korrekturläsningen är utmärkt väl gjord. Rätta till: *fellow ˈfeloᵘ* etc.; *old* ∞. — *jaw.* — *jelly-fish.* — sb. *pretext.* Uttalet (*ˈpriitekst*) torde vara vanligast. (*prĭˈtekst*) enl. Schröer: »veraltet». COD o. Jones i An Engl. Pron. Dict. 1917 endast det förra.

Sigurd Segerström.

Ordlista till »Nursery Tales», utarbetad av *Hélène Philipson* och *Anna Åbergson.* Stockholm. P. A. Norstedt & Söner. 1915. Pris för »Nursery Tales» *jämte* ordlistan: 75 öre.

En liten enkel, lätt och trevlig bok efter elementarboken är säkerligen »Nursery Tales» (»Little Red Riding Hood», »The Tall Bean-stalk and Jack the Climber», »The Three Little Pigs and the Crafty Wolf», »Brave Jack the Giant-killer's Many Fights», »Hop-o'-my-Thumb», »Sly Puss in Boots», »Little Gold-i-Locks and the Three Bears»). Ordlistan är alfabetisk med angivande av ord-

Digitized by Google

klasser. Fullständigt tema av oreg. vb borde ha meddelats. Accenttecknet står före den betonade vokalen och efter till samma stavelse hörande konsonant. För undvikande av otydlighet borde då stavelseskiljande vertikalstreck ha använts (jfr: *ˈaaftənˈuun, dˈaunstˈäez, dʊmfˈaundid* m. m. m. m.). För ord, vilkas uttal varierar i betonad och i obetonad ställning, i attributiv och i predikativ användning, skulle de olika uttalssätten ha meddelats. »Syllabic» *l* etc. borde liksom hos Afz. ha markerats: *ˈl* etc.

Rättelser och tillägg (se Afzelius' och Schröers uttalsordböcker samt Daniel Jones, An Engl. Pronouncing Dict., Dent 1917, pris 6 s.!):

anxious. — *appetite.* — *bairn*, skotsk form, lånad i eng. skriftspr. — *civilly.* — *common.* — *contents* äv.: *(ˈkɔntents)*. Jfr. Jones! — *Cormoran*; jfr: *cormorant.* Obs. egennamnens undermening! Ex. *Isabel* i texten *Is-a-bel* = is a belle. — *decent.* — *enchant (in-).* — *foundation (faun-).* — *from.* — *Gold-i-locks* < gold *in* locks? Jfr.: *handicap!* — *henceforth.* — *Hop-o'-my-Thumb* < to hop on etc.? — *however.* — *human.* — *immediately.* — *inside.* — *lantern.* — *magnificent.* — *mainland.* — *maintain.* — *manner(s).* Obs. oklart angivande av resp. uttalsmöjligheter (*r*)! — *mid-day.* — *mincemeat.* — *noose.* — *opposite (ɔpəzit).* — *ourselves.* — *overnight.* Accent! — *perhaps.* — *present.* — *Prime Minister.* — *recognize.* — *ridiculous.* — *seventh.* — *sharpen.* — *softly.* — *sometimes.* — *St.* = *Saint.* Uttalsbeteckningen fullst. missvisande! — *terrify.* — *themselves.* — *towards.* — *undress.* — *utmost.* — *was; were.* — *you.* — *yourself.* — *artful* (i: »Tilläggsblad»).

Textens papper och tryck äro tyvärr ej av prydligaste slag, men så kostar den ju också blott en penny! Stilen är dock tydlig, vilket är huvudsaken.

Sigurd Segerström.

Viktor Hammarberg, Anmärkningar och Ordlista till **Robinson Crusoe,** Retold for Little Folk by *Edith Robarts.* Bonnier (Bille) 1913. Pris 75 öre. Texten (förlag: Blackie and Son): pris 1s.

Redan 1913 utkommo rektor Hammarbergs anmärkningar och ordlista till »Robinson Crusoe», men det torde ej vara ur vägen att i detta sammanhang påminna om förefintligheten av detta i sitt slag gedigna arbete och om den synnerligen prydliga edition, som det kommenterar. Över huvud är denna kommentar utförligare och mera allsidig än de i det föregående nämnda, som voro enbart ordlistor. »Robinson Crusoe», på detta sätt belyst, bör vara synnerligen lämplig efter elementarboken. Att eleven givetvis på förhand känner innehållet, är visserligen en kanske tråkig omständighet, men det är väl troligt, att han, när allt kommer omkring,

Digitized by Google

ändå finner nöje i att med sin lärare och på engelska genomdiskutera sin hjältes äventyr.

Anmärkningarna.

4.13. *the place where* etc. Det är naturligtvis alldeles felaktigt att säga, att sv. begagnar demonstr. adv. i st. för relativt. *Det sv. relat. adv. »där» är till formen likt det demonstr.* När vi säga: *»där* jag nu står, kan jag se ångaren», är *där* antingen determinativt, och relativet är utelämnat, eller ock är det determinativt-relativt liksom eng. *where* i motsv. fall. — 9.12. *could, might, would* med betydelse av konditionalis. De äro då konjunktiver till gagnet, om ock ej till namnet. Se Krüger, Syntax! Varför skulle det eljes heta: *I would if I could; I couldn't, even if I would,* men icke: *I did it if I could?* Sweet frånkänner varje verbform konjunktivkaraktär, så snart den ej avviker från indikativen; likaså våra skolgrammatiker. Jfr konsekvensen vid de tyska svaga verben! — 17.9. *I want badly* är genuin engelska,[1]) ej ssk. amer. *Badly* är gradadv. = *sorely* (betydelseutveckling liksom vid ty. »sehr») vid vb, som beteckna *behov.* — 21.4. *»part* står (tillägg: oftast) utan artikel» etc. — 24.14. *expected me to take* etc. »Expect» här = look for as due (jfr r. 25 anm.) = motse. — 32.8. *shoot.* Förklaringen är så koncentrerad, att jag vid första genomläsningen missuppfattade den och tog »växande» för particip! — 12. *poultry* är *koll.* »Tam matnyttig fågel»? Släktnamn l. kollektiv? — 40.3. *tell* = tala *om* (obs.!).

Ordlistan.

Några tryckfel förekomma i uttalsbeteckningen vid vissa ord, vilka här meddelas. I enklare fall anges endast ordet självt.

1.5. *sailor* (*ɔ̃ɔ̃*). — 2.8. *food* (*fuud*). (*fud*) sällsynt. — 8.20. *lower.* — 22. *fowling-piece.* Ej »level stress»! — 12.20. > (*dai·rektlĭ*). — 17.11. *wheel-barrow.* Ej »level stress»! — 18.10. *outside,* sb. Väl lämpligast »level stress». — 30.5. *umbrella.* — 41.22. *therefore.* Accenttecken! — 48.30. *plainly.* — 51.1. *exact* (*k*!). — 9. *frightful.* (*ŭ*!). — 54.20. *spying-glass.* Ej »level stress»! — 57.24. *impatient.* (*ĭ*!). — 63.16. *pretty.* Uttalsbeteckningen: (*prətĭ*) förefaller mig skäligen inadekvat med endast obetonade vokaler!!! Lika med Jones' *[prut/i]* och det, som Jespersen behandlar i A Mod. Engl. Gr. I. 12.83? — 71.8. *share.* — 80.2. *letter.*

Sigurd Segerström.

Alphonse Daudet. Lettres de mon moulin (i urval). Med anmärkningar av *Olof Bosson.* Uppsala, F. C. Askerbergs Bokförlags A.-B. 1916.

Det är egentligen förvånande, att *Lettres de mon moulin* icke förrän nu utgivits i en svensk skolupplaga. Dessa Daudets ung-

[1]) Men: »only in colloq. usage» (Stoffel, Int. and Down-t.)

Digitized by Google

domsskisser, som verka så lätt hänkastade och som i själva verket äro omsorgsfullt ciselerade små mästerverk, förena i sig några av sin författares bästa egenskaper: hans fina observationsförmåga, som förstår att fånga och skänka intresse åt många av verklighetens detaljer, vilka skulle undgått den vanlige iakttagaren, hans skälmska humor och hans fantasi, som ger något av sagans trolska liv även åt de vardagligaste ting och händelser, och slutligen hans lediga, ända från början konstnärligt mogna stil. De flesta, om också icke alla, av berättelserna ägna sig också förträffligt som läsning på det högre gymnasialstadiet, och den enda invändning, man beträffande flertalet av dem skulle kunna göra mot deras begagnande i skolorna, är den starkt lokala karaktären hos dessa skildringar från Sydfrankrike, Korsika och Algeriet. Utgivarens uppgift blir alltså dels att göra ett lämpligt urval och dels att genom en noggrann och fullständig kommentar underlätta förståelsen av de många dialektuttrycken och annat, som ej låter sig förklaras med tillhjälp av vanliga skolordböcker.

Lektor Bossons skoledition omfattar inemot hälften av bokens berättelser, däribland de flesta av de provençalska skisserna samt en av skildringarna från Korsika, medan reseminnena från Algeriet alldeles utelämnats. Genom detta urval får samlingen en mera enhetlig provençalsk prägel, och häremot är ingenting att invända. Jag skulle bara vilja göra en liten erinran beträffande lämpligheten av att i en skolupplaga medtaga berättelsen *La diligence de Beaucaire*. Konstnärligt sett är den beundransvärd med sin djupa vardagstragik och sin stämning av hotande drama, framskymtande bakom den lustige bagarens uppsluppna skämt om den lilla skärsliparfruns många kärleksäventyr. Men man behöver icke vara överdrivet pryd för att finna den rätt olämplig som skollektyr, nästan lika olämplig som den — av utgivaren uteslutna — dråpliga historien *L'élixir du révérend Père Gaucher*. När nu berättelsen ändå tagits med, borde i varje fall de allt annat än uppbyggliga repliker ha utelämnats, vari de två Beaucaire-borna kritisera varandras madonnor med avseende på deras sedliga vandel (s. 10, r. 5—9).

Beträffande texten i övrigt är blott att säga, att den vanprydes av en väl stor mängd tryckfel, enligt utg:s upplysning beroende därpå, att han genom sjukdom hindrats att vederbörligen beakta korrekturläsningen. De flesta av dem har han rättat, men det återstår en del:

I inledningen, s. V, r. 17 *tître,* läs *titre.* — I texten, s. 10, r. 2 saknar *Francet Mamai* trema över *i.* — S. 11, r. 32, *de mâle rage* skall ej ha cirkumflex. Felet återfinnes i Nelson-editionen, vilken tydligen legat till grund för skolupplagan; den hade bort kollationeras med någon pålitlig fransk upplaga. — S. 13, r. 32. *raisions* för *raisons.* — S. 21, r. 26 *paraît* för *paraît.* — S. 23, r 4. *peur-être* för *peut-être.* — S. 39, r. 1 *appleait* för *appelait.* — S. 41, r. 19 saknas citationstecken efter *pour qui ça?* ... Samma

Digitized by Google

fel i Nelson-ed. — S. 43, r. 22 fattas komma efter *bandit.* Samma fel i Nelson-ed. — S. 47, r. 25 fattas komma efter *attrape.* Likaså i Nelson-ed. — S. 56, r. 14 *das* för *dans.* — S. 67, r. 15 fattas komma efter *madame.* — I anmärkningarna, s. 99, r. 23, saknar *departement* accent.

Boken har försetts med en inledning, betitlad «*Daudet et la Renaissance provençale*», som till största delen är sammansatt av utdrag ur Ch. Saroleas inledande essay i Nelson-editionen. I de stycken, som härröra från utg. själv, förekomma ett par uppgifter, som tarva rättelse.

S. V, r. 14 heter det: «il avait loué un vieux moulin inhabité ...» I sitt *Avant-propos* till *Lettres de mon moulin,* som har formen av ett i laga ordning uppsatt köpebrev, framställer sig Daudet till och med som den lycklige ägaren till den numera berömda kvarnen. I själva verket varken ägde eller hyrde han den. Enligt vad han berättat,[1]) bodde han under sina vistelser i Provence på en gammal egendom, hälften herregård, hälften bondgård. På krönet av bergssluttningen bakom gården låg den gamla förfallna och då för tiden fullständigt obeboeliga kvarnen, och Daudet plägade ofta tillbringa hela dagen uppe vid denna pittoreska ruin, vilken det roat honom att framställa som sin bostad.

S. VI, r. 10 säges det, att Feliberförbundet stiftades av tre provençalska skalder: Mistral, Roumanille och Aubanel. Mistral har själv givit en skildring av det tillfälle, vid vilket förbundet bildades och fick sitt namn,[2]) och enligt denna voro dess stiftare sju: Mistral, Roumanille, Aubanel, Mathieu, Giéra, Brunet och Tavan. Och just denna omständighet bidrog utan tvivel i hög grad till att man strax enades om namnet *félibres,* hämtat ur en gammal provençalsk legend på vers, som Mistral läste upp vid sammankomsten, och där det talas om Kristi samtal i templet med de sju skriftlärde, *li sèt felibre de la Lèi.* — »Les sept félibres de la Loi, mais c'est nous autres, s'écria la tablée. Va pour félibre!» heter det vidare i Mistrals skildring.[3])

Längre ned på s. VI nämner utg. felibrernas tidskrift *Le Félibrige.* Det hade varit mera motiverat att tala litet om förbundets ryktbara årskalender l'*Almanach provençal* (l'*Armana prouvençau),* som alltsedan 1854 utgjort rörelsens förnämsta organ. Den omnämnes för övrigt av Daudet på två ställen i boken: i *Le Curé de Cucugnan* (s. 56), som är hämtad ur denna kalender, och i en not till *Les étoiles* (s. 30).

Kommentaren har förtjänsten att vara ganska fyllig, och i enlighet med sin i företalet uttryckta avsikt har utg. särskilt vinnlagt sig om förklaring av realia. Åtskilligt har emellertid lämnats

[1]) *Oeuvres complètes d' Alphonse Daudet,* Édition définitive, Paris, A. Houssiaux, 1901. *Poésies, Contes et Nouvelles* I, s. 188 ff.

[2]) F. Mistral, *Moun Espelido, Memòri e Raconte,* Paris, Librairie Plon, 1906, s. 444 ff.

[3]) A. a. s. 449.

Digitized by Google

oförklarat, medan det å andra sidan förekommer en och annan överflödig not. I en del fall har utg. råkat begå mer eller mindre svåra misstag, och vissa av de föreslagna översättningarna skulle också kunnat vara lyckligare. Jag anför här nedan de rättelser och tillägg, jag anser behövliga —och därjämte en eller annan upplysning, som utan att vara strängt nödvändig, kan ha sitt intresse —; med tanke på att anmärkningarna skulle kunna tillgodogöras vid utgivandet av nästa upplaga, har jag tillåtit mig att göra dem rätt utförliga.

S. 4 r. 3. *Le chien de garde a beau les appeler.* Den härtill fogade förklaringen är onödigt omständlig. Varför icke översätta rakt på sak: »Förgäves kallar gårdvaren på dem»?

S. 5, r. 2. *Beaucaire* är ingen köping utan en stad med över 9,000 invånare (Larousse). Den berömda marknaden hålles fortfarande och besökes årligen av mer än 50,000 köpmän.

S. 6, r. 31. *une drôle de paroissienne.* Den skämtsamma dubbelmeningen i detta uttryck borde ha framhållits, så mycket mera som Schulthess ej ger någon annan översättning av *paroissien* än »församlingsbo» (samt »psalmbok»); Hammar har däremot även betydelsen »underlig kurre».

S. 8, r. 2. *bien roulée* »väl svarvad» är en oriktig översättning. Uttrycket synes härstamma från Berry-dialekten; det återgives av Jaubert, *Glossaire du Centre de la France,* Paris 1864, med «*arrondi par suite d'engraissement*» och är tydligen identiskt med det i samma ordbok förekommande *rolé,* «*qui se dit d'une personne toute ronde à force d'embonpoint.*» Det bör alltså här översättas med »trind, fyllig, knubbig». — Enligt Sachs-Villatte, *Suppl.,* användes ordet även som yrkesterm av boskapshandlare: *animal bien roulé,* »kräftiges, gut genährtes Tier».

S. 11, r. 19. *Maître Cornille,* »gubben C.» På samma sätt återgives s. 33, r. 31 *maître Estève* med »gubben Staffan». Det är i förra fallet fråga om en kvarnägare, i senare fallet om en självägande provençalsk bonde, en *ménager.* Enligt Mistral, *Lou Tresor dóu Felibrige* ou *Dictionnaire Provençal-Français,* är *maître* (prov. *mèstre, meistre)* i södra Frankrike «*un titre respectueux qu'on donne aux laboureurs et artisans avancés en âge*». Även i andra trakter av Frankrike — Normandie, Anjou, Poitou m. fl. — användes *maître* som titel på självägande lantbrukare och anses ungefär likvärdigt med *monsieur,* på sina ställen t. o. m. förnämligare. Att återgiva en titel av denna innebörd med den vårdslösa benämningen »gubben» är föga träffande. För övrigt duger översättningen ju inte i sådana fall, då som på s. 12, r. 32 *maître Cornille* användes vid tilltal av personen i fråga.

S. 11, r. 32. *de mâle rage,* läs *de male rage,* behöver en förklaring. Uttrycket är en arkaism och förekommer bl. a. på flera ställen hos Rabelais. Det återgives av Godefroy med *rage furieuse,* av Lacurne med *désir violent.* Det är tydligen i den förra betydelsen Daudet här använt uttrycket, liksom i ett liknande samman-

Digitized by Google

hang i *Le Nabab.* Det skrives stundom i ett ord: *malerage* och är sammansatt av *male,* fem. av adj. *mal,* mauvais, samt *rage.* Jfr. *malechance, malefaim, malemort, malepeste, malepeur.*

S. 12, r. 14. *vaïle* bör både i texten och i anmärkningarna ändras till *baïle,* som förekommer i de flesta upplagor av *Lettres de mon moulin,* bl. a. i *l'Édition définitive.*

S. 12, r. 33. Det är icke *bonnes vêpres,* som är den vanliga, med *bon soir* liktydiga, sydfranska hälsningsformeln, utan *bon vêpre (bon vespre). Vêpres* (sydfr. *vèspro, vèspros)* betyder nämligen, som också utg. påpekar, icke »afton», utan »aftongudstjänst».

S. 15, r. 18. *Pauvre de moi!* »Stackars jag!» Det borde ha tillagts, att uttrycket är sydfranskt; se Mistral: «*paure de iéu,* malheureux que je suis.» — Jfr. s. 59, r. 15 *pauvres nous,* som också är en »meridionalism»; Mistral: «*pauri nautre* (= pauvres nous autres), malheureux que nous sommes!»

S. 19, r. 12. *se languir,* »tråna, tyna bort», är alldeles säkert också ett lån från provençalskan. Jfr Mistral: «*se langui,* v. r. s'ennuyer dans l'attente, attendre avec impatience.»[1])

S. 19, r. 15. *du coup.* Detta uttryck, som mycket ofta användes av Daudet, och som saknas i de vanliga franska ordböckerna, tycks också vara av dialektiskt ursprung. Närmast torde han ha fått det från sydfranskan, jfr Mistral: «*dou cop,* du coup, du même coup»; men det förekommer också i Berry, Anjou, m. fl. trakter.

S. 24, r. 1. *ménager.* Även här hade en upplysning om det föreliggande uttryckets dialektiska karaktär varit på sin plats. Ordet motsvarar sydfranskans *meinagié,* enligt Mistral = *cultivateur aisé, propriétaire agriculteur,* eller *métayer, fermier.*

S. 25, r. 1. Upplysningen, att »nära le Luberon ligger *Mont Ventoux* med sitt bekanta astronomiska observatorium», förefaller tämligen omotiverad.

Detsamma gäller även skildringen av *la Sorgue* och dess källa (anm. till s. 27, r. 34) samt den vid s. 80 inhäftade bilden av Vauclusekällan. Om man nämligen studerar kartan över departementet Vaucluse, finner man, att Daudet begått ett misstag, då han låtit la Sorgue flyta fram vid foten av le Luberons bergsrygg. Denna flods lopp ligger nordligare, och det är i stället *la Durance* och dess biflod *le Calavon,* även kallad *le Coulon,* som rinna fram på var sin sida om le Luberon. Troligen är det den senare, Daudet förväxlat med la Sorgue. Le Calavon är i regel ganska vattenfattig, men brukar stiga våldsamt vid vårfloden eller vid häftiga regn. Jfr s. 27, r. 33: «Il paraît qu'au bas de la côte elle avait trouvé la Sorgue grossie par la pluie d'orage . . .»

---

[1]) I sin *Étude sur la langue de Pierre Mille* (Mod. Spr. 1917, s. 40) uppfattar lektor Koch *se languir* som en «*licence*» och tillägger: «La forme réfléchie renforce l'idée». Men även hos Pierre Mille lägges uttrycket i munnen på en sydfransman, Monarque, vilket bestyrker min åsikt, att det är provençalskt. — Jfr också Mistral, *Moun Espelido* s. 226: «*Me languissiéu*», vilket i Mistrals egen franska översättning (s. 227) återgives med det icke reflexiva: «*Je languissais*».

Digitized by Google

S. 27, r. 13 och 14 förekomma ett par uttryck, som däremot hade behövt förklaras en smula. Där talas om *la chèvre d'or* och om *cette fée Estérelle qui ne court qu' à la pointe des montagnes.* Om den förra ger Mistral följande upplysningar: «*La Cabro d'or,* la Chèvre d'or, trésor ou talisman que le peuple croit avoir été enfoui par les Sarrasins sous l'un des antiques monuments de la Provence. C'est sans doute une reminiscence du Veau d'or. A Arles on croyait que la Chèvre d'or passait tous les matins aux premiers rayons du jour, sur la colline de Montmajour. A Laudun (Gard), on disait que, le 24 juin, sur la montagne de Saint-Jean s'entr'ouvrait à minuit un antre profond d'où s'élançait la Chèvre d'or». Även andra sägner anföras, som utrymmet ej tillåter mig att här återgiva.

Mistral upplyser också, efter Millin, *Voyage dans le Midi de la France,* att *L'Estérel,* en bergskedja mellan Fréjus och Cannes, fordom enligt traktens folktro var hemvist för en fé vid namn Estérelle, efter vilken berget skulle ha fått sitt namn. Det är tydligen tvärtom bergstraktens namn, som givit upphov till sägnen.

S. 27, r. 6 och 20 samt flerstädes på följande sidor tilltalar den unge herden sitt husbondsfolks dotter med ordet *maîtresse,* till vilket ingen översättning lämnats i kommentaren. S. 33, r. 5 användes samma ord i betydelsen »matmor», medan det längre ner på samma sida (r. 34) förekommer i betydelsen »älskarinna». Den förra av dessa betydelser angives i kommentaren, men icke den senare, vilket ej heller behöver anses nödvändigt, då den tydligt framgår ur sammanhanget. Men i *Les étoiles* kan ordet varken översättas med »matmor» eller med »älskarinna». Då läsaren förut fått veta, att herden älskar den unga flickan, skulle emellertid eleverna kunna frestas att tro den senare betydelsen vara tillämplig här, och en förklaring är nog behövlig. Som herden på flera ställen om den unga flickan använder uttrycket *notre demoiselle* och s. 29, r. 24 också tilltalar henne med denna benämning, skulle man kanske helt enkelt kunna föreslå översättningen »fröken», även om den ej är fullt adekvat och ej har samma trohjärtade klang som det franska uttrycket.

S. 30, r. 27 berättar herden om «*la belle Maguelonne qui court après Pierre de Provence et se marie avec lui tous les sept ans* ...» Och r. 33 säger han: «*...j'essayais de lui expliquer ce que c'était que ces mariages.*» Men som han aldrig blir färdig med sin förklaring, borde det tillkommit utg. att i stället upplysa om vad som menas med dessa «*mariages d'étoiles*». Förklaringen finna vi i *Lou Tresor dóu Felibrige:* «*mythe par lequel les paysans provençaux expliquent la conjonction septennale des planètes Vénus et Saturne*». Samma förklaring återfinnes i det samtal mellan Mistral och en gammal provençalsk herde, som utgjort den källa, varur Daudet hämtat dessa populärastronomiska detaljer.[1])

[1]) Mistral, *Moun Espelido*, s. 415. Berättelsen härom tidigare tryckt i *l'Almanach provençal.*

Digitized by Google

S. 33, r. 35. *Ce que j'avance,* »det jag kommer fram med». Bättre: »vad jag påstår».

S. 34, r. 22. *se mettait à la terre* ... bör ej översättas: »tog itu med slåttern», utan: »tog itu med jordbruket.»

S. 35, r. 3. *ferrade* (Prov.) = fête de village. Denna förklaring är otillfredsställande och ger ej något begrepp om dessa provençalska festers egendomliga karaktär. Enligt skildringar av Mistral och Daudet bestod *la ferrade* från början endast däri, att de unga tjurarna drevos samman i en inhägnad för att med tillhjälp av ett hett järn (*un fer rouge,* härav namnet) märkas med ägarens nummer. Men denna enkla operation har med tiden utvecklats till något liknande en tjurfäktning, till vilken allmänheten inbjudes och som firas med mycken ståt. Festligt klädda ryttare och ryttarinnor, beväpnade med treuddar, galoppera runt i inhägnaden, hetsa tjurarna och trötta ut dem under konstrika manövrer, varefter män till fots gripa dem vid hornen och kasta omkull dem för att märka dem.

S. 35, r. 4. *la vote.* »Riksdagsmannavalen äro i Frankrike ofta på samma gång verkliga folkfester.» Här föreligger ett dubbelt misstag. För det första heter riksdagsmannaval *élection (de député* eller *députés)* och icke *vote,* vilket betyder »röst» eller »omröstning.» Vidare är detta *vote* mask., medan ordet här i texten är fem. och icke alls har något att göra med val eller omröstning. Det är ett sydfranskt ord, *voto,* vilket betyder »fest som firas till ära för en viss orts skyddshelgon.» Det anföres såväl av Mistral som av D'Hombres et Charvet, *Dictionnaire languedocien-français,* Alais 1884. Jag citerar den senare ordbokens utförliga förklaring: «Fête votive ou patronale qui est une occasion de réjouissances annuelles de chaque commune du midi de la France, telles que luttes, courses de taureaux, bals champêtres, jeux d'adresse, etc.»

S. 38, r. 3. *couleur du temps* kan ej gärna betyda »av tidens färg», utan »av vädrets färg.» Jfr utg:s egen förklaring! — Littré återgiver *couleur du temps* med *couleur bleue* och anför ett citat ur *l'Oiseau bleu* av Comtesse d'Aulnoy (död 1705): «Oiseau bleu, couleur du temps, Vole à moi promptement.»

S. 38, r. 4. *fils* (fil) *de la Vierge,* »dvärgnät. (De små spindelvävar, varmed marken ofta, särskilt om hösten, är överdragen).» Oriktig förklaring. Enligt *Dict. Gén.* menas med *fils de la Vierge* «fils légers, dits aussi *filandres,* qui voltigent quelquefois dans l'air et dont on attribue la formation à des arachnides.» På svenska heta dessa företeelser »sommartrådar». Det franska uttrycket för »dvärgnät» är *toiles d'araignée.* (Se Schulthess, *Svensk-fransk ordbok*).

S. 39, r. 27. *amble sautillant,* »trippande passgång.» Snarare »dansande.» Jfr s. 44, r. 23: «*le petit pas de gavotte quand elle passait sur le pont d'Avignon.*»

S. 45, r. 6. *le premier moutardier du Pape.* Den enda redo-

Digitized by Google

görelse för ursprunget till denna egendomliga titel, som jag lyckats finna, står att läsa i *Dictionnaire de la langue verte* av Hector France och angives härröra från Ch. Ferraud. Jag anför den här utan att vilja gå i borgen för dess autenticitet. «Un pape — on ne dit pas lequel, mais c'est du temps que les papes habitaient Avignon — était harcelé par un Dijonnais qui se prétendait son neveu et demandait, à ce titre, quelque faveur spéciale. Sa Sainteté, lassée de ces importunités, dit à son secrétaire:

— Ce gaillard ne me laissera pas en paix. Il se peut qu'il soit mon parent. A quel emploi pourrais-je le nommer?

— Saint-Père, répondit le secrétaire, j'ai pris déjà des informations; il existe, en effet, quelque parenté lointaine, mais le postulant ne paraît avoir besoin de rien, du moins pécuniairement. C'est un riche fabricant de moutarde.

— Voilà notre affaire, dit en riant le pape. Écrivez-lui de m'envoyer quelques pots de moutarde, et faites-lui savoir que je le nomme mon *premier moutardier.*

Le Dijonnais, heureux de cette réponse, proclama partout sa bonne fortune, et se para en toute circonstance du titre original qui lui était conféré. Les voisins ne manquèrent pas d'en rire, et depuis lors le dicton s'est acclimaté avec le sens que tout le monde connaît.»

S. 47, r. 34. *rancune ecclésiastique.* Det kunde varit lämpligt att med ett par ord belysa innebörden av detta uttryck. Det är tydligen en fransk motsvarighet till det bekanta *odium theologicum*, som från att avse teologers hätska bekämpande av motståndare övergått till att beteckna ett oförsonligt hat i allmänhet. Jfr de folkliga talesätten: «*C'est de la rancune de prêtre*» eller «*C'est fait en rancune de prêtre*», som användas på tal om ett tyg el. dyl. i betydelsen: «Ça durera toujours, c'est inusable» (Littré).

I en not, som inleder anmärkningarna till *L'agonie de La Sémillante,* säger utg., att det var på hemvägen från Algier, dit Daudet rest på hösten 1861 för att rekreera sig, som han någon tid uppehöll sig på Korsika. Denna uppgift är ej fullt korrekt. Från Algier reste han tillbaka till Paris våren 1862, men på hösten samma år for han, på grund av sin läkares ordination, åter söder ut och denna gång till Korsika.

S. 49, r. 17. *le patron,* »skepparen.» Ordet förekommer redan på föregående sida, r. 23.

S. 50, r. 26. *à sec de toiles* betyder icke »med revade segel», utan »med beslagna segel.» Jfr *Dict. Gén.:* »*à sec de voiles,* sans déployer les voiles.» — *Aller, courir à sec de voiles* säges om ett fartyg, som tagit in (beslagit) alla segel och länsar undan »för topp och tackel» *(à mâts et à cordes).*

S. 51, r. 15. *lèvres lippues,* »hängande läppar.» Snarare »tjocka, svullna, utstående läppar.» Det sätt, varpå Daudet här använt adjektivet *lippu,* är ganska egendomligt och innebär strängt taget en tautologi. Det säges eljest om personer, vars nedre

Digitized by Google

läpp är alltför tjock och framskjutande: »Un More très lippu.» (*Dict. Gén.)*

S. 54, r. 2. *histoire de manger des merles* . . ., »det blir en anledning att . . .» Bättre: »för att . . .» Jfr Littré, *Suppl.*: «Populairement, histoire de, se dit dans le sens de: afin de, pour.»

S. 56. Daudet inleder berättelsen om *Le Curé de Cucugnan* med att säga, att de provençalska skalderna varje år vid kyndelsmässan i Avignon utgiva «un joyeux petit livre, rempli jusqu'aux bords de beaux vers et de jolis contes», och att *Le Curé de Cucugnan* utgör en något förkortad översättning av en berättelse i den senast utgivna av dessa böcker. Man förvånas över att det i anmärkningarna icke yttras ett ord om den av Daudet åsyftade publikationen, som ej är något annat än den berömda *Almanach provençal*, om vilken det talats här ovan. Det provençalska originalet till Daudets berättelse, *Lou Curat de Cucugnan*, av Roumanille, finner man också mycket riktigt i *L'Armana prouvençau* för år 1867, och i Moderna Språk för 1908 har universitetslektor C. Polack låtit avtrycka det in extenso (s. 129). Att berättelsen är översatt från sydfranskan förklarar den ovanligt rika förekomsten av provençalska ord och vändningar i nödtorftigt förfranskad dräkt. Flera av dessa ha undgått utg:s uppmärksamhet, vilket kan förefalla egendomligt, då det redan förut funnits att tillgå en utförlig svensk kommentar till *Le Curé de Cucugnan*, nämligen i *Anmärkningar till Pages choisies des grands écrivains du XIX:e siècle*, Lund 1907, utgivna av C. Polack och E. Rodhe.

S. 58, r. 4. *gaillardet*, »dim. av *gaillard*, rask, hurtig.» Även Polack och Rodhe beteckna ordet som »pop. diminut. av *gaillard*.» Men den provençalska texten har *gaiardet*, och då jag i nordfranskan ej funnit något annat exempel på denna diminutivform, som däremot är vanlig i södra Frankrike, finns det enligt min mening starka skäl att anse ordet som ett lån från provençalskan. Jfr Mistral: «*gaiardet*, assez gaillard, bien portant».

S. 59, r. 22. *Dieu vous le donne!* Provençalskt uttryck. Jfr Mistral, *Moun Espelido*, s. 650, 651: »*Diéu vous lou doune!* Que Dieu vous donne le bonjour!» Se även Mistral, *Lou Tresor dou Felibrige*, under *Diéu*.

S. 60, r. 18. *que je ne puis plus me tenir sur mes jambes*. Elliptiskt uttryck, som borde ha förklarats. Se Polack och Rodhe, a. a. s. 24.

S. 60, r. 20. *par coup de hasard*. »Vanligare: par *un* coup de hasard; här provensaliskt uttryck = *pèr cop d'asard* (Mistral).» (Polack och Rodhe, a. a. s. 24). Originalet har också *per cop d'asard*.

S. 60, r. 23. *feu de Dieu*. Provençalsk svordom. I originalet *fio de Diéu*.

S. 61, r. 8. *qui huilait si bien la roue de sa brouette*. Om innebörden härav se Polack och Rodhe, a. a. s. 25, där det visas, att även detta uttryck går tillbaka på ett provençalskt talesätt.

S. 61, r. 10. En förklaring hade också behövts av uttrycket:

Digitized by Google

Dauphine, qui vendait si cher l'eau de son puits, vilket vill säga, att han spädde ut det vin han sålde med vatten.

S. 61, r. 13. *fier comme Artaban.* Det är omtvistat, huruvida uttrycket härrör från Mlle de Scudérys *Cyrus;* enligt somligas åsikt är det La Calprenèdes roman *Cléopâtre*, där också en Artaban uppträder, som givit upphov åt detsamma.

S. 62, r. 12. *couler la lessive*, »byka.» Denna översättning, som återfinnes i skolordböckerna, är här föga lämplig. Uttryckets figurliga betydelse återgives bättre i det av Polack och Rodhe föreslagna: »man ställde till stortvätt.»

S. 64, r. 3. *mon cher meunier.* Det heter i förklaringen, att »Daudet . . . bodde i en övergiven kvarn.» Jag hänvisar till vad jag ovan anfört om verkliga förhållandet.

S. 65, r. 22. *là-bas sur la fenêtre* betyder icke »därborta *över* fönstret», utan »därborta *i* fönstret».

S. 66, r. 19. *tour* »halslinning.» Denna översättning är oriktig och ger ingen mening i det här ifrågavarande sammanhanget. Men det är likaledes omöjligt att godtaga den tolkning, lektor Nordström ger av ordet [1]): »veckad remsa (på en mössa).» Rätta betydelsen är givetvis »löshår»; jfr *Dict. Gén.:* «*Un tour de tête* et, ellipt., *Un tour,* sorte de petite perruque de femme»; Littré: «faux cheveux qu'on adapte sur le devant de la tête.» Detta framgår också ganska tydligt av sammanhanget.

S. 67. r. 8. *patati! patata!* »ditt och datt! (= parler à tort et à travers).» Ingendera förklaringen tillfredsställande. *Patati et patata* äro ljudhärmande interjektioner, som användas för att beteckna raskt och jämnt fortlöpande tal, ivrig pratsamhet, men behöva alls icke ha samma klandrande innebörd som *parler à tort et à travers* (= tala utan urskillning, i tid och otid, hit och dit).

S. 67, r. 24. *entendu,* »förstående».» Lektor Nordströms översättning: *air entendu* = »kännaremin» är säkert riktigare. Jfr *Dict. Gén.:* «Faire l'entendu, agir en personne qui s'entend aux choses.»

S. 68, r. 23. *doigts*, »droppar.» Den lakoniska upplysningen kunde gärna åtföljts av en förklaring, hur *doigts* kommit att få en sådan betydelse: deux doigts de lait, c. à. d. très peu de lait, pas plus que la hauteur de deux doigts [2]), samt ett påpekande av den vidsträckta användning, fingerbredden har fått i franskan som ungefärlig måttsbestämning.

S. 68, r. 23. *barquette* borde haft en anmärkning. Det är ett provençalskt ord, som enligt Mistral betyder «craquelin, sorte de pâtisserie fort usitée dans l'Hérault.»

S. 79, r. 17. *Quel rude gars que* etc. En upplysning om det vanliga uttalet av *gars* [gɑ] borde ha tillfogats.

Slutligen vill jag framhålla önskvärdheten av en innehållsförteckning i nästa upplaga.

Ivan Pauli.

---

[1]) A. Daudet, *Contes choisis.* Skolupplaga med anmärkningar, utgiven av Thor Nordström, Stockholm 1903, s. 166.

[2]) Jfr V. Pinot, *Notes sur l'argot de Chantecler*, Mod. Spr. 1913, s. 153.

Digitized by Google

Frågor och svar.

Vad heter på *tyska:* »Hur många grader, tror du, att det är i vattnet i dag?»

C. C.

*

„Wieviel Grad, meinst du, hat das Wasser heute?"

Hans W. Pollak.

INSÄNDA BÖCKER.

28. **Classen, E.** *Lectures on Style & Composition.* 185×130 mm. pp. x+218. *3s. 6d.* (London, 1917: Macmillan).

Lectures, intended to help students of Natural Science at Manchester University to write English, delivered by a former English lector at Uppsala, and now reprinted from Messrs' Jack's huge and cheap *Guide to the English Language,* which also contains contributions by the present lector, Mr H. Alexander.

29. **Noël-Armfield, G.** *General Phonetics for Missionaries and Students of Languages.* 185×130 mm. pp. xii+142. 3*s.*-net. (Cambridge, 1915: Heffer).

This forms a kind of introductory manual to "Heffer's Phonetic Series", four volumes in which, containing phonetic texts and fluency exercises, were acknowledged in these columns in January and September 1916, and which has recently been supplemented by Mr H. E. Palmer's *First Course in Phonetics* [see no. 31, below]. Teachers interested in English or French would do well to write to the publishers for a prospectus.

30. **Oates, David W.** *Discovery and Commerce.* 180×130. pp. 96. 14 Illustrations. Wrappers, *6d.* (London, 1917: Macmillan).

Sixteen simple and bright short readings, dealing mainly, but not exclusively, with England, and appearing in "Here and There Stories". Cf. M. S. January 1916.

31. **Palmer, Harold E.** *The Scientific Study and Teaching of Languages.* 230×160 mm. pp. 338. 10/6 net. (London, 1917: George G. Harrap).

A very elaborate and well-produced volume, containing an analysis of the nature of language, the factors and principles of linguistic pedagogy, and ideal and practical programmes — with special reference to French, as being by common consent the most important modern language.

32. **Shakespeare.** *Coriolanus* ("Granta Shakespeare"), ed. by J. H. LOBBAN. 155×110 mm. pp. 211. Frontispiece (Stratford Church). 1/-net. (Cambridge, 1917: University Press).

Digitized by Google

Thirteen plays have now been published in this extremely handy, well-printed and non-schoolbooky edition, which aims at giving the *minimum* help required to understand and enjoy the plays, and therefore appeals to a quite different public from Mr A. W. Verity's well-known edition, which comes from the same press.

33. **Tucker, T. G. & Wallace, R. S.** *English Grammar, Descriptive and Historical.* 195×130 mm. pp. viii+176. 3/-net. (Cambridge, 1917: Univ. Press).

This little book, the joint production of the professors in Classical Philology and English at Melbourne University (Cambridge and Oxford men respectively), is a gallant attempt "to bring a knowledge of comparative grammar and of the historical grammar of English to bear upon the phenomena of our language as it is" by a clear exposition of essentials and the exclusion of "a multitude of small details which are of little consequence for an understanding of present-day English." It is apparently well suited to serve both as an introduction to the philological specialist in English and as a permanent companion to the practical school-teacher whose subjects include English.

34. **Wheeler, C. B.** (ed). *Six Plays by Contemporaries of Shakespeare* ("World's Classics", no. 199). 155×100 mm. pp. x+595. 1/-net. (Thin-paper edition, 1/3). (Oxford: University Press).

The plays are Dekker's *Shoemaker's Holiday,* Webster's *White Devil* and *Duchess of Malfi,* Beaumont and Fletcher's *Knight of the Burning Pestle* and *Philaster,* and Massinger's *New Way to Pay Old Debts* — all Plays very frequently cited, but not easily accessible: and the notes (printed at the foot of the page) have the same combination of practical snd scholarly value that one would expect from the editor of that most indispensable of all 'readers' in English, the Oxford edition of Palgrave's "Golden Treasury" [see M. S. Jan. 1916].

C. S. F.

35. **Ählström, Karin.** *English Grammar for Swedish Schools.* pp. 196. Fifth. Edition. (Stockholm 1916: Fritze).

36. **Björkelund och Danielsson.** *Metodisk nybörjarbok i Engelska.* pp. 174. Bilder i texten, mynttabell och kartor. Pris bunden 2.50 (Lund 1917; Gleerup).

37. **Zachrisson, R. E.** *Engelska författare i reformupplagor:* II. *Scenes from English History,* An Historical Reader for Middle Forms. pp. 132. Pris 1: 60. (Stockholm 1917: Carlsson).

38—39. **Rodhe, Emil** och **Fuhrken, G. E.** *Engelska feriestilar* I. pp. 32. (Stockholm 1917: Fritze).

Nyckel till Engelska feriestilar I. Pupils' Edition. pp. 28. (Ibid.)

40. **Wistén, M. L.,** *Valda stycken fransk litteratur* för hem och skola. I. pp. 80: Pris 1: 25. (Stockholm 1917: Bergvall).

Digitized by Google

INSÄNDA TIDSKRIFTER.

Modern Language Teaching: the Organ of the Modern Language Association. Year XIII, nos 1—4. *6d.* each part. (London: Black).

February 1917 (no 1.). P. Chavannes, "Chronique Française"; A. W. Pegrum, "Atmosphere in a Foreign Language Lesson."

March 1917 (no. 2). C. H. Herford, "Foreign Languages after the War" [moderate]; Memorandum on the Modern Language Problem by Committee of the M. L. H. [useful even outside the United Kingdom, and continued in the next number].

June 1917 (double number, 3, 4). E. G. Underwood "The Place of Russian in School Curricula"; S. A. Richard, "The Teaching of French 'Grammar;" E. A. Woolf, "The Place of Spanish in School Curricula"; D. F. Kerr, "The Lost Values of the Alphabet and how to recover them".

The School World. Year XIX, nos. 219—225, March—September, 1917. *6d.* net each (London: Macmillan): *March:* "Reform of English Spelling" [letter of the S. S. S. to the Reconstruction Committee]; *April,* Walter Rippmann [who has since adopted the spelling "Ripman" (ripmən?)], "Accents and Genders in French", Sir E. Ray Lankester, "The Words *Science* and *Philosophy*" [very useful survey]; *May,* A. B., "American Speech" [critizing Mr F. N. Scott's article on "The Standard of American Speech" in the January number of the Chicago *English Journal]; June,* G. H. Clarke, "The Age for Beginning Foreign Languages, Hardress O' Grady", The Teaching of Reading; *July,* "Recent Progress in Spelling Reform"; *September,* J. H. Fowler, "The Paradox of Style", E. A. Peers, "New Languages and their place in the School Curriculum" [Spanish, Italian, Russian]. Each number contains a list of new scholastic publications and numerous reviews.

The Times Educational Supplement, which now appears weekly instead of monthly, has contained during the summer months [nos. 109—120, 17 May—2 August] a thoughtful series of twelve articles on "The Rediscovery of English", which would be found interesting by any teucher who is concerned with both his own "mother tongue" and any foreign language. *C. S. F.*

Mondo. *Revuo Internacia por* **Ido.** Redakterio: P. Ahlberg, Hans Larsson, Sten Liljedahl. Preco 1/1 yaro 2: 50 kr. Yaro VI, n:o 1—8.

Modern Language Notes, Vol. XXXII (1917) Number 4. Inneh. bl. a. Wilkins Ernest H., Notes on Petrarch. Jones, Gwen Ann, Notes on Swinburn's 'Song of Italy'. Number 5. Inneh. bl. a. Campbell, Killis, Gleanings in the Bibliography of Poe. Handschlin, Charles H., Gottfried Keller and the Problem of Tragedy. — Number 6. Inneh. bl. a. Chew, Samuel C., An English Precursor of Rousseau. Correspondence: Marinoni, A., Le mot *poilu.*

LUND 1917, AKTIEBOLAGET SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET

Digitized by Google

MODERNA SPRÅK

SVENSK TIDSKRIFT FÖR UNDERVISNING I DE TRE HUVUDSPRÅKEN TYSKA, ENGELSKA, FRANSKA

UTGIVEN AV

HERMAN SÖDERBERGH OCH N. OTTO HEINERTZ.

ÅRG. XI. 8 (102) * LUND * November 1917

STUDENTEXAMEN H. T. 1917.

Måndagens skrivningar.

Uppgifter för uppsats på *engelska* eller *franska* för *real*-gymnasiet.

1. Varför vill du bli student?
2. En berättelse av Kipling.
3. Om Sveriges järnvägar.

Engelskt översättningsprov för realgymnasiet.

I andra hälften av adertonde århundradet voro resande i England icke ens i Londons omgivningar tryggade mot att bli angripna av stråtrövare. Greven av Berkeley, som dog 1810, hade ofta förklarat, att vem som helst visserligen kunde bli övermannad, om han anfölles av flera stråtrövare, men att han själv aldrig skulle ge sig åt en ensam. Då han en natt for över Hounslow-heden i närheten av London, hejdades hans resvagn av en man till häst, som stack in huvudet genom vagnsfönstret och sade: »Ni är ju lord Berkeley?» »Ja, det är jag.» »Folk säger, att ni skrutit med att ni aldrig skulle ge er åt en ensam stråtrövare». »Det har jag.» Mannen höll fram en pistol och sade: »Nåväl, jag är en ensam stråtrövare, och jag säger: pengar eller livet!» »Din fega hund», skrek lorden, »tror du jag inte kan se din kamrat, som gömmer sig bakom dig?» Rövaren, som verkligen var ensam, såg sig hastigt om, och lorden sköt honom genom huvudet.

På grund av försenad ankomst ha några översättningar vid ombrytningen ej kunnat få den plats, som med rätta tillkom dem, utan måst placeras sist. RED.

Digitized by Google

Franskt översättningsprov för realgymnasiet.

Två ekorrar sutto tillsammans på en trädgren. »Jag är den vigaste av alla ekorrar», sade den yngre; »ingen av mina kamrater kan klättra så fort som jag, ingen kan hoppa så bra som jag.» Händelsevis var en räv dold vid trädets fot. När han hörde detta tal, kröp han fram ur sitt gömsle och sade: »Min unge vän, jag har redan hört talas om din skicklighet, och jag önskar ingenting högre än att se bevis på den. Om du hoppar ned på den här gräsplanen, skall jag säga till mina barn, att du är den vigaste ekorre på jorden.» — »Gör inte vad räven ber dig om», sade den äldre ekorren. »Han lägger en snara för dig; du kommer att bryta nacken av dig.» Men den unge lyssnade icke på denna varning, utan kastade sig från trädet och föll så illa, att räven utan svårighet kunde gripa honom.

Berkeley and the Barker.

Stockholm Version.

In the second (latter) half of the eighteenth (> 18th, XVIIIth) century (Century XVIII) travellers (> wayfarers) in England were not (never) safe (secure), even in the /immediate/ environs (neighbourhood, >surroundings, >vicinity) of London, from being attacked (assailed, assaulted, waylaid) by highwaymen (highway robbers, footpads). The Earl of (Lord) Berkeley, who died in 1810, had often declared (announced, proclaimed, stated, asserted, averred) that it was true that anybody (anyone) /whatever/ might (> could) [that anybody (anyone) might certainly] be overpowered (overwhelmed, overborne, mastered) /by superior numbers/, if he were (should be) attacked by several (many) highwaymen, but that he himself would (> should) never (not) yield (surrender, succumb, give way, give in, cave in F, knuckle under F) to one who was by himself (alone, single-handed. unsupported) [to a single one (assailant, man, person)]. One night, when he was travelling (> journeying) across (over) [was crossing, was traversing] Hounslow Heath, in the neighbourhood (> vicinity) of (near, close to) London, his travelling- carriage (-coach) was stopped (brought to a standstill) by a man on horseback (on a horse) [a mounted man], who stuck (put, rammed) his head in at (through) the window, and said (saying): "You are Lord Berkeley, I believe (think, suppose, fancy, imagine, presume, take it) [are you not? aren't you]?" — "Yes, I am [That's so, That is so]". — People (They, Folk) say that you have boasted (bragged) that you would never yield [*etc*] to a single (single-handed) highwayman". — "True [Yes, I have /said so (that)/]." — The man threw (held) out (drew forth) a pistol (barker F) [held a pistol to (at) his head] and said (,saying): "Well (Well, then; Very well),

Digitized by Google

I am a single-handed (single) highwayman (gentleman of the road), and I say, 'Your money or your life!'" — "You cowardly (dastardly, craven, chicken-hearted) cur (dog, hound)!" shouted (screamed, shrieked, yelled) the peer; "do you suppose (believe, think, imagine, fancy) I can't (/that/ I cannot) see your companion (partner, accomplice, comrade, fellow-robber), who's (who is) hiding [hiding (concealing) himself] behind you?" The robber, who, as a matter (in point) of fact, was alone (by himself) [who was really (really was) alone (by himself, single-handed)], hastily (hurriedly, quickly) turned round (turned round hastily *etc),* and the peer shot him through the head (blew out his brains).

Notes and Comments.

This story appears as no. 27 in Calwagen-Lindquist, *Översättningsövningar till engelska,* but in such a different form that the key probably throws little light on the difficulties of the present version. These difficulties, as far as I can judge from an extremely rapid perusal of a number of translations, appear to be these, which the limited time at my disposal permits me to set down only briefly and dogmatically. Not: "were passengers, not even in the surroundings of London sure (protected)" [first sentence]. "Count Berkeley who died 1810 has often told, that everybody could be conquered ... but that he himself never should give himself /away/ to an alone highway-man" [second sentence]. "When he a (one) night crossed the Hounslow-moor in the near of London, his car (cab, diligence) was checked by a riding man who pulled his head ... Your name is Mr. Berkeley, "[third sentence]." People says (are saying) that you have prouded yourself on never giving you to a rubber alone" [fifth sentence]. "So [That] I have" [sixth sentence]. "The man stretched out (kept) a pistole and said, Why, I am an alone vagabond and I say:' Money or life'" [seventh sentence]. "You wretched rascal, don't you think that I can not see your fellow who hides him behind you?" [eighth sentence]. "The robber who actually (in the reality, in the matter of fact) was alone (was lonely indeed), turned momently round, and the Lord [= God] shut (shooted, shoot) him through his head".

C. S. Fearenside.

In the second half of the eighteenth century travellers in England were not safe,[1] even in the immediate neighbourhood (the suburbs, the environs) of London from (were not secure ..... against) the attacks of highwaymen[2] (footpads). The Earl of Berkeley,[3] who died in /the year/ 1810, had often declared that anyone might certainly (of course) be overpowered if /he were/ attacked by several footpads, but that he himself would never yield (give in) to one /robber/ alone.[4] One night, as he was crossing [travelling over (across), journeying over] Hounslow Heath, in the neighbourhood of London, his coach[5] (One night he was crossing ... when his coach) was held up (stopped, brought to a standstill) by a man on horseback, who put in his head through the carriage window and said: "You are Lord Berkeley /aren't you/?"[6] "Yes, /I am"./ "They (Folk) say that you have boasted that you would never yield to a single highwayman." "That is true".[7] The man pulled

Digitized by Google

out a pistol and said: "Well, I am a single highwayman and I say: 'Your money or your life!'" "You cowardly dog,"[8] cried the earl (Earl),[9] "do you think I cannot (can't) see your companion (comrade) hiding behind you?" The robber, who really was alone,[10] looked round quickly [(hastily) (looked hastily round)], and the earl (Earl) shot him through the head.

Notes.

1) Cp. *to ensure against risks, I cannot ensure that you will arrive in time, to insure one's life.* 2) *Street thief* = *pickpocket.* 3) For pronunciation compare *Derby, Berkshire, Hertfordshire, (t* mute), *clerk, sergeant.* 4) *to a single one* would mean "to any of them". 5) Better than *carriage* in this particular instance, but *carriage window* is a general term. 6) The abbreviation here and below *(can't)* might reasonably be objected to as giving too modern a tone to the dialogue. 7) *That I have!* is colloquial and emphatic. 8) *Cur* expresses contempt, but is bad here on account of the two *k* sounds and the following ə: (in *earl*). 9) Not *lord:* this is generally avoided after the definite article owing to the possibility of confusion with "the Lord". 10) Emphasise *was* in reading. This order is more emphatic than *was really alone.*

F. J. Fielden.

A Gothenburg Version.

In the latter half (part) of the eighteenth (18th) century, travellers in England were not safe, even[1] in the neighbourhood (environs) of London, from being attacked by (from the attacks of) highwaymen (footpads). The Earl of Berkeley, who died in 1810, had often declared that, to be sure,[2] anybody (anyone) could be overpowered if he were (was) attacked by several highwaymen, but /that/ for his part he (that he himself) would never yield to only one (one alone).[3] One night, as he was crossing (was driving over, was being driven across) Hounslow Heath near (in the neighbourhood of) London, his travelling carriage[4] (his coach) was stopped (held up) by a man on horseback, who put (thrust, stuck) his head through[5] the carriage window, and said, "You're (You are) Lord Berkeley, aren't you?" "Yes, I am." "People say /that/ you have boasted that you would never yield to one highwayman." "I have." The man held out[6] a pistol, saying, "Well, I am a solitary highwayman, and I say to you, 'Your money, or your life!'" "You cowardly dog," cried his lordship, "do you think I can't (cannot) see your fellow robber[7] hiding behind you?" As[8] the robber, who really was alone, looked quickly round, his lordship shot him through the head.

Notes.

1) Literally "were not even safe in ..."; a less natural statement to begin a story with than the above rendering. — 2) More freely: "that though anybody might be overpowered .... highwayman, he himself would .... — 3) 'a single one' might be misinterpreted. — 4) formerly *chariot.* See H. Walpole's "Short Notes." — 5) "in at" is too friendly. — 6) "presented" also suits the context. — 7) "your mate" has brevity to recommend it. — 8) To preserve the Swedish syntax would rob the English of much of its force.

G. E. Fuhrken.

Digitized by Google

Thème français.

Deux écureuils étaient assis ensemble (de compagnie) sur une branche d'arbre (sur la branche d'un arbre). «Je suis le plus agile (leste, vif) de tous les écureuils, disait le plus jeune; aucun (nul)[1] de mes camarades (compagnons) ne peut (sait) grimper aussi vite que moi, aucun (nul) ne peut sauter aussi bien /que moi/». Par hasard un renard était (se trouvait) caché (dissimulé) au pied de l'arbre. Quand il entendit (En entendant) ces paroles (ce propos, ces mots), il rampa hors (sortit) de sa cachette et dit: «Mon jeune ami, j'ai déjà entendu parler de ton adresse (talent, habileté) et je ne désire (souhaite) rien tant (si vivement) que d'en voir une preuve. Si tu sautes sur cette pelouse (ce gazon), je dirai à mes enfants que tu es le plus agile (leste ,vif) écureuil[2] (des écureuils) de la terre.» — «Ne fais pas ce que te demande (ce dont te prie) le renard, dit l'aîné (le plus vieux) des écureuils (l'écureuil aîné). Il te tend un piège; tu vas te rompre le cou». Mais le cadet (plus jeune) n'écoutant pas (sans écouter) cet avertissement (avis), sauta (s'élança) de (du haut de) l'arbre et tomba si mal (malheureusement) que le renard put l'attraper (le saisir) sans difficulté.

A. Ganem.

---

[1]) Moins bien.
[2]) L'écureuil le plus agile (leste, vif).

Thème.

Deux écureuils étaient /assis/ (se trouvaient) ensemble sur une branche d'arbre. «Je suis le plus agile (leste) de tous les écureuils, dit le plus jeune;[1] aucun (pas un) de mes camarades ne peut (il n'y a aucun de mes camarades qui puisse) grimper aussi (si) vite (rapidement) que moi, aucun (pas un) ne peut (il n'y en a pas un qui puisse) sauter aussi (si) bien que moi.» Par hasard (D'aventure)[2] il y avait un renard caché (un renard était caché) au pied de l'arbre. Quand il entendit (En entendant) ces paroles (ce discours), il se glissa hors (sortit) de sa cachette et dit: «Mon jeune ami, j'ai déjà entendu parler de (vanter) ton agilité (adresse)[3], et je ne désire rien tant (davantage) que d'en voir une preuve. Si tu sautes sur cette pelouse (ce gazon, ce pré), (Saute sur .... et) je dirai à mes enfants que tu es l'écureuil le plus agile de la terre (du monde).» — «Ne fais pas ce que le renard te demande (te demande le renard), dit le plus âgé (l'écureuil plus âgé). Il te tend un piège; tu vas te casser le cou.» Mais le jeune /écureuil/ n'écouta pas (ne voulut pas entendre) cet avertissement; il se jeta en bas de l'arbre et tomba si malheureusement que le renard put le saisir (se saisir de lui, s'en saisir) sans difficulté.

Digitized by Google

Notes.

1) Pas *le cadet*, ne se dit guère que du plus jeune dans une famille ore dans un groupe. — 2) *D'aventure*, un peu poétique et archaïque, conviendrait dans un apologue de ce genre. (Cf. La Fontaine, Fables I, 22; V, 18). — 3) *Habileté* se dit de l'art avec lequel on agit, on accomplit un travail, on dirige une affaire; ne s'emploierait guère en parlant des mouvements du corps.

P. Méaly.

Deux écureuils étaient ensemble assis (perchés) sur un rameau (une branche d'arbre). «Je suis le plus agile de tous les écureuils», dit le plus jeune; «aucun de mes camarades ne peut (n'est en état de) (n'est capable de) (n'est à même de) grimper aussi vite (rapidement, lestement) que moi, aucun ne peut sauter aussi bien que moi.» Un renard était (se trouvait) par hasard caché au pied de l'arbre. En entendant ce discours (Lorsqu'il, Quand il) entendit ces paroles (mots), il sortit de sa cachette et dit: «Mon jeune ami, j'ai déjà entendu parler de (mentionner) ton adresse (habileté, talent) et je ne désire (souhaite) rien (davantage) que (mon plus ardent désir est) d'en avoir (obtenir) une preuve. Si tu sautes en bas sur ce gazon, (à terre sur l'herbe), je dirai à mes enfants que tu es le plus agile (leste) écureuil du monde (de la terre).» — «Ne fais pas ce que le renard te demande», dit le plus âgé (viex) des écureuils. «Il te tend un piège (C'est une ruse de sa part); tu te casseras (vas te rompre) le cou.» Mais le jeune écureuil n'écouta pas (ne prit pas garde à, ne fit pas attention à) cet avertissement, il s'élanca (se jeta, se précipita) en bas de l'arbre et tomba si malheureusement que le renard put le saisir (s'en emparer, le prendre, l'attraper) sans difficulté (peine).

M. Ransson.

Onsdagens skrivningar.

Uppgifter för uppsats på *tyska* eller *franska* för *real*-gymnasiet samt på *tyska* eller *engelska* eller *franska* för *latin*-gymnasiet.

1. Martin Luthers ungdom.
2. Slaget vid Lützen.
3. Carl von Linné.

Tyskt översättningsprov för real- och latingymnasiet.

Under Voltaires vistelse hos Fredrik den andre av Preussen ankom till hovet en schweizare, som hade ett utomordentligt minne. Utan att utelämna ett ord upprepade denne inför konungen ett

Digitized by Google

långt föredrag, som han hört blott en enda gång, Samma dag bad Voltaire konungen att få uppläsa en dikt, som han just fullbordat. Fredrik gav honom tillåtelse härtill, men beslöt på samma gång göra sig lustig på skaldens bekostnad. Han ställde schweizaren bakom en skärm och befallde honom noga giva akt på det, som Voltaire skulle läsa.

Då Voltaire slutat uppläsningen, frågade han konungen, vad han tyckte om dikten. Denne svarade kort, att Voltaire tycktes ha tillägnat sig en annans arbete. Skalden försäkrade, att konungen gjorde honom orätt. Fredrik sade då, att Voltaire själv skulle få höra, att dikten redan vore känd förut. Han kallade fram schweizaren, som ord för ord upprepade hela dikten.

Sedan konungen en stund hjärtligt skrattat åt Voltaires förbluffade min, förklarade han för honom, huru saken förhöll sig, och gav schweizaren en frikostig belöning för det nöje han förskaffat honom.

Engelskt översättningsprov för latingymnasiet.

I en engelsk samling anekdoter berättas följande. Mellan England och Sverige hade ett fördrag undertecknats, och de båda ländernas utrikesministrar George Canning och baron Ehrenheim skulle då enligt gammalt bruk få var sin med diamanter besatta snusdosa till ett värde av tusen pund. Ehrenheim bad emellertid det svenska sändebudet i London ge den engelska regeringen en vink om att han föredroge att få dosans värde i kontanta pengar; han hade nämligen för avsikt att använda summan till understöd åt det svenska landskapet Bohuslän, som led hungersnöd. Då Canning erfor detta, sade han: »Baron Ehrenheim är väl mycket rik, då han vill ge en sådan gåva?» — »Visst inte», svarade sändebudet, »han har intet annat än sin lön». — »Så mycket ädlare är denna hans handling», utropade Canning, »jag lovar er, att hans önskan skall uppfyllas. Men jag skulle även vilja be er om en ynnest; tillåt mig att deltaga i hans goda gärning. Jag ber er att till den summa, som baron Ehrenheim skänker de olyckliga invånarna i Bohuslän, lägga beloppet för den dosa, som jag skall få av er regering.»

Franskt översättningsprov för real- och latingymnasiet.

Markisinnan de Sévigné lär en gång ha sagt, att förtjusningen över Racines dramer skulle gå över liksom smaken för kaffe. Tvisten om Corneilles överlägsenhet över Racine eller Racines över Corneille kommer att vara så länge som deras verk vara, d. v. s. beständigt. Fru de Sévigné kunde hava flera skäl att föredraga Corneille, men ett var nog: han var hennes ungdoms avgud. Racine kom senare, och man tycker i allmänhet bäst om sin egen generations konst-

Digitized by Google

närer. I en fransk teaterpjäs, som uppfördes för några år sedan, talade en åttioårig dam om någonting, som inträffat på den store kungens, den gode kungens tid, och då man frågade henne, vilken kung hon menade, blev svaret: »Naturligtvis Ludvig Filip. Det var under hans regering, som jag fyllde tjugo år». De flesta människor äro sådana; det var därför helt naturligt, att fru de Sévigné föredrog Corneille framför Racine.

Während Voltaires Aufenthalt (des Aufenthaltes Voltaires) bei Friedrich II. (dem Zweiten) von Preussen [Während (Als) (Zu der Zeit, als) sich Voltaire bei Friedrich II. (dem Zweiten) von Preussen aufhielt (befand)], kam ein Schweizer, der [1] ein ausserordentliches [ausserordentlich (ungemein) [2] grosses (gutes)] Gedächtnis hatte (besass) [dem ein ausserordentliches . . . . . Gedächtnis eigen war] an den (seinen) Hof [traf ein Schweizer . . . . . am (an seinem) Hof/e/ ein] [kam (langte) ein Schweizer . . . . am (an seinem) Hof/e/ an] [kam an den (seinen) Hof ein Schweizer, der (dem) . . . .] [traf am Hof/e/ (an seinem Hof/e/) ein Schweizer ein, der (dem) . . .] [kam (langte) am Hof/e/ (an seinem Hof/e/) ein Schweizer an, der (dem) . . .] [traf am Hof/e/ (an seinem Hof/e/) ein Schweizer, der (dem) . . . . ein] [kam (langte) am Hof/e/ (an seinem Hof/e/) ein Schweizer, der (dem) . . . . an]. Ohne /nur/ (/auch nur/) ein /einziges/ Wort auszulassen [weg-(fort-)zulassen], wiederholte dieser (er) dem König (vor dem König) einen langen Vortrag, den [3] er nur (bloss) ein einziges Mal gehört hatte. An demselben [4] Tag/e/ bat (ersuchte) Voltaire den König, /ihm/ ein Gedicht, das (eine Dichtung, die) [5] er gerade (soeben) vollendet hatte (habe, hätte), vorlesen (vortragen) zu dürfen [/ihm/ ein Gedicht (eine Dichtung) vorlesen (vortragen) zu dürfen, das (die) er . . . .] [bat Voltaire den König um Erlaubnis (, ihm zu gestatten), ein Gedicht (eine Dichtung) vorzulesen (vorzutragen), das (die) er . . . .] [bat Voltaire den König, ihm zu gestatten, dass er ein Gedicht (eine Dichtung) vorlese (vortrage), das (die) er . . . .] [bat Voltaire den König um Erlaubnis . . . ein Gedicht, das (eine Dichtung, die) er gerade (soeben) vollendet hatte (habe, hätte), vorlesen . . . zu dürfen] [bat Voltaire den König, ihm den Vortrag eines Gedichtes, das . . . . zu gestatten]. Friedrich erteilte (gab) /ihm/ die Erlaubnis hiezu [6] (hierzu) (gab seine Einwilligung /hiezu/) (gab /hiezu/ seine Einwilligung) [gestattete (erlaubte, gewährte) dies (es)], aber [doch (allein) er] /er/ beschloss [beschloss jedoch (aber)] gleichzeitig (zu gleicher Zeit) [aber (jedoch, doch, allein) gleichzeitig (zu gleicher Zeit) beschloss er], sich auf Kosten des Dichters eine vergnügte (heitere) Stunde zu bereiten (eine Unterhaltung zu verschaffen) [sich mit dem Dichter einen Scherz (Spass) zu machen (zu erlauben)] [7]. Er liess (hiess) den Schweizer hinter einen Schirm [eine /spanische/ Wand] treten [8] [sich hinter einen Schirm (eine . . .) stellen] und befahl (gebot) ihm, auf das, was Voltaire lesen (vortragen) würde (werde), genau achtzugeben (zu achten) [9] [auf das

Digitized by Google

genau (genau darauf) achtzugeben (zu achten), was Voltaire lesen (vortragen) würde (werde)] [Er hiess den Schweizer . . . treten und auf das, was . . . . . lesen . . . würde (werde), genau achtgeben (achten)] [Er hiess den Schweizer . . . . treten und auf das genau (darauf genau) achtgeben (achten), was . . .].

Als (Wie) Voltaire seine (die) Vorlesung [seinen (den) Vortrag] beendigt [Als (Wie) Voltaire geendigt hatte] [Als (Wie) Voltaire mit seiner (der) Vorlesung (seinem Vortrag/e/) (dem Vortrag/e/) zuende (zu Rande) war], fragte er den König, wie ihm das Gedicht (die Dichtung) gefalle (gefallen habe) [was er von dem Gedicht/e/ (der Dichtung) halte] [was seine Meinung (sein Urteil) über das Gedicht (die Dichtung) sei]. Dieser erwiderte (entgegnete, antwortete, versetzte) /nur/ kurz, Voltaire scheine sich die Arbeit (das Werk) eines anderen (eine fremde Arbeit) angeeignet zu haben (scheine sich mit fremden Federn zu schmücken) [10] [Voltaire habe sich wohl (offenbar) die Arbeit (das Werk) eines anderen (eine fremde Arbeit) angeeignet]. Der Dichter beteuerte (versicherte), dass ihm der König unrecht tue [der König tue (täte) ihm unrecht]. Da [11] sagte Friedrich [12], Voltaire [13] werde sich mit eigenen Ohren (selbst) davon überzeugen können [könne (möge) sich mit eigenen Ohren (selbst) davon überzeugen] (solle [14] selbst hören), dass das Gedicht (die Dichtung) schon vorher (früher) [vorher (früher) schon] bekannt gewesen sei (bekannt war). Er rief den Schweizer /hervor/, der /nun/ (/sodann/, /daraufhin/) das ganze Gedicht (die ganze Dichtung) Wort für Wort (wortwörtlich, wörtlich, wortgetreu) wiederholte.

Nachdem der König über die verblüffte Miene (den verblüfften Gesichtsausdruck Voltaires) (über Voltaires verblüffte . . . .) eine Weile /lang/ herzlich gelacht hatte (Nachdem der König eine Weile /lang/ über . . . .) (Nachdem der König eine Weile /lang/ herzlich über . . . .), erklärte er ihm, wie die Sache sich verhielt, [erklärte er ihm den /ganzen/ (/wahren/) Sachverhalt] und gab dem Schweizer für das Vergnügen, das (die Unterhaltung, die) er ihm verschafft (bereitet) hatte /eine/ reiche [15] Belohnung (reichen Lohn) [und gab dem Schweizer /eine/ (reiche) Belohnung (reichen Lohn) für . . .].

Anmerkungen.

1) *welcher* etwas schleppend. — 2) *ungemein* soll lieber nicht als Adjektivum verwendet werden. — 3) Siehe 1! — 4) Weniger gut: *am selben.* — 5) Siehe 1! — 6) *hiezu* gilt in Norddeutschland als veraltend, im Süden (namentlich in Österreich) als schöner. — 7) *sich über den Dichter lustig zu machen* hätte etwas Herabsetzendes an sich. — 8) Wörtlich: *Er stellte den Schweizer* . . . Der König tut dies aber wohl nicht selbst. — 9) Nicht recht stilgemäss: *Obacht zu geben.* — 10) Frei, aber gut. — 11) Nicht passend; *Dann*, möglich: *Darauf.* — 12) *Friedrich sagte da (dann)* nicht passend. — 13) Nicht *dass*, sonst würden zwei *dass*-Sätze aufeinander folgen, was unschön wirkt. — 14) *sollte* könnte falsch verstanden werden; *få* bleibt am besten unübersetzt. — 15) *freigebig* möglich, aber in der Regel nur vom Geber gesagt.

Hans Pollak.

Digitized by Google

Während Voltaires Aufenthalt[1] bei Friedrich II. (dem Zweiten) von Preussen kam[2] ein Schweizer an den Hof, der ein aussergewöhnlich gutes[3] Gedächtnis hatte. Ohne ein Wort auszulassen (zu vergessen), wiederholte dieser vor dem König[4] einen langen Vortrag, den er nur ein einziges Mal gehört hatte. An demselben Tage[5] bat Voltaire den König,[6] ihm[7] ein Gedicht vortragen (vorlesen)[8] zu dürfen, das er /so/eben (gerade) vollendet hatte. Friedrich erteilte (gab) ihm die Erlaubnis hierzu (dazu), beschloss[9] aber gleichzeitig (zugleich),[10] sich auf Kosten des Dichters (mit dem Dichter)[11] einen Scherz zu erlauben. Er stellte[12] den Schweizer hinter einen Schirm und befahl ihm,[13] auf das, was V. vorlesen[14] würde, genau (sorgfältig) achtzugeben.[15]

Als V. mit dem Vorlesen fertig war,[16] fragte er den König, wie ihm das Gedicht gefalle[17]. Dieser erwiderte kurz, dass V. sich die Arbeit eines andern angeeignet[18] zu haben scheine.[19] Der Dichter versicherte, dass der König ihm Unrecht tue.[20] Da sagte Friedrich,[21] dass V. selbst zu hören bekommen werde (sollte),[22] dass das Gedicht schon (bereits) vorher bekannt war (sei)[23]. Er rief den Schweizer herbei,[24] und dieser wiederholte das ganze Gedicht Wort für Wort.[25]

Nachdem der König eine Weile über Voltaires verdutzte[26] Miene herzlich gelacht hatte, erklärte er ihm, wie sich die Sache verhalte,[27] und gab dem Schweizer eine reichliche[28] Belohnung für das Vergnügen, dass er ihm bereitet[29] hatte.

Anmerkungen.

a = gut, *b* = einigermassen gut, *c* = weniger gut, *d* = schlecht, *e* = falsch.

1) Bei vorgesetztem Genetiv nur *Aufenthalt* ohne *s*: wahrscheinlich *während* mit Dat. konstruiert, um die Schwerfälligkeit zweier Genetive mit s zu vermeiden, dann aber auch nach einem fem. Subst. z. B. während der Mutter Aufenthalt; *des Aufenthalts von V.* b, *des Aufenthalts Voltaires* c. — 2) *kam am Hofe an, gelangte am Hofe an* d: hiesse direkt von der Reise. — 3) *aussergewöhnliches, vorzügliches, ausgezeichnetes.* — 4) *wiederholte dem König* c. — 5) *Am selben Tage* b, *Denselben Tag* c. — 6) *bat den König darum*: überflüssig; *um die Erlaubnis* b. — 7) *ihm* darf nicht fehlen. — 8) *hersagen, aufsagen* d: keine auswendig gelernte Schulaufgabe. — 9) *fasste den Entschluss* c: viel zu stark. — 10) *gleichzeitig* kann Adverb zu *beschloss* oder auch zum folgenden Infinitiv sein, also: *beschloss gleichzeitig, sich lustig zu m.* oder *beschloss, sich gleichzeitig lustig zu machen.* — *aber* an erster Stelle: schwerfällig. — 11) *über den Dichter lustig zu machen* c, *sich auf K. des D. lustig zu machen:* hier scheint mir etwas zu fehlen, nämlich worüber er sich l. machen wollte. — 12) versteckte hinter einem oder einen Schirm. — 13) *hiess ihn acht/zu/geben auf das was: auf das* darf nicht fehlen, sonst bedeutet es, dass er achtgeben sollte, ob V. einen Brief, eine Erzählung oder irgend etwas anderes lesen würde. — 14) *lesen* zu schwach; *was V. lesen wollte* d. — 15) *seine Aufmerksamkeit auf das zu lenken* c, *zu passen* e, besser *aufzupassen; ein wachsames Auge zu haben* d: nur in Bezug auf Bewegung; *auf das, welches* e. *zu achten* c. — 16) *Das Vorlesen (die Deklamation) beendigt (beendet) hatte* b, *Vorlesung* e, *Hersagen* c, *geschlossen hatte:* unschön, ebenso *vollendet.* — 17) Indirekte Rede, daher, so weit angängig, Praes. konj. *gefiele* b, *gefällt* c, *gefallen hätte (habe)* c, *wie er das Gedicht finde* b, *fand* c. — 18) *zugeeignet* = sich selbst gewidmet. — 19) Konj. Praes. zu empfehlen. *dass es ihm scheine (schiene), als ob:* ihm

Digitized by Google

= ein subjektives Urteil. — 20) Praes. konj. — 21) *Friedrich sagte da:* ungeschickt, besser *darauf.* — 22) *hören würde:* nicht laut Text, besser *sollte.* — 23) *wäre* c. — 24) *rief aus dem Versteck hervor*, sonst nur *vor.* — 25) der Relativ-Satz im Schwedischen wie im Deutschen besser in einen Hauptsatz zu kleiden. — 26) *verblüffte* c. — 27) *erklärte er ihm die Sache, den Sachverhalt* b; *wie es sich damit verhalte (verhielte): damit* darf nicht fehlen; *wie mit der Sache war, wäre* e. — 28) *reichlich* statt *freigebige*; eine *freigebige B. geben* = zweimal geben. — 29) *verschafft* zu konkret.

Benno Rosenbund.

The "Comity of Nations." [1]

Stockholm Version.

An English collection of anecdotes tells (gives, relates) the following story (tale) [The[2] following story (tale) is taken from (/to be/ found in) an English collection of anecdotes]. A treaty had been signed between Great Britain (England) and Sweden,[3] and, in accordance with ancient (long-standing, old) usage (custom, practice), the foreign ministers (secretaries) of the two (both the) countries (states, kingdoms),[4] George Canning and /the/ Baron Ehrenheim, were each[5] to receive a diamond-studded snuff-box[6] [a snuff-box set (studded) with diamonds (brilliants)] worth (of the value of) a thousand pounds [worth (of the value of) £ 1000].[7] Ehrenheim, however, asked (requested, told, ordered) the Swedish minister (envoy, > ambassador) in (> at) London ("at the Court of St. James's") to give the British (English) Government a hint /to the effect/ that he should (would) prefer to receive (have, get) the value of the snuff-box in cash (money, ready money): /the fact was that/ he intended (purposed) to use (employ) [he had (cherished) the intention (design, purpose) of using (employing)] the sum for the relief of (to relieve, to help) the Swedish province (shire, county) of Bohuslän,[8] which was suffering from famine [scarcity (shortage, lack) of food].[9] When Canning learnt (heard of, was informed of, heard, got to hear) this, he [On learning etc this, Canning] said: "Baron Ehrenheim is very rich (wealthy), I suppose (presume) [I suppose (presume) /that/ Baron Ehrenheim is very rich (wealthy)], as (seeing that) he wishes (desires, wants) to give (make) such a gift (donation?" — "Not at all (By no means, Certainly not)," answered (replied) the minister; "he has (possesses) nothing but (except, > save) his salary (pay)." "So much the finer (nobler, more handsome) is his deed (action)," exclaimed Canning [Canning exclaimed (cried /out/)]: "I promise you that his wish shall[10] be granted (fulfilled). But I too (also) should like to (would fain) beg (crave) a favour of you (beg you a favour): permit (allow, suffer) me to (let me) share [share (participate) in] his good deed. To the sum (amount) which Baron Ehrenheim gives to (bestows on) the unfortunate (hapless, unhappy) inhabitants (natives) of Bohuslän, I beg you to add the value of the snuff-box that I am to receive from (of) your Government."

Digitized by Google

Notes and Comments.

(1) The following notes — brief, by special request — deal with *all* the wrong or faulty renderings contained in the single and only script I have seen: their fewness suggests that this piece is infinitely easier than the Monday piece, all the translations of which that I have seen abound in errors. (2) The article is essential, even in highly abbreviated speech. (3) There appears to be no reason whatever for the heavy stress implied in placing *Between England and Sweden* at the very forefront of the sentence. (4) *both the countries* can hardly be called 'wrong', but it is quite needlessly emphatic: it would mean "not only of one country [as one might naturally expect], but actually of both!!!". *The both countries* is provincial English. (5) This is a neater way of inserting *each* than to write *were to have each of them*. (6) Not "*by* old *use* one with diamonds trimmed" [which last word is used of garments: thus it might be used of the oak-apple mentioned in the Lower Certificate English text for today]. (7) Not *to the value of thousand pounds* — the article being essential before *thousand*, and *to the value* suggesting a maximum limit rather than a fixed and definite amount. (8) Not *district*, which in modern British usage would be applied to one of the administrative subdivisions of the old geographical 'shire' [*landskap, provins*] or of its modern administrative substitute, the administrative 'county' [*län*]. The omission of *of* before the name of a 'county' [*the district Bohuslän*] is in accordance with Irish usage [*County Meath* etc.], rather than with British usage. (9) Not *that famished (hungered)* which besides being archaic, would imply a habit rather than a temporary state. (10) *I promise you that his desires will be filled* could only stand if we regarded *promise* as bearing its somewhat old-fashioned sense of *assure*, as in *I rated him soundly, I promise you* — which would obviously weaken Canning's words and seem to remove their fulfilment from his province.

C. S. Fearenside.

In an English collection of anecdotes the following story is told (incident is related). A treaty had been signed between England and Sweden,[1] and, according to /an/ ancient (/a/ long-established, an old) custom,[2] the foreign ministers of the two countries, George Canning and Baron Ehrenheim, were each to have a snuff-box set (studded) with diamonds to the value of £ 1000 (a thousand pounds). Ehrenheim however asked the Swedish ambassador in London to hint to the British (English) Government (to give the British Government a hint) that he would prefer to have the value (equivalent) of the box in cash, it being his intention[3] to use the money for the relief of the Swedish province of Bohuslän, which was in a state of (suffering from) famine. When Canning heard of (learned) this he said: "Baron Ehrenheim must be very rich, /I suppose,/ since he means[4] to send a gift like this (such a gift)?" — "By no means", answered the ambassador, "he has nothing but his salary". — "All the nobler, then, this action of his (That makes this action of his[5] all the nobler)", exclaimed Canning, "I promise you that his wish (desire, request) shall be granted (fulfilled). But I too (also) would ask you[6] a favour (ask a favour of you); allow (permit) me to share in his good action. I beg (pray) you to add to the sum that Baron Ehrenheim sends

Digitized by Google

(will send)[7] to the unhappy (unfortunate, poor) people of Bohuslän the equivalent of the box that I am to receive from your government."

Notes.

1. Note the necessary change of order. 2. Compare: "as the custom was, is." 3. The participle is used as this is evidently part of what was told to the British Government. 4. Or "is willing", "wishes" — according to the precise force of the Swedish. 5. "This his action" would be archaic; cp. Luke, XV, 32, "*this thy brother* was dead, and is alive again . . ." 6. Emphasise *you* in reading. 7. i. e. when he receives it. If the money had already been received we should require *is sending*.

F. J. Fielden.

Théme français.

/On prétend que/ La marquise de Sévigné aurait dit une fois (un jour) que l'enthousiasme (l'engouement) pour les drames de Racine passerait comme le gout du (pour le) café. La discussion sur (de) la supériorité de Corneille sur Racine ou de Racine sur Corneille durera (aura lieu) aussi longtemps que leurs œuvres /existeront/ (durera tant que dureront leurs œuvres), c'est-â-dire toujours.[1] Madame de Sévigné pouvait avoir plusieurs raisons (motifs) de (pour) préférer Corneille, mais une (un) suffisait: il (c')était l'idole (le dieu) de sa jeunesse. Racine vint (est venu) plus tard,[2] et l'on aime mieux (préfère) en général les artistes de sa propre génération. Dans une pièce /de théatre/ française qui fut jouée (donnée, représentée) il y a quelques années, une dame de quatre-vingts ans (octogénaire) parlait de quelque chose qui était arrivé (survenu) (avait eu lieu) au temps du grand /roi/, du bon roi, et comme on lui demandait quel roi elle voulait dire (de quel roi elle parlait) sa réponse fut (elle répondit): «Naturellement Louis Philippe. C'est sous son règne que j'ai eu vingt ans». La plupart des hommes sont ainsi (comme cela); il était donc tout naturel que Madame de Sévigné plaçât Corneille avant (préférât Corneille à) Racine.

A. Ganem.

[1]) Moins bien: perpétuellement.
[2]) Ou: vint après.

Thème.

La marquise de Sévigné aurait dit une fois que l'engoûment pour les tragédies[1] de Racine passerait comme le goût du café. La querelle (discussion, le débat) au sujet de la supériorité de Corneille sur Racine ou de Racine sur Corneille durera aussi longtemps (autant) que /durera/ leur oeuvre, c'est-à-dire toujours (éternellement). Madame de Sévigné pouvait avoir plusieurs raisons

Digitized by Google

(motifs) de préférer Corneille, mais une (un) suffisait: il était (avait été) l'idôle de sa jeunesse. Racine vint (est venu) plus tard et on aime mieux (préfère) en général (généralement) les artistes de sa propre génération. Dans une pièce /de théâtre/ française qui fut (a été) représentée il y a quelques années, une dame octogénaire (de quatre-vingts ans) parlait de quelque chose qui s'était passé au temps du grand roi, du bon roi, et comme on lui demandait (quand on lui demanda) de quel roi elle parlait (voulait parler), elle répondit: «Naturellement de Louis-Philippe (De Louis-Pilippe naturellement). C'est[2] sous son régne que j'ai eu vingt aus». La plupart des gens sont ainsi (comme ça); aussi était-il (-ce) [c'est (voilà) pourquoi il était] naturel que Madame de Sévigné préférât Corneille à Racine.

Notes.

1) Pas *drames*, le mot ne s'employait pas au XVIIe siècle et aujourd'hui il n'est pas synonyme de tragédies. — 2) Pas *c'était.*

P. Méaly.

REALSKOLEXAMEN H. T. 1917.

Tyskt översättningsprov.

En herre, som hela året om bodde på landet, blev en nyårsafton bjuden på middag av en av sina grannar. Som han visste, att han skulle komma tämligen sent hem, tog han med sig en lykta. Nästa morgon fann han till sin förvåning, att han hade glömt lyktan hos sin vän. Han undrade över att han inte hade saknat den på hemvägen, ty det hade varit ganska mörkt föregående afton. Senare på dagen bad han en av sina jungfrur att gå och hämta lyktan, emedan han snart nog kunde behöva den. Då hon kom tillbaka, hade hon inte bara lyktan med sig utan också en brevlapp, i vilken det bland annat stod: »Härmed återsänder jag din lykta. Får jag be dig vid tillfälle skicka tillbaka buren med papegojan, som du tog med dig i går kväll, då du gick hem.»

Tyskt reproduktionsprov.

Kaiser Josef II. traf eines Tages auf der Strasse einen kleinen Jungen, der bitterlich weinte. »Warum weinst du?» fragte er. »Meine Mutter ist arm und krank», antwortete der Junge, »und niemand will ihr helfen.» Der Kaiser fragte den Kleinen, wo seine Mutter wohne, und gab ihm dann einen Gulden. Der Junge lief nun schnell zu einem Arzt, der Kaiser aber begab sich in die Wohnung der armen Frau. Er sagte ihr, er sei Arzt, und fühlte ihr den Puls. Darauf schrieb er etwas auf ein Stück Papier und ging fort. Als

Digitized by Google

der Junge mit dem Arzt nach Hause kam, erzählte ihnen die Mutter, der Arzt sei schon da gewesen und habe ein Rezept geschrieben. Der Arzt liess sich das Rezept zeigen und sagte dann: »Das ist der Kaiser selbst gewesen. Er hat Ihnen eine Unterstützung von fünfzig Gulden aus seiner Privatkasse angewiesen und will Ihnen auch ferner helfen.» Die arme Frau dankte dem Kaiser ihr lebelang für das, was er an ihr getan hatte.

Ein Herr, der das ganze Jahr /hindurch (lang)/ (der während des ganzen Jahres) auf dem Lande wohnte, war[1] an einem Silvester/abend/ (> war eines Silvesterabends) bei einem seiner (einem von seinen) Nachbarn zu/m/ Mittag (zu Tisch) [zum Mittagessen, zum Essen] geladen (war zum Essen eingeladen). Da er wusste, dass er ziemlich spät heimkehren (heimkommen, nach Hause kommen) würde (werde) (wusste, er würde ziemlich spät heimkommen), nahm er eine Laterne mit[2]. Am nächsten (folgenden) Morgen (Drauffolgenden Morgens) fand er zu seinem Erstaunen (zu seiner Verwunderung), dass er die Laterne bei seinem Freund/e/ vergessen habe (hatte). Er wunderte sich darüber (Er war darüber erstaunt), dass er sie auf dem Heimweg (dem Nachhauseweg) nicht vermisst [dass sie ihm auf dem H. (beim Nachhausegehen) nicht gefehlt] habe (> hatte), denn es war am vorhergehenden (vorigen) Abend ziemlich (recht) dunkel gewesen. Später am Tage bat er ein/e/s seiner Dienstmädchen die Laterne zu holen,[3] da er sie wohl bald (bald genug, recht bald) nötig haben (benötigen) könne (könnte). Als das Mädchen (> Als *es*) wiederkam (zurückkam, zurückkehrte) hatte es nicht nur die Laterne, sondern auch ein Briefchen (einen Zettel) mit, in dem (welchem) es unter anderm hiess (in dem u. a. stand)[4]. „Hiermit sende ich Deine Laterne zurück (wieder). Dürfte (Darf) ich Dich bitten, /mir/ bei Gelegenheit den Käfig mit dem Papagei wiederzusenden (zurückzuschicken), den Du gestern abend, als Du nach Hause gingst, mitgenommen hast (mitnahmst)."

Anmerkungen.

1) Besser als: „wurde an einem Silvester von einem N. zu Tisch geladen", da dies ja auch bedeuten könnte: er wurde Silvester (und zwar für einen späteren Tag) eingeladen; es liesse sich wohl auch übersetzen: *wurde von* einem N. für (zu) Silvester zum Essen geladen. — 2) Das schw. »*sia*» bleibt am besten unübersetzt. — 3) Das schw. »*gå*» bleibt unübersetzt. — 4) Nicht: „in dem *es* stand;" wohl aber könnte man übersetzen: „in dem u. a. folgendes (wie folgt) stand".

C. K.

Ein Herr, der das ganze Jahr /hindurch (über) (lang) (F durch)/ (während des ganzen Jahres) auf dem Lande wohnte, wurde an einem (wurde einen) Neujahrsabend (Silvesterabend)[1] (einen Silvester) von einem seiner Nachbarn[2] zum Mittagessen[3] [zu (zum) Mittag] eingeladen.[4] Da er wusste, dass er ziemlich spät nach Hause kom-

Digitized by Google

men (heimkehren) würde[5], nahm (brachte) er eine Laterne mit.[6] Am (Den) nächsten (folgenden) Morgen[7] [Am (Den) Morgen darauf] fand (sah) (bemerkte, merkte) (*lit.* gewahrte) er zu seinem Erstaunen [zu seiner Verwunderung (Überraschung)], dass er die Laterne bei seinem Freund/e/ vergessen (zurückgelassen) hatte. Er /ver/wunderte sich darüber [war[8] darüber erstaunt (verwundert)], dass er sie nicht auf dem Heimwege (Rückwege) (Wege nach Hause) (Nachhausewege) (beim Nachhausegeh/e/n) (, als er heimkehrte,) (sie auf dem Heimwege nicht) vermisst [er nicht ihr Fehlen (ihr Fehlen nicht) auf dem Heimwege bemerkt] hatte,[9] denn es war am (den) Abend vorher [am vorhergehenden (vorigen) Abend] (den vorigen Abend) (F vorigen Abend) (denn der Abend vorher war) ziemlich (recht) dunkel (F finster) (ziemlich dunkel am Abend vorher) gewesen. Später am Tage (des Tages) bat er eines seiner[10] Dienstmädchen,[11] /hinzugehn[12] und/ die Laterne zu holen[13] (sie möchte . . . holen), da (weil) er sie recht[14] bald (bald genug) brauchen[15] (nötig haben) könnte.[16] Als sie zurückkam[17], hatte (brachte) sie nicht nur die Laterne mit, sondern /dazu (ausserdem)/ auch einen Zettel (ein Zettelchen) (ein Papier), auf [einen Brief (ein Briefchen),[18] in] dem (welchem) unter anderem (u. a.) (ausser anderem) /folgendes/ stand[19] (der u. a. folgendes enthielt): „Hiermit sende (schicke) ich dir[20] deine Laterne zurück.[21] Darf (Dürfte) ich dich bitten [Willst (Möchtest) du so gut (freundlich) sein], bei Gelegenheit (gelegentlich) das Bauer (den Käfig) mit dem Papagei zurückzuschicken (zurückzusenden) (so gut sein und . . . zurückschicken), das (*bezw.* den) du gestern abend mitnahmst[22], als du nach Hause gingst (heimgingst) (gestern abend, als du heimgingst, mitnahmst)."

Anmerkungen.

1) Nicht recht gut: *eines Neujahrsabends;* der Genetiv steht bei mehr unbestimmten Zeitangaben *(eines Tages, eines Abends, morgens, abends)*, die Zeitangabe wird aber hier durch das *Neujahrs-* näher bestimmt. So sagt man wohl *eines schönen Tages*, wenn das *schön* keinen prägnanten Sinn hat, dagegen muss es heissen: *an einem schönen Tage*, wenn man sagen will, dass an dem Tage wirklich schönes Wetter war. — 2) Unschön: *von einem von seinen Nachbarn.* — 3) Nicht: *zu Mittagessen*; nicht: *Mittagsessen.* — 4) Die Wortfolge: *zum Mittagessen von einem seiner Nachbarn eingeladen* entschieden zu missbilligen, da *zum Mittagessen eingeladen* eine begriffliche Einheit bildet; so kann man auch nicht sagen: *das Defizit in der Kasse wurde in Verbindung mit dem Verschwinden des Kassierers gebracht* statt: *mit dem V. d. K. in Verbindung gebracht*, vgl. Nyckel till Tyska hemstilar II, S. 22, Anm. 16. — 5) Natürlich unmöglich: *sollte* od. *wollte.* — 6) Nicht unmöglich: *mit sich.* — 7) Nur in (nachlässiger) Umgangssprache: *Nächsten Morgen.* — 8) Unmöglich: *wurde.* — 9) Umgangssprachlich auch: *dass sie ihm nicht auf dem H. gefehlt hatte.* — 10) Weniger gut: *eines von seinen D.* — 11) *Mägde* nicht ausgeschlossen, da es sich hier ja um ein Landgrundstück handelt *(pigor).* — 12) Nicht gut: *zu gehn und die L. zu holen;* desgleichen nicht: *zu gehn, um die L. zu holen.* — 13) Nicht gut: *holen zu gehn*, da das *gehn* ja schon in *holen* enthalten ist; dagegen sagt man sehr gewöhnlich: *ich gehe die Laterne holen.* — 14) Nicht: *schon bald* (= nog snart); *schon* als Übersetzung für schwed. *nog* zu gebrauchen, wenn es sich um ein gütliches, tröstendes Zureden oder auch um eine Drohung handelt: *sei nur ruhig, es wird schon alles wieder*

Digitized by Google

gut werden; du sollst schon deine Strafe bekommen. — 15) Zu gewählt: *da er ihrer ... bedürfen könnte.* — 16) Der Konjunktiv (indirekte Rede) wegen des *snart n o g* notwendig; stände im Schwedischen: *emedan han snart kunde behöva den*, so wäre natürlich auch die Übersetzung: *da er ... konnte* (Feststellung der Tatsache seitens des Erzählers) durchaus am Platze. — 17) Nicht gut: *wiederkam.* — 18) Unmöglich: *Briefzettel* oder gar *Brieflappen.* — 19) Unmöglich: *in dem es u. a. stand; es* ist hier formelles Subjekt, das wirkliche Subjekt der mitgeteilte Briefinhalt. — 20) Das *dir* ist hier nicht gut wegzulassen. — 21) Nicht: *wieder.* — 22) Nicht: *mit dir nahmst.*

Ernst A. Meyer.

Ein Herr, der (welcher) das ganze Jahr /hindurch/ (während des ganzen Jahres) (das ganze Jahr über)[1] auf dem[2] Land/e/ lebte (wohnte), wurde (ward) einmal (einst/mals/) zu Silvester[3] von einem seiner[4] Nachbar/e/n zu Mittag [zum Mittagmahl (Mittagessen)] /ein/geladen (gebeten). Da (Weil)[5] er wusste, dass er ziemlich (recht) spät heimkommen (nach Hause kommen) (heimkehren) (nach Hause zurückkehren) würde (werde) [er würde (werde) ziemlich (recht) spät heimkommen (nach Hause kommen) (heimkehren) (nach Hause zurückkehren)], nahm er sich eine Laterne mit [nahm er eine Laterne[6] mit /sich/]. Am nächsten Morgen[7] fand (/be/merkte, sah) er zu seiner Verwunderung (Überraschung) (zu seinem Erstaunen), dass er die (seine) Laterne bei seinem Freund/e/ vergessen (stehen lassen) habe. Er wunderte sich darüber (Es wunderte ihn, Es nahm ihn wunder, Er war erstaunt darüber, Er war darüber erstaunt) [Es schien ihm merkwürdig (auffallend)] [Es kam ihm wunderlich (seltsam) vor] [Es schien ihm wunderlich (seltsam)], dass (wieso) (wie es kam, dass) [wie es geschehen (sein) konnte, dass] er sie auf dem Heimweg/e/ (Rückweg/e/, Nachhausweg/e/) [beim Heimkehren (Zurückkehren, Nachhausegehen, Heimgehen)][8] nicht vermisst[9] habe. [Er konnte sich nicht erklären (Er konnte nicht begreifen) (Er konnte nicht verstehen), wie es kam, dass ... habe] [Er konnte sich nicht erklären ... (Er konnte nicht verstehen), wieso er sie ... habe], denn es war am vorhergehenden (an dem vorhergehenden) Abend (am Abend vorher, an dem Abend vorher)[10] recht (sehr, ziemlich) dunkel (finster) gewesen [denn es hatte ... ziemlich (recht, sehr, ziemlich) grosse (starke) Dunkelheit geherrscht] [denn der vorhergehende Abend (Abend vorher) war recht (sehr, ziemlich) dunkel gewesen]. /Später/ im Laufe des Tages ersuchte (bat) er eines seiner Dienstmädchen (Mädchen) (eine seiner Mägde),[11] die Laterne zu holen [/von (bei) seinem Freunde/ abzuholen] [sie möge (möchte) die Laterne ... holen (abholen)],[12] da (weil) er sie wohl (wahrscheinlich, vermutlich, vielleicht) /recht/ bald /wieder/)[13] brauchen (benötigen) werde (würde) [da (weil) er ihrer ... bald /wieder/ bedürfe (bedürfen werde)] [weil es möglich (anzunehmen) sei, dass er sie /recht/ bald /wieder/ brauchen (benötigen) werde (brauche ‚benötige) (dass er ihrer ... /wieder/ bedürfe)][14]. Als (Wie) sie (es)[20] zurückkehrte (zurückkam), hatte (brachte) sie (es)[20] nicht nur die La-

Digitized by Google

terne /mit/, sondern auch einen Zettel (ein Zettelchen, ein Blatt) [hatte (brachte) sie nicht nur die Laterne, sondern auch einen Zettel . . . /mit/], auf dem [einen /offenen/ Brief (ein /offenes/ Briefchen, ein Schreiben), in dem] (welchem) unter anderem /geschrieben/ stand (geschrieben war) (es unter anderem hiess): "Hie/r/mit[15] sende (schicke), ich /Dir/ Deine Laterne /zurück/. Dürfte (Darf) ich (Ich möchte) Dich bitten (ersuchen), /mir/ bei Gelegenheit (gelegentlich) den Käfig (Bauer)[16] mit dem Papagei zu schicken (senden) (zurückzuschicken, zurückzusenden), den (welchen)[16] Du gestern abends (Abend),[17] als (da) (wie) Du nach Hause gingst (heimkehrtest, heim gingst), mit /Dir/ nahmst[18] [den (welchen) Du gestern abends (Abend) mit /Dir/ nahmst, als (da) (wie) Du nach Hause gingst (heimkehrtest, heimgingst)[19]]."

Anmerkungen.

1) Frei, aber richtig: *stets, immer.* — 2) Falsch: *am Land/e/;* in den Mundarten und der Umgangssprache des Südens gibt es allerdings eine aus *auf dem* zusammengezogene Form *am,* welche jedoch von der Schriftsprache nicht anerkannt wird; *am* soll immer nur in dem Sinne von *an dem* gebraucht werden. — 3) Ungebräuchlich: *eines Silvesters* oder *zu einem Silvester.* Die Schreibung *Sylvester* ist möglich. Man könnte auch sagen: *an einem (am) 31. (einunddreissigsten) Dezember.* Ausdrücke wie *an einem (am) Neujahrsabend* (Grimms Wörterbuch hat auch: *Neujahrabend), an einem (am) Silvesterabend* haben den Nachteil, dass sich mit ihnen die Vorstellung des Abends verbindet. Sollte diese aber dem Verfasser vorschweben und mit *middag* eine des Abends, etwa um 7 Uhr, eingenommene Mahlzeit gemeint sein, so könnte man sagen: *wurde an einem Neujahrsabend (Silvesterabend) eingeladen.* — Das Wort *Diner* wäre möglich, soll aber als unnötiges Fremdwort lieber gemieden werden. — 4) Stilistisch nicht gut: *von einem von seinen Nachbar/e/n.* — 5) Nicht gut: *nachdem,* obwohl es im Geschäftsstil oft als kausale Konjunktion verwendet wird. — 6) Falsch: *Leuchte;* dieses Wort hat übertragene Bedeutung. — 7) Weniger gebräuchlich: *Nächsten Morgen, Des nächsten Morgens.* Möglich: *Am /darauf/ folgenden Morgen, Am Morgen des nächsten Tages.* — 8) Stilistisch am besten wohl: *auf dem Heimwege.* — 9) Möglich: *das [wieso] . . . sie ihm auf dem Heimwege . . . nicht gefehlt habe (abgegangen sei).* Weniger gut: *dass (wieso) er sie . . . nicht entbehrt habe,* denn dabei hat man wohl oft die Vorstellung: man denke zwar an etwas (jemanden), sehne sich aber nicht darnach (nach ihm). —. 10) Nicht: *vorigen, vorherigen* oder dgl. — 11) Falsch: *Jungfrauen, Jungfern.* — 12) Möglich: *zu gehen und . . . (sie möge . . . gehen und . . .)* Aber das schwedische *gå och . . ., sitta och . . .* bleibt im Deutschen oft unübersetzt, vgl. z. B. *Was tut er? — Er arbeitet.* Schwedisch: *Han sitter och läser.* — 13) Nicht gut: *bald genug.* — 14) *dass er sie bald wieder brauchen könnte* ist hier nicht recht am Platze, denn dies könnte auch als indirekte Form der Phrase *ich kann sie brauchen* = 'ich habe (überhaupt, nicht gerade bei einem bestimmten Anlass) Verwendung für sie' aufgefasst werden. — Unnötig: *diese,* schleppend: *dieselbe.* — 15) *Hiemit* gilt in Norddeutschland als veraltend, im Süden (namentlich in Österreich) als schöner. — 16) Möglich auch: das *Bauer . . ., das (welches); den* und *das* ist besser als das etwas schleppende *welchen* und *welches.* — 17) Schleppend: *am gestrigen Abend.* — 18) Auch: *genommen hast;* dann wird der Inhalt des Relativsatzes gleichsam isoliert und springt besonders in die Augen. — 19) Möglich, aber weniger gut: *den (welchen) Du gestern mit Dir nahmst, als Du nach Hause gingst, zu schicken.* Das Verbum lässt hier zu lange auf sich warten. — 20) Nachtrag. Wurde oben *eines seiner Dienstmädchen (Mädchen)* gesagt, so lässt sich hier trotzdem ein *sie* als Konstruktion nach dem Sinne verteidigen.

Hans Pollak.

Digitized by Google

Ein Herr, der das ganze Jahr über[1] (hindurch) auf dem Lande wohnte, wurde von einem seiner Nachbarn zu Mittag (zum Mittagessen) am Silvesterabend[2] (am Neujahrsabend) geladen (eingeladen). Da er wusste, dass er ziemlich spät nach Hause kommen würde, nahm er eine Laterne mit.[3] Am nächsten Morgen fand er zu seinem Befremden[4] (Erstaunen), dass er die Laterne bei seinem Freunde vergessen (/zurück-/gelassen) hatte. Er wunderte sich, dass er sie nicht auf dem Heimwege vermisst hatte, denn es war am Abend vorher (am vorhergehenden A.) ziemlich dunkel (finster) gewesen. Später am Tage bat er eines seiner Dienstmädchen (von seinen D.) die Laterne holen zu gehen, da (weil) er sie bald genug brauchen könnte. Als sie (es) zurückkam, hatte (brachte) sie (es) nicht nur die Laterne mit, sondern auch einen Zettel, worauf (auf welchem) [ein Briefchen, worin (in welchem)] unter anderem /geschrieben/ stand: Hiermit sende ich Deine Laterne zurück. Darf ich Dich (Ich möchte Dich) bitten, mir bei Belegenheit das Bauer mit dem Papagei zurückzuschicken, das (den B. mit d. P. zurückzuschicken, den) Du gestern abend beim Nachhausegehen (als Du nach Hause gingst), mitgenommen hast[5].

1) Das ganze Jahr (ohne *über*) *b.* — 2) an Silvester, am Silvester; am Silvesterabend zu Mittag geladen: die Einladung erfolgte an diesem Tage für einen späteren Termin; darum obige Wortstellung vorzuziehen. — 3) *mit sich: sich* überflüssig. — 4) *Befremden* ist vorzuziehen, *Erstaunen* zu stark in Anbetracht der geringen Ursache. — 5) *mitnahmst.*

Benno Rosenbund.

Engelskt översättningsprov.

När prins Karl, sedermera Karl II, blivit besegrad av Cromwell 1651, måste han gömma sig för sina fiender, som försökte gripa honom. En gång då han vandrade i en skog, kommo några av Cromwells soldater inridande i skogen. Karl klättrade då upp i en ek och gömde sig bland dess grenar. Soldaterna redo så nära, att han hörde dem säga: »Han är i den här skogen; vi skola snart ha honom.» Men de funno honom icke, och han lyckades fly ur landet. När Cromwell dog, bad folket Karl komma tillbaka, och den 29 maj 1660 red han in i London. Till minne av eken, som nio år tidigare räddat honom, hade många prytt sina mössor med galläpplen (*oak-apples*), och den 29 maj kallas ännu galläppledagen (*Oak-apple Day*).

Engelskt reproduktionsprov.

Före uppläsningen lämnas lärjungarna följande upplysningar, vilka lämpligen uppskrivas på svarta tavlan: *motor-car* = automobil; *incident* = händelse; *compensation* = ersättning; *game* = villebråd; *into the bargain* = på köpet.

A friend of mine was out in his motor-car one morning last week when rather an alarming incident happened. He was driving

Digitized by Google

along a country road, enjoying the beauty of the landscape, when on turning a sharp corner in the road he came upon a man and a dog approaching from the opposite direction. Unfortunately he had quite forgotten to blow his motor-horn and now it looked as though an accident must occur. However by a rapid turn of the steering-wheel he was just able to escape running into the man, though the dog was run over and killed on the spot. My friend thought he would be very careful what he was doing, so after bringing his car to a standstill he remarked: »That poor dog looks as though it were dead. Why couldn't it get out of the way, I wonder? Do you happen to know who it belonged to?» The man, who was carrying a gun over his shoulder, said that the dog was his. »Oh, was it?» replied my friend. »Well», he went on, »I am afraid I have spoilt your day's sport for you. Was the dog a valuable one?» »Not particularly so.» »Would a sovereign satisfy you as a compensation for his loss?» »Quite, thank you.» My friend took out his purse and handed over a sovereign, feeling glad to get off so comparatively cheaply, and then asked: »What sort of game do you get about here?» »Oh, I wasn't going after game» said the man. »Indeed! What were you after then?» »Well, to tell you the truth, I was taking the dog out into the woods to shoot it, that was all, and now you have saved me the trouble and given me a sovereign into the bargain.»

Oak-apple Day.[1]

Stockholm Version.

When Prince Charles,[2] afterwards Charles II, had been (was) defeated (beaten, overthrown, vanquished)[3] by Cromwell in[4] 1651, he had [was compelled (forced, driven, obliged)] to hide (conceal) himself from his enemies (foes),[5] who were trying[6] (endeavouring, attempting, seeking) [> tried, endeavoured, attempted, sought] to seize (catch, lay hold of, lay hands on) him. Once (One day) /,/ when he was roaming (wandering, ranging, > walking) about /in/ a wood[7] (forest), some of Cromwell's soldiers (troopers) came riding into the wood (forest). Charles /> then (now)/[8] climbed [climbed (clambered) up /into/] an oak- tree (oak) and hid (concealed) himself amongst (among, amidst) its branches (boughs). The soldiers rode so near /him/ (close /to him/) that he could (was able to) hear them say (> saying):[9] "He is (He's) in this wood (this here wood F); we shall[10] soon have (catch) him [have (catch) him soon]." But they did not find (discover) him, and he succeeded in escaping (fleeing, flying) [managed (contrived) to escape (flee, fly)] from the country.[11] When (After) Cromwell died (was dead) [After Cromwell's death],[12] the people (nation) invited (begged, asked) Charles to return, and on 29/th/ May[13] (May 29/th/, the 29th of May), 1660, he rode into London. In remem-

Digitized by Google

brance (memory) of the oak which had saved[14] him ten years before (previously, earlier) many people had decked (decorated, adorned, embellished) their caps with oak-apples; and 29 May (/the/ 29/th/ of May) (May /the/ 29 /th/) is still called (styled)[15] (still bears the name of) *Oak-apple Day*.

(1) In this text, the first 'historical' piece set for English at the Lower Certificate Examination, a slightly more dignified style is appropriate, though not obligatory: hence the preference accorded to *return* over *come back*, to *invited* over *asked*, to *escaping from* over *getting out of*, and the exclusion of such abbreviations as *didn't*, or such colloquialisms as *later on*. The appended notes are based on a dozen translations made, without the aid of a dictionary, by fairly advanced pupils in about 30—45 minutes. The scripts show that the chief grammatical difficulty in the piece is the rendering of the Swedish 'imperfektum'. (2) Such titles as *prince* are usually, but by no means invariably, spelt with a capital initial. As the 'hero' of the story — which has been told hundreds of times in English, e. g. in Sir Walter Scott's *Woodstock* and Harrison Acrisworth's *Boscobel* — was English — or rather, as events showed, Anglo-French — he should be styled 'Charles', not 'Karl'. (3) Hardly *conquered*, [the favourite rendering of my class], which is applied to a country or to a nation, rather than to an army or to a single individual [except in the case of a single combat]. This note also applies to the Monday Higher Certificate text, about the Earl of Berkeley. (4) The preposition is necessary in connected prose, but not *in the year of 1651*. (5) Not *must hide himself for (to) his fiends: must*, at least in modern English, would express Charles's own thought at the time, not the objective fact; *for* would express that the concealment was done for the benefit of his foes; and *fiend* is an — or the — enemy of humanity. Charles's enemies, who were rather apt to regard themselves as *saints*, were often regarded by the Royalists as *fiends*. (6) With one exception, all the members of my class wrote 'tried'; but in ordinary modern English at any rate the imperfect form would naturally be employed here, as we are concerned not with a habit or a single definite action [as *rode* in the fourth sentence] but with a continuous series of actions. A similar case occurred in another romantic story about another errant Stuart: SER. VT. 15 [SA. 440]. (7) Not *While (When) he once was (was once) walking in a wood*, which verb [used by nearly all my class] would distinctly suggest a pleasure-walk — the "sauntering" that Charles II loved. (8) The best way to translate *då* is to omit it: *Charles then climbed* would suggest *afterwards* rather than *on that occasion* [which is needlessly cumbrous here]. (9) *heard /that/ they said* would more naturally involve a message than the direct hearing of Charles. (10) *We will soon have him* would, at least to a modern ear, suggest that the speakers were Scotsmen — who, on the whole, were Charles's supporters at this time and who had raised the bulk of the army defeated in Cromwell's "crowning mercy". (11) Not *succeeded to flee*. (12) As nearly twenty months of intricate intrigue elapsed between Cromwell's death and the recall of the Stuarts, *was dead* is truer than *died*, and *After Cromwell's death* than *On Cromwell's death*. It was, roughly speaking, *the people* or *the nation*, not *they* or *people* that brought about "the Restoration." (13) The preposition is necessary before the date in ordinary continuous prose. (14) Only if the oak had done something active to save the young prince, could we use *rescue* here. (15) *still (yet) is called* is a poetical word-order.

C. S. Fearenside.

Digitized by Google

When Prince Charles, afterwards (later) Charles II,[1] had been defeated [(beaten) (conquered)] by Cromwell in 1651, he had to hide from his foes (enemies) who were trying[2] to seize [(catch) (capture)] him. One day he was wandering in a wood when some (One day, as he ..... wood, some) of Cromwell's soldiers came riding that way (riding into it). Charles climbed /up/ (clambered[3] up) into an oak/-tree/ and hid among its branches. The soldiers rode so near (close) /to him/ that he heard them say: "He is in this wood; we shall soon have him". But they did not find him, and the Prince succeeded in escaping out of [(fleeing from) (managed to escape out of, flee from)] the country. When Cromwell died the people invited Charles back (asked Charles to come back), and on May 29, 1660[4] he rode (made his entrance) into London. In[5] memory of the oak which had saved him nine years before [(earlier) (previously)] many people had decorated [(ornamented) (adorned)] their caps with oak-apples, and the 29th[6] of May is still called Oak-apple Day.

Notes.

1) Read as "Charles *the* Second". 2) Note the tense: "were trying" all the time. 3) This word suggests hurry or difficulty. It is best to omit *då*. 4) Read as "May the twenty-ninth, sixteen sixty". 5) But compare: "Sacred *to* the memory of ..." 6) The *th* is often written, though not usually printed, above the line. This order would of course be possible in the previous sentence.

F. J. Fielden.

When Prince Charles, afterwards Charles II. (the Second), was defeated by Cromwell in 1651, he had to hide from (conceal himself from) his enemies, who tried (were trying) to catch him. Once, when he was walking in a wood, some of Cromwell's soldiers came riding into it (the wood). Charles climbed /up/ into an oak-/tree/ and hid /himself/ among its branches. The soldiers rode so near that he heard them say," He is in this wood; we shall soon have him." But they did not find him, and he succeeded in escaping from the country. When Cromwell died, the people (nation) asked Charles to come back (return), and on the 29th of May (on May 29th), 1660, he rode into London. In memory (remembrance) of the oak which had saved him nine years before (earlier), many had decked (decorated) their caps with oak-apples, and the 29th of May is still called Oak-apple Day (Royal Oak Day).

G. E. Fuhrken.

Während des Aufenthaltes[1] von Voltaire (Während Voltaires Aufenthalt) (In der Zeit von Voltaires Aufenthalt) bei Friedrich dem Zweiten (II.) von Preussen kam ein Schweizer an den Hof [langte (kam) ein Schw. an dem Hofe an], der ein aussergewöhnliches (ausserordentliches) [ein aussergewöhnlich (selten) gutes] Gedächtnis hatte (sein nannte). Ohne /auch nur/ ein /einziges/

Digitized by Google

Wort auszulassen wiederholte er (dieser) vor dem Könige einen langen Vortrag, den (welchen) er nur (bloss) ein /einziges/ Mal gehört hatte. An demselben (Am selben) Tage (Denselben Tag) bat V. den König ein Gedicht (bat V. dem Könige ein Gedicht) vorlesen zu dürfen, das er gerade vollendet halte[2]. Friedrich gab (erteilte) ihm diese Erlaubnis [ihm die Erlaubnis hierzu (dazu)], beschloss aber gleichzeitig sich über den Dichter lustig zu machen (> sich auf Kosten des Dichters lustig zu machen). Er stellte den Schweizer hinter einen Schirm (Er liess den Schweizer hinter einem Schirm Platz nehmen) und befahl ihm genau (gut, aufmerksam) auf das zu achten [das achtzugeben (das Obacht zu geben)], was V. lesen (vortragen, vorlesen) werde (würde)[3].

Als V. mit dem Vorlesen[4] (> dem Vortrage) fertig (zu Ende /gekommen/) war, fragte er den König, wie ihm das Gedicht gefalle (gefiele) [wie er das G. finde (fände)] [was er vom (von dem) Gedichte halte (hielte)]. Dieser antwortete kurz, Voltaire scheine sich die Arbeit eines andern angeeignet zu haben [V. habe (hätte) sich anscheinend die A. e. a. angeeignet] (kurz, dass sich V. die A. e. a. angeeignet zu haben scheine). Der Dichter versicherte (beteuerte), der König tue (täte) ihm Unrecht (, dass ihm der K. Unrecht tue). Da/rauf/ (Alsdann) sagte Friedrich (Friedrich sagte alsdann), Voltaire solle (werde) selbst hören [, dass V. selbst hören solle (sollte, werde, würde)], dass das Gedicht schon vorher (früher) bekannt (gekannt) sei (wäre). Er rief den Schweizer heran[5], der das ganze Gedicht Wort für Wort wiederholte.

Nachdem der König eine Zeitlang (> eine Weile)[6] über Voltaires verblüffte Miene herzlich gelacht hatte, erklärte er ihm,[7] wie sich die Sache verhalte (verhielte), und gab dem Schweizer eine freigebige (reiche, reichliche) Belohnung für das Vergnügen, das (welches) er ihm verschafft (bereitet) hatte.

1) Nicht: Während des *Besuchs*, da es sich um ein lange Zeit dauerndes Verbleiben am Hofe Friedrichs handelt. — 2) Besser als: habe oder hätte, wiewohl sich der Konjunktiv als im Sinne Voltaires gesprochen erklären lässt. — 3) Nicht: solle (sollte). — 4) Nicht: mit der Vorlesung. — 5) oder auch „hervor", d. h. hinter dem Schirm hervor. — 6) Nicht: Augenblick.

C. K.

Während des Aufenthalts Voltaires (Voltaires Aufenthalt)[1] bei Friedrich dem Zweiten von Preussen (Während V. sich bei Fr. d. Zw. . . . aufhielt), langte (kam) am Hofe ein Schweizer an (Während V. am Hofe Friedrichs des Zweiten v. Pr. weilte, langte dort ein Schw. an), der ein ausserordentliches (aussergewöhnliches) Gedächtnis hatte (besass). Ohne /auch nur/ ein /einziges/ Wort auszulassen (wegzulassen) (zu vergessen), wiederholte dieser vor dem König/e/ einen langen Vortrag, den er nur ein einziges Mal /an/-gehört hatte. An demselben (Am selben) Tage[2] bat Voltaire den König, /um die Erlaubnis/ /ihm/ (bat V., dem König) ein Gedicht

Digitized by Google

vorlesen (vortragen) [8] zu dürfen, das er soeben vollendet [4] hatte (ein G., das er . . . hatte, vorlesen zu dürfen). Friedrich gab ihm die Erlaubnis /hierzu/ (hierzu die Erl.) (ihm Erlaubnis hierzu) [erlaubte (gestattete) ihm dies (es ihm)] (willfahrte seinem Wunsch) [gewährte ihm seine (die) Bitte], beschloss [5] aber [6] (jedoch) gleichzeitig sich über den Dichter lustig zu machen [7] (sich auf Kosten des Dichters einen Scherz zu erlauben). Er stellte den Schweizer hinter einen Schirm (Wandschirm) (eine spanische Wand) und befahl ihm, genau (sorgfältig) auf das [8] achtzugeben (zu achten) (hiess ihn genau auf das achtgeben), was Woltaire vorlesen (vortragen) würde.[9]

Als (Nachdem) Voltaire das Vorlesen [10] (den Vortrag) beendet [11] (beendigt) hatte (Als . . . mit dem Vorlesen zu Ende war), fragte er den König, was er von dem Gedicht hielte (halte) [wie ihm das G. gefiele (gefalle)] [was er zu dem G. meinte (meine)]. Dieser antwortete (erwiderte) kurz, dass Voltaire sich die Arbeit (das Werk) eines ander/e/n angeeignet [12] zu haben scheine (schiene) (kurz, V. schiene sich die A. e. a. angeeignet zu haben) [dass es ihm scheine (schiene), als ob V. sich . . . angeeignet habe] [kurz, ihm schiene (es schiene ihm), als ob . . .] [kurz, seiner Ansicht (Meinung) nach (seines Erachtens) habe V. sich . . . angeeignet]. Der Dichter versicherte, dass der König ihm unrecht täte (tue). Friedrich sagte da [13], Voltaire selbst (selber) soll/t/e [14] /es/ hören [15], dass das Gedicht schon (bereits) vorher (zuvor) bekannt [16] sei (wäre).[17] Er rief den Schweizer hervor [18] (liess den Schw. hervortreten), der Wort für Wort (wörtlich) das ganze Gedicht wiederholte.

Nachdem der König eine Weile herzlich über Voltaires verblüffte (verdutzte) Miene gelacht hatte, erklärte er ihm [19], wie die Sache sich (sich die Sache) (wie es sich mit der Sache) verhielt (ihm den Sachverhalt), und gab dem Schweizer eine freigebige (reichliche) Belohnung für das Vergnügen, das er ihm verschafft (bereitet) hatte.

Anmerkungen.

1) Entschieden zu missbilligen: *Während Voltaires Aufenthalts.* — 2) Umgangssprachlich auch: *Denselben Tag;* altertümelnd: *Selbigen Tages.* — 3) Unmöglich: *auflesen* (= plocka upp): ebenso unmöglich: *hersagen* oder *aufsagen* (dies nur von Schulaufgaben). — 4) Nicht: *vollbracht, beendigt, zu Ende geführt, ausgeführt;* nicht unmöglich dagegen, wenn auch ungeschickt (allzu niederer Stil): *fertig gemacht.* — 5) Nicht: *entschloss sich;* man *entschliesst sich,* nachdem man hin und her überlegt hat, *ent = aus etwas heraus,* hier sozusagen: aus einer Wahl heraus. — 6) Entschieden weniger gut: *aber beschloss:* hat der *aber*-Nebensatz kein neues Subjekt, so steht das *aber* schriftsprachlich an zweiter (nichterster) Stelle; umgangssprachlich (in mündlicher Rede) freilich beginnt man häufig auch in solchen Fällen den Nebensatz mit *aber.* — 7) Nicht üblich: *sich auf Kosten jmds lustig machen.* — 8) Nicht gut: *darauf,* — 9) Unmöglich: *sollte;* nicht gerade unmöglich dagegen: *wollte.* — 10) Nicht: *Vorlesung* (= föreläsningen). — 11) Weniger gut: *zugeeignet* (*zueignen* im allgemeinen = *widmen*); etwas gesucht: *sich zu eigen gemacht.* — 13) Nicht: *dann; als* der Dichter versicherte usw., *da . . .*; vgl. Nyckel till Tyska hemstilar I, S. 12. Anm. 7. Statt *da* wäre auch möglich: *darauf* oder *nun.* — 14) Unmöglich: *dürfe;* möglich dagegen: *werde.* — 15) Nicht: *erfahren;* ungeschickt: *zu hören be-*

Digitized by Google

kommen. — 16) Unmöglich: *gekannt.* — 17) Unmöglich: *dass V. selbst hören sollte, das Gedicht sei schon vorher bekannt.* — 18) *hervor* hier die nächstliegende Übersetzung (*fram ur*, nämlich aus seinem Versteck); nicht ganz ausgeschlossen: *heran, herbei;* gut möglich auch: *er rief den Schw., der usw.* — 19. Unmöglich: *für ihn.*

Ernst A. Meyer.

A Gothenburg Version.

The following story is told (related) in a collection of English anecdotes (In a. c. of E. a. is to be found the f. s. The following is one of a collection of E. a.). A treaty had been signed between England and Sweden, and the Foreign Secretaries (the Secretaries of State for Foreign Affairs) of the two countries, George Canning and Baron Ehrenheim, were each of them to receive, in accordance with) an old (a long-established, inveterate) custom, a diamond-studded snuff-box (a s-b. set with diamonds), worth (of the value of) a thousand pounds (£ 1000). Ehrenheim, however, asked (requested) the Swedish Minister (envoy, ambassador) in London to intimate to the English Government (to give the E. G. a hint) that he would prefer to (would rather) receive the value of the box in cash, for (as) he intended (it was his intention) to employ (use, make use of) the sum in aid of (for the relief of, to succour, to alleviate the distress in) the Swedish province of Bobuslän, which was suffering from famine. When Canning heard this, he said, "Baron Ehrenheim must /surely/ be very rich (well off), to wish to make such a donation (to give such a present)?" "Oh dear no (Certainly not)," answered the ambassador, "he has nothing but (beyond, except) his stipend (salary)." "His action is all (so much) the nobler (all the more noble)," exclaimed Canning. "I promise you that his request shall be granted (wish . . . gratified, desire . . . fulfilled, etc.). But I would also (should also like to) ask a favour of you: allow (permit) me to participate (take part) in his good deed. I beg you to add the value of the box that (which) I shall receive from your government to the sum that (which) Baron Ehrenheim will present (presents) to the unfortunate (luckless, ill-starred, etc.) inhabitants of (in) Bohuslän."

G. E. Fuhrken.

On raconte que la Marquise de Sévigné a dit une fois (la Marquise de S. doit avoir dit un jour) que le goût (l'admiration) (l'entichement pour les drames de Racine passerait de même que (comme) le goût pour le café. La querelle (dispute) au sujet de (concernant) (quant à) la supériorité de Corneille sur Racine ou de Racine sur Corneille continuera aussi longtemps que leurs œuvres existeront, c'est à dire toujours (eternellement). Madame de Sévigné pouvait avoir plusieurs raisons de préférer (donner la préférence à)

Digitized by Google

Corneille, mais une seule suffit (est suffisante): il était l'idole de sa jeunesse. Racine arriva (vint) plus tard, et l'on préfère en général (on aime en général mieux) les auteurs (artistes) qui sont nos contemporains (de sa propre génération). Dans une comédie (pièce de théatre) française qui fut représentée (jouée) (donnée) il y a quelques années, une dame octogénaire (de 80 ans) parlait de (mentionnait) quelque chose qui s'était passé (avait eu lieu) du temps du grand roi, du bon roi et lorsqu'on lui demanda quel roi elle voulait dire (de quel roi elle voulait parler), elle répondit (sa réponse fut): Naturellement Louis Philippe. C'était sous son règne que j'atteignis ma vingtième année. (J'eus 20 ans quand il régnait). La plupart des gens (hommes) sont ainsi; il était donc tout naturel que Madame de Sévigné préférât Corneille à Racine.

M. Ransson.

A SCORE OF NELSONS.

Pressure of work has so far prevented me from giving the detailed description promised of the volumes in Messrs Nelson's Sevenpenny [now *Nine*penny] Library acknowledged in the numbers of *Moderna Språk* for May and October 1915 and January 1916 (since which time no further books in the series have reached me); and the same pressure has prevented me from giving them more than a hasty perusal and the present cursory notice. The twenty volumes (which form nos. 189—208 in the Series, and whose original dates of publication were given in the original acknowledgements) may be ranged in the following groups.

(i) **Historical Novels.** Miss Una L. Silberad's *Sampson Rideout, Quaker* (no. 203), dealing with the period of the Puritan Revolution, hardly comes up to her stories of modern life — e.g. *Ordinary People* (no. 127). Mr Stanley Weyman's *House of the Wolf* (no. 192) and *Under the Red Robe* (no. 204), dealing with the Massacre of St Bartholomew's and Cardinal Richelieu respectively, were extremely popular in their day; but the first is terribly crude — it was his first book (1890) — and in reading the second it is now 'hard to recapture our first fine careless rapture'. Undoubtedly the best book in this group is Mrs Steel's almost classic romance of the siege of Delhi during the Indian Mutiny, *On the Face of the Waters* (no. 191), though it is scarcely to be denied that the effort to secure historical accuracy has damaged the book both as a story and as a work of art.

(ii) **Sensational Novels.** Here we have two collections of short stories and two full-length detective novels. Mr and Mrs C. N. Williamson's *Scarlet Runner* (no. 201) contains a dozen brightly written adventures of a red motor-car in charge of a gentleman-chauffeur, while Sir A. Conan Doyle's *Adventures of Brigadier Gerard* (no. 206) are, like the previously published *Exploits* (no.

Digitized by Google

184), uneven stories illustrative of the differences between British and French temperaments in the Great War of a century ago. The same author's *Hound of the Baskervilles* (no. 194), the hero of which is Sherlock Holmes, has a world-wide reputation, at least "on the pictures"; but it does not seem to me anything like so good a piece of work — as regards either incidents, or plot, or character, or writing — as the comparatively unknown E. C. Bentley's *Trent's Last Case* (no. 197), which I can very cordially recommend as a masterpiece in its kind.

(iii) **Descriptive Novels (outside Britain).** H. Seton Merriman's *Sowers* (no. 202) and *Velvet Glove* (no. 190) have their principal scene of action in Russia and Spain respectively, and are marked by the author's usual spirit of romantic conservatism. Miss Elizabeth Robins appears again in this series with *The Magnetic North* (no. 207), a very powerful book, which resembles *Come and Find Me* (no. 189) in taking us to the Arctic regions of North America, while *The Open Question* (no. 196) gives a vivid account of the attitude to one another of North and South in the United States, and turns on the lawfulness of suicide for people afflicted with fatal inherited disease. The authoress is a celebrated exponent of Ibsen (of whose *Ghosts* the present book is reminiscent), and her books deserve to be more generally known than they appear to be.

(iv) **Descriptive Novels (Britain).** This group includes two more of the Scottish Highland novels of William Black, which were widely read in the eighties, but are not exactly exhilarating reading today — *Wild Eelin* (no. 209) and *White Wings, a Yachting Romance* (no. 200). Far more modern and life-like is *Some Experiences of an Irish R. M.* (no. 205) by E. Œ. Somerville and Martin Ross, who are among the liveliest describers of the gay and reckless life of the hunting landowning class in Ireland: the present book consists, as the name suggests, of a number of semi-detached stories centering round the person of the narrator, a Rural Magistrate [the R. M. of the title]; and the series has been continued in several later and no less thoroughly amusing books — the chief author of which died quite recently. Mr E. F. Benson's *Money Market* (no. 195) is a careless, and Miss A. M. Sedgwick's *Franklin Kane* (no. 198) is a careful, study of the conditions of modern society life in England (the latter with useful contrasts between British and American ideas). Mr H. A. Vachell's *John Verney* (no. 208) continues the life of one of the boys who figure in his Harrow school-story, *The Hill,* and, like that, is a book to be read — though not so much as *Brothers* (no. 186) — by those who want to become acquainted with English ideals. Mr Alphonse Courlander's *Mightier than the Sword* (no. 193) is a distinctly good account of modern journalism, evidently based on first-hand knowledge. Finally in Mr G. K. Chesterton's *Manalive* (no. 199) we have an extraordinarily topsey-turvey criticism of all manner of modern ways of looking at life: the writer's mixture of jest and

Digitized by Google

earnest makes him almost as stimulating and as puzzling as G. B. S.

For non-English teachers and students of English I should feel inclined to place the following six of this score of books in the first class — nos. 191, 192, 193, **196**, 197, 205; while most of the rest would be suitable for the school library.

C. S. Fearenside.

Frågor och svar.

To the Editors of "Moderna Språk". May I, through your columns, ask any correcting teacher who has to correct any composition on "*A Story of Kipling's*" to be good enough to send me a copy of the script? I should have great pleasure in answering any questions arising out of the script in return for the copy of the script.

Address: Johannesgatan 20[4], Stockholm.

C. S. Fearenside.

INSÄNDA TIDSKRIFTER.

Modern Language Teaching: the Organ of the Modern Language Association. Year XIII, no. 5. *6d.* each part. (London: Black).

July 1917 [no. 5]. Rose Wells, "The Montessori Spirit and the Teaching of French"; P. Chavannes, "Chronique Française" [these periodical articles, written in French, should be very helpful to time-pressed teachers who wish to keep abreast with the main contemporary developments in French thought]; Memoranda on the University Preparation of the Future Teacher in Modern Languages; recent utterances of English and German scholars on the value — or valuelessness — of each other's languages.

Pedagogisk Tidskrift, utg. av Vilh. Vessberg, 53 årg., 1917. Häfte 4. Inneh. bl. a. Rebbe, Språkundervisningen vid de allmänna läroverken. — Häfte 5—6. Inneh. bl. a. Zachrisson, Det nya gymnasiet och språkfrågan. — Häfte 7. Inneh. bl. a. Ahlström, Våra studenters kunskaper i franska. — Häfte 8. Inneh. bl. a. Martin P:n Nilsson, Reformplaner för gymnasiet i Danmark och Norge.

LUND 1917, AKTIEBOLAGET SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET

Digitized by Google

MODERNA SPRÅK

SVENSK TIDSKRIFT FÖR UNDERVISNING I DE TRE HUVUDSPRÅKEN TYSKA, ENGELSKA, FRANSKA

UTGIVEN AV

HERMAN SÖDERBERGH OCH N. OTTO HEINERTZ.

ÅRG. XI. 9 (103) * LUND * December 1917

NÅGRA KAPITEL FRANSK SYNTAX

med anledning av lektor KOCH's «Étude sur la langue de Pierre Mille».

Kapitel 1. «Elle a les yeux beaux» och «Elle a de beaux yeux».

«En général l'article défini s'emploie devant les noms des parties du corps, quand ils sont précédés du verbe 'avoir' ou de la préposition 'à'», säger lektor KOCH (Mod. Spr., febr. 1917, sid. 45) och tillfogar som resultat av studiet av Pierre Mille: «Chez Mille on trouve souvent le substantif sans article (mais non pas après 'avoir') ou bien avec l'article indéfini, surtout quand il y a deux adjectifs déterminants, dont l'un doit précéder le substantif . . . Quelquefois il faut attribuer cette diversité à la tendance de varier l'expression». — Nu är ju detta förhållande alls inte någonting för Mille särskilt utmärkande, ej heller ha vi här att göra med något, som speciellt skulle tillhöra ett visst språkområde eller en «auteur tout à fait moderne». Tvärtom är detta en gammal känd sak, som omtalas även i våra skolgrammatikor (GULLBERG—EDSTRÖM, Fransk skolgram., 2:dra uppl., § 173:4; EDSTRÖM, Kortf. fransk språkl., 2:dra uppl., § 57:4).[1]) Däremot är det rätt så märkligt, att ingen gjort sig besvär med att undersöka, huruvida ett rent godtycke råder härvidlag eller det möjligen kunde ligga en djupare mening i användandet av det ena konstruktionssättet med uteslutande av det (de) andra.

PLATTNER (Ausf. Gram. der franz. Sprache, I, 3:dje uppl., sid. 325) säger helt kort: „Der bestimmte Artikel steht in folgenden

[1]) VISING (Fransk Språklära, sid. 182) nämner endast konstr. med best. artikel: »Vid beskrivning av ett föremåls nödvändiga beståndsdelar eller tillbehör, då adj. går predikativt efteråt». — Så även HULTENBERG, § 182.

Digitized by Google

Fällen, in welchen deutsch der unbestimmte oder kein Artikel üblich ist: . . . . 3) Wenn körperliche oder geistige Eigenschaften mit *avoir* angegeben werden (doch kann auch unbestimmter Artikel stehen)". — STORM (Större fransk Syntax, I, Artiklerne, Kap. IV, § 7) ger bland exempel på »possessiv artikel» även sådana som *il a les yeux bleus, vous avez le goût bon* och säger sedan i § 8: „Dog er heller ikke ubestemte Udtryk udelukket; der kan undertiden bruges ubestemt Artikel, Delingsartikel eller ingen Artikel". Detta är allt, och mig synes det synnerligen otillfredsställande. För min del kan jag nämligen icke tro, att det är helt likgiltigt, om jag skriver *il a les yeux bleus* eller *il a des yeux bleus,* utan jag har en bestämd känsla av att en betydelseskillnad föreligger. Då det dessutom visar sig vara så, att i somliga fall endast ett konstruktionssätt är möjligt, har jag försökt att med det lilla material, som står mig till buds (huvudsakligen hämtat från nämnda grammatikförf., framförallt STORM), åstadkomma en liten utredning av denna saks rätta natur, vad värde detta försök till utredning nu kan hava. Jag lämnar tillsvidare konstr. med prep. à å sido och behandlar

Avoir + subst. med adjektiv.

Som lektor KOCH säger, låta sig tre olika konstruktioner tänka: 1:o) den, som han i likhet med andra anser för den 'regelbundna', d. v. s. avoir + best. art. + subst. + adj.; 2:o) avoir + adj. (utan art.) + subst.; 3:o) avoir + obest. (resp. partitiv) art. + subst. + adj. (eller — allt efter adjektivets natur — avoir + art. + adj. + subst.).

Då det gäller att söka fastställa skillnaden i betydelse, visar det sig emellertid, såsom vi snart skola se, att konstruktionen utan artikel har samma innebörd som konstruktionssättet avoir + best. art. + subst. + adjektiv.[1]) Den skillnad, som förefinnes mellan dessa två, är snarast en historisk, alltså en rent yttre skillnad, och en författare — vare sig fransman eller annan — har här egentligen intet annat att göra än att böja sig för vad som genom hävd blivit lag; något av sitt personliga tycke kan här icke inlägga. Vad däremot angår förhållandet mellan å ena sidan dessa två konstruktionssätt och å andra sidan det som n:r 3 angivna, så kunna här författarens intentioner komma till sin rätt i rätt så avsevärd grad, ehuru även här yttre betingelser ibland ställa sig hindrande i vägen.

* *
*

Jag utgår således från tvenne olika betydelsefall. Det ena skulle jag vilja kalla den *abstrakta* eller *adjektiviskt-verbala* betydelsen, det andra den *konkreta* eller *substantiviska* betydelsen.

---

[1]) Jfr KOCHS exempel från Pierre Mille: Les hommes y ont belle taille, bonnes dents, bon pied, bon œil et la jugeote si rigoleuse et froide que . . .

Digitized by Google

Det är uppenbart, att ett uttryck sådant som *elle a bon cœur* eller *elle a l'oreille dure* icke är avsett att egentligen meddela något om hjärtat, resp. örat i och för sig; vad som meddelas, är, att personen «elle» har den egenskapen att vara godhjärtad eller att höra illa (vara lomhörd). På samma vis förhåller det sig, så vitt jag kan se, med *elle a les yeux bleus* eller *elle a les cheveux ras,* trots att 'yeux' och 'cheveux' äro nog så konkreta. Innebörden är väl: personen »hon» är blåögd, hon är kortklippt. Annorlunda ställer det sig, för min uppfattning åtminstone, om jag säger: *elle a de beaux yeux, elle a des cheveux gris.* Här tycks personen själv träda i bakgrunden, i stället draga 'yeux' och 'cheveux' hela uppmärksamheten till sig: ser du den där människans ögon? de äro sannerligen vackra! ser du hennes hår? det är märkvärdigt nog grått! Något av förf:s egen fröjd eller missräkning (eller vad det nu må vara för en känsla) lyser igenom; det hela är icke så torrt, icke så ointresserat konstaterande som: *elle a les yeux beaux, elle a les cheveux gris.* Att jag ville kalla detta sistnämnda konstruktionssätt »abstrakt» eller adjektiviskt (verbalt), sammanhänger alltså därmed, att man i detta fall icke tänker så mycket på själva kroppstillhörigheten, utan fastmera på en egenskap hos hela personen, medan däremot konstr. *elle a de beaux yeux* framställer kroppsdelen bra mycket mera såsom levande ett liv för sig eller m. a. o. mera konkret (rent substantiviskt).

Vi gå nu till ett närmare skärskådande av de olika fallen.

I. Abstrakt (adjektiviskt-verbal) betydelse.

Jag har redan nämnt, att jag icke ser någon betydelseskillnad mellan konstruktionssätten *elle a bon cœur* och *elle a l'oreille dure,* utan endast en yttre olikhet. Och denna yttre olikhet beror helt enkelt på att vi i *elle a bon cœur* ha kvar ett grammatiskt fenomen, som eljest tillhör en äldre period i språket, en period då obestämda (och än mer partitiva) artikeln ännu lätt kunde undvaras. Underligt är det därför icke, att endast sådana adjektiv som 'bon', 'mauvais', 'grand', 'beau' härvid komma ifråga; endast dylika adjektiv kunna ha så sammansmält med substantivet, att artikeln allt fortfarande är överflödig. Jfr för övrigt härmed: *faire bonne chère, il y a grand apparence, fréquenter mauvaise compagnie* o. s. v., och ännu mer: *beaucoup, grand'chose* o. d. (STORM l. c., sid. 137 ff.).[1]) Adjektivet har t. o. m. ofta förlorat sin kvalitativa innebörd och övergått till ett kvantitativt bestämningsord, i det 'grand' etc. fått betydelsen beaucoup de.

Fallet avoir + adj. (utan art.) + subst. kan följaktligen ha vissa anspråk på att nämnas först i denna vår utredning.

---

[1]) Däremot hör icke alls hit: Il avait une tête orientale .... nez aquilin, front haut, yeux noirs; här föreligger blott en ellips. Jfr även not 7, sid. 212!

Digitized by Google

A. *Avoir + adj. (utan art.) + subst.*

1. ***Adjektivet har ännu kvar*** (åtminstone till det mesta) ***sin kvalitativa betydelse.*** Ex.:

J'ai bon air, bonne mine (Molière); J'avais bon nez, sans doute (ib.); Vous avez bon visage (Racine); Son collège devait avoir belle apparence (Cherbuliez); Vous avez bon cœur [1]) (Feuillet); C'est à moi de payer: j'ai bon dos (Augier); Il a bonne tournure (ib.); Avoir grand air (grand = »förnäm»; ib.); Avoir bon bruit (Littré); Elle a bon bec (»snacketyg»; About); Avoir bon pied, avoir bon œil (STORM, sid. 93; „forskj. fra det rent faktiske *avoir de bonnes jambes, de bons yeux*"); Si j'ai bonne mémoire (Musset); [2]) Il n'avait pas mauvaise mine dans ses beaux habits neufs (L. de TINSEAU, Un Nid dans les Ruines).

Mitt emellan denna grupp och den följande stå: Avoir bon goût [3]), avoir mauvais goût (STORM, Dial. franç.), avoir bon (mauvais) ton, avoir bon appétit [4]).

2. ***Adjektivet har rent kvantitativ betydelse.*** Ex.:

Il faut que j'aie bonne patience (Molière) [5]), Les femmes n'ont jamais bonne grâce à bicyclette (Cherbuliez), Avoir mauvaise grâce [6]).

Jämför härmed även: Il avait grand désir d'arriver (Balzac), J'avais bonne envie de vous demander pardon (About; STORM, sid. 140).

B. *Avoir + best. art. + subst. + adj.*

Ursprunget till konstruktionen *avoir l'oreille dure* o. s. v. är synbarligen att söka i sådana satser som *il avait les yeux pleins de larmes, j'eus le cœur brisé,* där verbet avoir har en mera pregnant betydelse och adjektivet står predikativt. En dylik djupare betydelse har avoir även i t. ex. *il a* (= *porte*) *les cheveux longs,* åtminstone var det tydligtvis från början så. Men sedan detta sätt att uttrycka sig spritt sig alltmera, har avoir förlorat åtskilligt i vikt och är nu ofta lika neutralt som être.[7]) (Jfr även *j'ai si chaud, j'ai très faim!*)

Några fall gives det dock, där ursprungliga förhållandet är ett annat. Jag föreställer mig nämligen, att artikeln i sådana ut-

---

[1]) STORM, sid. 7: „Endnu brugl.: cet homme avait le cœur bon (Grev.)".

[2]) Ibland även utan adj.: Si j'ai mémoire (STORM, sid. 141).

[3]) STORM, sid. 7: „Før: Vous avez le goût bon, Mol. Préc.; ogsaa Sév. Volt. o. fl.; nu allm. bon goût".

[4]) Molière även: Vous avez appétit à ce que vous mangez? (STORM, sid. 137).

[5]) STORM, sid. 137: «Avoir patience, Sév. Pasc., se Littré. Nu allm. avoir de la patience».

[6]) Molière även: Vous avez grâce à tousser (STORM, sid. 137).

[7]) Intressant är följande citat, där såväl avoir som être kan tänkas till: Ce gendarme ... était fort soigné de sa personne; joli, la figure ronde, les traits réguliers, la peau tendue, bien lisse (AICARD, Maurin des Maures).

Digitized by Google

tryck som *avoir la main heureuse* är den vanliga generiska best. artikeln och hela frasen således egentligen blott ett exempel på »totalitetsbetydelse» och ingenting annat. 'Avoir' skulle då här ha haft betydelsen »äga».

Om jag nu här nedan som n:r 1 upptager *avoir le cœur brisé* o. d., är det följaktligen endast för samhörighetens och fullständighetens skull, icke därför att dylika exempel egentligen höra hit, för så vitt det är fråga om betydelsen. Innebörden är nämligen här i grund och botten icke vad jag kallat abstrakt (adjektiviskt-verbal).

1. ***Någonting mera tillfälligt.*** Märk, att verbet även kan tänkas stå i passé déf.! Ex.:

J'ai la tête plus grosse que le poing, et si elle n'est pas enflée (Molière); J'eus le cœur brisé (Sand); Elle avait les yeux rouges (About); Avoir la joue grosse (SACHS, Wörterb.); Avoir le cœur gros (ib.); Avoir la tête lourde (SCHULTHESS, Lex.); Avoir le cœur serré (STORM); Avoir les mains froides (ib.); Je veux en avoir le cœur net (ib.). — Jfr även j'ai la tête en feu, j'ai le cœur qui me bat (STORM).

2. ***Vana.*** Avoir = »bära». Ex.:

Il avait un visage allongé, les cheveux ras, un peu crépus (AICARD, Maurin des Maures); Il avait les cheveux coupés droit sur le front (FLAUBERT, Mme Bovary); Il avait la barbe courte; Il a les cheveux longs (SCHULTHESS).

Vanligen begagnas dock här verbet 'porter': porter les cheveux courts, longs (SCHULTHESS); il portait ses cheveux courts (Ohnet; STORM, sid. 9). Enligt STORM (l. c., sid. 9) alltid: il porte toute sa barbe.

3. ***Konstant egenskap.*** Det kan vara fråga om såväl yttre som inre egenskap. Ex.:

a. Elle a les yeux petits, la bouche grande (Molière); J'ai l'œil bon, le bras fort et le pied solide (About); J'ai la voix belle (ib.); Il a les jambes plus longues et le souffle meilleur que moi (Ohnet); Calvin avait le front haut, l'œil étincelant (PLATTNER); Avoir les mains blanches, les yeux bleus, les cheveux noirs etc.

b. Vous avez le goût bon (Molière)[1]; Il a le goût juste (Lanson); Il a le cœur bon (Voltaire); Cette homme avait le cœur bon (Gréville); Il a le cœur noble (About); J'ai l'esprit sain, le jugement rassis et la mémoire excellente (ib.); J'ai l'esprit plus cultivé, le goût plus délicat, l'âme plus noble (ib.); J'ai la mémoire bonne, fidèle, courte (STORM); Avoir le sommeil dur, la tête dure (ib.); Avoir la vue longue, courte (ib.); Calvin avait . . . l'âme forte (PLATTNER); Avoir la tête perdue (STORM).

4. ***Generisk artikel.*** Exemplen äro delvis något ovissa, men att generisk best. artikel är mycket tänkbar, framgår av en jäm-

[1]) Nu: avoir bon goût; jfr noten sid. 212!

Digitized by Google

förelse med det ofta förekommande uttrycket *avoir la grâce* och andra liknande: la langue française .... a la grâce et la majesté (STORM, sid. 17). Exempel:

a. Rent bokstavligt: Il avait l'air bourru et l'accent corse (Maurin des Maures); Il avait le pantalon à passe-poil rouge (KOCH: P. Mille).

b. Figurlig betydelse: Avoir la main heureuse (STORM); Avoir le parler doux (SACHS-VILATTE, Wörterb.); Elle avait avec ses paysans le verbe rude et même la main prompte (Feuillet); Ma mère avait la parole vive et la main leste (Sand); Avoir la main leste (STORM).

5. Huruvida även *avoir l'air* bör räknas till kapitlet »generisk artikel», är icke lätt att säga. I alla händelser ser det ofta så ut, ehuru ju här också kunna tänkas fall med obest. artikel eller ingen artikel alls: il a bon air, il a un air de conquérant. Fasta förbindelser med best. artikel (som i 4) är det här icke fråga om.

* *
*

(Forts.) *Birger Palm.*

VERBET DISTRAIRE.

Det ser ut, som om detta verb inte fullt fixerat sina former. Analogiska inflytelser göra sig gällande och verka än nybildande, än störande. Som bekant, saknar verbet passé défini. Littré säger, att det förekommit i det äldre språket, och anser, att det skulle kunna upptagas igen. Detta sker också någon gång, men i en annan riktning än Littré tänkt sig. I ett obevakat ögonblick kan nämligen en författare förleda sig till att jämnställa *distrayant* med t. ex. *essayant* och så låta verbet glida över till första konjugationen. Jag har på annat ställe påpekat detta fall och tillåter mig anföra den analogiska formen även här.

I *Napoléon et les femmes,* sid. 112 skriver, *Frédéric Masson: Elle avait, dans sa nature de créole, un singulier besoin de s'entourer de complaisantes qui ne fussent ni tout à fait du monde ni tout à fait de la domesticité, qui lui plussent pour leur jolie figure, l'amusassent pour leurs reparties, la distrayassent pour leurs talents, peuplassent enfin gentiment ce palais «triste comme la grandeur», dont elle ne sortait jamais.* Här var frestelsen att anpassa det efter första konjugationen så mycket större som det å ömse sidor omgavs av verben *amusassent* och *peuplassent.*

Men *distraire* kan ta intryck även av *plaire* och *taire.* Jag har funnit ett exempel härpå i Le Journal de Genève för den 20 juli: *Le seul risque naît des troubles intérieurs qui distraisent le gouvernement de sa tâche première.* Samma form citeras af Littré och Nyrop från Rousseau i hans Confessions. Det kan ju vara av ett visst intresse att just i en genevertidning finna denna form, som en gång i världen användes av Rousseau.

Alfred Stenhagen.

Digitized by Google

ZUR VERWENDUNG DER VORSILBE GE- IM PARTIZIPIUM PERFEKTI.

K. O. Erdmann hatte im „Kunstwart" (Jahrgang 1905, S. 237 ff.) ein witzig abgefasstes Gespräch veröffentlicht. Wie sehr sich auch ein deutscher Schriftsteller bemüht, einem Franzosen richtige Anweisungen für den Gebrauch der Vorsilbe *ge-* beim Partizipium perfekti zu erteilen, immer wieder muss er aus dem Munde des Ausländers falsche Formen hören, obwohl sich dieser genau an die empfangenen Vorschriften hält, bis endlich ein herbeigeholter dreizehnjähriger Volksschüler eine Regel gibt, „die verblüffend einfach, aber diesmal doch richtig" ist, „wie sich bei eingehender Prüfung herausstellte und wie es jede Grammatik bestätigt: «Dieses Partizip wird immer nur dann mit dem Augment 'ge' gebildet, wenn die erste Silbe des Zeitwortes, oder — bei zusammengesetzten Verben — wenn das voranstehende Wort (Adverb, Präposition, Vorsilbe) betont ist». Immer", fährt Erdmann fort, „ist die Betonung und nur die Betonung massgebend, alle anderen angegebenen Gründe für die Setzung des Augments sind falsch." Im Anschlusse an den Aufsatz Erdmanns hatte dann Paul Pietsch (Zeitschrift des Allgemeinen Deutschen Sprachvereins, 21. Jahrgang [1906], Sp. 135 ff.[1])) die Fragen aufgeworfen, ob dieses Gesetz wirklich in ausnahmsloser Geltung stehe und ob es von der Grammatik allgemein anerkannt sei. Die erste Frage glaubt er bejahen zu sollen; um die zweite zu beantworten, prüft er zunächst eine Reihe von grammatischen Werken hinsichtlich ihrer Stellung zu dem angeführten Sprachgesetz und kommt dann zu dem Ergebnis, dass zu seiner allseitigen Anerkennung „immerhin noch manches" fehle, wenn es auch in der Mehrzahl der Werke teils klar ausgesprochen werde, teils „geahnt hinter den Ausführungen" liege. Dabei kam es aber Pietsch vor allem auf das Wichtigste an, nämlich auf die Tatsache, dass die Setzung des *ge-* ausschliesslich von der Betonung abhängt.

Aber in vielen der Bücher, welche diesen richtigen Standpunkt vertreten, begegnen wir in der Formulierung der Regel einem, und zwar demselben, Fehler; ja in den neuesten Werken herrscht er geradezu vor. Darum ist es wohl nicht überflüssig, ausdrücklich auf ihn aufmerksam zu machen.

So heisst es bei Sütterlin, *Die deutsche Sprache der Gegenwart,* 3. Aufl. (1910), S. 279: „Die Vorsilbe *ge-* . . . bleibt . . . regelmässig weg bei allen Zeitwörtern, die nicht den Hauptton auf der Anfangssilbe [sic!] tragen." Auch Matthias, *Sprachleben und Sprachschäden,* 3. Aufl. (1906)[2]), S. 96 spricht nur von der entscheidenden Kraft, die der „grösseren oder geringeren

[1]) Vgl. auch a. a. O. Sp. 357 ff.
[2]) Nur diese Auflage steht mir gerade zu Gebote.

Digitized by Google

Tonstärke der ersten Silbe" [sic!] zukomme. G. O. Curme, *A Grammar of the German Language* (Ausgabe vom Jahre 1915, S. 260) sagt: „*Ge-* does not stand in the perf. participle of: A. Those verbs that have no accent upon the first syllable [sic!] . . ." Ja sogar Wilmanns, *Deutsche Grammatik* III, 1 (1906), S. 16 f. meint: „so ergab sich die Regel, dass Verba, die die erste Silbe [sic!] betonen, die Partikel *ge-* annehmen, alle übrigen entbehren." In demselben Fahrwasser bewegen sich die Schulgrammatiken; vgl. z. B. C. Michaelis, *Neuhochdeutsche Grammatik*, 5. Aufl. (1911), S. 129: „Verben, deren erste Silbe [sic!] den starken Ton hat, haben im Partizip der Vergangenheit nicht die Vorsilbe *ge-*". In der sonst verdienstlichen *Deutschen Sprachlehre* von Tschinkel *(Gänzlich umgarbeitete 15. Auflage der Deutschen Sprachlehre von Willomitzer*, Wien, 1915) wird das erwähnte Gespräch aus Erdmanns Aufsatz zwar wiedergegeben, aber die Regel selbst unterdrückt; dagegen heisst es merkwürdiger Weise auf S. 129: „Das Augment *ge-* . . . erscheint bei allen Zeitwörtern, deren erste Silbe [sic!] betont ist."

Wie verkehrt es ist, von der ersten Silbe zu sprechen, beweist schon das von einigen der genannten Verfasser in demselben Zusammenhange gebrauchte Partizipium *zusammengesetzt* von *zusámmensetzen.* Man vergleiche ferner *herúmdrehen: herumgedreht, zurückkehren: zurückgekehrt, voránge hen: vorangegangen, voráusschicken: vorausgeschickt, hinúnterfallen: hinuntergefallen, anhéimstellen: anheimgestellt, überhándnehmen: überhandgenommen, zustándebringen: zustandegebracht* usw. usw., kurz alle trennbaren Verbalzusammensetzungen, deren Vorderglied nicht auf der ersten Silbe betont ist. Man darf also bei Zusammensetzungen nicht von der ersten Silbe reden, sondern muss wenigstens den ersten Teil, das Vorderglied, in Betracht ziehen. Dies ist nicht etwa nur von Erdmann hervorgehoben worden, sondern war schon vor einem Menschenalter in der Lyonschen Bearbeitung von J. Ch. A. Heyses *Deutscher Grammatik* zu lesen: „Die Verben, die auf der ersten Silbe betont sind oder auf dem ersten Teile der Zusammensetzung den Ton tragen, bilden das zweite Partizip mit der Vorsilbe *ge.*" So finden wir auch bei Blatz, *Neuhochdeutsche Grammatik*, z. B. 3. Aufl. (1910), S. 451 f.: „Bei zusammengesetzten Verben kommt es darauf an, ob der Akzent auf dem ersten Teile der Zusammensetzung ruht oder auf dem zweiten. Im ersten Falle tritt das Augment zwischen beide Teile der Zusammensetzung . . . in letzterem Falle steht kein Augment . . ." und G. Maier, *Das ge- Partizip im Neuhochdeutschen* (Zeitschrift für Deutsche Wortforschung, 1. Bd. [1901]), sagt S. 303 ausdrücklich: „Die trennbaren Composita erhalten *ge* und zwar direkt vor das Verb, also *hineingegangen* . . . Die untrennbaren sind meist nicht auf der ersten Silbe betont, erhalten deshalb kein Praefix."

Die Trennbarkeit oder Nichttrennbarkeit ist auch in den neueren schwedischen Schulgrammatiken bei der Regel für die Setzung oder Nichtsetzung der Vorsilbe *ge-* in Verbalkompositis herangezogen

Digitized by Google

worden. Bei Calwagen-Nordgren (15. Aufl.) findet sich allerdings auf S. 85 (Märk 2) die unrichtige Formulierung: „Förstavelsen *ge-* bortfaller hos verb, vilkas första stavelse är tonlös"; die nachfolgende Aufzählung, „alla äkta sammansatta verb samt främmande verb på *-ieren* m. fl." erschöpft eben nicht den Begriff „Zeitwörter, deren erste Silbe unbetont ist." Aber auf S. 124 heisst es richtiger: „Vid oäkta sammansättning 1) har *partikeln* (bestämningsordet eller förra sammansättningsdelen) tonvikten: áufsuchen (uppsöka), ábreisen (avresa), 2) i perf. particip sättes *ge-* mellan partikeln och verbet: áufgesucht, ábgereist ..." Ganz ähnlich lautet die Regel bei Hjorth (10. Aufl. S. 100), Korlén (S. 141), Winell (4. Aufl., S. 114, siehe auch S. 93 unten). Praktisch wäre es gewesen, wenn auch Calwagen-Nordgren und Winell unter die Beispiele sogleich ein Verbum des Typus *zusámmensetzen* aufgenommen hätten; Hjorth und Korlén lassen durch die sofortige Anführung von Beispielen wie *empórtauchen, hináusgehen, zurücklaufen, zurückkehren* beim Leser die Fehlmeinung gar nicht aufkommen, dass auch etwa die Betonung der ersten Silbe ein Kennzeichen für die Verwendung des *ge-* bilden könne. —

Aber auch die angeführten richtigeren Formulierungen der Regel sind noch keineswegs richtig. Ich lasse hier die augmentlose Verwendung der Präterito-präsentia und gewisser anderer Verba wie *lassen, heissen* usw., erstarrte Formen wie *trunken,* merkwürdige Bildungen wie *ge-g-essen* und Schwankungen wie *offenbart: geoffenbart* — alles Erscheinungen, die schon oft behandelt wurden — ausser Spiel und denke nur an einen häufigen Typus zusammengesetzter Verba, die der Regel widersprechen. Zwei von ihnen, *áusposaunen* und *áustrompeten,* hat Sütterlin (a. a. O.) angeführt. Man vergleiche aber auch *ábmarschieren, áusrangieren, áusstaffieren, heréinspazieren, hináuskomplimenteren, mítkonkurrieren, úmrayonieren, úmspedieren, vorbéistolzieren, wégdisputieren* usw. usw. Es heisst bekanntlich ebenso *ausposaunt, austrompetet* wie *abmarschiert* usw. Einige Bildungen dieser Art sind keineswegs jung, so findet sich *ausbläsieren* 'praedicare' bei Murner und Fischart, *ausdensieren* bei Fischart, *auspolieren* bei Lessing, *abspazieren* bei Goethe usw. Die Ausnahmsstellung dieser Verba wurde klar von P. Pietsch erkannt, der (a. a. O., Sp. 360) ausdrücklich bemerkte: „Zum Schlusse ist zu dem Gesetze ... nachzutragen, dass die Zeitwörter auf -ieren, sowie andere fremde mit nicht haupttoniger erster Silbe, auch wenn sie trennbare Zusammensetzungen eingehen, ihr Mittelwort der Vergangenheit ohne ge- btlden: «aufmarschiert, ausstudiert, ausposaunt." Dieser treffenden Bemerkung wäre nur noch hinzuzufügen, dass auch Zusammensetzungen einheimischer Zeitwörter, die den Ton nicht auf der ersten Silbe tragen, in gleicher Weise behandelt werden. So kann man in der Umgangssprache mitunter trennbare Zusammensetzungen mit auf der zweiten Silbe betonten Streckformen hören, wie *herúmstrabanzen, herúmscharwenzeln, wégstibitzen* (vgl. *strabánzen, scharwénzeln, stibítzen).* Wenn aber Pietsch dieser

Digitized by Google

Bildungen auch nicht besonders gedacht hat, so hat er allein doch der Regel eine Form gegeben, in der sie auf alle Fälle passt (Sp. 361): „Das Eintreten des ge- im Mittelwort der Vergangenheit ist abhängig von der Betonung der ersten Silbe des Zeitwortes. Hat diese den Hauptton, so tritt ge- davor, hat eine andere Silbe den Hauptton, so bleibt ge- weg. ***Bei den trennbar zusammengesetzten Zeitwörtern entscheidet die Betonung des einfachen Zeitwortes:*** «aufgetreten, ausgesprochen, gegenübergestellt» wie «getreten» usw„ aber «aufmarschiert posaunt». Ebenso «anerkannt, abverdient» usw., wie «erkannt, verdient» und «abgeurteilt» wie «geurteilt». — Das Neue bringt der zweite (von mir fett gedruckte) Teil der Regel.

Meines Wissens enthält nur ein einziges Handbuch, u. z. gerade ein schwedisches, die Regel in einwandfreier Form. Bei E. Låftman, *Kortfattad tysk grammatik,* S. 59 § 80 heisst es: „*Ge*saknas dock hos alla verb, vilkas första stavelse är obetonad. Perf. part.: *gratulie'rt, trompe'tet, besu'cht, vara'bredet, vera'nlasst.* — Vid löst sammansatta verb undersökes betoningen efter partikelns borttagande. Perf. part.: *fo'rtmarschiert (marschie'ren) au'fbewahrt, (bewa'hren), a'nerkannt (erke'nnen.)*"

Es ist nur schade, dass bisher alle anderen Verfasser von grammatischen Werken an Pietsch' Aufsatz vorübergegangen sind. Was nutzt eine noch so gute Regel, wenn sie in einer Zeitschrift versteckt ist und nicht in Handbüchern, aus denen man sich Rat zu holen pflegt Aufnahme findet! — Unabhängig von Pietsch und Låftman war ich auf das Richtige gekommen und nur ein Hinweis in Behaghels *Geschichte der deutschen Sprache* (Pauls Grundriss) führte mich auf den zitierten Aufsatz. Man schlägt aber nicht immer eine Sprachgeschichte auf, wenn man Regeln für den lebendigen Sprachgebrauch sucht. —

Zuletzt möchte ich noch auf ein Zeitwort aufmerksam machen, dass vielleicht doch eine Ausnahme bildet: *konterfeien* und die Zusammensetzung *abkonterfeien.* Die Partizipia heissen *konterfeit* und *abkonterfeit;* dennoch verlangt Viëtor, *Deutsches Aussprachewörterbuch,* 2. Aufl. (1915) die Betonung auf der ersten Silbe: *kɔntərfaiən* wie *kɔntərfai.* Siebs, *Deutsche Bühnenaussprache,* 11. Aufl. (1915) hingegen, bei dem das Verbum fehlt, gibt für *Konterfei* die Betonung auf der letzten Silbe an: *kòntərfáe.* Sollte die Betonung der ersten Silbe tatsächlich um sich greifen, so wird sie wohl auch die Anfügung des *ge-* herbeiführen.

Lund, den 14. Oktober 1917.

Hans Pollak.

Digitized by Google

"FÖRFLUTET FUTURUM" ??? (AFZ.)

Det framgår icke fullt tydligt av sammanhanget, om den ärade rec. på sid. 144 i sista häftet av Mod. Språk med »Förf.» på rad 5 menar herr Helldorff eller undertecknad. Tydligt är dock, att hans energiska fråga på samma rad med sitt (Afz.) efteråt är en indirekt hemställan till mig att avsvärja uttrycket »förflutet futurum» såsom varande en »oupplöslig motsägelse». Nej. Jag finner ingenting besynnerligt i att man kallar det, som i förfluten tid var förestående, för förflutet, när *det också* är över eller förflutet, och det är ju vad man gör, när man begagnar »det förflutnas futurum» eller »förflutet futurum»; ett futurum, som man ånyo talar om då det har blivit preteritum eller såsom förflutet. Båda uttrycken beteckna precis samma sak men jag föredrager det senare såsom lätthanterligare vid undervisningen och därför att jag tror det säger en pojke mer än det lat. *futurum preteriti.* F. ö. är det endast en översättning av Sweets *preterite future* (N. Gr. II, 2252), liksom mitt »omedelbart förestående futurum» av hans *immediate future* (ib. 2255).

Beträffande uttrycken »modalt förflutet futurum» och »mod. konditionalis», som rec. (och många med honom) icke vill veta av, så stå eller falla de naturligtvis med termen »modalt futurum» (I *will, you shall, he shall).* Jag vet inte om rec. även förkastar detta uttryck men antar att han är konsekvent och så gör och ist. säger »modalt skall + infinitiv». Det *bör* han göra, om han finner det förra vilseledande och ser sig vinna bättre resultat med det senare; i min egen undervisning har jag haft allt skäl att vara nöjd med benämningen »modalt futurum» — eller, som jag nu mera säger och vill säga, viljefuturum till skillnad från de övriga modala futura — och jag kan inte förstå, varför man skall vara så opraktisk, att man ratar uttrycket. Ty detta är för mig ett rent praktiskt undervisningsspörjsmål. Det engelska futural-systemet är så utvecklat och differentierat, att korta och sägande benämningar på de olika betydelseskiftningarna synas mig vara nödvändiga för oss, vars språk knappt har mer att röra sig med än det enformiga och intetsägande »skall, skulle». Förstår man inte, att största svårigheten med »*shall* och *will*» ligger icke i det engelska systemet utan i elevens obekantskap med sitt eget språk, på vilket han envisas att tänka trots all imitiativ metod? Innan han får lära sig skilja på olika betydelser hos »skall», liksom t. ex. hos låna, resa &c., kommer man ingen vart med honom. Det är min erfarenhet. Om jag nu behöver ett »kort och sägande» namn på skemat *I will, you shall, he shall,* varför skall jag släpa på »modalt skall + infinitiv» var gång jag kan få säga »modalt futurum»? Även jag visste i början (av gammal vana) icke av något annat futurum än det temporala (se min Elementarbok 1887) men det pedagogiska behovet har framtvungit termen »modalt». Rec. talar

Digitized by Google

själv om »modalt skall», så att det är *all right.* Det är endast begreppet »modalt futurum», som han förkastar — och icke ensam. Skall jag alltså lära en elev att t. ex. *du kommer att få* är futurum men *du skall få (dina pengar om lördag)* inte? Och är t. ex. *tu auras* futurum, när det betyder »du kommer att få», men inte, när det uttrycker löfte (du skall få)? Jag lider icke av denna pedagogiska skuggrädsla, utan ber att i min undervisnings intresse fortfarande få *call a spade a spade.* Men om man använder termen »modalt futurum», så får man väl också lov att tala om »modalt förflutet» och »modalt konditionalis», ty det lär väl ej kunna bestridas att dessa: modalt futurum = förflutet temp. fut. (resp. konditionalis): temp. fut. (resp. konditionalis). Tag t. ex. satsfogningen *if she was my girl, she should marry young Walter, said the miller firmly* (Jacobs). Kan en pojke ta skada till sin själ av att kalla detta *should marry* för mod. kond. (fortfarande hällre viljekonditionalis) i st. f. något annat? Tror man sig få större reda i systemet med det sednare, ja, då skall man naturligtvis icke tala om det förra. Allting beror på läraren. Men för min del skulle jag behålla termerna viljekonditionalis &c., även om de ej vore annat än konventionella benämningar. De äro dock litet mera. Och ett mer än 30-årigt experimenterande ger mig en viss rätt att göra det.

Göteborg okt. 1917.

J. A. Afzelius.

LITTERATUR.

Daniel Jones: An English Pronouncing Dictionary; London, 1917; J. M. Dent; pp. XXVIII+419: bound, 6/- net.

This work is the pendant to *Michaelis and Jones'* Phonetic Dictionary, published in 1913, and noticed in MS. for January, 1914. The underlying principles on which this latter was based, have been adhered to in the later book, to which consequently the same criticisms apply, mutatis mutandis. One may be excused if one reiterates a desire, in such a work of reference, for a narrower transcription than the one employed; but the labour of compilation would have been added to so considerably that much of the preliminary material already docketed would have required fatiguing revision, had such a course been adopted. Moreover, it would have meant an undertaking beyond the scope of a single compiler. As the dictionary now stands, it may lay some claim to be an historical monument, as well as incidentally a monument of judicious industry. No one at the present time is better qualified to accept the responsibility of constituting himself a judge of present-day pronunciation than Mr. Jones, his training for this onerous task being quite unique. This necessarily makes a reviewer very chary of detailed criticism, more especially when, as in

Digitized by Google

the present case, the reviewer is domiciled abroad and is temporarily cut off from consulting the testimony of a large supply of witnesses. But one or two obvious facts stand out: the great bulk of the vocabulary consists of words with which the compiler of the Dictionary is familiar, and to which he has affixed his own pronunciation; in other cases he has been guided by the prevalent pronunciation of educated speakers. "The evidence afforded by the existing pronouncing dictionaries has, as a rule, been excluded as unreliable." On the other hand, great stress is laid on what is surely just as unreliable, viz. "Public School Pronunciation", i. e. the pronunciation of those whose speech has been influenced by intercourse with one of the great public schools. Speaking without prejudice I am inclined to assert that the primary effect of one of these schools on the pupil is to induce a drawling and somewhat affected pronunciation, which is afterwards discarded. But in making this claim Mr. Jones wishes, no doubt, to clear himself from the imputation of inclining to Cockney sounds and forms, and to forestall criticism in that direction. He holds a much better line of defence, as a matter of fact, in the elastic interpretation to which some of the phonetic symbols lend themselves. Attention has been called to this point on a previous occasion; it will suffice to remind the initiated that (i) can stand for *tense, lax,* and *extra-lax* sounds. And to draw the logical conclusion from what is here indicated, many words in the Dictionary can be interpreted in more than one way, and the average person will put his own construction on the transcript without suspecting that there is another. But if he is a wise man he will first study the Introduction, an exceedingly valuable little lecture on phonetics, and become stimulated into a consideration of some subtleties in this province that were previously without his ken. Very likely, after digesting the Introduction, he will not feel called upon to modify his own sounds, but make the symbols serve his need. Or, more probably, he will interpret the text in the light of a corrective to his own pronunciation, and by so doing will often anticipate the "standard" form of the generation to come.

This applies to other details than those already indicated. Thus, in the matter of stress, if he is in the habit of saying *matu'tinal,* and finds the Dictionary records but one form, *matuti'nal;* it does not necessarily follow that *matu'tinal* is wrong, but one may conclude that it is less common to-day than, let us say, twenty years ago. Occasionally the old-fashioned form is given after the present one, as in (li:ʒə) beside (leʒə), or a note is added to the bye form, as with the ecclesiastical (noulidʒ) for normal (nɔlidʒ), or the stagey (min) for *mine* as an unstressed attributive; but generally one advisable pronunciation only is recorded. The outside limit of complaisancy seems to be reached in the case of *Rhodesia,* with its ten variants, though more remarkable is such a common word as *girl* with four, and this without the American variant.

Digitized by Google

Over 11,000 proper names are included; some, it might appear, without any particular raison d'être *(Ripley, Collingham, Donnington,* etc), while others, such as the historic *Tugela* (tjuge'lə), are crowded out. The Shakespearian nomenclature is carefully dealt with (See *Andronicus, Jaques,* etc.) By the way, did not Shakespeare write *Petruchio* thus in order to elicit the Italian pronunciation of Petruccio? If so (petru't∫o) might be added. Of Welsh place-names we find a number given with the usual English mispronunciation as *Llandudno* with (ʌ), *Penmenmaur* with final (ɔ:), while in (æmlu:x) we have a hybrid pronunciation of Amlwch: (ri:l) for Rhyl is an obvious error for (ril), Welsh (r̥il). The Gaelic names are frequently given with two forms, as are many foreign place-names.

The above notes are the outcome of a cursory inspection of Mr. Jones's latest publication on its arrival here a day or two ago. A riper acquaintance with the book might inspire a review beyond the capacity of MS., so the present notice is sent off in its ungarnished state. But no detailed criticism could detract from the merits of an admirable and indispensable addition to the library of every student of English. Type, paper and binding are delectable.

G. E. Fuhrken.

Frågor och svar.

Finns det några engelska arbeten om Englands statsförfattning, samhällsskick o. s. v. med de förändringar däri, som genomförts efter år 1900?

Lärarinna.

*

Some (A Few) Books on English (British) Institutions.

It would have been easier to answer this question if 'Lärarinna' had stated her requirements with a little more precision: e. g. for what purpose she wanted (or needed) information, whether large or small books, whether bare facts or general views and impressions. The following brief and hasty list is an attempt to steer a course between a scanty Scylla and a crowded Charybdis.

(i) **Englands samhällsskick:** which, I imagine, may cover such books as Dr. Guinchard's *Sveriges Land och Folk* or as Professor Steffen's various books on England. I know of only one such general book in English on England or the British Empire as Dr. Guinchard's work i.e. modern, authoritative and exhaustive; and that is *The Oxford Survey of the British Empire,* "being a description of the Empire and its constituent territories in their geographical, economic, administrative and social aspects", edited by A. J. HERBERTSON and O. J. R. HOWARTH, in collaboration with seventy-three contributors

Digitized by Google

(Oxford Univ. Press, 1914, 6 vols., 70/- net): of this work the most relevant parts for the purpose in hand are the first, dealing with the British Isles, and the sixth, containing a General Survey. This work will be found in any tolerably equipped general library: for those who have no access to such a library the best substitute would be such annual publications as *The Statesman's Year-Book* (Macmillan, 10/6 net) or *Hazell's Annual* (now published by the Oxford Univ. Press, 3/6 net). The latter work has been described several times in *Moderna Språk;* but neither is confined to the British Empire, and both are more suitable for reference than for continuous reading. Among descriptive and would-be philosophical books in the manner of Professor Steffen's diatribes the most celebrated are two books which both appeared in 1909 and have since been reprinted in cheap popular editions: C. F. G. MASTERMAN, *The Condition of England* (Methuen, 1/3 net), and PRICE COLLIER, *England and the English from an American Point of View* (Duckworth, 2/6 net). The former is by an English Liberal politician; the latter is by an American journalist; and both are highly impressionistic. More solid and objective are the Fabian reports issued as supplements to the thoughtful weekly review, *The New Statesman.* The inspirer of that periodical is Mr. SIDNEY WEBB, perhaps the greatest living British expert on the theory and practice of government, whose works on local government (mainly published by Messers Longmans) deal fully with the spirit as well as the machinery of administration. A good general idea of his methods can be obtained by the study of his recently reprinted pamphlet on *Towards Social Democracy?, A Study of Social Evolution during the Past Three Quarters of a Century* (Allen & Unwin, 1916, 1/- net).

(ii) **Englands statsförfattning** [esp. since 1900]. Here I must divide my 'greatly thinned stand' into two groups: —

(1) *Larger Works.* The standard work is A. LAWRENCE LOWELL, *The Government of England* (Macmillan, 2 vols., 1908, 17/-net; new edition, 1912); this is an attempt by an American professor to do for the British Empire what Lord Bryce did for the United States in his great work on *The American Commonwealth;* and, like that work, it is an impartial and comprehensive study based on extensive comparative knowledge and is not restricted to the mere mechanical forms of government (it has sections, for instance, dealing with Political Parties, Education, the Church, and the Dominions). An acute analysis of modern British constitutional developments, similar to President WILSON'S professorial handbook, *The State* (2nd ed., 1899), will be found in the Canadian professor, STEPHEN LEACOCK'S *Elements of Political Science* (Constable, 1906, 7/6 net; new edition, 1913): the author is also one of the most brilliant English writers of the day in the field of literature proper. Among other large modern works may be mentioned *An Analysis of the Systems of Government throughout the British Empire,* published, I believe,

Digitized by Google

under the auspices of the Round Table society (Macmillan, 1912, 5/- net) and A. B. KEITH, *Responsible Government in the Dominions* (Oxford Press, 1912, 3 vols., 42/- net). The author has recently published a smaller work on the problem of organizing the British Empire as a non-imperialistic combination of autonomous national commonwealths. As regards the older standard works on the English constitution, the *historical* works of Stubbs (mediaeval) and Hallam (1485—1760) do not bear at all on the matter in hand, while the great *analytical* works of Hearn and Todd have not been brought up to date. Four other standard works are still relevant: the posthumous analytico-historical work on *The Constitutional History of England* by Prof. F. W. MAITLAND is the most indispensable work on the entire subject and forms by far the best introduction into its detailed study (Cambridge Univ. Press); the modern *historical* work of ERSKINE MAY, *The Constitutional History of England, 1760—1860* (Longmans), has recently been brought down to 1912; and the masterly *analytical* works of Sir W. ANSON *(The Law and Custom of the Constitution:* Oxford Press) and Prof. A. V. DICEY *(The Law of the Constitution:* Macmillan) are constantly being revised with each new edition.

(2) *Smaller works.* The best general manuals on a small scale are *The Working Constitution of the United Kingdom and its Outgrowths,* by Mr LEONARD COURTNEY, now Lord Courtney of Penwith (Dent's "Temple Primers", 1/- net, 1905), and *The Governance of England,* by Mr SIDNEY LOW (T. Fisher Unwin, 3/6 net, 1904; revised edition 1914). The former is an encyclopaedic book crammed with facts and dealing with the Legislature, the Executive, and the Empire, but excluding such topics as local government, education etc.: the latter is a critical essay more or less on the lines of Walter Bagehot's luminous and classical work on *The English Constitution* (written in 1867, revised in 1872, and now available in Nelson's Shilling Library). To these analytical works may perhaps be added the popular historical account of *The British Constitution* by J. H. B. MASTERMAN (Macmillan, 1912, 2/6 net). Among other useful modern little books may be mentioned five in Messrs Williams & Norgate's remarkably good series (the late Lector Österberg seems to have bought *and read* the entire series) — called "The Home University Library" (now 1/3 net each): Prof. A. F. POLLARD, *History of England, a Study in Political Evolution;* Lord HUGH CECIL, *Conservatism;* Prof. L. T. HOBHOUSE, *Liberalism;* J. RAMSAY MACDONALD, *The Socialist Movement;* and Sir COURTENAY P. ILBERT, *Parliament, its History, Constitution and Practice.* This last, written by the Clerk of the House of Commons, and containing an admirable comparative study of the British Parliament and other modern legislatures, ends with the Parliament Bill of 1910 for limiting the power of the House of Lords and thus bears on one of the questions of the day in Sweden; and this same topic is more fully treated, on a comparative basis, in

Digitized by Google

Prof. H. W. V. TEMPERLEY'S *Senates and Upper Chambers* (1910). The recently proposed comprehensive measure of Parliamentary Reform is discussed in the last month's papers.

Other short books of more special nature are: Prof. E. JENKS, *Outline of English Local Government* (Methuen, 2/6) — a wonderfully clear account of a terribly complicated subject, but I cannot say whether it has been brought up to date; R. H. GRETTON, *The King's Government* (Bell, 1913, 2/-) — dealing with the administrative system, which British authors are apt to neglect, and written by the author of the best English history of Great Britain in quite modern times, *The History of England, 1880—1910* (Grant Richards, 1913); HENRY HIGGS, *National Economy, an Outline of Public Administration* (Macmillan, 1917, 3/6 net); W. J. TROTTER, *The Government of Greater Britain* (Dent, 1905, 1/- net), a companion and supplementary volume to Lord Courtney's afore-mentioned 'Primer'; and two books by Sir CHARLES LUCAS, a permanent official of the Colonial Office, on the problem of imperial union — *Greater Rome and Greater Britain* (Oxford Press, 1913, 3/6 net) and *The British Empire* (Macmillan, 1915, 2/- net.)

If 'Lärarinna' will tell me more exactly what she requires, I will endeavour to put her on the best track. Meanwhile I would refer her and her fellow-enquirers for detailed information as to books bearing on any special branch of the subject to the Fabian Society's admirable interleaved bibliography, *What to Read on Social and Economic Subjects* (P. S. King, 5th ed, 1910, 1/- net).

C. S. Fearenside.

INSÄNDA BÖCKER.

41. **Bibliothek moderner deutscher Schriftsteller.** XI. *Das edle Blut und andere Erzählungen,* mit Anmerkungen von Emil Rodhe. 190 × 130, pp. 151. Pris 1: 75. Lund, Gleerupska Universitetsbokhandeln.

42. **Schiller, Friedrich,** Wallensteins Lager. Skolupplaga med anmärkningar av S. B. T. Danielsson och Th. Hjelmqvist. 200 × 145. pp. 107. Pris 1: 50. Lund, C. W. K. Gleerup.

43. **Deutsche Bücherei** für die studierende jugend Schwedens, hgg. v. Ax. Lindqvist und Hans Pollak. I. *Auswahl aus den Schriften* Marie von Ebner-Eschenbachs. 180 × 115. pp. XIII + 152. Pris 1: 50. Lund, C. W. K. Gleerup.

44. **Ernst, Gustaf,** Inledning till läsning av danska. 210 × 140. pp. 15. Pris 0: 55. Stockholm, Norstedt & Söner.

45. **Nerman, Ture,** Förnuftig svensk skrift. 195×130. pp. 46. Pris 0: 75. Stockholm 1917, Tidens förlag.

46. **Studier i modern språkvetenskap,** utg. av Nyfilologiska Sällskapet i Stockholm, Vol. VI, tillägn. prof. Erik Staaff

Digitized by Google

på hans 50-årsdag. 235×150. pp. VII.+341. Pris 7 kr. Uppsala 1917, Almqvist & Wiksell.

47. **Zachrisson, R. E.,** Ordlista samt ordförklaringar och synonymer på engelska till *Scenes from English History.* 180×125. pp. 80. Pris 1: 25. Stockholm 1917, A. V. Carlson.

48—50. **Moderna franska författare.** Skoluppl. med anm. av *E. Edström.* 170×120. Klotband. Stockholm, Bonnier.

Band. II. *Labiche, Eugène,* Le voyage de Monsieur Perrichon, pp. 149. 5:e uppl. Pris 1: 95.

Band IV. *Feuillet, Octave,* Le roman d'un jeune homme pauvre, pp. 199. 2:a uppl. Pris 3: 50.

Band V. *François Coppée,* Oeuvres choisies, I Prose. (med förf:s porträtt och karta över Paris). pp. 168. 2:e édition. Prix 3: 50.

INSÄNDA TIDSKRIFTER.

Mondo. *Revuo Internacia por* **Ido.** Redakterio: P. Ahlberg, Hans Larsson, Sten Liljedahl. Preco 1/1 yaro 2: 50. kr. Yaro VI, n:o 9—11.

Svenskt Arkiv för pedagogik, utg. av Bertil Hammer, Band V (1917), häfte 3—4.

Vor Ungdom, utg. av Pædagogisk Selskab, Red. Professor N. A. Larsen, 1917 Maj—November.

The School World. Year XIX. nos 226—228 (October—December 1917). 6d. net each. (London, Macmillan). The *November* number contains much of value to a broard-minded language-teacher: E. Allison Peers, "New Lanuages and French"; John Swain, "Schools and Public Libraries"; R. A. Gregory, "Books on the Method, Philosophy, and History of Science" [an invaluable select bibliography]; C. H. C. Osborne, "Modern Humanistic Studies"; P. E. Ballard, "How to Write with the Left Hand" [concluded in the December number].

C. S. F.

LUND 1917, AKTIEBOLAGET SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

Digitized by Google